

Вильгельм Буш

Жашауну магъанасы

Мукъладис лентадан лекцияла

СВЕТ НА
ВОСТОКЕ

Wilhelm Busch
Jesus – unser Schicksal
Original edition © by
Aussaat- und Schriftenmissions-Verlag GmbH,
Neukirchen-Vluyn, Germany

Вильгельм Буш
«Жашауну магъанасы»
© 1997 «Свет на востоке»

БАШЛАРЫ

Аллах – хау, Исса уа неге?	7
Мен неге деп жашайма?	24
Мени заманым жокъду!	39
Эс буругъуз! Жашаугъа кьоркьуулуду!	55
Биз не этейик?	72
Аллах нек сёлешмейди?	89
Сюймекликге бизни эркинлигибиз!	106
Аллах бла сёлеширге боллукъмуду?	123
Биз энди ийнаналлыкъ тьуйюл эсек, жашауда къалай чыдаяллыкъбыз?	136
Терсликле бла жангылычла дайым биргебизге бара эселе, къалай жашаяллыкъбыз?	153
Адамла бизни ачыуландыра эселе, не этерге керекбиз?	169
Хар не да тюрленирге керекди – алай къалай?	183
Мен угъай!	199
Динни юсюнден соруулада ачыкъ ангылаулу болургъа онг бармыды?	212
Масихчилик адамны кесини ёз ишимиди?	230
Дуния къачан жокъ боллукъду?	247
Кесибизни жашауубузну Аллахха жоралагъандан биз не табабыз?	267

ЖАШАУНУ МАГЪАНАСЫ.

„Исса – бизни къадарыбызды!“ – ма Инжилни магъанасын халкъгъа ангылатыу жаны бла 1938 жылда Эссен шахарда пастор* Буш бардыргъан деменгили ишни баш темасы олду.

Эссенде ол жаш тѐлюню арасында пастор болуп бек суюноп ишлегенди, алай Инжилни магъанасын халкъгъа ангылатыр ючюн бирда болмагъанча кѐл салып кюрешгени себепли кѐп заманын жолоучулукъда ашыргъанды. Кесини кѐп лекцияларында ол шахарлада эм элледѐ, Кюнчыгъышда эм Кюнбатышда, Европада эм битеу дунияда да адамланы Иссагъа чыкъыргъанды.

Аны ууаз бериуюне тынгылар ючюн адамла тохтамай келип тургъанларын кѐргенде ол къалай къууаныучу эди! Иссаны юсюнден Инжилча сейирлик хапар бир заманда да болмагъанына ол толу ийнанганды.

Анга тынгыларгъа мингле бла саналгъан адамла келе эдиле, алай ниет жаны бла чынтты насийхатчы болгъаны себепли ол хар адам бла энчи сѐлешгенча бола эди. Аны ууаз бериуюню энчи башхалыгъы ол эди. Бу китапда басмаланган мукъладис жазулананы болушлукълары бла ол, керилген эм тиргизилген Масих Иссадан келтирген хапар, адамча бизни хар бирибиз бла сѐлешсин.

„Исса – бизни къадарыбызды!“ деп аны хапарыны баш темасы алайды. Сиз ол хапаргъа тынгыларгъа сюемисиз? Сизге аллай онг бериледи. Аны айтханларына тынгылагъанча болугъуз да „Исса – бизни къадарыбызды!“ деген тема битеу адам улуну, битеу бизни жашауубузну баш темасы болгъанын кѐп турмай сиз толу ангыларсыз.

Карл-Гейнц Эринг

* пастор – масих динни протестант бѐлюмюню къуллукъчусу.

АЛЛАХ – ХАУ, ИССА УА НЕГЕ?

Ангылаймысыз, битеу ёмюрюню ичинде уллу шахарда ишлеген мени кибик къарт пасторгъа бир талай жылны ичинде: „Битеу ол затланы этерге Аллах нек эркинлик береди?“ „Квабил бла Абил къарындашла эдиле. Квабил Абилни ёлтюргенди. Каин кесине къатынны къайдан алгъанды?“ деген сорууланы эштирге кёп тюзгенди. Артыгъыракъда кёбюрек манга былай айта эдиле: „Жюйюсхан пастор, сиз хар заманда Иссаны юсюнден айтасыз. Ол таза да фанатизмди. Къайсы динни тутсанг да башха туююлдо да. Бек кереклиси Уллу Аллахха, Кёрюнмеген Аллахха хурмет этиудю“.

Адам ийнанырча тюз эштилип турмаймыды? Мени уллу жерлешим Гете да (ол да Франкфуртда туугъанды) алай айтханды: „Бек кереклиси – сезимледиле. Ат а – таууш эм тютюндю“... Биз муслийманланы Аллахы, Будда, къадар неда „бек баш инсан“ десек да башха туююлдо. Бек кереклиси – бизде диннге ийнаныу болсун ансы. Дин а къайсы да болсун – башха туююлдо. Сизни 50 процентигизни оюму алай болгъаны керти туююлмюдо? Эсимдеди, бир къарт тиширыу манга былай ангылатыргъа кюреше эди: „О, жюйюсхан пастор, сиз къуруда Иссаны юсюнден айтханлай нек турасыз! Исса кеси былай айтмагъанмы эди: „Мени Атамы юйюнде отоула кёпдюле! Анда хар кимге да жер табыллыкъды!“ Мени шуёхларым, ол бек уллу жангылычлыкъды.

Бир жол мен Берлинде „Темпельгоферфельд“ деген аэропортда болгъан эдим. Самолётха олтуртурдан алгъа бизни паспортларыбызгъа дагъыда бир кере къарагъандыла. Мени аллымда къолтугъунда да уллу ботасы бла бир бийик жюйюсхан тура эди. Чынтты пелиуан – ол бюгюн да мени эсимден кетмей кёз туурамдады. Ол терк окъуна контролёргъа паспортун узатды. Алай контролёр: „Минутчукъ сабыр болугъуз! Сизни паспортугъузну болжалы ётгенди!“ – деди. Жюйюсхан аны айтханына ыразы болмагъанын: „Да не эди да? Къаллай да болсун, паспортум болса

болду да“, – деп билдирди. „Угъай, – деп къаты айтды контролёр, – къаллай паспорт да угъай, тюз паспорт болсун!“

Ийнаныу бла да иш алайды: мени бир ийнаныуум болгъанлыкъгъа бек башы ол туююлдю. Ийнаныу хар кимде да барды. Мындан алда биреулен манга: „Мен эки фунт этден аламат иги шорпа этерге онг болгъанына ийнанама“, – дегенди. Асыры бош затха ийнаныу эсе да ол да ийнаныуду. Иш жаланда сизни бир тюрлю бир ийнаныуугъуз болгъанда туююлдю, сизни ийнаныуугъуз керти ийнаныу болургъа, уллу къыйынлыкъла болгъан заманлада да, уллу зауукълукълада да аны бла жашарча аллай ийнаныу, аны бла ёлюмден да къоркъмазча аллай ийнаныу болургъа керекди.

Тюз жашаргъа эмда тюз ёлюрге болушурукъ ийнаныу жангыз бирди – ол Раббий Масих Иссагъа, Аллахны Уланына ийнаныуду. „Мени Атамы юйюнде отоула кёпдюле“, – деп Исса Кеси айтханды. Алай Аллахны отоуларына жангыз бир эшик элтеди: „Мен эшикме, Мени бла кирген къутуллукъду“. Ол эшик Исады! Адамла ол затны эшитирге суймегенлерин мен билеме. Аллахны юсюнден сау сагъатланы ичинде даулашыргъа боллукъду. Биреуге Аллах бир тюрлю кёрюнеди, башхагъа уа – башха тюрлю. Алай Иссаны юсюнден а даулашыргъа керек туююлдю. Сизге былай айтыргъа эркин этигиз: „Жаланда Иссагъа, Аллахны Уланына ийнаныу – адамны къутхарыучу ийнаныуду, аны бла жашаргъа, ёлюрге да боллукъду“.

Аллай ийнаныу бир бирде адамлагъа къюлкюлю кёрюнгенини юсюнден бу иш шагъатлыкъ этеди. Бир ненча жыл мындан алда мен Эссенде жаяу бара эдим. Жолну жанында экеулен тура эдиле, ала, баям, шахтачыла эдиле. Мен аллары бла ётюп тебирегенимде аладан бирлери: „Жюйюсхан пастор, къюнюгюз ахшы болсун!“ – деп саламлашды. „Биз шагъырейлебизми да? – деп сордум мен анга. Ол къюлдю да нёгерине ангылатды: „Бу пастор Бушду! Аламат иги жашды!“ – „Сау бол“, – дедим мен. „Алай, жарсыугъа, ол бир кесек телирекди!“ – деп къошду ол адам. – „Телирек деп нек айтаса?“ – деп ачыуландым мен. Андан сора ол къайтарып айтды: „Керти окъуна, пастор бек ала-

мат жашды, алай аны бир кемчилиги барды: ол хар заманда Иссаны юсюнден айтханлай турады!“ – „Кечгинлик беригиз, ол арталлыда башха ишди, – дедим мен кѳууанып. – Жюз жылдан сиз ёмюрлюк дуниягъа кетериксиз. Анда хар зат Сиз Иссаны билгенигизге бла билмегенигизге кёре боллукъду. Сизни жаханымде неда кёкде боллугъугъузну оноуу ол заманда этилликди. Айтчыгъыз, сиз Иссаны билемисиз?“ – „Кёремисе, – деди ол кюлюп негерине къарай, – ма ол биягъы этиучюсюн башлады!“

Мен бусагъатда да андан башларгъа сюеме. Инжилде: „Аллахны Уланы кимде бар эсе да, аны жашауу барды“ деген назму барды, мен аны эпиграф этер эдим. Сиз Масих Иссаны юсюнден, баям, эшитген болурсуз, алай Ол сизде жокъду. „Аллахны Уланы кимде бар эсе да“, – эшитемисиз, – кимде бар эсе да! – аны жашауу барды, – мында эм ёмюрлюк дунияда! „Аллахны Уланы болмагъан адамны жашауу жокъду“. Аллахны Сёзю алай айтады! „Кимде бар эсе да, анда барды!“ – дейди халкъ. Инжилден алыннган ол назму тизгинни магъанасы да тюз алайды. Сизге иги болур ючюн мен Сизни ийнандырыргъа сюерик эдим! – Сиз Иссаны жюрегигизге алыргъа эмда кесигизни жашауугъузну Анга жораларгъа керексиз, нек дегенде Иссасыз Сизни жашауугъузну къалай да болсун магъанасы жокъду.

Энди уа мен Сизге Исса хар неде да, хар къайда да болгъанын эм бек тюз ийнаныу Иссагъа ийнаныу нек болгъанын айтыргъа сюеме. Неда оюмуму кесиме тап келгенича формада айтыргъа эркин этигиз: мен бусагъатда Сизге Исса манга нек керек болгъанын эм мен Анга нек ийнаннганымы айтыргъа сюеме.

1. ИССА – АЛЛАХНЫ БИЛИМ АЧХАНЫДЫ.

Манга биреулен: „Мен Аллахха ийнанама! Исса уа неге керекди?“ – десе, мен: „Къаллай магъанасыз сёзню айтаса! Аллах – адамны кёлюнде жашырын тургъан Сыйлы Аллахды! Исса болмаса, биз Аллахны юсюнден бир зат да

биллик туйюлбюз!“ – дерикме. Кертиди, адамла ойланып, кеслерине Аллах табаргъа, сёз ючюн, кюн сайын жалан беш кружка сыра ичген тюз ниетли адамгъа угъай демеген халал, огъурлу Раббий Аллах табаргъа да болурла. Алай ол Аллах туйюлдю! Муслийман Аллах да, Будда да излеулерибизни, итиниулерибизни суратларыдыла. Масихчилени Аллахы уа? Иссасыз биз Аны юсюнден жукъ биллик туйюлбюз. Аллах Иссада кёрюнеди. Бизге Аллах Иссаны юсю бла эс бургъанды.

Мен аны Сизге бир юлгю бла ангылатыргъа суюме: Аллах бир тютюн чарсны ары жанындады деп кёзюгюзге алай кёргюзтчюгюз. Адамла уа Ансыз жашаяллыкъ туйюлдюле да Аны излеп тебирейдиле. Ала кирип ол чарсдан ётерге кюрешедиле. Динле ол жанына кюч саладыла. Динле барысы да Аллахны табар ючюн адамны кюрешиюлдюле. Динлени барысын да бир зат бирикдиреди: ала барысы да туманда ажашадыла, ала Аллахны тапмагъандыла.

Аллах – ангылашынмагъан Аллахды. Иешая деп биреулен аны ангылап, битеу жүрегинден: „Раббий, биз Сени ангылаяллыкъ туйюлбюз. Игисагъын Сен кёкню жарып, аны ичи бла бери энсенг эди!“ – деп кычыргъанды. Сейир туйюлмюдю: Аллах ол кычырыккыны эшитгенди. Аллах ол тютюн чарсны жаргъанды да бизге Иссада келгенди. Бейтлехем ёзенде мёлекле жыйынжыйын болуп: „Бюгюн сизге Къутхарыучу туугъанды! Уллу Аллахха шукур!“ – деп кычыргъанларында Аллах алагъа эннгенди. Аны себепли бюгюн да Исса: „Мени ким кёре эсе да ол Атаны кёреди“, – дейди.

Иссасыз мен Аллахны юсюнден бир зат да биллик туйюл эдим. Мен Аллахны юсюнден тюз хапарла алааллыкъ жаланда Олду. Сора: „Мен Иссасыз да жашаяллыкъма!?“ – деп къалай айтыргъа боллукъду.

Мен ол затны юсюнден жаланда кыысха айталлыкъма, кёп затланы юсюнден а айтмай кёояргъа тюшеди. Иссаны юсюнден а мен сизге кёп затла айтыргъа боллукъ эдим, болсада бусагъатда „Исса неге керекди?“ деген сорууну юсюнден жаланда бек магъаналы юлгюле бла чекленейим.

2. ИССА – АЛЛАХНЫ КЪУТХАРЫУЧУ СЮЙМЕКЛИГИДИ

Аны магъанасын мен сизге ангылатыргъа керекме. Мындан алда мен бир журналист бла сёлешген эдим. Ол менден интервью ала: „Сиз быллай лекцияланы нек окъуйсуз?“ – деп соргъан эди. Анга мен: „Адамла жаханымге барырла деп къоркъгъандан окъуйма аланы“, деп жууаплагъан эдим. Андан сора ол ышарып: „Алай болургъа амалы жокъду!“ – деген эди. Аны айтханына угъай дей, мен: „Тохтагъыз! Сизми огъесе Аллахны Сёзюмю тюз болгъанын Сиз жюз жылдан билирсиз“ дедим да, сора: „Айтчыгъыз, сиз Аллахдан бир заманда къоркъгъанмысыз?“ – деп сордум. „Угъай, – деп жууаплады ол, – Аллах хатерлиди, андан къоркъургъа керек туююлду“. Андан сора мен анга ангылатдым: „Былайда сиз бек жангыласыз. Аллахны юсюнден бир кесек билими болгъан адам ангыларгъа керекди сыйлы эм тюзлюкю Аллахдан, битеу бизни гюняхларыбызгъа Сюдюлюк этген Аллахдан огъурсуз бир зат да жокъду. Сизни гюняхларыгъызны ол къабыл кёргенми сунасыз? Сиз халал жүреккли Аллахны юсюнден айтасыз. Библия уа аны юсюнден башха тюрлю айтады. Библияда аны юсюнден кёбюрөк окъуна айтылгъанды: „Бир Аллахны къолуна туюшоу къоркъуулуду!“

Сиз бир заманда Аллахдан къоркъгъанмысыз? Къоркъмагъан эсегиз, Аллахны сыйлылыгъыны эм кесигизни гюняхлылыгъызны магъанасын алыкъа ангыламагъансыз. Аллахдан къоркъа башласагъыз, Сиз кеси кесигизге: „Аллахны аллында къалай чыдайым?“ – деп сорлукъсуз. Мени акъылыма кёре, Аллах ачыуланыр деп къоркъмаулукъ бусагъатдагъы заманны бек уллу акъылсызлыгъыды. Аны къой, бир Аллахны эм Аны ачыуланууну юсюнден халкъ кертида къайгъы этип сагъышланмагъаны акъылны бирда болмагъанча бек дыккылыгъыны белгисиди. Профессор Карл Гейм бир жол Къытайгъа баргъан заманында Пекинде болгъаныны юсюнден хапар айтхан эди. Анда аны бир таугъа элтгендиле. Тауну башында уа къурман этиучю жер ишленгенди. „Жара-

шыуну кечесинде“ бу таугъа къолларында тюрсюнлю чыракъчыкълары болгъан жюз мингле бла саналгъан адамла чыгъадыла“, – деп анга алай ангылатхандыла. Тауну башына император чыгъады да кесини халкъы ючюн жарашыуну къурманлыгъын элтеди (ол заманда Къытайда императорла оноу этгендиле). Аны юсюнден айта, профессор Гейм: „Аллахны ачыууну юсюнден эмда адам Аллах бла жарашыргъа керек болгъаныны юсюнден ол мажюсюле бир зат билип болгъандыла“, – дегенди.

Окъуулу европалы адам а „сюйюучю Аллахны“ юсюнден, килисагъа берлик жасакъларын адамла тюз ниетли тѣлегенлери ючюн Кесин насыплыгъа санагъан Аллахны юсюнден оюм эталлыкъча, айталлыкъча кесин алай сунады! Келигиз энтдада Аллахдан къоркъа башлайыкъ! Биз барыбыз да гюняхлыбыз! Сиз угъаймы? Болургъа амалы жокъду!

Биз Аллахдан къоркъургъа жангыдан юйренсек, ол заманда биз: „Аллахны ачыуундан къалай къутулургъа боллукъду? Къутулуу къайдады?“ – деп алай сорлукъбуз. Исса – Аллахны къутхарыучу сюймеклиги болгъаны бизге жалаңда ол заманда ачыкъланырыкъды! „Аллах битеу адамла къутхарылырларын сюеди“. Алай ол тюзлюксюз болаллыкъ туйюлдю. Ол гюняхха сансыз къарап тураллыкъ туйюлдю. Адамланы къутхарыр ючюн, жарашыу ючюн Кесини Уланын Ол аны себепли бергенди.

Мени бла бирге Иерусалимге барайыкъ. Анда сахарны аллында дуппур барды. Аны юсюнде биз мингле бла саналгъан адамланы кѣребиз. Аланы башларында уа юч къач сюеледиле. Сол къачдагъы адам – бизни хар бирибизча гюняхлы адамды. Онг жанындагъы да аллайды. Алай Ол а, ортадагъы уа? Анга къарагъыз: чыгъанадан этилген омакъ бѣрклю Адам, Бир Аллахны Уланы! „Огъурлу, жарыкъ бетли. Къалай бедишлик болгъанса Сен!“ Ол алайгъа нек тагъылгъанды? Ол къач Аллахны къурман жериди. Исса уа – боюнуна битеу дунияны гюняхы салыннган Исса – Аллахны Къурманлыкъ Къозусуду. Аллах бла Ол жарашдырады.

Ангылаймысыз, Сиз Иссаны тапхынчы, кесигиз эсле-

мей эсегиз да, Сиз аны терсге санай эсегиз да Аллахны ачыуландыргъанлай турасыз. Аллах бла жаланда Иссагъа ийнанган адам жарашады: „Бизни дунябызны жууапха тартылыуу Аны юсюнде болгъанды“.

Арталлыда бир бош юлгю айтыргъа эркин этигиз. Биринчи дуня урушну кезиуюнде мен артиллериячы эдим. Бизни топларыбыз алларында къанга формалы щитлери болгъан топла эдиле. Бир жол биз жаяу аскерсиз ал тизгинде тохтадыкъ. Бизге танкла атака этдиле. Окъла бизни щитлерибизге буз жаугъанча тие эдиле. Алай щитле асыры кючлюден, аланы артларында бизге бир тюрлю къоркъуу жокъ эди. Ол заманда мени эсиме: къолуму щитден бир жанына чыгъаргъанымлай, аны окъла элекча тешерикдиле да мен ёллюкме, нек дегенде къаным бек тёгюллюкдю! деп келди.

Сиз мени ангыладыгъыз: Исса мени тюз алай къоруулайды. Мен билеме: Иссасыз мен Аллахны сюдю бла ёллюкме. Иссасыз не этерге кюрешсем да, мени жүрегимде ырахатлыкъ боллукъ туююлдю. Иссасыз мен бирда болмагъанча мардасыз, бек къоркъмай ёлаллыкъ туююлме. Иссасыз мен ёмюрлюк ёлюм халгъа кёчерикме. Ёмюрлюк ёлюм барды, ма кёрюрсюз! Алай мен Иссаны къачыны артында турсам а, щитни артында тургъанча къоркъуусуз болумдама. Алай этсем мен билеме: Ол – мени Жарашдырыучумду! Ол – мени Къутхарыучумду! Исса – Аллахны къутхарыучу сюймеклигиди!

Сиз эшитемисиз: Аллах адамланы барысы да къутхарылырларын сюеди. Аны себепли Ол Кесини Уланын къутхарыу ючюн, жарашдырыу ючюн бергенди. Сизни ючюн да!

Энди уа Аллахны ол къудуретине ие болгъунчу, кесигизни къутхаргъынчы тынчаймагъыз!

Исса уа неге керекди?

3. БИЗНИ ЖАШАУУБУЗНУ БЕК УЛЛУ ПРОБЛЕМА-СЫН ТАМАМЛАЯЛЛЫКЪ ЖАЛАНДА ИССАДЫ

Бизни жашауубузда бек баш проблема къайсы болгъанын Сиз билемисиз? Таматаракъларыгъыз, айхайда, кеслерини бауурларыны, буйреклерини неда бусагъатда ауруй тургъан башха затларыны юсюнден сагъыш эте болурла. Къужур проблемала! Жаш тёлюде аллай проблемала „къыз“ неда „жашдыла“. Алай бла хар кимни проблемалары башхадыла. Болсада манга ийнаныгъыз, бизни жашауубузну бек уллу проблемасы – Аллахны аллында бизни терслигибизди!

Бир талай жылны ичинде мен жаш тёлюню арасында пастор болуп ишлегенме. Аллахны аллында терслигибизни проблемасын жаш тёлюге ангылатыр ючюн мен жангы ачыкъ юлгюле излеп тургъанма. Аладан бирлерин мен бусагъатда айтыргъа суюме. Мен былай айтхан эдим: „Бизни хар бирибизни боюнунда темир тогъай болгъанча кезюгюзге алай кергюзтюгюз эм хар жол биз гюняхлы иш этгенлей ол тогъайгъа шынжырны чыгыча бир тогъай къошула барады. Башыма бир кир ниет келгенлей – бир тогъай къошулады; анама хыны селешгеннимлей – дагъыда бир чык; башха адамланы юслеринден аман сёз айтханымлай – дагъыда бир чык. Аллах арталыда болмагъанча бир кюнню тилексиз оздурсам да бир чык. Харам ниетлилик этсем, алдасам – чык“.

Ангылаймысыз, артыбызда къаллай узун шынжырны сюйреп айланабыз! Ангылаймысыз – ол бизни борчубузну шынжырыды! Аллахны аллында терслигибиз шартды, ол шынжыр кезге керюнмей эсе да. Шынжыр а бек узунду. Хар жерде да биз аны артыбызда сюйрегенлей айланабыз. Адамла кертида жарыкъ кёллю эм насыплы нек болалмайдыла? деп мен кеси кесиме кёп сорама. Хар керекли затыгъызны табып жашай эсегиз, Сиз насыплымсыз? Сиз насыплы болаллыкъ туююлсюз. Нек дегенде Сиз хар къайда да терслигигизни шынжырын сюйреп айланасыз! Ол шынжырдан Сизни не пастор, не башха дин башчы, не мёлек къутхарлыкъ туююлдюле.

Аны Аллах да кетераллыкъ тюйюлдю, нек дегенде Ол тюзлюклюдю: „Адам нени сепсе, аны орлукъду“.

Алай ма Исса! Бизни жашауубузда болгъан не уллу проблеманы да тамамлаяллыкъ жалан Олду. Ол бизни гюняхларыбыз ючюн ёлгенди. Ала ючюн Ол Кесини ёлюмюн тёлегенди. Аны себепли ол гюняхлы шынжырыны кетерирге Аны къолундан келликди. Аны эталлыкъ жаланда Олду!

Кесими сынаумдан айтайым Сизге: мени гюняхларым кечилгендиле деген сезимге жетиу – ол азатланыуду. Къартайгъанла, мен Сизге айтама: ёлюрге эм гюняхланы кечиуге жетиширге онгугъуз барды! Неда битеу гюняхларыгъыз бла ёмюрлюк дуниягъа кетерге! Ол бек аманды!

Мен битеу ёмюрлеринде: „Мен халалма. Мен тюзлюклюме“ деп тургъан адамланы билеме. Ёле туруб а ала жашауларыны къайыгъы ырхыча саркъгъан къаралдым суу бла ёмюрлюкге – Аллахны аллына кетип баргъанын кёредиле. Ала биргелерине не юйлерин, не банкдагъы счётларын, не сберкнижкаларын угъай, жаланда терсликлерин алып барадыла. Аллахны аллына ол халда барыргъа! Ол бек аманды! Алай кертисинде адамла жаланда алай ёледиле! Сиз: адамла барысы да алай ёледиле! – десегиз, керти да битеу алай ёледиле! Алай Сиз алай ёлюрге керек тюйюлсюз! Исса гюняхланы кечеди! Битеу бусагъатдагъы азатланыуланы бек магъаналысы олду.

Гюняхланы кечию не болгъанын эшитгенимде мен 18-жыллыкъ жаш эдим. Шынжыр юзюлдю. Бир жырда былай айтылады: „Гюняхла бары да кечилгендиле! Термиле тургъан жаннга Жашауну сёзю андады. Иссаны атында ол кечию хазырды“. Аллаи затны Сиз да сынарыгъызны сюеме. Иссагъа барыгъыз! Бюгюн. Ол Сизни сакълайда. Анга былай айтыгъыз: „Раббий, мени жашауум бузулгъанды эм шарайыпладан толуду. Мен аны хар заманда жашырып, махтанганма. Энди мен хар нени да Санга келтиреме, Сени къанынг битеу мени терслигими жуугъанына энди мен ийнаныргъа сюеме“. Гюняхланы кечдириу къалай аламатды!

17-чи ёмюрде Англияда Буньян деп биреулен жаша-

гъанды. Ийнаныуу ючюн ол Буньян сау жылланы тюрмеде тургъанды. Аллай иш хар заманда бола келгенди. Аллахны Сёзюнден сора адам улуну жашауунда бек тох-ташхан зат тюрмеди. Эм анда, тюрмеде, ол Буньян тауушлукъ китап жазгъанды, ол китап бусагъатдагъы заманнга да уллу магъаналыды. Анда ол бир масихчини жашауун тамашалыкъладан толу болгъан къоркъуулу жолоучулукъча кёргюзтюп жазады. Китап былай башланады: „Биреулен „Дуния“ деген бир сахарда жашагъанды. Бир жол ол билмей тургъанлай къайтгъылы болады да былайыракъ айтады: „Мында не эсе да тап туюнюлдо. Менде тынчлыкъ жокъду. Мен насыпсызма. Мен былайдан кетерге керекме“. Аны юсюнден ол кесини къатыны бла кенгешеди. Ол а анга: „Сен арыгъан этесе, солургъа керексе“, дегенди. Алай аны сёзлери эрине болушмагъандыла. Аны тынгысызлыгъы кетмей эди. Алай бир жол ол: „Манга бир зат да болушмайды, мен бу сахардан кетерге керекме!“ деген оюмгъа келишеди. Алай бла ол къачады. Жолда бара тургъанлай аркъасында бир уллу жюгю болгъанча анга алай кёрюнеди. Ол жюкден азатланыргъа кюрешеди да болалмайды. Не къадар алгъа баргъаны сайын аны жюгю ауурдан ауур бола башлайды. Алгъын ол аны сезмей эди. Алай „Дуния“ деген сахардан узакъгъа кете баргъаны къадар аны жюгю ауурдан ауур бола тебирейди. Ахырында ол адам жюгю уллудан кючден-бутдан атлайды. Сыртха элтген жолчукъда ол къыйналып барады. Жюгю аны къыйнайды. Алайлай жол айырылгъан жерде аны аллында агъач къач кёрюнеди. Эси ауаргъа жетип ол киши къачны аллында жыгъылады да, андан тутуп ёрге къарайды. Кеси да ол ууахтыда жюгю андан айырылып дынгырдап тёшден энишге кетгенин сезеди.

Масих Иссаны къачыны къатында адам къаллай сезим сынагъаныны юсюнден алаамат айтылады: „Терен солуй, мен къачха къарадым / анда Аллахны Къурманлыкъ Къозусун кёрдюм, / Кесини къанын мени ючюн тёгюп, / Ол къачда мени ючюн ёле тура эди. / Айып болса да мен ачыкъ айтыргъа борчлу эдим, ол заманда мен эки

кѳужур затха тюбедим: / уллу сѳймекликни зауукълугъуна бла мени гюняхымы ауурлугъуна“. Мени терслигим ючюн Исса тѳлегенди. Мен ауурлугъмдан азат болгъанма. Гюняхланы кечиу! – аллай саугъаны жаланда Исса берирге боллукъду.

Исса неге керекди? Мен дагъыда Иссагъа нек ийнаннганымы ангылатыргъа керекме.

4. ИССА – ХАЛАЛ СЮРЮУЧЮДЮ

Адам къаллай чексиз жангызлыкъны сезерге боллугъун эм жашау ол заманда къаллай бир магъанасыз болуучусун сиз барыгъыз да бир жол сынагъансыз. Аллай кезиуде Сизге бир зат жетишмегенча кѳрюнюучюдю. Алай не жетишмейди? Мен Сизге айтайым: сизге тиргизилген Къутхарыучу жетишмейди!

Мен тюз бусагъатчыкъда айтхан эдим: бизни терслигибиз ючюн какъ тѳлеу формада Исса къачда ѳлгенди. „Бизни дунябызны азапха тартылыуу Анда болгъанды“, деген сѳзлеге эс буругъуз. Андан сора Аны къаяда къазылып ишленнген гуллагъа салгъандыла. Гуллагъа ауур ташны аудургъандыла. Толу тынчайыр ючюн а Римни оноучусу ташха мухур салып римли легионерлени анга къалауур этгенди. Мени акъылыма кѳре, аланы арасында тюрлю-тюрлю къыраллада: Галлияда (бусагъатдагъы Францияда), Германияда, Азияда, Африкада уруш эрген алаамат жашла болгъандыла. Ала юслеринде жара таплары болгъан эм не огъурсуз ишден да артха турмагъан жашла эдиле. Алай бла, ала ючюнчю кюнню танг аласында сол къолларында къалкъанлары, онг къолларында сюнгулери, башларында уа темир бѳрклери бла сюеледиле. Римли легионер къалауурлукъда. Анга ышаныргъа боллукъду. Алай билмей тургъанлай тюз кюндюзча жарыкъ болуп къалады. Аны юсюнден Инжилде былай айтылгъанды: „Аллахны мѳлеги, кѳкден тюшюп, алайгъа барып, гулланы эшигинден ташны аудургъанды“. Исса гулладан къопханды! Ол асыры алаамат иш болгъандан, аскерчиле эслери аууп жыгъыл-

гъандыла. Бир ненча сагъатдан Исса бир жарлы кыызгъа тюбейди. Аны юсюнден Инжилде айтылгъаннга кёре, Исса ол кызыны ичинден жети жинни кыыстагъанды. Кыыз жилияйды. Исса анга жууукълашады, алай аны эси аумайды. Тиргизилген Раббий Иссаны таныгънында, кыыз эси аугъанны къой, кыуанады да: „Раввунни!“ – дейди. „Халал ниетли сюрюучю Исса сауду эм мени къатымдады!“ – деп кыыз ырахатланады.

Билемисиз, Исса манга дагъыда Аны кълундан тутар ючюн да керекди. Жашау мени бек къарангы жарладан ата эди. Тутхан ийманым ючюн мен нацистлени тюремелеринде олтургъанма. Анда мени бир-бир заманларым асыры кыйын болгъандан: „Энтда бир атлам этгенимлей акъылсызлыкъны къарангы патчахлыгъы башланырыкъды, андан а артха чыгъаргъа онг жокъду“, деп алай сагъыш эте эдим. Ол заманда манга Исса келди! Эм хар зат иги болду! Аны мен башха тюрлю ангылаталлыкъ туююлма.

Тюрмеде мен сынагъан бир ингир чынтгы жаханым эди. Тюрмеге транспорт жибередиле. Ол а бир тюрлю иги умутлары болмагъан адамланы концлагерьге элтирге керек эди. Аланы бир-бирлери аманлыкъ иш этип тутулгъанла, кългъанлары уа терсликлери болмагъанла, чюйютлюле эдиле. Шабат кюнню ингиринде аланы жюреклерин тюнгюлююлюк алады. Билмей тургъанлай аллай кычырыкъ-хахай башланды, сиз аны былайды деп ангылаяллыкъ да туююлсюз. Тюнгюлююлюкню камераларындан толгъан юйню ичинде хар ким да кычыра эди эм къабыргъаланы бла эшиклени къагъа эди. Къалаурла ачыулана эдиле, керохла бла юйню чардакъларына ата эдиле, ары-бери чаба эдиле, адамланы уруп бир жерге жыяргъа кюреше эдиле. Мен кесими камерамда олтуруп: „Ма жаханымде былай боллукъду“, деп сагъышлана эдим. Анда болгъан затланы айтып ангылатыргъа мени сёзлерим жетиширик туююлдюле. Аллай болумда мени акъылыма: „Исса! Сен былайдаса!“ деген акъыл келеди. Мен сизге кертида кесим сынагъан затны айтама. Сора мен шош, бек шош кесими камерамда къайтарып-къайтарып: „Исса! Исса! Исса!“ дедим. Сора юч минутдан хар

зат да шошайды. Ангылаймысыз: мен Андан болушлукъ тиледим. Аны бир адам да эшитмегенди, Ол Кеси эшитди да жинлеге алайдан кетерге тюздю! Тюрмеде жырларгъа арталлыда эркин этилмегенине да къарамай, мен жырладым: „Исса – Сен мени къууанчымса, Жаным зауукълугъуса, Сен мени сыйымса-махтаумса, Ах, къалай кёп термиледи, Къоркъууда жүрек сюеди, Ёмюрден-ахыргъа Сени бла болургъа!“ Аны тутмакъла барысы да эшитген эдиле. Къалауурла бир сёз да айтмагъан эдиле, мен а дагъыда къычырып: „Огъурсуз боран, битеу дуняны къалтыратса, манга болушлукъ – Иссады!“ Мени шуёхларым, жаны сау Къутхарыучунг барды дегенни магъанасын мен ол заманда ангылагъан эдим.

Аны юсюнден мен бир айтхан эдим: бизни барыбызгъа да бек къоркъуулу жолдан – ёлюмню ёзенинден ётерге тюшерикди. „Сиз – пасторла – адамланы хар заманда ёлюм бла къоркъутасыз!“ деп бир жол манга алай тырман этген эдиле. „Аны бла мен кишини да къоркъутургъа керек туююлме, андан биз барыбыз да къоркъабыз да!“ деп жууаплагъан эдим мен. Ёле туруп халал сюрюучюню къолун сезиу къалай игиди! Алай манга: „Бусагъатдагъы адам ёлюмден эсе жашаудан бек къоркъады! Жашау бек аманды, ёлюмден да къоркъуулуду!“ дейдиле. Ол да тюздю. Шуёхларым, ёлгюнчю да Исса бла байламлы болургъа онг барды.

Кёп кере айтхан бир хапарымы мен сизге айтыргъа керекме. Ол адам ийнанмазчады, алай кертида болгъан ишти. Эссенде мен промышленностьну иелеринден бири бла шагъырей болгъан эдим; ол, билемисиз, кимге да игилик этерге суйген адам эди. „Жюйюсхан пастор, Сиз сабийлени тюзлюк жолгъа салгъаныгъызны къалай иги этесиз. Ма ишигиз ючюн Сизге 100 марка“, деген эди ол. „Сиз кесигиз а къалайсыз?“ дедим мен. „Угъай, угъай, жюйюсхан пастор дуняны юсюнден мени кесими энчи оюмум барды“, деп жууаплады ол. Ангылаймысыз: ол огъурлу жаш адам болгъанлыкъгъа, Ай Сириусдан къалай бир узакъда эсе да, Аллахдан аллай бир узакъдады. Бир жол неках эте тура эдим. Уллу килисаны ичинде ол

иш бир кесек мудахыракъ бардылычуду. Ары неках этиллик жаш бла къыз, сора дагъыда кѣп болса он адам келиучюдюле. Уллу килисаны ичинде ала бир кесек абыз-зырап кѣрюнедиле. Ол мен биягъында айтхан, хар кимге да игилик болурун суйген жюйюсхан а – шагъат! Ариу къалпагъын кѣолуна алып тургъан ол омакъ кийимли жазыкъ адамгъа мени керти да жаным ауруду. Ол энди килисада кесин къалай жюрютюрге керек болгъанын да билмей эди. „Тобукъланнганмы этейим? огъесе, жор этергеми керекди? Кесими былайда къалай жюрютейим?“ деген соруула анга тынчлыкъ бермегенлери сезилип тура эди. Мен анга бир кесек болушдум, къалпагъын алып къатындагъы шинтикге салдым. Андан сора дин жырны жырладыкъ. Андан ол, айхай, бир зат ангыласа уа, неда ол кесин алай кѣргюзте эди. Сиз ол жюйюсханны халын ангылаймысыз? Бу дуняны адамы! Алайлай бир тамашалыкъ иш болду. Неках этиле тургъан къыз сабийлеге дин китапланы окъууда болушлукъчу болгъаны себепли, некахны кезиуюнде балкондан 30 чакълы къызчыкъны жырлагъан тауушлары эшитиле эди. Кеслерини татлы ауазчыкълары бла ала сабийле жырлаучу бек тынч дин жырны жырлай эдиле. Аны, баям, сиз да биле болурсуз: „Мен Иссаны кѣйчугъума! Насыпдан мен толума. Сюрюучюм къайгъырады“...

Алайда ол адамгъа не эсе да болгъанды, ауруп къалмагъа эди? – деп мени кѣлюме алай келди. Ол къалай эсе да гуппуш болуп, бетин кѣоллары бла жапды да къалтырап тебиреди. Анга бир зат болду ушайды! – дедим. Врачны чакъырыргъа керек эдим. Алай олсагъат эследим: жюйюсхан жилияды, жилигъанда да кесин тыялмай жилияды. „Сюрюучюм къайгъырады, / Аны бла жашауубуз жарыкъды“, – деп жырлай эдиле сабийле. – „Ол мени суймеклик жол бла элтеди / атымы айтып сѣлешеди. / Аны сыйлы таягъыны тюбюнде / бир затдан да керекли болмайма: / байдыла аны жайлыкълары“...

Ма алай бла, адам – уллу промышленность ие – олтуруп... жилий турады. Анга не болгъанын мен ол заманда билдим. Билмей тургъанлай анга бу зат ачыкъланнганды:

„Менде болмагъан зат: Халал жүреккли Сюрюучю сабий-леде барды. Мен а жангыз къалгъан, жоюлгъан адамма!“

Эр кишиле эм тиширыула, сиз да ол сабийлеча: мен Масих Иссаны къойларындан бириме, мени Халал Сюрюучюм барды деп айталлыкъ эсегиз, ол жашауда Сизни бек уллу жетишимигизди! Алай айталырча болуугъа итинигиз! Иссагъа мен нек ийнанама? Ол мени Халал сюрюучюмдю да, мени бек иги тенгимди да, мени жаны сау Къутхарыучумду да аны себепли ийнанама.

Исса неге керекди? Сизге дагъыда бу затны айтыргъа сюеме:

5. ИССА – ЖАШАУНУ ИЕСИДИ

Бир ненча жыл мындан алда биз жаш тѐлю бла Богом агъачда солуй эдик. Жашчыкъла кетгенден сора алайда манга дагъыда бир кюн къалыргъа тюшдю, нек дегенде мени элтирге автомашина бла келирге керек эдиле. Ол ингирде мен алайда алгъын къайсы эсе да бир корольнукъу болгъан эски уучу къалада тура эдим. Алайда энди жаланда агъач къалауур жашай эди. Къала – жарты бузулгъан юй эди. Анда электричество жокъ эди. Алай ичинде от жаннган ачыкъ печи бла уллу отоу бар эди. Мени аллыма патеген чыракъ салдыла да тынч кечели бол дедиле. Орамда боран къаты ура эди. Юйню тѐгерегиндеги назы тереклеге жауун къуюла эди: аманлыкъ ишлени юсюнден окъургъа бек тап кезиу. Айхай окъургъа мени уа жугъум жокъ эди. Печни къыйырында бир китапчыкъ тапдым да, патеген чыракъны жарыгъында окъуп башладым. Айтыргъа керекме – ёмюрюмде да андан ачы хапар окъумагъанма. Хапарда бир врач ёлюмге асыры ачыуланнгандан не этерге билмей эди. Китапны бир-бир бетлеринде жазылгъаны былайыракъ эди: „Ой сен, ёлюм, адам улуну душманы! Мен толу бир ыйыкъны ичинде адамны жашауу ючюн кюрешдим да энди къутхардым аны деп ойлагъан эдим, алай сен мени ишими хыликкя этип, саусузну тѐшегини ары жанындан туруп

кьолларынгы узатаса да, битеу мени кыйынымдан хайыр кьалмайды. Мен адамлагъа болушама, алай хайыр чыкъмазлыгъын билеме, нек дегенде кьуру сюекли арыкъ кьолунг бла сени келлигинги билеме. Ой сатлыкъ ёлюм, сен – душманса!“ Ёлюмню кёрюп болмаулукъдан толгъан китап бетле! Андан сора уа – бек кьоркьуулусу: „Ой, ёлюм! Сен – точкаса, сен – кычырыучу белгисе!“ Андан сора уа ол тюзюнлей былай жазады: „Ой, кьаргъышлыкъ, сен кертида кычырыучу белги болсанг эди! Алай мен санга кьарасам, сен соруу белгиге айланып кьаласа да мен а кесиме сорама: ёлюм ахырмыды, огъесе алыкъа ахыр тьойюлюдю? Ёлюмден сора уа не? Ёлюм – сен хар кимге да сорууса“.

Кёремисиз кьалай жазады! Мен а Сизге айтайым, ёлюм – алыкъы ахыр тьойюлюдю! Ол соруугъа жууап эте билген Исса: „Ёлюмге элтген жол кенгди эм жашаугъа элтген жол а – тарды!“ дегенди. Алай чёп былайда окъуна атылады! Аны себепли Кьутхарыучум болгъанына, Ол мында окъуна жашау бергенине, Ол Кеси жашау болгъанына эм жашаугъа элтгенине мен кьууанама, аны себепли Аны юсюнден ыразы болуп билдиреме. Билемисиз, биринчи дуня урушну кезиуонде мен сау ыйыкъланы ичинде Верденни кьатында болгъанма, алайда бек уллу урушланы бири бара эди. Фронтну ызлыкъларыны арасында адам мыллыкла бир-бири юслеринде жата эдиле. Битеу жашаууму узунуна ол татлыракъ мыллык ийисни сезгенлей турама. „Ата журт ючюн ёлгендиле“... деген жазуулу сын таш кёргенимлей Верденни кьатындагъы мыллыкъ ийис бурунума урады. Жюз жылдан биз барыбыз да былайда болмазлыгъыбызны юсюнден сагъыш этсем, ёлюмню огъурсуз солууун сеземе. Аны сиз да сеземисиз?

Бу ёлюмлю дуняда Биреу барды, Ол ёлгенден сора тиргизилгенди! Ол, ангылаймысыз: „Мен саума, Сиз да жашарыкъсыз! Манга ийнаныгъыз! Манга келигиз! Мен сизге иелик этерча болугъуз! Мен сизни жашаугъа элтирме!“ дейди. Ол аламат иги тьойюлюдю! Да сора ёлюмлю жашауда Кьутхарыучусуз кьалай жашаргъа боллукъду, Ол кеси жашауду эм бизни ёмюрлюк жашаугъа элтеди!

Кёп болмай мен профессор Гейм басмалагъан эски письмону окъугъанма. Аны жазгъан – экинчи дуня урушну кезиуонде Россейде ёлген масихчи аскерчиди. Письмода бу формалы жазылгъанды: „Тёгерегибиз жажаным кибикди! Оруслула топлары бла атып башласала, жунчугъандан не этерге билмейбиз. Сууукъ а! Къар а! Алай менде къоркъуу жокъду. Ёлсем, алапат иги боллукъду. Ол заманда мен къарап-къарагъынчы кёкге чыгъарыкъма. Ол заманда боран тохтарыкъды, мен кесими Раббийими бетден бетге кёрлюкме эм Аны махтауу мени жарытырыкъды. Мен мында ёлюрге угъай демейме“. Андан сора кёп турмай ол ёлгенди. Аны окъугъанымда мен: „Ол жаш адам жалаңда Иссаны билгени себепли ёлмөден къоркъмагъаны къалай игиди“, деп сагъыш этдим.

Хау, керти окъуна, Исса – жашауну иесиди! Эм кеси жанлылагъа Ол ёмюрлюк жашаугъа барырча умут береди!

Бир жол Лейпцигни ратушасында килисаны байрамында правительствону башчыларыны бла килисаны правленини арасында тубешиу болду. Бир-бирни кемчиликлерине асыры бек къатылмаз ючюн амалы болгъаны къадар бир кишиге да борч салмазча сёзле айтылдыла. Ахыр сёзню германлы инжил комитетни ол замандагъы генеральный секретары Генрих Гизен алды. Генрих Гизен айтхан сёзлени мен бир заманда да унутурукъ туююлме. „Мени жюйюсханларым, сиз бизге не адамласыз деп сорасыз. Мен ол затны сизге бир айтым бла айтыргъа суюме: биз барыбыз да: „Тёзюмлюк бер бизге, Аллах-атабыз, кёкде болурча ахырыбыз“, деп тилек тилеген адамлабыз“. Алай айтып ол жерине олтургъанда аны айтхан жууабына сейир-тамаша этдиле. Отузжыллыкъ урушну заманында Пауль Герхард кесини назмусунда былай жазгъанды: „Бу хаух къыралда къалыргъа умут этмей / Жер юсюнде суюме таза жашаргъа. / Барама кёкге элтген жолум бла / Атабыз анда манга хазырлайды кёп къууанч“. Сиз да кесигизни жашау жолугъуздан алай ётеригизни суюме.

Исса неге керекди? Бек ахырында, энтдада хар зат Сиз Аны ангылагъаныгъызгъа кёре боллукъду!

МЕН НЕ ЮЧЮН ЖАШАЙМА ?

Алайдыда: мен не ючюн жашайма? Неда: бу жер юсюнде мен неге керекме?

Бир жол Эссенде телефон бла бир промышленность иени кьайгылы ауазын эшитдим: „Жюйюсхан пастор, келигиз!“ Мен анга терк барама, ол а манга: „Мени жашым кеси кесин ёлтюргенди!“ деген сёзле бла тюбейди. Мен ол жашны таныучу эдим. Ол студент эди. Ол толу керегин табып жашагъанды. Ол иги саулукълу, ариу, жаш эм бай эди. Кесини да эрттеден бери энчи автономи болгъанды. Ол бир тюрлю бир осал ишге кьатышмагъанды. Аллай жаш кеси кесини мангылайына окъ атады! Аны ёле туруп жазгъан письмосунда: „Жашагъандан бир тюрлю магъана кёрмейме да, мен жашаудан аны ючюн кетеме!“ деп айтыла эди. Сейир туююлмюдю!

Кёресиз, жашауубузну магъанасыны юсюнден соруу кьаллай бир магъаналыды. Ол аллай бир нек магъаналыды дегенде, биз жангыз бир кере жашайбыз! Дунияда жангыз бир кере жашауну юсюнден сиз сагъыш этгенмисиз?

Школда окъугъан заманымда математикадан мени ишлерим бек иги бармай эдиле. Мени устазым мен этген чотланы ангыларгъа окъуна унамай эди. Математикадан берилген заданияларымы кьалай этгениме къара деп берсем, ол кёбюсюнде мени хунерлигиме багъа бермей, битеу дефтерими кьызыл шакъы бла жазыуладан толтура эди. Ол бек эриши кёрюне эди. Аллай дефтер кьызыл жазыула бла асыры бек боялса, бошалгъынчы окъуна мен ол дефтерни кетерип, жангысын, ариуун, тазасын сатып алыучу эдим. Жангы дефтерни башындан башларгъа мени онгум бар эди. Ай иги сагъын жашау бла да алай этерге онг болса эди! Манга ийнаныгъыз: миллионла бла саналгъан адамла ёле туруп: „Ах, анасына уа, хар затны энтдада жангыдан башларгъа мен кьалай сюе эдим! Барысын да башха тюрлю этер эдим!“ деп сагъыш этедиле.

Школда жангы дефтер сатып алып, аны дагыда бир кере жангыдан башларгъа онг барды, жашауну жангыдан башларгъа уа онг жокъду. Жашау бизге жангыз бир кере бериледи! Аны биз бузгъан эсек, терс жашагъан эсек, ол къаллай бир аман ишди! Бизде жаланда жангыз бир жашау барды! Аны тас этген эсек, ёмюрден ахыргъа тас этгенбиз. Мен аны керти да кёлум бла айтама.

Бюгюн эртденликде мен тургъан къонакъ юйню жаны бла ийнеклени сюрюую ётгенди. Тюз ол кезиучюкде мен кесими ууазларымы жаза тура эдим. Ийнеклени кёргенлей мени башыма быллай сагъыш келди: „Къалай насыплы болургъа керекдиле бу ийнекле – алагъа дуняда нек жашайма деп сагъыш этерге керек туююлдю. Аланы ишлери ачыкъды – сют берир ючюн, ахырында уа тууар эт берир ючюн жашайдыла. Ангылаймысыз? Хайыуаннга жашауну магъанасыны юсюнден сагъыш этиуню кереклиси жокъду. Хайыуан бла адамны арасында башхалыкъ олду. Алай жашагъан да этип, кеслери кеслерине: „Мен не ючюн жашайма?“ деп бир да сормагъан адамла бир талай болгъанлары бек сейирди. Ала жаныуардан башха туююлдюле. Кёресиз: биз ол затдан узакъда туююлбюз. Адамны адам этген неди? Ол кесине: „Мен не ючюн жашайма?“ деп сорургъа боллукъду.

1. КЪАРЫУСУЗ ЭМ АШЫГЪЫШЛЫ ЖУУАПЛА

Алайды да, шуёхларым, „Мен не ючюн жашайма?“ деген соруугъа къарыусуз эм ашыгъышлы жууапла бек кёпдюле. Кёп жыл мындан алда мен битеу ол къарыусуз эм ашыгъышлы жууапланы бир жолгъа алгъан эдим. Ол 1936 жылда, Гитлерни бийлик этген заманында эди. Мюнстердеги студентле „Мени жашаууму магъанасы неди?“ деген теманы юсюнден сёлеш деп тилеген эдиле. Лекциягъа тынгыларгъа суюмейбиз, ол темадан сени бла дискуссия бардырыргъа сюебиз, деп ала башындан окъуна алай айтхан эдиле. „Ахшы, – деген эдим мен, – сора алай эсе башлагъыз! Мени жашаууму магъанасы неди? Мен

не ючюн жашайма?“ Алай дискуссия, айтханымча, Гитлерни заманында болгъаны себепли, студентледен бирлери, айхайда, олсагъат окъуна туруп ангылатды: „Мен – кесими халкъым ючюн жашайма. Халкъым бла мен терек бла чапыракъ кибикибиз. Чапыракъны магъанасы жокъду, хар неда терекди. Мен кесими халкъым ючюн жашайма!“ Мен а: „Ахшы! Терек а неге керекди, халкъ а не ючюн жашайды?“ деп жууапладым. Шум болду! Анга къалай айтыргъа ол билмей эди. Ангылаймысыз, чынтты соруу жууапсыз къалгъанды. Ол заманда мен алагъа: „Адамла, багъалы адамла! Сиз соруудан бир жанына кетген неда аны артха тюртген жууапла бермезге керексиз!“ дегенме.

„Алайды да, мени жашаууму магъанасы неди? Мен не ючюн жашайма?“ – деп жангыдан сордум мен. Ол заманда студентледен башхасы: „Мен дунияда кесими борчуму толтуруу ючюн жашайма!“ деди.

– „Шуёхум, – дедим мен, – мени борчум неди? – ма ишни башы андады. Мен сизге Аллахны Сёзюн ангылатыуну кесиме борчхана санайма. Матильда Лудендорф а Аллахны жокъгъа санауну кесине борч этгенди. Борч не деди?“ Бир жол бийик даражалы бир къуллукъчу манга: „Жюйюсхан пастор, жашыртын айтайым: мен документлени жангыдан жазып сау кюнлени ашырама, алай ала барысы да кюйгенликге, аны ючюн жашау тохтарыкъ туююлдо. Тюзюн айтханда, мен арталлыда керексиз ишни этеме да, жаным анга бек къыйналады“, деди. Борч деген зат неди? Мингле бла саналгъан эсэсчиле жюз мингле бла саналгъан адамланы къыргъандыла. Сюдге тюшгенлей а ала: „Биз кесибизни борчубузну толтура эдик, бизге алай этигиз деп буюргъан эдиле“, дейдиле. Адамны борчу башхана адамланы къырыуду дегеннге Сиз ийнанганмы этесиз? Мен анга ийнаналлыкъ туююлме. Алайды да, мен студентлеге: „Мени борчум неди? – ишни башы андады. Манга аны ким айталлыкъды? Ма биз биягъыча тирелдик да къалдыкъ“, дегенме.

Андан сора жюйюсхан жашла жууапны къалай берликлерини юсюнден кёбюрёк сагъыш эте башлагъан

дыла. Сора аладан бирлери туруп ёхтем ауаз бла айтды: „Мен эртдегили бай тукъумданма. Кесими ата-бабаларымы 16 тёлюге дери айтып бераллыкъма. Эртдегили тукъум! Ол тукъумну тийишлисича андан ары бардырыу – жашауну мураты, аны магъанасы ол тюйюлмюдю?“ „Шуёхум! Ол 16 тёлю не ючюн жашагъанларын билмей эсенг, алагъа да 17-чи тёлюню къошууну магъанасы бармыды да?“ – деп мен анга жалаңда алай жууаплайдым.

Кёремисиз, къарыусуз эм ашыгъышлы жууапла къалай кёпдюле? Бизни газетлерибизде ёлюмню юсюнден билдириулени кёп кёрюрге боллукъду. Аланы бир-бирлерини башларында уа быллай назму басмаланады: „Билгенинг урунуу эди, / къалгъан затланы унутуп эдинг, / жууукъларынга бериу битеу хар нени / сыйлы борчунг эди сени.“ Сиз ол затны билемисиз? Аны окъугъаным сайын мени аркъам къалтырайды. „Бу атны ёлгенини юсюнден билдириудю да!“ деп мен алай сагъыш этеме. Тюз айтмаймамы? Битеу жашауунда жалаңда ат ишлегенлей турады. Адам жер юсюнде аркъасын тюзетмей ишлеп туруп ючюн жашайды дегенге мен ийнанмайма. Ол бек насыпсызлыкъ болур эди. Жашауну магъанасы жалаңда ол болса, биз 10 жыллыгъыбызда кеси кесибизни ёлтюрсек бек тюз этер эдик. „Билгенинг урунуу эди“... Андан аман не барды!!! Угъай, жашауну магъанасы ол тюйюлдю.

Сора студентледен башхасы манга: „Билемисиз, мен врач болургъа сюеме. Адамланы ёлюмден къутхарыу – аламат иги тюйюлмюдю?“ деп ангылатды. Аны айтханына ыразы болмагъанымы билдире, мен: „Ахшы! Алай Сиз дунияда адам не ючюн жашагъанын билмей эсегиз, сора адамны ёлюмден къутхарыуну бир тюрлю магъанасы жокъду“, дедим. Мени тюз ангылагъыз. Адамланы жашауларын къутхарыргъа керек тюйюлдю деп пастор алай айтады деп мени юсюмден аллай сёз жаймагъыз. Ол ахырында жашауну магъанасыны юсюнден биз соргъан соруугъа жууап тюйюлдю.

Ол кюн мен бек сейирге къалгъан эдим, нек дегенде

ала барысы да студентле эдиле, аллай билимли адамла окъуна бусагъатда жашай тургъанлай, дунияда не ючюн жашагъанларыны юсюнден арталлыда ангылаулары жокъ эди.

Мени сѐлешуу формам сизге, баям, ариу кѐрюне болмаз. Мен, айхайда, кѐп тыш кыраллы сѐзлери бла омакъ айтымланы хайырланыргъа да боллукъ эдим, болсада алай этсем, Сиз сѐзсюз жарым сагъатдан жукълап къалыр эдигиз. Ол затдан бек къоркъгъаным себепли уа адамла орамда тюбешселе сѐлешуучюлерича айтама. Аны ангылайсыз да? Сау болугъуз!

Ма кѐресиз. Ол затланы барысын да бир жол сына-санг, тюз сездиргенимлей Мюнстерде студентледен алгъанымча аллай жууап алама. Ала уа: „Жашауну бир тюрлю терен магъанасы жокъду. Мени дуниягъа туугъаным – арталлыда билмей тургъанлай, андан болгъан ишди. Аны бир тюрлю магъанасы жокъду. Аны себепли бек игиси – жашаудан алалгъанынгы алыргъа керексе“, дегендиле. Баям, адамгъа бу оюм бек татлы кѐрюне болур: „Мени жашаууму бир тюрлю магъанасы жокъду. Аны бир тюрлю мураты да жокъду. Мени атам бла анам юйленмеселе, анам бууаз да боллукъ тюйюл эди, мен да тууарыкъ тюйюл эдим. Мен мында арталлыда андан жашайма. Тюзюн айтханда, мени жашауум толусунлай магъанасызды“. Жашауу кыйын болгъан адам а аллай сагъышын эте туруп кеси кесин ълтюрюрге жууукълашады. „Жашаууму мындан ары бардырыу неге керекди? Хар зат билмей тургъанлай андан этилген эсе, сора хар неге да ахыр салгъан иги тюйюлмюдю?“ дейди ол. Сиз билемисиз, Запад Германияда авария болуп жоллада ългенледен эсе кеслери кеслерин ълтюргенлени саны артыкъды. Сиз билемисиз, кеслери кеслерин ълтюргенлени 50 процент чакълысы 30 жыллары жетмеген жаш адамладыла. Ол тарихле адамны адыргы этдирирча осал кѐрюмдюледиле: биз энди жашауда магъана кѐрмейбиз.

Манга адамла бла сѐлеширге кѐп кере тюшгенди. „Жашау асыры магъанасыздан, мен не аны оюн-кюлкю бла, зауукълукъла излеу бла бошаргъа, неда кеси кесими

ёлтюрюрге керекме“, деп ала алай тарыгъа эдиле. „Аны магъанасы болуп тургъанлай, Сиз а аны арталлыда магъанасы болмагъанча жашасагъыз, ахырында къалай жууап берликсиз?“ деп соруучу эдим мен.

Инжилде бир назму адамны мыйысына ётеди. Анда былай айтылады: „Адам бир кюн ёлюрге керекди, андан сора уа Аллахны сюдю“. Кёремисиз, кеси кесинге: „Мен нек жашайма?“ деп кёлюнг бла сорур ючюн Инжилде жазылгъан ол сёзлени билирге керекди. Жашауубузну магъанасын ангыламай ычхындыргъан эсек, сора биз Аллахны сюдюне къалай бараллыкъбыз?! Ол сорууну магъанасын энди сиз ангылаймысыз? Ангылай эсегиз, мен сёзюмю андан ары бардырама:

2. ЖУУАП КИМ ЭТАЛЛЫКЪДЫ?

„Не ючюн жашайма?“ деген сорууума жууап эталлыкъ сора кимди? Ийнанган жамауатмы? – Угъай! Пасторму? – Угъай! Ол да сизни бла тюз бир кибик болумдады. – Профессорламы, философламы? „Не ючюн жашайма?“ деген соруугъа ала да жууап эталлыкъ туююлдюле. Биз дунияда не ючюн жашагъаныбызны бизге айталлыкъ жаланда биреуленди. Ол – бизге жашауну берген, бизни жаратхан Аллахды!

Быллай ангылашыныулу юлгю айтыргъа эркин этигиз. Бир жол мен фатарладан бирине кирсем, бир жаш адам темир чыбыкъладан бла чыракъчыкъладан не эсе да бир зат ишлей тургъанын кёрдюм. Мен анга: „Не тюрлю жаханымлик машина ишлей тураса? Ишлей тургъанынг не боллукъду?“ деп сорама. Ол манга, айхайда, айтхан эди, алай мен жукъ да ангыламадым да: „Бу затны башха адам ангылаяллыкъ туююлдю, бу зат не боллугъун, не ючюн ишленнгенин жалан ишлеген адам айталлыкъды“, деп алай ойладым.

Бизни жашауубуз бла да иш алайды: бизни Ким жаратхан эсе да, не ючюн жаратханын жаланда Ол айталлыкъды! Аны магъанасы уа: „не ючюн жашайма?“ деген

соруугъа жууапны къалай этерге кереклибизни ангыларгъа борчлубуз. Аны бизге Аллах айтыргъа керекди. Эндиге дери мен Инжилни окъуп болмасам эди, ол соруугъа жууап табар ючюн мен Инжилге къараргъа керек боллукъ эдим. Бу пасыкъ дуняда мен нек жашагъанымы билгинчи мен тѣзалмаз эдим. „Пасыкъ дуня“ деген сѣзле сизге асыры огъурсузму кѣрюнедиле? Алай ала Инжилден алыннган сѣзледиле. Уллу шахарны пастору бла сиз жарым жылны ичинде тубеше турсагъыз, мени ангылар эдигиз: бу дуня кертида уллу пасыкълыкъны сынайды. Аны манга Аллах ангылатмаса, мен бу дуняда жашаяллыкъ туююл эдим.

Инжилде Аллах бизге жашауну магъанасы не болгъаныны юсюнден соруугъа жууап береди. Мен таныгъан бир къауум адамла: „Инжилни биз ким не айтса да окъурукъ туююлбюз!“ деп ѳхтемлик бла айтадыла. Аны юсюнден алагъа мен: „Дуняда не ючюн жашайма деген сорууну юсюнден сиз бир заманда да кѣлюгюз бла сагъыш этмегенигизге толу ийнанама“, деп жууаплайлыкъма. Алай акъылсызлыкъ кенг жайылгъан аурууду, аны себепли ол ауруу адамланы ачытса, дуняны башы кычырыкъдан толуп къалыр эди. Мен Сизге Инжилден алыннган бир айтым бла жууап берирге сюеме: „Аллах бизни Кесине сабийле этер ючюн жаратханды!“

Жашы кесине ушарын хар ата къалай бек сюе эсе да, Аллах да адамны „Кесини сыфатына кѣре жаратханды“. Аллах биз Аны сабийлери болсакъ сюеди, биз Аны бла ушакъ этсек, Ол да бизни бла ушакъ этсе, биз Аны суюсек, Ол да бизни суюсе – ма Аллахны излегени олду. Аллахдан тилек а тилеймисиз? Сау жылланы ичинде сабийи атасы бла сѣлешмесе, атасына къалай ачыу тийиучюдю! Тилек тилемеген адам да ма тюз алайды – нек дегенде ол кесини кѣкдеги атасы бла сѣлешмейди. Кѣремисиз, Аллах биз Аны сабийлери болсакъ, Аны бла сѣлешсек сюеди. Ол бизни суюсе, биз да Аны суюсек – ма Аллах аны излейди. Ма биз дуняда аны ючюн жашайбыз! Тилейме, мени тюз ангылагъыз: мен килисаны юсюнден, къаллай эсе да бир бегимсиз жорукъну юсюн-

ден, динни эм аллай башха затны юсюнден угъай, бир Аллахны юсюнден айтама. Ол а Сизни Кесине бала этер ючюн жаратханды! Сиз анга сабийлик этемисиз?

Энди уа андан арысын айтайым. Биз Аллахны сабийлери болургъа керекбиз, алай кертиси бла биз Анга сабийлик эталмайбыз. Тауратда „Аллах адамны Кесини сыфатына кёре жаратханды“ деп айтылады. Андан сора Таурат бир уллу палах болгъанын билдиреди. Адам толу эркинликде дунягъа жаратылады да, сора Аллахха къажау ишле этерге таукелленеди. „Мен кеси аллыма жалынчакъсыз болургъа сюеме! Мен Аллахсыз жашаяллыкъма!“ деген акъылгъа киреди. Ангылаймысыз, Адам бир заманда да Аллахны барлыгъына арсар болмагъанды, алай Андан кесин азатлап: „Мен кесими жашаууму кесим суйгенча бардырайым!“ дегенди.

Аны юсюнден мен сизге бир хапар айтыргъа керекме. Кёп болмай мындан алда орамда бир эр киши манга былай соргъанды: „Пастор Буш, Сиз хар заманда Аллахны юсюнден айтасыз. Алай мен Аны көрмейме. Айтыгъыз манга – мен Аллахны къалай табайым?“ Мен анга былай жууаплагъанма: „Иги тынгылагъыз! Акъылыгъызгъа былай келтирчигиз: заманны машинасы барды да, аны болушлугъу бла мен минг жыллагъа алгъа неда артха кеталама. Алайды да, заманны машинасыны болушлугъу бла мен адам улуну башланган жерине кетеме. Анда бир жол мен жаннетни терек бахчасында айланама. Анда гюнях этилгенини хапарын биле болурсуз да? Анда терекчиклени артында мен биринчи Адамгъа тюбейме. „Ингир ахшы болсун, Адам“, деп саламлашама мен. „Ингир ахшы болсун, пастор Буш“, – деп жууап береди ол манга. „Манга тюбегенинге сейир этемисе? – деп сорама да анга ангылатама: – битеудуния театрны ичин жангыдан жасай туруп мен жангылып бери, жаннетни терек бахчасына тюшгенме“. – „Да сора сен былай сагъышлы уа нексе?“ – деп сорады ол. Сора мен анга былай жууап этеме: „Билемисе, биреу манга: „Аллахны къалай табаргъа боллукъду?“ деп соргъанды да мен бусагъатда аны юсюнден сагъыш этеме“. Адам бек кюледи да

сора былай ангылатады: „Аллахны табыу арталлыда кыйын туюлдю. Ол былайдады! Тюз ниетли бол, пастор Буш, Андан кылай айырылыргыа боллукъду деп битеу ишни башы андады. Аллахдан айырылыргыа арталлыда онг жокъду да битеу кыйынлыкъ андады!“

Адам тюз туюлмюдю? Аллах кылайгыа да жетеди! Аны табаргыа боллукъду! Алай андан айырылыргыа уа онг жокъду! Арт 300 жылны ниет историясына кырасанг, Аллахдан айырылыр ючюн кюрешиуге нелляй бир кеп кыйын салыннганын кересе. Болсада биз андан айырылмагъанбыз. Шуехларым, тюзюн айтханда, сиз барыгыыз да Аллахны барлыгына ийнанасыз, алай сиз Аныкыла туюлсюз. Адамланы асламыча, сиз да Аллахны юсюнден сагыш этиуню арт болжалгыа саласыз. Адамла Аллах жокъду деп да айтмайдыла, алай Аныкыла да туюлдюле. Аллах сизге душман туюлдю, алай шуех да туюлдю. Алай бла, бизни жашауубузну бек баш иши тамамланмай турады.

Бир швейцариялы врач кесини китабында жазгъаннга кере, адамны жашаунда бек керекли ишле тамамланмаса, аны жаны ауруулу болады. „Бизни мында, Запада ауруубуз Аллахды, – дейди ол андан ары. – Биз Ол жокъду демейбиз, алай Аныкыла да туюлбюз, тюзюнлей айтханда, Ол бизники болурун сюмейбиз. Аны себепли Аллах бизни ауруубузду“.

Кертиси бла да, мен ол сёзлени тюзге санайма!

„Бусагъатдагы адам Аллахны билирге сюмейди“, деп мен хар жерде да алай эшитсем, бусагъатдагы адамны ишлери хазна туюлдюле, деп мен жаланда алай айталлыкъма. Алай мен да бусагъатдагы адamma, болсада ол затха эс бурама да. Кесими кыарт болгъаннга да санамайма. Бусагъатдагы адам кесин кыутхарыуну юсюнден кертида сагыш этмей эсе, сора иш бек осалды! Быллай бош юлгю айтыргыа сюеме. Шапаны болушлукъчусуну юсюнден сагыш этчигиз. Бир жол шапа аны юсюнден: „Ол арталлыда аш бишириу ишге эс бурмайды“ дейди. Мен анга: „Ол не затха эс бурады да?“ деп сорама. Шапа уа: „Пластинкалагы бла кыызлагы“, дей-

ди. „Да сора Сиз, ол затны эсге ала, жаланда пластинка-ланы бла кызыланы юслеринден селеширге керек бол-лукъсуз“, – дейме мен. – „Угъай, угъай, – дегенди шапа, – ол жаш аш бишириу ишге эс бурмай эсе, кесини хунер-лигин сайлауда жангылгъанды!“

Сиз ангылайсыз, бизни хунерлигибиз – Аллахны сабийлери болууду. Аны себепли бусагъатдагъы адам ол затха эс бурмай эсе сора ол адам формада кесини хунер-лигин сайлауда жангылгъанды. Алай эсе, аны келю тартхан къаллай эсе да бир болгъан-болмагъан затланы юсюнден аны бла селешиюну тюрлю магъанасы жокъду, мен а: „Бир Аллахны сабийи къачан болсагъыз да, жалан ол заманда адам боллукъсуз!“ – деп къайтарып айтыуну къоярыкъ туюлме.

3. БИТЕУ СОРУУЛАНЫ ДА СОРУУУНА АЛЛАХНЫ ЖУУАБЫ

Къайтарып айтама, кесибизни халибизге кере биз Аллахны сабийлери туюлбюз, алай бу дуняда Аллахны сабийлери болур ючюн жашайбыз. Аны себепли бизни жашаубузда не эсе да бир иш болургъа керекди. Мени лекциямы мураты – ол затха болушургъады. Мен былайгъа сизни бир кесек булжутур ючюн келмегенме, бир ненча адамны жүреклерин ачалсам, аланы жашау-лары ангылашыныулу болур эди деп мени излегеним олду. Ай, алай этерге къолумдан келсе эди!

Алайды да, биз Аллахны сабийлери туюлбюз, биз Аллахны суюмейбиз, биз Аны фарызларына бузукълукъ этебиз, Аны бла бизни ишибиз жокъду, биз тилек тиле-мейбиз – бир бирде бек ахыргъа тыянсакъ, къыйын бо-лумгъа тюшсек, амалсыздан ол мадарны этгенибизни айтмасакъ. Аны себепли битеу сорууланы да сорууу – мен бир Аллахха сабий къалай болайым? деп олду. Бусагъат-да бек игиси – къагъытла да, къарындашла да юлешип: „Жазчыгъыз, сизни акъылыгъызгъа кере адам Аллахны сабийи къалай болаллыкъды“ дегенден игиси жокъ эди.

Алай этер ючюн адам огъурлу болургъа керекди, деп бирле алай айтыр эдиле. Башхала уа: „Раббий Алллахха ийнаныргъа керекди“, – дер эдиле. Алай битеу ол затла тамамлыкъ этмейдиле! Битеу сорууланы сорууу: „Бир Аллахха сабий къалай болайым?“ деген соруу болгъанлай къалады.

Ол битеу сорууланы соруууна жууапны мен жаланда ангылауну, тюшонюуну жолу бла алыргъа боллукъма. Мени Кесине сабийге къалай аллыгъын Аллах манга Кеси айтыргъа керекди. Инжил а аламат ачыкъ жууап береди. „Жаланда Иссаны болушлугъу бла!“ деп ол алай айтады. Шуёхларым, иш Иссагъа жетгенлей, мени жюрегим бегирек урады, къаным теркирек жюрюйдю, ол заманда сёз мени жашаууму баш темасыны юсюнден барады. Аллахха сабий мен жаланда Иссаны болушлугъу бла болаллыкъма!

Инжилде бир айтым барды, сёзюн сёзюча кёчюрсек, аны магъанасы былайды: „Исса Аллахны дунясындан бу дунягъа келгенди“. Библияда дуняны сураты эски формада – башында кёк, тюбюнде уа жер деген магъанада берилгенди деген хапарланы биз бусагъатда дайым эшитебиз. Ол акъылсызлыкъды, Библияда дуняны юсюнден алай айтылмайды. Ол угъай эсенг, Аллахны юсюнден Библия: „Сен мени хар жанымдан да къуршалапса“, дейди. Аны магъанасы уа арталлыда башхады. Сиз ангылаймысыз: мен жерни тюбюнде бугъаргъа сюйсем окъуна, Ол – Аллах – анда да барды. Библияда, биз бусагъатдагъы тил бла айтыучуча, дуняны кёп ёлчемли сураты кёргюзтюледи. Биз юч ёлчемли дуняда жашайбыз: узунлугъу, кенглиги, бийиклиги. Алай ёлчемле андан кёпдюле. Аллах да башха ёлчемдеди. Ол къолубузну узатып жетерча бек жууукъдады. Ол бизни бла бирге жаныбызда барады. Ол сизни аллахсызлыкъны жолларында кёргенди. Алай биз къабыргъаны сындырып тешип башха ёлчемге бараллыкъ туююлбюз. Алай жаланда Аллах эталлыкъды. Аллай къабыргъаны тешип ол бизге Иссада келгенди!

Андан сора, Жангы Кесаматда Иссаны юсюнден:

„Кесиникилеге келгенди эм кесиникиле Аны кѳабыл этмегендиле“, деп алай айтылады. Дуния Аныкѳыды! Инжилни тарыхы бюгюн да алайды. Исса келе турады, адам а эшикни этеди. „Ол кесиникилеге келгенди, эм кесиникиле Аны кѳабыл этмегендиле“. Тюзюн айтханда, алайда точка салыргѳа да боллукъ эди, тюзюн айтханда, Аллахны адам бла байламлыкѳлары тауусулургѳа керек эдиле. Алай, не сейир кѳрюнсе да, иш андан ары бардырылады да, былай болады: „Аны кѳабыл этгенлеге уа Аллахны сабийлери болургѳа эркинлик бергенди“. Алайды да, Аллахха сабий болур ючюн, Иссаны кѳабыл этерге керекди! Жашауугѳузну эшиклерин Сиз Иссагѳа ачханмысыз? „Аны кѳабыл этгенлеге уа Аллахны сабийлери болургѳа эркинлик бергенди“.

Биринчи дуния урушну кезиуонде мени бла аллай иш болгѳанда, аллай оюмгѳа келишип, Иссагѳа берилгенимде, Аны кѳабыл этгенимде мен жаш офицер эдим, Аллахдан узакѳа эдим. Ол зат мени битеу жашаууму тюрлендиргенди. Алай мен аны ючюн не азчыкъ да жарсымайма. Масих ючюн манга кѳыйын жолладан ѳтерге тюшгенди. Масих ючюн мени тюргеге да атхан эдиле. Масих ючюн мен кѳп жарлылыкъ сынагѳанма. Алай мени энтда жюз жашауум болса да, мен оюм эте билген биринчи ууахтымдан башлап окѳуна бу сѳзлеге кѳре жашар эдим: „Аны кѳабыл этгенлеге уа Аллахны сабийлери болургѳа эркинлик бергенди“. Мени жашауум толу магѳаналы жаланда Аллахха сабий болгѳанымдан сора болгѳанды! Арталлыда башха туююлдю ким болгѳаным: пастор неда арбаз сыйпаучу, генеральный директор неда ишчи, юй бийче неда устаз тиширыу болсам да, – Аллахха сабий болгѳанымлай мени жашауум ол заманда магѳаналы болады. Алайды да, Сиз Иссаны кѳабыл этерге керексиз! Жашауугѳузну магѳанасы ол заманда боллукѳду! Жаланда ол заманда!

Ол зат бла байламлы Жангы Кесаматдагѳы адамлагѳа эс бурсакъ бек сейир затла кѳребиз. Сѳз ючюн, анда жашаууну арталлыда магѳанасы болмагѳан тиширыу барды, ол Магдалы Мариямды. Аны юсюнден кенгден сездириу

формада: „Ол тиширыу жети къара жинни кьолларына тюшген эди“, деп айтылгъанды. Мен онеки къара жинни кьолларына тюшген кёп адамны таныйыма. Баям, ол тиширыууна жашауу адам тёзюп болмазча кыйын эди. Асыры кыйындан, ол азап чекгенди. Алай ма аны жашаууна Исса – Къутхарыучу – Аллахны Уланы – киреди да къара жинлени кыстайды. Алай Ол эталлыкъды! Алай Ол этеди! Ол ууахтыдан башлап ол тиширыу Раббий Иссаны кьолундады. Аны жашауу магъана тапханды. Ол тиширыу Иссаны чюйле бла уруп къачха къалай бегитгенлерин, андан сора ол къалай ёлгенин кёргенди. „Бусагъатдан алгъынча магъанасыз жашауу жангыдан башланмагъы эди“, деген кьоркьуу тиширыууна юрегин иелейди. Исса къачха керилгенден сора ючюнчю кюнню эртденлигинде ол тиширыу терек бахчада Иссаны гулласыны къатында тобукъланып жияйды. Ол Иссаны гулласына жууукъ барып къараса, аны ичи бош болгъанын, гулладан таш бир жанына аугъанын кёредди. Аны тёммеги окъуна анда жокъ эди. Ол аны ючюн жияй эди. Ол тиширыууна мен бек иги ангылайма. Мен бюгюн Иссадан айырылсам, бир тюрлю магъанасы болмагъан жашауу чынгылына жыгъылгъанча болур эдим. Мен ол тиширыууна ангылайма: „Къутхарыучу жокъду. Энди мени жашаууу жангыдан магъанасыз болду“. Алай билмей тургъанлай артындан: „Мариям!“ деген ауазны эшитеди. Артына къарайды да Аны, тиргизилген Иссаны кёредди. Мен бу затланы кёргенча болама: насыпны, кьууанчны эмда хорланган тюнгулююлюкню жиямукълары аны бетинде тёгюледиле: „Раввунни, мени Аллахым!“

Жашауу магъанасыны юсюнден соруугъа жууап алып ючюн философиягъа бек терен кирирге керек болмагъаны манга ол тиширыууна юлгюсюнде ачыкъланады. Не бош адамгъа да ачыкъды: „Мени жашаууу магъанасы жокъду! Кертиси бла да мен не ючюн жашайма?“ Магдалы Мариям Иссаны къабыл этгенлей окъуна анга жашаууу магъанасыны юсюнден соруу тамамланганды, ол тиширыу Бир Аллахны сабийи болгъанды, аны жашаууу терен магъана алгъанды.

Аны себепли мен Сизге айтыргъа сюеме: Иссаны къабыл этигиз! Ол Сизни сакълайды! Юйге бара туруп Сиз Аны бла сѐлеширге боллукъсуз. Ол Сизге бек жуу-укъду. Кѐпле Иссагъа: „Раббий Исса! Мени жашауум магъанасызды. Магдалы Мариямгъа келгенингча, манга да кел!“ деп кѐпле Иссадан алай тилеселе, аламат иги боллукъ эди.

Не сѐз барды, Иссаны къабыл этсек, бизни жашау-убузда уллу тюрлениу боллукъду: Ол Аны ёлгенине къа-тышыргъа манга онг береди, эм алай бла менде эски адам ёледи. Мен Аны бла бирге Аллахны сабийича арталлыда жангы жашаугъа тиргизилирге эркин болама. Ол манга Кесини Нюрюнден береди, аны себепли мен олсагъат окъуна башхача оюм эте, арталлыда башха затлагъа эс бура башлайма. Алай ол затланы барысын да сиз сынарыкъсыз. Иссаны къабыл этигиз ансы! Мен Сизге бусагъат окъуна айтыргъа керекме: Иссаны къа-был этген адам жангы жашау табады. Аллахны сабийи болууну магъанасы оюм этиуню тюрлендириу туююлдо, аны магъанасы арталлыда жангы жашауну башланыууду.

Озгъан ёмюрде Вестфалияда Раленбек деген аты бла чурукъчу жашагъанды. Аны атына „дин ниетлиликни пастору“ дегенден башха айтмай эдиле, нек дегенде ол уллу эм насыплы адам эди. Бир жол анга жаш дин къул-лукъчуладан бири баргъанды. Раленбек анга: „Жюйюс-хан дин къуллукъчу, динни юсюнден илмуну окъугъаны-гъыз Аллахны сабийи болургъа Сизге ышаныулукъ бер-мейди. Сиз Иссаны къабыл этерге керексиз“, дейди. Дин къуллукъчу анга: „Хау, менде Исса барды. Мени окъуу кабинетимде Аны сураты окъуна тагъылыпды“, дегенди. Къарт Раленбек аны айтханын жаратмай: „Хау, къабыр-гъада Исса арталлыда тынч, ырахат тагъылыпды. Алай Сиз Аны кесигизни жюрегигизге алсагъыз, эм ол Сизни жашауугъузгъа кирсе, ашыкъ-бушукълукъну башлаты-рыкъды“, дегенди.

Сиз аллай аламат ашыкъ-бушукълукъну сынасагъыз сюеме. Ол заманда битеу эски ёледи да, Аллахны бала-сыча, Сиз Кѐкдеги Атаны махтап тебирейсиз, нек деген-

де дуняда не ючюн жашагъаныгъызны билесиз, Аллахны сабийи болгъаныгъыздан сора Кёкдеги Аллахны ишлеригиз бла, сёзюгюз бла, оюмларыгъыз бла махтаяласыз.

Мени ангылагъыз: мен сизге айтхан затла не динде жубаныу, не дин башчыны ниетлери туююдюле, алай Сизни жашауугъуз да, ёлюмюгюз да, ёмюрлюк жашауу бла ёмюрлюк ёлюм да ол затлагъа кёре боллукъдула.

Раббий Исса айтханды: „Эшик аллында сюелип къагъа турама. Мени ауазымы эшитип эшикни ким ачса да, анга кирликме“. Бизге да Исса алай айтады: „Сени жашауунгу эшигини аллында турама! Ач! Сени жашауунгу магъаналы этерге сюеме!“

Бир жол манга бир къарт шахтачы келип айтады: „Жюйюсхан пастор, мен Сизни бла сёлеширге керекме. Бусагъатда манга 70 жыл болады, манга 17 жыл болгъанында уа мен быллай Инжил окъугъан жыйылыугъа баргъан эдим. Исса мени жюрегими эшигин къакъгъанын сезген эдим. Алай мен кеси кесиме: кёлюм бла ийнанып, Аны къабыл этсем, мени жолдашларым хиликгя этип кюллюкдюле деген эдим. Алай этерге жарарыкъ туююдю, деп мен къачып чыккыгъан эдим. Алай ма мени жашауум ётдю. Мен къарт болдум. Жашауум терс болгъанын энди билеме, нек дегенде мен олсагъат окъуна Иссагъа эшикни ачмагъан эдим!“

Шуёхла, бизде жангыз бир жашауу барды, аны себепли: „Мен нек жашайма?“ деген соруу жашауубузда бек магъаналы сорууду. Къачха керилген эм тиригизилген Иссаны юсю бла Аллах ол соруугъа тюз эм ачыкъ жууап бергенди. Энди ол Исса Сизни эшигигизни аллында сюелип къагъа турады. Анга жашауугъузну беригиз, аны юсюнден бир заманда да сокъуранырыкъ туююлсюз.

МЕНИ ЗАМАНЫМ ЖОКЪДУ!

„Кел! Пастор Бушха тынгылайыкь! – деп мени лекцияларыма адамланы чакьырса, асламында: „Мени заманым жокьду!“ деген жууапны аладыла.

Бу иш курортда болгъанды. Мен столовада бир къарт кишини аллында олтура эдим. Ол бла мен бир бирни иги ангылай эдик. Ол субай санлы эр киши ашны къалай зауукь этип ашагъанын бла кюн тууушда тап жукьлагъанын кёрсем, бир бирде: „Бу чынтты кесине тынчлыкьны излеген адамды!“ деучю эдим. Аз аздан мен бизни сёлешиуюбюз жаланда учхара затланы юслеринден баргъанына жарсый тебиредим. „Аны неси аманды?“ деп биреу алай сорургъа болур. Болсада мен башхача оюм этеме. Аллах дуняда уллу хакь зат болгъанына мен ийнаныпма. Аллах бек сейирлик уллу иш этгенин билгенимде, битеу мени жашауум тюрленгенди: „Нек десенг, Аллах дуняны алай бек суйгенинден, Кесини жангыз Уланын, Анга ийнанган хар адам жоюлмай ёмюрлюк жашаулу болур ючюн бергенди“. Адам Аллахны ол игилигин эслемай аллы бла сансыз ётюп тургъаны къалай аманды. Мени сёз нёгерим бла да иш алай эди. Аллахны аллында сюелирге тюшсе, анга къалай боллукьду?! Бир жол мен анга кесим жазгъан китапчыкьны бердим да: „Тилейме, муну окьугьуз. Мында Аллах бла жашауну юсюнден сёз барады. Бир къауум магъаналы затланы юсюнден сэгъыш этерге болурсуз!“ дедим. Къалай болду да? Ол жюрегинден алгъыш этди да: „Бусагъатда мен солургъа керекме, алай, баям, юйде уа окьургъа мен заман табарма!“ деди. Алай айтып, ол китапчыкьны бир жанына салды. Мени жаныма тийди. Мында курортдача кёп заманы аны бир жерде да боллукь туююлдо. Не сылтау да – ол Аллахха заманын бёлюрге суймей эди. Аллахха алай этиу къоркьуулуду, аны себепли ол темадан бир кесек айтыргъа керекди.

1. ИШЛЕНИ КЪУЖУР БОЛУМУ

Кертисин айтсакъ, бизде заман нек жокъду? Бек алгъа бир затха эс бурургъа сюеме. Ол зат манга ангылашыныусузду, аны манга киши да ангылаталлыкъ туююлду.

Бу затха эс буругъуз: жюз жыл мындан алда Штутт-гартдагъы саудюгерчи Эссенде жашагъан адамла бла сатъу-алыу келишим этерге суйсе, анга почтачы арба бла ары беш кюн, артха да беш кюн барыргъа тюше эди. Алай бла 10 кюн, дагъыда эки кюн а келишимни юсюнден сѐлешиле кете эдиле. Ол затха хазна къалмай жарым ай къоратыла эди. Бусагъатдагъы саудюгерчи уа халкъла аралы переговор станцияны да хайырланмай, кеси тюзюнлей телефон бла сѐлешип къояды да, алай бла 12 кюнун аяйды. Алай саудюгерчиле къарасакъ, аланы бирини да 12 артыкъ кюню жокъду. Аны къой, аланы хар бири: „Мени заманым жокъду!“ дейди. Не болгъанды?

Алгъын мен сабий заманымда Швабдагъы Альбха ыннама бла къарт атама барыучумда Эльберфельден Урахха этилген ол жолоучулукъ хазна къалмай жерни тѐгерегине айланганча узакъ кѐрюнюучю эди. Бусагъатдагъы улоу бла уа аллай бир жерге 5 сагъатны ичинде барадыла. Ол затдан сагъыш этсек, адамланы бош заманлары кѐп болургъа керекди! Алгъын ыйыкъ сайын 60 сагъат эм андан да кѐп ишлеучю эдиле. Энди бир ыйыкъда 40 сагъат чакълы ишлейдиле. Эм бир адамда да бош заман жокъду. Былай къалай бла болады?

Не уа дагъыда: бусагъатдагъы жашау нени да тынч этерча къуралгъанды. Мени анам хар кюн сайын Библиядан 4 башны окъуучю эди, болсада битеу ахлулары ючюн тилек этерге аны заманы жете эди. Ол заманлада уа электричество бла ишлеген быстыр жууучю эм аш этиучю машинала жокъ эдиле. Анга 8 сабийге къараргъа тюше эди. Аланы нейлон кѐлеклери болмагъанды, чын-дайланы да кѐклерге тюше эди. Болсада хар кюн сайын Инжилни тѐрт башын окъургъа аны заманы жете эди! Сизде ол затха заман жетишемиди? Угъай, аллай заман Сизде жокъду! Да сора алай нек болады?

Ангылаймысыз, хар зат адамланы заманларын аяр жанына бурулупду, заман а бир адамда да жокъду. Сиз аны кесигизге ангылаллыкъмысыз? Аны юсюнден мен кѣп сагъыш этгенме, алай ол тынч ангылап къояргъа онг болмагъан затды. Кертисин айтханда аны жалан бир зат бла ангылатыргъа боллукъду, кертиди, адамла аны эшитирге да суймейдиле, алай аны ангылатыр ючюн мен андан башха бир зат да билмейме: ким эсе да биреулен бир жаныбызда тохтап бизни аямай ашыкъдырады! Адамны бош заманы болмазча этиуню юсюнден къайгъыргъанлай тургъан биреу барды. Циркде кийик жаныуарланы юйретиучю адамча, ол, къамичесин тохтаусуз жерге уруп, адамланы къыстау жортдурады. Библияны айтханы да олду: хау, аллай „биреулен“ барды! Ол – ибилисди. Энди бизни аллыбызда быллай соруу: ибилис а бармыды? Анга мен жууап этеме: хау, ибилис барды! „Дунияда къарангылыкъны оноучулары“ бардыла.

Мындан алда бир адам мени бла сѣлеше: „мен масихчиликни къойгъанма“ дегенди. Аны айтханына угъай дей, мен: „Къалай жангыласыз! Сиз ибилисни къолундасыз! Ол Сизни жоярыкъды!“ дедим. Анга ол кюлюмсюреди да: „Ибилис! Ол бармыды да?“ деди.

Инжилде жазылыпды: ибилис Иссаны бек бийик таугъа чыгъарады, андан кенг дуняа кѣрюне эди. Ибилис битеу тыйгъычланы кетергени себепли, Исса битеу дуняаны патчахлыкъларын эм аланы уллулукъларын кѣреди. Ибилис а Иссагъа: „Сен манга табынсанг, битеу быланы Санга берликме, была мени оноумдадыла, кимге суйсем да береме“, дегенди. Инжилни алайы мени эсими бек бурдурады, нек дегенде Раббий Исса ибилисге угъай демейди. Дуниягъа бийлик этерге ибилисни онгу болгъанына Исса женгдиреди.

Сизге айтама, къарангылыкъ бийлик этгенин ангыламаз ючюн сокъур эм тели болургъа керекди. Алайсыз кесигизге дуняаны къалай ангылатырыкъсыз? Мен жалаанда бир ненча шартны айтыргъа сюеме.

Сѣз ючюн, тюрлю-тюрлю осал сезимлеге хорлатхан кѣп адамла мени эсима тюшедиле. Бир жол кечегиде

манга бир предприятияны директору бек кьаты кеф болуп келеди да: „Манга болушугъуз, мен алайсыз болалмайма, мен ичмей туралмайма! Мени атам ичгичи эди. Аны ол кьылыгы манга да берилгенди. Мен алайсыз болалмайма!“ Сизни акьылыгыгызга кёре, „Мен алайсыз болалмайма!“ деп жюреклерини теренинден бушуу этип тургъанла нелляй бир адамдыла? Алагъа ким буйрукъ этеди? Бусагъатдагы заманны битеу палахларына къарагъыз да Библияда айтылгъаныча „дунияда къарангылыкъны оноучулары“ болгъанларына толу ийнанырыкъсыз.

Неда бусагъатда неках байламлыкъланы тутхучсуз-лукъларыны юсюнден сагъыш этип кёрюгюз. Бир жюйюсханна алаамат иги юйюрю, тауушлукъ ариу кьатыны барды. Болсада ол билмей тургъанлай кесини предприятиясында кьуллукъ этген бир тиширыуну „ыргъагына тюшеди“. Мен анга бардым да айтдым: „Багъалы шуёхум, Сиз жашауугъузну жоя турасыз, Сиз юйюрюгюзню бузасыз, Сиз сабийлеригизни аллында хыликгялы боласыз!“ Ол уллу промышленность кьуллукъчу мени аллымда кьалай олтургъаны бюгюн да кёзюме кёрюнеди. „Жюйюсхан пастор, мен ол кьыздан айырылалмайма, айырылалмайма!“ деди. Былайда къарангылыкъны кючю сезилип турмаймыды?

Белгили ингилизли жазыучу Сомерсет Моэм „Адамны жалынчакълыгыны юсюнден“ деген аты бла кьалын китап жазгъанды. Адамла бир бирге жалынчакъ кьалай бла боладыла! Адамла Гитлерге кьаллай бир кьулчулукъда тургъандыла! Ала эки кере эки жыйырма болады деп ийнангандыла, нек дегенде Гитлер алай айтханды. Энди сиз, баям, къарангылыкъны властын сезе болурсуз, ибилис болгъанына ийнана болурсуз.

Уллу немецли поэт Гёте „Фауст“ деген алаамат драманы жазгъанды. Мен умут этеме, сиз билимли адамла „Фаустну“ биле болурсуз. „Фаустда“ Маргарита деген кьыз суратланады. Ол терилиулюкню палахына тюшген таза сабийди. Маргаританы къарындашы аны намысын сакълайма дегенде уа, туюнош башланганлай кьызны терилтгенле жашны ёлтюрөдиле. Терилтгенни кесине

жууукълашдырыр ючюн Маргарита кесини анасына жукълатыучу дарман береди да, ол андан ёледи. Сабий туугъанында, бусагъатда адамла сабийлени аналарыны къарынларында ёлтюргенлерича, Маргарита да сабийни ёлтюреди. Ала кеслерини боюнларына къаллай уллу терсликни аладыла! Да ма ахырында анасы, къарындашы эм сабийи да ёлтюрюлгенлеринден сора ол къыз ёрге сюелип адамны къалтыратырча сёзле айтады: „Бек суюгеним, о, Аллах, манга бу ишлени этдирди“. Гёте тели туююл эди. „Фаустда“ битеу ол ишге Гёте ибилис къатышханыны юсюнден айтады!

Уллу шахарны пастору болгъаным себепли, мен аллай затлагъа хар заманда тюбейме. Биреу манга келип: „Ибилис жокъду“ десе, анга жаланда: „Сиз, кертиси бла, къайсы элчикден келгенсиз?“ деп сорургъа тюшеди, алай кертисин айтханда, анда да ибилиссиз туююлдюле.

Шуёхларым, масихчиле кеслерини жангылычларын эслеялмагъанларына къарай кетип, мен ибилисни барлыгъын ангылагъанма. Бир бирде, сёз ючюн, Аллахха бек ийнанган тиширыу кесин чексиз бек суююучю адам да болады. Кесини келинин ол бирда болмагъанча бек къыйнагъанлыкъгъа, аны кеси эслемейди. Аллахха ийнанган тиширыу! Ийнанган адамла, Аллахдан тилегиз – къарангылыкъны бийлигинден эркин эт деп.

Кёремесиз, ибилис болгъанын, къарангылыкъны бийлиги болгъанын эсге алмай, дуняны ангыларгъа онг жокъду. Ол толу бир муратха итиниуюлу ишлейди, бизни тынгысыз къаты болумда тутады, аны себепли бизни заманыбыз жетишмейди. Къарангылыкъны ол бийлигинден къутулургъа онг болгъаныны юсюнден сагъыш этерге бизге заман бермез ючюн ибилис не кючно да салады! Энди уа, экинчиден, мен ол къутулууну юсюнден айтыргъа керекме.

2. АЛАМАТ ШАРТ

Аламат шарт – кьутулуу барды! Ах, шуёхларым, менде аллай иги билдириу болгъанына мен ыразыма! Тойда жаншакъ чамчыла сёлешуочюдюле. Бир бирде мен алай сагъыш этиучюме – ингирде бетлериндеги бояулары жууа туруп аланы халлары къалай болур деп. Кертисин айтханда, аллай чамчы былай ойларгъа керек эди: „Магъанасыз затланы, эки магъанасы болгъан эриши затланы айтыу бла мен кесиме ахча ишлейме“. Аллай оюмдан сора ол кеси кесинден уялыргъа керек эди! Къарангылыкъны бийлигинден кьутулууну тауушлукъ, уллу шартыны юсюнден айтала эсем мен къалай насышлыма!

Апостол Павел бир жол масихчилени болумларыны юсюнден былай жазады: „Аллах бизни къарангылыкъны бийлигинден кьутхарып Кесини суюген Уланыны патчахлыгъына кийиргенди, анда биз Аны Къаны бла жууулабыз“. Алай бла, масих болууну магъанасы бек алгъа диннге бурулуу эм килисагъа членнге алыныу неда килисаны жасагъын тёлеу туююлдю. Масих болууну магъанасы бек алгъа – жангырыуну сынауду, къарангылыкъны бийлигинден кьутхарылып жангы жашауда жангы Жююсханны бийлигинде турууду.

Ол зат бла байламлы мен Сизге бир берлинчи миссионерден эшитген хапарымы айтайым. Ол адам алкоголикни юсюнден къайгъыра эди. Ол кьоркьуулу ишди. Миссионер бир жол ол адам энтда да аракыны бек кёп ичип, хапчюклени ууатды, кесини къатынын туюдю деген хапарны эшитеди. Андан сора ол анга барыргъа таукелленеди. Заман – туюшден сора эди, ол адам аш юйде олтуруп кофе иче болгъанды. Жанында аны бешжыллыкъ жашчыгъы олтура эди. Миссионер жарыкъ саламлашады да: „Биягъы сен тёзалмадынгмы?“ деп сорады. Ол адам тишлерин кыжылдатып секирип кьопханды. Бир зат да айтмай, ол арлакъдагъы кладовкагъа киреди да андан ич кийимле жайылычу жыжымны алып чыгъады. Андан сора ол жукъ айтмай кесини гитче жашчыгъын шинтикге байлагъанды. Миссионер: „Бу

этгенини магъанасы неди? Алыкъа да кефлей тура болурму бу?“ деп сагъыш этеди. Болсада не этсе да этсин деп къарап турады. Ол а сабийни такъгъанды да жыжым бла къаты байлагъанды. Андан сора анга: „Ёрге тур!“ деп къычыргъанды. Жашчыкъ жилип: „Тураллыкъ туююлме, сора къалай турайым!“ дегенди. Андан сора ол ичгичи кимни да титиретирча жарсыулу бет алып: „Ма кёремисиз: тураллыкъ туююлме! Мен да алай болама: ичгини къояргъа мени да къолумдан келмейди!“ Андан сора миссионер хуржунундан жюлгючюн чыгъарды да иесине заран этгенине да къарамай, иги жыжымны кесди эм жашчыкъгъа сабыр ауаз бла: „Тур!“ деди. Жашчыкъ турду, миссионер а ичгичиге: „Ма кёрдюнгмю?“ – деди. „Да хау алай а, – деди ичгичи. – Сиз жыжымны кесген этгенсиз!“ Анга миссионер былай айтды: „Бери тынгылагъыз: бизни байлап тургъан жиплени кесиучю жангыз Биреулен барды, ол – Иссады!“

Дунияда бу затха шагъатлыкъ эталлыкъ адамла топ-па-толудула: „Исса келди да, бугъоула тешилдиле. Ёлюм сынжырларыбызны ол юздю. Айыплыкъны мурдорларын бузду. Къутхарыучубуз – Аллахны Уланы бизге азатлыкъ келтирди. Гюняхны, айыплыкъны орунуна ол бизге махтау жетдирди. Исса келди да бугъоуланы ууатды“.

Аламат шарт: къарангылыкъны бийлигинден азатлануу барды!

Эм, ючюнчюден, мен Сизге айтыргъа керекли зат буду:

3. МЕНИ ТЕМАМЫ МАГЪАНАСЫ

Мени темамы магъанасы? Азатлануу Иссаны кючю бла келеди! Мен бусагъатда Иссаны юсюнден айтыргъа керекме. Иссаны юсюнден айтсам а, чынтты мени темам олду.

Эсимдеди, Нью-Йоркда тургъанымлай бир жол мени негрлени клубуна чакъыргъан эдиле. Анда расачылыкъ къаты болгъанын сиз билесиз. Ол негрли клубну юйюнде, тубюндеги фойеде, таш мурдорну юсюнде мермер

сурат сюеле эди. Ол негрли болмагъаны кёрюнюп тура эди. Анда къара тюрсюнлюле акъ тюрсюнлю адамгъа сын таш салгъанларына сейирсиндим да, къара жашладан бирине: „Шуёхум, бу кимди?“ деп сордум. Андан сора болгъан ишни мен бир заманда да унутурукъ туююлме. Ол адам мермерден этилген суратны аллында тохтады да къуанчлы халда ангылатды: „Бу мени азатлагъан Авраам Линкольнду!“ Сора мен сагъыш этип эсге тюшюрдюм: бу жаш тууардан кёп заман алгъа президент Линкольн, къаты урушну бардыра, негрлени азатлаугъа жетишгенди. Бу жаш адам ол урушха къатышмагъанды. Къанлы урушлада Авраам Линкольн жетишген азатлыгъы ючюн ол жаш анга ыспас этеди. Мен атлауучла бла ёрге бийикге чыкыгъанымдан сора да ол жашны кёрюп тургъанма; ол ташдан ишленнген суратны аллында сюелип: „Мени азатлагъан Авраам Линкольн!“ деп къайтарып-къайтарып айта эди.

Мен да ол формада Иссаны къачыны аллында сюелип: „Мени къутхаргъан Исса!“ деп бек суююп айтырыкъ эдим.

Инжилде бир аламат ишни юсюнден быллай айтым барды: „Жашауну нюр жоругъу гюняхны бла ёлюмню жоругъундан бизни азатлагъанды“. Табийгъатны жорукълары бардыла. Къол жаулугъуму къолумда тута кетип бошласам, табийгъатны жоругъуна кёре ол жерге тюшеди. Аны тюрлендирирге онг жокъду. Алай мен тюшюп бара тургъан къол жаулукъну сермеп тутсам, ол жерге тюшерик туююлдю. Башхача айтсакъ, уллуракъ кюч къошулгъанлай, къол жаулукъну жерге тюшююн тыяргъа онг табылады. Табийгъатдача биз гюняхны бла ёлюмню жоругъун тутабыз. Биз барыбыз да жыгъылабыз, биз барыбыз да ёмюрлюк ёлюмге учхалап барабыз. Биз аны билебиз. Энди уллуракъ кюч къошулуп бизни жыгъылыуубузну тохтатса, хар зат анга кёре боллукъду. Терслигибизни жууар ючюн, бизни азатлар ючюн ол уллуракъ кючню Аллах бизге Иссада бергенди. Ангылаймысыз, Исса ибилисни ахыр бийлигин жокъ этгенди! Аны себепли Исса бизге сауугъа берген Сыйлы Нюрню

кючюню болушлугъу бла биз жангы, эркин жашауда жашаяллыкъбыз!

Дуня Иссасыз болалмазлыгъы алааматды. Сиз аны ангылаймысыз? Исса бу дуняда къаллай эсе да бир башха тукъум затды, деп бир жол биреу айтханды. Хау, ол кертиди: кёкден тюшген башха тукъум затды! Да бу Исса кимди? Мен былайда бир кесек тохтаргъа керекме, нек дегенде, Сиз Исса бла шагъырей болургъа керексиз да битеу иш андады. Тилейме, Иссаны юсюнден къаллай эсе да бир журналлагъа кёре оюм этмегиз. Иссаны иги билмеген адамлагъа кесигизни алдатмагъыз. Исса ким болгъаныны юсюнден тюз шартланы жаланда Инжил береди. Инжилге таяна, Лютер Аны юсюнден былай айтханды: „Атасындан ёмюрлюкде туугъан чынтты Аллах эм аны бла бирге Мариям деген къыздан туугъан чынтты адам“. Аллах эм адам! Аны юсю бла кёк жер бла байламлыды!

Исса – „чынтты адамды!“

Ол Лазарьны гулласыны аллында жилиялгъанды. Мени акъылыма кёре, Ол кюлген да эталлыкъ эди, кесини сохталарына былай айта туруп: „Кёкдеги къанатлылагъа къарагъыз: ала сепмейдиле, ормайдыла, кюфлеге жыймайдыла – эм бизни Кёкдеги Атабыз аланы аш бла жалчытады!“ Хау, мен кертида кесими Къутхарыучум былай айтып кюле тургъанын кёреме: „Уялмагъан чыпчыкъла! Ала бир затны юсюнден да къайгъырмагъанлыкъгъа тоядыла эм семизле боладыла“. Ой, къаллай алаамат адамды Исса!

Инжилде айтылгъанына кёре, ол 5000 адамгъа ууаз айтханды эм андан сора аланы тойдургъанды. Сабийлени бла тиширыуланы санамай 5000 адамны! Тиширыуланы кетерсек, бизни жыйылыуладан не зат къалыр эди? Раббий Иссада ол жыйылыу къаллай бир уллу эди: тиширыуланы бла сабийлени санамай 5000 адам! Аны уа микрофону болмагъанды. Иссаны ауазы къаллай алаамат болургъа керек эди! Ол айтхылыкъ адам эди! Инжилде жазылгъан бек белгили затладан бири – Римни оноучусу Понтий Пилатны буйругъу бла Иссагъа зулмулукъ этиуню юсюнденди. Аны башына кёкен терекни чапыракъларындан этилген бёркню кийдиргендиле. Аны бети тюкю-

рюкден толу эди. Къарыусузгъа тыянгандан ауа тургъан адам! Да ма Ол чыгъып келеди... Пилат алгъа Анга, сора халкъгъа карайды, андан сора Иссаны кёргюзтюр: „Ма адам“ дейди. Лютер былай кёчюреди: „Къарагъыз, къалай адам!“ Сёзюн сёзю бла кёчюргенде аны магъанасы: „Бу адамды!“ деп алайды. Пилатны айтханыны магъанасы бу эди: „Мен эки аякълы жаныуарланы кёп кёргенме, алай ала ач бёрюле, къоркъуулу къапланла, хыйлачы тюлкюле, ёхтем павлинле, маймулла окъуна эдиле. Исса уа – адамды!“ Ким биледи Пилатха бу зат ачыкъланган болур эди: „Биз аныча болурча Исса аллай адамды!“ Мындан алда биреу манга: „Исса да бизнича адам болгъанды“, деген эди. Анга ыразы болмай, мен: „Исса адам эди, алай ол бизнича адам тюрюл эди, биз аныча болур ючюн кюреширча аллай адам эди!“ деген эдим. Биз аныча болур ючюн кюреширча Исса аллай адам болгъанды, адам деген сёзде Аллах не кёре эсе Исса аллай адам болгъанды. Сизге биреу: „Исса бизнича адам болгъанды“, десе, анга: „Сен Иссачамыса?“ деп сорчугъуз.

Исса – „ёмюрлюкде Атадан туугъан чынтгы Аллахды!“

Мен ол затны юсюнден тохтаусуз айтып туурургъа сюе эдим. Бирда болмаса да Генисарет кёлде ичинде сохталары бла къайыкъ боранга къалай тюшгенини юсюнден. Къайыкъны ичи олсагъат окъуна суудан толгъанды. Мачта сынады. „Алай ол зат тенгизчилени арсарлы этмейди!“ деп махтанадыла ала, нек дегенде къайыкъдагъыла сынаулу тенгизчиле болгъандыла. Болсада андан сора сохтала не десенг да къоркъгъандыла, гузабагъа окъуна къалып, ала: „Исса уа къайдады? Ах, Ол жукълап турады!“ Ала каютагъа чабып киргенде, суу да аланы ызларындан къуюлады, ала Аны: „Раббий, биз суугъа батабыз!“ деп уятадыла. Ол заманда мен кёреме: Исса къайыкъны юсюне боран ургъан жанына чыгъады. Биз хар заманда Иссаны шош килисилада тутаргъа сюебиз. Ол а боранны ичинде айланады. Сиз аны билемисиз? Боран Аны жыгъаргъа кюрешгенча кёрюнеди. Алай Ол къолун узатады да буйрукъ этген халда, тап ёхтем халда боранга: „Тохта!“ деп буюрады. Олсагъат окъуна

толкъунла тынчаядыла, булутла чачыладыла! Мен ол хапарны кесими гитче сабийчиклериме айтханымда, жашчыкъ: „Кёк кюкюреу да кетгенди!“ дегенди. „Хау, – дегенме мен, – кёк кюкюреу да кетгенди!“ Кюн тийгенди. Къайыкъдагы сохтала тобукъланадыла да: „Бу не тюрлю адамды! Бу бизнича адам туююлдо!“ дейдиле. Ахырында ала сорууларына жууап тапхандыла: „Бу – адам болгъан Аллахды!“

Аны керти болушун ала жаланда Песах деген дин байрамда Исса сау болуп гулладан чыкъгъанында ангылагъандыла. Шуёхларым, мен Сизге жомакъ айтмайма. Тиргизилген Исса бла бизге Бир Аллах келгенини кертилигине толу ийнанып болмасам, мен бусагъатда былайда туругъа базыналлыкъ туююл эдим. Бютюнда бек а мен Аны къачда тагъылып тургъанына къараргъа сюеме. Анда Ол кертида „Аллахды эм адамды“. Башында артыкълыкъны бёркю болса да сыйлы бёрк кийдирилген Иссаны сыфатын Сизни кёзлеригизге кёргюзтюрге сюеме. Кючлю къоллары агъачха чюйле бла урулуп бегитилгендиле. Эм Ол, башын энишге ийип, ёле турады. „Мени къутхарыучум агъачха кётюрюлюп урулгъанды, Термилиуден инжилген бети ма къачда энишге айланганды.“

Ол Иссагъа къарагъыз, Аны аллында тохтагъыз эм: „Ол анда нек тагъылгъанды?“ деп соругъуз. Сиз былай жууап тапхынчы соргъанлай туругъуз: „Анда Ол мени къарангылыкъны оноучуларындан азатлайды! Анда Ол мени ибилисни кючюнден азатлайды!“ Сиз ол заманны кёлюгюзге келтиригиз да, Иссаны къачын кёзге кёргюзтюгюз да, Аны кёрюп бу затха толу ийнаныгъыз деп мен Сизге айталлыкъма: „Мен Аллахны эркин баласы болур ючюн былайда къарангылыкъны бийлигинден мени къутхарыр ючюн иш бардырылгъанды“. Энди Сизге ибилистен къачып айланырга керек туююлдо, алай, къачха къарап, Сиз бу затха толу ийнанырыкъсыз: „Ибилисни бийлигини ахыры келгенди! Исса андан кючлюдо! Бу къачха керилген мени къутхаргъанды да мен азатланганма!“

Бизни заманны бош ишлерини юсюнден къайгъы эти-
уюн къойчугъуз! Кертиликни чынтты ангылап башлачы-
гъыз! Биз Аллахны эркин сабийлери болургъа керекбиз
эм алай болургъа эркинлигибиз барды! Алай этер ючюн
керекли битеу онгланы Аллах Иссада къурагъанды. Ол
къачда керилип, сора ёлгенледен бизни ючюн деп тир-
гизилгенди!

Мен билеме, Аллахны юсюнден айтсала, адамны уллу
жунчуулукъ бийлейди. Нек? Ангылаймысыз, биз бары-
быз да Инжилде айтылгъан хауле жашны болумундабыз.
Ол юйюнден кетгенди, атасындан. Алай юйюнден узакъ-
да ол бек насыпсыз болгъанды. Юйюнде атасына ол бек
суюноп къайтырыкъ эди, алай къоркъгъанды, анга эрлик
жетишмегенди. Нек? Не ючюн дегенде аны бла атасыны
арасында кёп затла тап туююл эдиле!

Ол халда кёп адамла Аллах бла тубеширге суюмейди-
ле, нек дегенде жюреклерини теренинде ала: „Мени бла
Аллахны арасында аллай затла бардыла, биз келишал-
лыкъ туююлбюз“, деп алай сагъыш этедиле. Ол жаны бла
ала арталлыда тюздюле. Ала, айхайда, къарангылыкъны
кючлерини оноунда турадыла да Аллах бла бир тюрлю
байламлыкъ къураялмайдыла! Хау, алай сиз къалай ой-
лайсыз, Исса бизни къарангылыкъны бийлигинден къут-
харыргъа эм бизни Аллахны сабийлери этерге сую эсе,
сора Ол Аллах бла бизни ортабызда тургъан затланы да
кетерирге сюеди! Эм аны Ол къачда этгенди. Биз энди
Анда терслигибиз ючюн кечгинлик табаргъа боллукъбуз.
Хау, ол къачха керилген Исса гюняхла ючюн кечгинлик
береди! Аны ангылап, Павел айтханды: „Аллах бизни
къарангылыкъны бийлигинден азатлагъанды эм Кесини
суюген Уланыны патчахлыгына бизни элтгенди“. Кеси-
бизни халибизге кёре биз ибилисни бийлигинде турабыз.
Исса уа, Аллахны Уланы, терслигибиз ючюн бизге кечгин-
лик берип, бизни къутхарады.

Аны себепли, шуёхларым, биз Иссада азатлыкъ табар
ючюн Аллах бизге заман бергенди!

4. ЗАМАНЫ ЖЕТИШМЕГЕН БИР АДАМНЫ ЮСЮНДЕН

Мен алыкъа бошамагъанма. Бизнича аны да заманы жетишмеген бир адамны юсюнден айтыргъа сюерик эдим. Анга биз Инжилде тубейбиз. Ол уллу адам болгъанды: Римни оноучусу эди. Аны аты Феликсди. Аламат ат. Феликс дегенни магъанасы „насыплы“ демекликди. Аны Друзилла деген аты бла къатыны болгъанды, тутмагъына уа Павел дей эдиле. Бир жол, аны заманы кѣп болгъан кезиучюкде, ол: „Келигиз, ол Павелни соруу этерге чакъырайыкъ. Къатын, кел мени бла!“ дейди. Сюдню жыйылыулары болуучу залгъа барып, ала толу омакълыкъда олтурадыла. Аланы онг эм сол жанларында къалауурла сюеледиле. Сора тутмакъны кийиредиле. „Айтчы, Павел, сен мында тутмакълыкъда не ючюн тураса?“ – деп сорады тутмакъгъа Феликс. Ол заманда Павел аламат иги сѣлешиюун башлайды. Алай сѣлеше билсем, мен да сюе эдим. Аны айтханы бек терен эс бурурча бола бара эди. Алайлай Бир Аллах кеси да залда тургъанча тюз алай кѣрюнеди! Павел сюд этиуде судья къаллай бир тюзлюккю болургъа кереклисини юсюнден айтады. Ол сѣзле Феликсни ичине киредиле. Ол битеу ултха алыу бла байламлы къара ишлени эсине тюшюредди. Павел а таза ниетлиликни юсюнден айтады. Андан сора Друзилла шинтикден жыгъылыргъа аздан къалады. „Жаш, сен къайсы заманда туугъанса?“ – деп сагъыш этеди тиширыу. Сѣзюн бардыра, Павел: „Алай болурун Аллах сюеди!“ дегенде уа Феликс бла къатыны иссиден амалсыз боладыла. Андан сора Павел Аллахны сюдю боллугъуну юсюнден, андан адам жоюлургъа боллугъуну юсюнден айтады. Ол заманда Феликс секирип къобады да: „Тохта, Павел! Сени битеу айтханларынг бек игидиле. Аны, айхайда, магъанасы уллуду. Заманым болса, мен санга дагъыда тынгыларма. Шѣндю уа мени заманым жокъду!“ дейди да тутмакъны кетеригиз деп буюрады. Аны андан сора бир заманда да заманы болмагъанды...

Мен къоркъгъан да олду: кертиликни юсюнден, кесин

тыйыуну юсюнден, Ол артда этерик сюдню юсюнден Аллахха тынгыларгъа заманыбыз жокъ эсе, биз да Феликсча боллукъбуз. Керти айтмаймамы, Аллахны барлыгъын сезгенибизлей, биз тынчлыкъсыз бола башлайбыз? Ол заманда биз не кинотеатргъа чабабыз неда телевизоргъа къарай башлайбыз. Анда биз не десенг да бир затны юсюнден да сагъыш этмей туралабыз. Алай бла, хар зат алгъынча къалады!

„Хар зат ёмюрден ахыргъа алгъынча къалады!“ деп жашауну юсюнден алай айтыргъа тюшсе, ол къоркъуулу туююлмюдю? Алай Аллахны Уланы келгенди да: „Ма, хар нени да жангыдан къурайма! Алгъыннгы жашау ючюн кечгинлик береме! Кесими ёлюмом бла мен Сизни къутхаргъанма эм Аллахны Патчахлыгъына тийишли этгенме! Сиз жангы адамла болур ючюн мен Сизге Сыйлы Нюрню береме!“ дегенди. Биз а: „Ой, угъай!“ дейбиз да хар зат алгъынча къалады. Масихчиликери эртде окъуна къуругъан масихчиле бардыла, алай ала аны сезмейдиле, аны себепли хар зат да алгъынча къалгъанлай турады. Ай, шуёхларым, мен Сизде хар зат башхача болурун сюеме. Мен дуняда болгъан не иги зат да сизде болурун, сизде хар зат алгъынча къалмай, Иссаны кючю бла хар зат жангыдан болурун сюеме!

5. ЗАМАНЫ БОЛГЪАНЫ ЮСЮНДЕН

Ахырында мен бир бек магъаналы затны айтыргъа керекме: бизге ибилис бийлик этген къадар бирде биз унукъгъан адамла болгъанлай турлукъбуз. Алай мен Биреуню танийма, Сизге Аны заманы барды: ол Иссады, тиргизилген Къутхарыучубуз. „Къатынымы манга къараргъа арталлыда заманы жокъду“, деп эр кишиле алай тарыгъадыла. „Эрими манга арталлыда заманы жокъду“, деп, баям, тиширыула да алай тарыгъа болурла. „Сабийлени бизге заманлары жокъду“ деп ата-анала тарыгъадыла. Эшитемисиз, Раббийни заманы барды. Иссаны бизге заманы барды!

Бу манга арт кезиуде ачылгъан затды. Озгъан ыйыкъда менде бир къауум ишле болгъандыла, былайда аланы юслеринден айтыргъа суймейме. Алай бир бирде кертида бусагъатдагъы заманны чюйреликлерине тюшесе. Мен асыры мудах болгъандан, къатыным манга: „Сен адам тѣзюп болмазчаса, алай мен сени ангылаяллыкъма!“ дегенди. Мен къызардым да агъач ичине къачдым. Анда, шошлукъда, мен кесими Къутхарыучума: „Исса, къалай алай болса да мен битеу ишни болушун Санга ангылатыргъа керекме“ ... дедим. Мен Анга битеу хар затны айтханма. Мен Анга хар нени да тынгылы ангылатыр ючюн Ол заман тапханды. Эки сагъат заман терк ѳтгенди. Мен кесими Инжил китабымы ачдым, – анда хар сѣз мени кесиме Аллах берген жууап эди. Къууанып мен юйге бардым! Мен арталлыда жангы затны ачдым: Иссаны манга заманы барды!

Инжилде быллай сейирлик хапар барды. Жолну жанында олтуруп бир сокъур эр киши садакъа тилейди. Аны уллу агъач къашыгъы барды. Аллы бла биреу ѳтюп тебиресе, къашыкъны узатады да: „Садакъа бер!“ дейди. Алай ма адамла уллу жыйын болуп ѳтюп барадыла. „Бу неди? Келин келтирген жыйынмыды огъесе аскерлемидиле?“ деп сокъур алай сагъыш этеди. Ахырында ол: „Не болгъанды?“ деп сорады. Анга: „Исса ѳтюп барады“, деп къычырадыла. Андан сора сокъурну ичи жарыйды. Иссаны юсюнден ол ары дери да эшитген эди. Исса – Аллахны Уланы болгъанына ол ийнанады. Андан сора ол: „Исса, Аллахны Уланы, манга болуш! Исса – Аллахны Уланы, мени кеч!“ деп къычырып башлайды. Адамла уа ачыуланьп: „Къычырма алай, биз Иссаны айтханын эшитирге сюебиз“ дейдиле. Алай сокъур а: „Исса, Аллахны Уланы, мени кеч“, деп къычырыуун бардырады. Андан сора уа адамла бютюнда чамланьп: „Кесинги тыймасанг, санга боллукъну кѳрюрсе!“ деп жаныйдыла. Сокъур а тохтамагъанды да: „Исса, Аллахны Уланы, мени кеч!“ дегенди. Ол манга айтса, мен анга былай айтып ангылатырыкъ эдим: „Эшитемисе, сен ангыларгъа керексе, Исса Голгофагъа барады. Ол битеу адамланы гюнахлары

ючюн ёлорге суюди. Кесини гюняхларында дуня жоула турады. Исса ол ишни тамамларгъа эм Аллахлы дуня кьурар ючюн битеу гюняхланы боюнуна алыргъа суюди. Андан сора Ол тиргизилирге, ёлюмню бузаргъа суюди. Ала бек уллу борчладыла! Сен а кесинги нек кьошаса?“ Болсада сокьур кьычыралгъаныча: „Исса, Аллахны Уланы, мени кеч!“ деп кьычырады. Андан сора Инжилни бек аламат сёзлеринден бири айтылады: „Исса тохтагъанды“. „Ах, Раббий Исса, мени болжалгъа салынмазлыкь жыйылыуум болса, мени тыяргъа бир кишиге да эркинлик бермем!“ деп мени алай айтырыгъым келеди. Инжилде уа былай айтылады: „Исса уа тохтагъанды да аны келтирирге буюргъанды“. Дунияны ишлерине оноу этген Исса сокьур факьырачыгъа туберге заман табады! Адамны Ол алай бийик багъалайды! Ол сизни да алай бийик багъалайды! Сизни аллай бир бийик багъалагъан дагъыда дуняда киши бармыды? Сора дагъыда Иссагъа заманыгъыз жокьмуду? Къарайма да ибилис сизни бек сылхыр этгенди!

Бир жол мен бир ачы хапар эшитгенме: кеме суугъа бата болгъанды. Кемени кьуллукьчусу каюталагъа кирип: „Барыгъыз да палубагъа чыгыгъыз. Кеме бата турады!“ деп кьычырады. Ол аш юйню аллы бла да ётеди. Анда кемени шапасы адакьачыкьла кьууура, сабыр ауаз бла: „Алгъа мен кесими ишими этерге керекме!“ дейди. Ол кесини адакьачыкьлары бла суугъа батып кетгенди. Бусагъатдагъы адам да манга алай кёрюнеди: „Исса? Бусагъатдагъы заманнга магъаналы туююлдю! Мени кесине тартмайды! Мени заманым жокьду!“ Алай бла дуня Иссаны къабыл кёрмей жаханымге ашыгъады!

Мен акьыл этгеннге кёре, бек магъаналы ишни бек алгъа этерге керекди. Аллах кьутхарыу бере эсе уа бек магъаналы иш – кьутхарыуну алыуду! Сиз бусагъатда Иссаны къачыны аллында суюлип бу жырны автору бла бирге былай айтсагъыз суюерик эдим: „Кимге ышанайым кесими ой, къачха керилген Патчахым? Санга ачайым жашаууму къачны тубюнде береме сёз болургъа сени кюрешчинг, кьулунг“.

ЭС БУРУГЪУЗ! ЖАШАУГЪА КЪОРКЪУУЛУДУ!

Мен тюз бусагъатчыкъда сизге автомобиль бла кыстау келгенме. Башым докладны юсюнден сагъыш этип болгъаны себепли уа, акъылым да жаланда: „Эс буругъуз! Жашаугъа къоркъуулуду!“ деген сёзле болгъанлай тургъандыла. Ангылаймысыз, адамла бусагъатда ахыр кюнлерине дери суйгенлерича жашап ёлмейдиле. Бусагъатда не бир палахха тюшюп неда инфаркт болуп кёбюрек ёледиле. Алгъын адамла 90 жылгъа дери жашап, ууахтылары жетип ёле эдиле. Энди хар не да башхады. Бусагъатдагъы заманда океанны башы бла учуп бара тургъан самолет чачылса, 80 адам ёледи. Автобус аууп жолдан тёнгересе, – 60 ёлюм. Фабрикада бир зат чачылса да ёлгенле боладыла. Рур областны магъыдан чыкыгъан жерлеринде дайым адамла ёледиле. Бир ненча онжыллыкъ озгъаны сайын уллу урушла боладыла. Бир урушда 2 миллион адам, экинчи урушда 5 миллион адам ёледи. Къоркъуула бизни хар атламда сакълайдыла!

Аны юсюнден сагъыш этгеним сайын, мени башыма: „Бу не тюрлю жашауду, тынч ёлюрге окъуна къоймайдыла“ деген акъыл кёп келеди. Энди былай сагъыш этигиз: бюгюн 10 сагъатда сиз бир кыйынлыкъгъа тюшесиз. Алай кертиси бла да болургъа боллукъду. Ол заманда сиз 11 сагъатда къайда боллукъсуз? Ол заманда сизге не боллукъду? Сиз аны юсюнден бир заманда сагъыш этгенмисиз?

1. ХАЛНЫ КЪЫЙЫНЛЫГЪЫ

Сизге бир хапар айтайым, аны мен кесим сынамагъанма, аппамдан эшитгенме. Хапарны ол аламат айтыучу эди. Бир жаш адам бир жол кесини атасыны къарт къарындашына келеди да: „Мени алгъышла! Мен акъылбалыкъ аттестатха экзамен бердим!“ дейди. – „Аперим, –

дегенди кьарт, – ма санга саугъагъа 20 марка, кесинге бир зат сатып ал. Мындан ары не этерге умут этгенинги да манга айт“. – „Мындан ары, – дегенди жаш. – Мындан ары мен окъурукъма, мен юрист болургъа суюме“. – „Ахшы, – дегенди кьарт, – андан сора уа?“ – „Да андан сора уа биринчи инстанциялы сюдню заседатели боллукъма“. – „Ахшы, – дегенди кьарт, – андан сора уа?“ – „Андан сора мен уллуракъ сюдню заседатели болурма“. „Ахшы, – дегенди кьарт, – андан сора уа?“ – „Да андан сора уа мен къатын алырма да юйюр къуарарма“. – „Ахшы, – дегенди кьарт, – андан сора уа?“ – „Да андан сора уа мен, баям, уллу адам болурма, уллуракъ сюдню председатели неда биринчи прокурор болурма“, – „Ахшы, – дегенди кьарт, – андан сора уа?“ – „Да, – дегенди жаш ачыулана да башлап, – андан сора уа мен бир заманда кьарт да болурма да пенсиягъа барырма“. „Ахшы, – дегенди кьарт, – андан сора уа?“ – „Да, ол заманда уа мен бир ариу жерге кечерме да, юйчюк ишлеп, марокола ёсдюре башларма“. – „Ахшы, – дегенди кьарт, – андан сора уа?“ Жаш ачыуланганды да: „Андан сора уа мен кюнлени биринде ёлюрме“, – дегенди. „Болсун, – дегенди кьарт, – андан сора уа?“ Кюлгенин да къоюп, жаш халек къоркъгъанды: „Андан сора мен ёлюрме, андан сора уа?“ „Андан сора уа???“ – деп соргъанды кьарт. „Аппа, – деп жууаплагъанды ол, – аны юсюнден мен алыкъа бир заманда да сагъыш этмегенме“. „Къалай, – дегенди кьарт, – сен акъылбалыкъны аттестатына экзамен бергенсе, да сора жаланда былайдан былайгъа дери деу бла чекленирча аллай бир телмисе? Аллах акъыл берген адам кёбюрек оюм этерге борчлу туююмюдю? Андан сора не боллукъду?“ Аны айтханын терссинип, жаш терк окъуна: „Аппа, ёлгенден сора не боллугъун бир киши да билмейди!“ „Жашчыгъым, ол алай туююлдю. Ёлгенден сора не боллугъун толу билген Биреу барды, ол Иссады. Ол: „Ёлюмге элтген жол кенгди, ёмюрлюк жашаугъа элтген жол а тарды. Ёлгенден сора Аллахны сюдю башланырыкъды. Аны себепли не ёлюрге неда къутхарылыргъа боллукъду“, – дегенди.

Мен Сизге айтырғыа керекме: жашауда умутланы ёлгюнчю бир бири ызындан тизип туруу тамамлыкъ этмейди. Андан сора уа не боллукъду? деп адам кеси кесине сорургъа керекди. Жаш тёлнюн пастору болгъаным себепли кесими жаш адамларыма кёп кере былай ангылата тургъанма: „Эки чурукъгъа ремонт этерге тюшсе, мен автослесарьгъа бармайма. Автослесарьла аламати иги адамладыла, алай чурукъланы жамай ала билмейдиле. Чурукъланы мен чурукъчугъа алып барлыкъма! Алай мени автомобилем авариягъа тюшсе уа, мен чурукъчугъа угъай, автослесарьгъа барама. Булкала сатып алыргъа суйсем, мен эт сатычугъа бармайма. Ол бек иги адамды, алай булкала эте билмейди. Аланы сатып алыр ючюн мен ётмек бишириучюге барама. Суу келиучю быргъым жарылса, мен къанжалчыгъа барлыкъма. Башхача айтсакъ, мен хар заманда ишни билген устагъа барама. Ёлгенден сора не боллукъун билирге суйсек а, биз аллыбызгъа ким тюбесе анга сорабыз неда кесибизни мудах оюмларыбызгъа базаынабыз. Ёлгенден сора не боллукъду? деген магъаналы сорууну биз ол жаны бла усталыгъы болгъаннга сорсакъ иги туююлмюдю?! Ол а Аллахны Уланыды. Ол башха дуниядан келип ёлнюмню патчахлыгъында Кеси болгъанды. Ол къачха керилип ёлгенди эм тиргизилгенди. Ол Кесини ишин биледи. Эм ол былай айтханды: „Сен жаханымге барыргъа боллукъса! Алай сен кёкге барыргъа да боллукъса!“ Аны себепли бусагъатда ёлюм бла хар не да бошалып къалады деп манга 25 профессор алай айтсала да мен айтырма: „Мен сизни терен билимлеригизге уллу хурмет этеме, алай сиз ол иш жаны бла усталыкълары болгъан адамла туююлсюз. Сиз алыкъа кёкде болмагъансыз. Мен а анда болгъан Биреуню – Иссаны билеме. Эм ол аны юсюнден башха тюрлю айтады“.

Адамла бусагъатда бек къоркъуулу халда жашайдыла: ала ёлюм къуругъан сунадыла неда суугъа кёмюлюп диннге бурулгъан эселе неда аланы пастор асырагъан эсе, кёкге барлыкъларына бир тюрлю арсарлыкъ жокъду дейдиле. Кюнлени биринде жаханым суугъа кёмюлген

эм пасторну башчылыгы бла асыралгъан адамладан толургъа боллукъду! Жашауугъузгъа къаллай къаты эм уллу къоркъуу тюшюп тургъанын ангылаймысыз? Биз барыбыз да эртде-кеч болса да Аллахны аллында сюдде сюелликбиз.

Мен Сизге ачыкъ айтыргъа керекме: бюгюн мени былайда тургъанымы себеби ол оюмду. Жаш кезиуомде мен бир заманда кафедраны артында сюелирме деп умут этмеучю эдим. Биринчи дуня урушну заманында мен жаш офицер эдим. Бизни полкубузда адамла бек кёп ёлген эдиле. Мен офицерлени бири кибик эдим: не иги, не осал угъай. Алай ол заманда манга: „Кюнлени биринде сен килисада ууаз берликсе“, деселе мен бек къаты кюллюк эдим. Тюзюн айтайым – мен Аллахдан узакъда эдим. Бир жол манга атам: „Сен Аллахха ийнанамыса?“ деп сорду. Анга мен : „Аллах жокъду дерча мен аллай бир тели туюлюме. Атеизм – ол а телиликди, алай мен Аллахха тюбемегенме, аны себепли мен Анга эс бурмай-ма“, деген эдим. Алай сёлешгенибизден сора узакъ бармай мен тенгим бла – кесимча жаш лейтенант бла – Францияда алгъа барыу урушланы кезиуонде Верденни къатында окопда олтура эдик. Биз алгъа чабаргъа буйрукъну сакълай, бир бирге сыйсыз чам хапарланы айта эдик. Хапарымы айтып бошагъанымда тенгим кюлмеди. „Нек кюлмейсе?“ – деп сордум мен. Къарасам, ол жыгъылып ёледи. Гранатны гитче сыныкъчыгы аны жүрегине тийген эди. Алгъа арталлыда сан этмей, ёлюкню къатында сюелеме да: „Багъалы тенгим, къалай адепсиз адамса, чам хапарымы айтып бошагъынчы сылжырап кетдинг!“ – дейме. Алай тюз ол кезиучюкде мени аллымда: „Ол энди къайдады?“ деген соруу сюеледи. Окопну къатында тургъаным, „Ол энди сыйлы Аллахны аллында сюеледи!“ деген акъыл башымы атом бомба чачылгъаны жарыгъындан эсе жарыкъ жарытханы бусагъатда да кёз аллымдады. Алайда мен ачыкълагъан дагъыда бир зат: „Окопда биз жерлени алышындырып олтурсакъ, бусагъатда Аллахны аллында мен сюеллик эдим!“ Къаллай эсе да бир Аллахны аллында угъай, Кесини буйругъу

бла законла чыгъаргъан Аллахны аллында. Ол законланы уа мен бузгъан этгенме. Сиз барыгъыз да бузгъанча тюз алай! Аллай адамла бардыла, гюняхлары кёкге жете тургъанлыкъгъа: „Мен дин тутхан адамма, аны себепли кишиден къоркъмайма!“ дейдиле. Къаллай уллу ётюрюк! Ол кезиучюкде мен биле эдим: мен Аллахны битеу законларын бузгъанма. Энди атылгъанлай манга тийсе, мен да Аллахны аллында сюелликме! Ол заманда мен жаханымге барлыгъым манга ачыкъ болду. Алайлай жашла атла алып келдиле да: „Алгъа!“ дедиле. Секирип атха миндим. Ёлген тенгим а жатханлай къалды. Кёп жылладан сора мен биринчи кере къолларымы кёкге кётюрюп тилек этдим: „Мени Аллахым, жаханымге бармазлыгъымы мен толу билгинчи манга ёлюм берме!“ Мен сизге сабыр айтыргъа сюеме, андан сора мен аскердеги пасторгъа барып: „Жюйюсхан пастор, жаханымге бармаз ючюн мен не этерге керекме?“ деп соргъанма. Ол манга: „Жюйюсхан лейтенант, бек алгъа биз хорларгъа, хорларгъа, хорларгъа керекбиз!“ деп жууаплагъанды. „Аны сиз кесигиз да билмейсиз!“ – дедим мен анга. Ол керти да бек осал туююлмюдю: мингле бла саналгъан жаш адамла ёлюмге барадыла, жаханымден ала кеслерин къалай къутхарыргъа керек болгъанларын а алагъа киши да айталмайды. Бу зат кеси да масихчи халкъдады! Бир жол мени кюлума Инжил тюшмесе, мен терен амалсылыкъгъа къаллыкъ эдим. Мен тургъан французлу эллини юйюню ичиндеги болум бусагъатда да мени кёз аллымдады. „Инжил! Къалай къутхарылыргъа кереклиси, баям, мында жазылгъан болур!“ – деп ойладым мен. Мен аны бош алай бетлерин аудура эдим, нек дегенде аны билмей эдим. Мени кёзлерим жаланда: „Масих Исса дуниягъа гюняхлыланы къутхарыр ючюн келгенди“ деген айтымда тохтадыла. Ол элия ургъанча кёрюннген эди. „Гюняхлы“ – ол мен эдим, аны энди манга ангылатыуну кереклиси жокъ эди. Энди, ахырында, сиз да Аллахны эм адамланы алларында: „Гюняхлы менме!“ деп женгдиррге сюймеймисиз? Жалгъан сёзле бла кесигизни тюзге санауну кююгъуз! Ол кезиучюкде манга бир тюрлю пас-

тор керек туйюл эди. „Мен гюняхлыма“ – бу зат ачыкъ эди. Аны себепли мен къутхарылыргъа сую эдим! Алай мен ол затны магъанасын толу билмей эдим. Мен бир затны ангыладым: къутхарылыу дегенни магъанасы мен тургъан болумдан азатланыу, Аллах бла жарашыу демеклик эди. „Масих Исса дуниягъа гюняхлыланы къутхарыр ючюн келгенди“. Исса алай эталлыкъ эсе, мен Иссаны табаргъа керекме! Дагъыда бир ненча ыйыкъ ётдю. Манга Иссаны кёргюзталлыкъладан ким болса да биреуню табаргъа кюрешдим. Эм ол заманда мен бир зат этгенме да, аны Сиз да этигиз дейме. Биз дагъыда алгъа барыу урушланы башладыкъ. Мен бир французлу эллини эски юйюне кирдим. Аны жартысы бузулуп, ичинде киши жокъ эди, алай отоуларындан бири уа сау эди. Эшикни киритинден ачхыч кёрюне эди. Мен кирдим да, эшикни киритин этип, тобукъландым да былай кычырдым: „Исса! Сен гюняхлыланы къутхарыр ючюн Аллахдан келгенсе деп Инжилде алай айтылады, мен да гюняхлыма. Келир заманда къалай боллугъуму юсюнден да мен Санга сёз бермейме, нек десенг мен огъурсуз кылыкълыма. Алай манга окъ тийсе, мен жаханымге барыргъа суюмейме. Аны себепли, Исса, тёппемден башлап аякъ тюплериме дери битеу кесими Санга ышанама. Манга Сен Кесинг тап кёргенлей эт!“ Андан сора бек сейирлик бир зат да болмагъанды, алай мен Раббий Аллахны тапханма, бусагъатда Аны къолундама.

Ол заманда манга 18 жыл бола эди эм андан сора адамла жашауларына къаллай уллу къоркъуулукъда тургъанлары манга хар кюнден бекден бек ачыкълана эди. Гюняхлары ючюн кечгинлик тилемей жашайдыла! Гюняхларыгъыз ючюн кечгинлик берилгенин бла берилмегенин Сиз билемисиз? Аллахны сюдюню аллында Сиз къалай сюелирге умут этесиз? Адамла Аллах бла жарашмай жашайдыла. Тюрленирге суюмей жашайдыла. Тышларында бир кесек дин бояу барды, ичлеринде уа – жарашмагъан, жангыртылмагъан, адыргы, жарлы жүрек! Эшитемисиз? – Бизни жаханымге чабышып барырыбызны Аллах суюмейди! Аллах аны суюмейди! Аллах

адамла барысы да кьутхарылырларын эм кертиликни билирлерин сюеди. Аны себепли Ол Кесини Уланын жибергенди. Болсада, шуёхларым, алай эсе, биз Иссагъа барыргъа керекбиз. Алай эсе, биз Аны оноунда болургъа керекбиз. Алай Аллахха эм Иссаны кючю бла кьутхарылыугъа Германияда эм башха жерледе масихчиле къарагъанча къараргъа жарарыкъ туююлдю. Ангылагъыз, биз жашаугъа уллу кьоркьуулукъдабыз, нек дегенде Аллахны аллында сюдге бара турабыз.

Мени жаш тёлюмю арасында бир махтаулу жаш бар эди. Алгъа ол Аллахны сёзюн окъуу жаны бла бизни дерслерибизге тохтамай жюрюуючю эди. Ол гитлерчи рейхни заманларында эди. Анга миллетчи-социалист курсну окъургъа тюшгенлей а, ол арталлыда жолдан таяды. Анга мен андан сора тюбемегенме. Бир жол а тюбейди да, мен анга: „Кюн ахшы болсун, Гюнтер!“ – дегенме. „Хайль Гитлер!“ – деп жууаплагъанды ол манга. „Гюнтер, ишлеринг къалайдыла? Мен сени эртдеден бери кёрмегенме!“ – деп соргъанма мен. Ол сир турду да ангылатды: „Мени жоругъум: мен – дин тутхан адамма эм кишиден кьоркьмайма! Эм мени жашауумда терс зат бар эсе, неда Аллах бар эсе, таза ниетли адам болгъаным себепли, Аллахны аллында жууап берирме. Алай манга мени ючюн ёлюрча Кесин кьурман этген Исса керек туююлдю!“ Аны бетинде мен миллионла бла саналгъан адамланы кёреме, ала да тюз алай ойлайдыла: мени гюняхым эм шарайыбым жокъду, аны себепли Аллахны аллында кесими жашауум ючюн жууап бераллыкъма!

Багъалы шуёхларым, мен кесими таза ниетлиликими сылтау этерге сюймез эдим. Аны кьоюгъуз, мен билеме, тюз мен аны сылтау этгенлей, жашауум бек уллу кьоркьуулукъда болады. Толу ийнаныгъыз, биз барыбыз да Аллахны сюдюнде боллукъбуз! Аны себепли сизге эсертирге сюеме. Аллахны сюдуне адамла аллай бир сансыз бара тургъанларыны юсюнден сагъыш этсем, мени жюрегим бек кьыйналады!

Художник эм скульптор Эрнст Барлах айтхылыкъ суратла ишлегенди. Алай ол дагъыда театргъа „Эсирген

Болл“ деген пьесаны да жазгъанды. Эсирген Болл – ол хар заманда жарып тургъан помещикди. Бир жол ол иги ичип эм ашап кюн ортадагъы кызыуда гитче сахарчыкъны базар майданына баргъанды. Ол килисаны эшигини аллында тохтайды. Эшикде сырыйна согъа тургъан тёрт мёлекни суратлары ишленипдиле. Алайлай мёлекле анга саулача, Аллахны сюдюню юсюнден: „Бусагъатда битеу адам улу Аллахны аллында сюдге сюелликди!“ деп сокъгъанлача кёрюннгендиле. Барлах жазады: „Ёлгенле барыгъыз да гулладан чыгъыгъыз! Чириуде къутулуу жокъду! Чыгъыгъыз!“ Алайда эсирген Боллну башына бу акъыл тюшеди: „Мен Аллах бла тюбешиуден къутулалыкъ туююлме. Кюнлени биринде мен Аны аллына кесими харип формамда барлыкъма!“

Кертисин айтханда, кесибизни таза ниетлигибиз бла – „Мен таза ниетлиме, аны себепли кишиден кьоркъмайма!“ деуюбюз бла биз узакъгъа кеталлыкъ туююлбюз. Аллахны сюдю боллукъду! Ол заманда бизни таза ниетлигибиз отда чайыр эригенча эрип кетерикди!

Айхайда, мен билеме, ол хапаргъа бусагъатда суюноп тынгыламайдыла. Мен: „Иссаны аллында кечгинлик тилемесенг, жаханымге барлыкъса“, десем мыйыкъ тюплеринден ышарып: „Жаханым – ол орта ёмюрледен къалгъан оюмду. Ол жокъду!“ деп жууаплайдыла. Аны эшитсем, мени эсеме хар заманда бир хапар тюшеди, аны мен сизге айтыргъа керекме.

Бу иш урушну кезиуонде болгъанды. Мен бир къауум адамгъа барырга керек эдим. Мен жолда бара тургъанымлай, хауадан чабыууллукъ этилди. Мен бомбаладан бугъуучу бек жууукъдагъы жерге чабып чабыууллукъ бошалгъынчы сакъладым. Андан сора мен манга керекли элге жолуму андан ары бардырдым. Ол эл энттада да барды. Алай ол заманда элни битеу 20 юйюнде да киши жашамай эди. Мен кесими юсюмден сагъыш этдим: „Сени кёзюнге кёрюнеди! – юйле барысы да сау сюеледиле, адамла уа жокъ!“ Алайда манга адамла бомбаладан бугъуучу жерни къалаууру тюбейди да, мен анга: „Адамла нек кетгендиле?“ деп сорама. Бир зат да айтмай, ол

мени кьолумдан тутады да элни юйлеринден бирине кийрип, терезени аллына элтеди. Ол заманда мен кёрдюм: юйле уллу майданны тегерегинде сюеле эдиле, майданны ортасында уа уллулугъу тепловозну къазаны тенгли болгъан бир деменгили бомба тура эди. „Чачылмагъан бомба!“ – дейме мен. „Угъай, – деди къалауур, – бир къауум замандан сора чачылычу бомба!“ Ала бек къоркъуулу бомбала эдиле. Жерге тийгенде чачылмай, ала 5 неда 20 сагъатдан окъуна чачыла эдиле.

Ала адамла барысы да бомбаладан букъгъан жерлеринден артха къайта башлагъанда чачыла эдиле. „Адамла барысы да былайдан къачхандыла, эшитемисиз тыкъырдагъан тауушну?“ Кертиси бла да, бомбаны чачдырычу сагъат механизмни тыркъ-тыркъ этген тауушу эшитиле эди. Бомба олсагъат окъуна чачылыргъа боллукъ эди. „Келигиз кетейик, – деп тиледим мен къалауурдан, – былайда хал къалай эсе да тап туююлдю!“ Биз арлакъ кетдик да бомба чачылса хата этмезча жерде тохтадыкъ. Ол кезиучюкде мен кюлкюлю ишни кёрдюм: чыпчыкъла жыйын болуп учуп келип, бомбагъа тынч-ырахат къондула. Бирлери уа чачдырычу механизмге окъуна къонду. „Чыпчыкъла! Ол къоркъуулуду!“ – деп къычырдым мен. „Ха-ха! Биз билебиз! Алыкъа бусагъатда бомбалагъа ким ийнанады?! Арталлыда къоркъуулу туююлдю!“ деп манга жууапха ала алай къычыргъанча кёрюндю.

Ангылаймысыз? Бусагъатдагъы адам улу да ма алай акъылсызды. Кесини Сёзю бла, сюдлери бла бизге, ол санда бизни халкъыбызгъа Аллах бек къаты айтханды. Аллахны Уланы уа келип, къачха чыгып, ёлгенледен тиргизилгенди. Бу затны ким да ангылаяллыкъды: Аллах барды эм Ол – Сыйлы Аллахды! Биреу келип: „Сизни жашауугъуз къоркъуулуду! Сиз кесигизни жанларыгъызны къутхарыргъа керексиз!“ десе, адамла кюледиле да: „Ха-ха! Алыкъа аллай затлагъа ийнанган а кимди!“ дейдиле.

Ангылаймысыз, Библия да бек хыликгя эталады. Битеу атеизмни, башхача айтсакъ Аллахны жокъгъа санауу, Библия жангыз бир кере, жангыз бу айтым бла сагъынады: „Акъылсыз кесини жюрегинде: „Аллах жокъду“

деп айтды“. Атеизмни юсюнден Библия алай, жаланда алай айтады.

2. ЖАШАУНУ КЪУТХАРЫУ

Аллах жерни огъурсуз сюдге бир жол бергенди. Ол заманда кесини юйюрю бла жангыз бир адам саулай къутулганды. Аны аты Нух болганды. Сюдню оноуу жашауда бардырылырдан алгъа Аллах Нухха кеме ишлерге буюрганды. Дунияны башында суу къыяманы хапарын Сиз билемисиз? Сиз аны билмей эсегиз, билмегенигизни кишиге сездирмезге кюрешигиз, нек дегенде дунияны суу басханыны хапарын билмеу айыпды! Алай бла, сюдню оноуун толтурурну аллында Аллах Нухха: „Кесинг да, битеу юйюрюнг да кемеге киригиз!“ деп буюрады. Нух киргенди, Аллах кемени эшигин этгенди.

Эс буругъуз, дуня Аллахны тюзлюк сюдуне жууукълаша барады. Алай къутхарылыуну кемеси барды – ол бизге Иссада берилген игиликди. Ол Аллахны дунясындан бизни насыпсыз дунябызгъа келгенди. Бизни ючюн Ол къачда ёлгенди! Тынгылыгъыз, Сизге хар не ачыкъ туйюл эсе да, муну Сиз ангыларсыз: Аллах Кесини Уланына къачда ачы ёлюм бла ёлюрге эркин эте эсе, бек уллу гюняхлары болганны гюняхларын жуууп къутхарыу ол жол бла табылганды! Ол ёлгенледен тиргизилгенди. Ол бизни Сыйлы Нюрю бла чакъырады. Исса – къутхарылыуну кемесиди! „Кесинг да, битеу юйюрюнг да кемеге киригиз!“ деп ол заманда Нухха айтханыча, Аллах мени юсюм бла Сизден тилейди: „Масих Иссаны игилигин къабыл кёр! Аллахны дунясына атлам эт!“ Санга уллу гюняхлы адам барады“ деп кесинги Къутхарыучунга алай айт. Гюняхланы барысын да Аны Къачына сал! Аны къаны сени ючюн да тегюлгенди!“ Раббий, битеу жашаууму Санга береме“, – де Анга. Къутхарылыуну кемесине кириу деп айтыну аты алайды.

„Эс буругъуз! Жашаугъа къоркъуулуду!“ Толу жангырмагъанла эм Аллахны сюдуне жууукълашханла биз-

ни арабызда кялай кёпдюле! Болсада Аллахны халаллыгы уллуду. Ийнаньу а – Аллахны сюдюдден Иссаны халаллыгына атламды. Эм ол атлам – сабий оюн тьююлдю. Алай аны магъанасы жашаугъа кьоркьюулукъдан кьутхарылыуду.

Мени танышым Альберт Гофман, Жангы Гвинеяда биринчи миссионер, бир жол манга айтхан хапарны мен бир заманда да унутурукъ тьююлме. Мен анга былай айтдым: „Къарындашым Гофман, кесими Масихге ийнаньуум ючюн манга кьаты кюреширге тюшеди. Ибилисге кьуллукъ этип жаханымге ашыкьгъан дуняда Иссаны кьолунда туругъа пасторгъа тынч тьююлдю“. – „Аны юсюнден мен санга бир затла айтайым“ – деп башлады ол. – „Бизде Жангы Гвинеяда быллай адет барды: масихчи болургъа сюйген папуасла Иссаны тюз ангылар ючюн ала бла дерсле бардырыладыла. Андан сора ыйых кюнлени биринде ала масих ийманнга буруладыла. Ол хар заманда уллу байрамды. Мажюсюледен да кёпле келедиле. Алай бек магъаналысы уа аны аллындагы ингирде болады. Уллу от этедиле да ийманнга бурулукъла анга жанлайдыла. Аланы кьолларында адамла табыныучу тюрлю-тюрлю затла: таш суратла, дууала бардыла. Отха жанлап, ала кеслерини алгьыннгы жашауларыны белгилеринча ол затланы отха атадыла. Бир жол мен жаш тиширыуну не этгенине кьарай эдим. Ол да кьолларын таш суратладан бла дууаладан толтуруп отха жанлады. Алай ол битеу аланы отха атар кезиуде аны не эсе да бир зат тыйды. Ол, баям, былай сагьыш этген болур эди: „Мени ата-бабаларым бу затла бла жашагъандыла, мени битеу озгъан заманым была бла байламлыды, мен быладан айырылаллыкъ тьююлме!“ Тиширыу артха кетди. „Да алай этсем, мен Иссаны кьолунда боллукъ тьююлме!“ – деп тиширыуну акьылына алай келеди да, ол от таба дагьыда юч атлам этеди, алай дагьыда ол затладан айырылалмай жангыдан артха кьайтады. Ол заманда мен ол тиширыуну кьатына бардым да, – дегенди андан ары Гофман, – эм былай айтдым: „Айырылыргъа кьыйынды. Энтда сагьыш эт. Келир жол боллукъ жыйылыуубуз-

гъа келирсе“. Жаш тиширыу дагъыда бир кесекчикни сакъыш этди да, алгъа юч кере атлап, къолундагъылланы отха атды эм эси аууп жыгъылды“ Ахырында миссионер Гофман манга айтханны унутурукъ туююлме: „Мени акъылыма кёре, ол тиширыуну амалсыз болуун кертида жангъдан тирилиуну сынагъан адам ангыларыкъды“.

Шуёхларым, къутхарылыуну кемесине жаланда бир атлам къалгъанды! Жашаугъа къоркъуулу болгъан жерден кетигиз, Иссаны къолуна кесигизни беригиз. Болсада ол атлам алай тынч туююлдо. Аны этер ючюн битеу алгъыннгы жашаудан айырылыргъа керекди. Алай – эшитемисиз? Андан башха жол жокъду!

Тийишлисича ангылашыныулу айтдыммы мен? Бир тюрлю эскертиулеге да тынгыламай кеслерини ёмюрлюк ёлюмлерине къаллай бир кёп адам чабып баргъанларын кёргеним сайын мени жүрегим бек къыйналады! Аллах алай болурун суюмейди! Ол Сизни къутхарылырыгъызны суюди! Аны себепли ол Сизни гюняхларыгъызны жулургъа Кесини Уланын жибергенди. Сизге гюняхларыгъызгъа женгдириуден эм къутхарыуну ийнанып алыудан башха зат къалмайды!

Ючюнчю рейхни заманларында бир жол мени гестапогъа чакъыргъанларында манга шкафладан толу болгъан бир отоуда сакъларгъа тюшдо. Шкафлада ишчи къагъытланы папкаларыны къысымлары къаланып эдиле. Хар папкадан салыннган къагъытчыкълада: „Мейер, Карл, Шульце, Фридрих“ деген атла жазылып эдиле. Ичлеринде аллай къагъытлары болгъан шкафланы арасында чексиз кёп заманны сакълагъанымда жашаууму аллай къагъытланы ичинде ашырыргъа тюшмегени ючюн Аллахха шукур эте эдим. Эрикгенден не этерге билмей, мен атланы окъуп тебиредим: „Мейер, Карл, Шульце, Фридрих“. Алайлай: „Буш Вильгельм!“ деп окъуйма! Ангылагъыз, олсагъатда окъуна ол шкафла манга сансыз шкафла болууларын къойдула. Анда мени папкам бар эди. Аны чыгъарып, ичинде не болгъанын окъургъа мен бек сую эдим. Мен базаыналмадым, папканы аллында къалтырай суюле элим: „Мени ишим!“

Билемисиз, Иссаны къачы бла да манга алай болгъан эди. Масихчиликча эригиулю манга бир зат да кёрюнмеген аллай заманла мени жашауумда болгъандыла. Иссаны къачын биринчи кере керти да кёрюп: „Да бу уа мени юсюмденди да! Мында сёз мени терслигими эм мени къутхарылыууму юсюнденди да!“ деп акъылыма алай келгинчи мени жашауум алай эди. Андан бери Иссаны къачы манга бек сейирлик затды. Ой, кёкен бёрклю адамгъа къарагъыз! Ол жашауну уллу Къутхарыучусуду! Анда, къачны юсюнде, Сизни эм мени къутхарылыуум этиледиди! Сиз алыкъа аны билмей эсегиз окъуна, мени бла бирге ол сизникиди. Ай, мен асыры къычырып айтама, мен шошуракъ айтыргъа керек эдим, алай къутхарылыууну юсюнден шош айтыргъа боламыды?

3. ЁЛЮМДЕН – ЖАШАУГЪА

„Эс буругъуз! Жашаугъа къоркъуулуду!“ Ол сёзлени мен Сизге дагъыда башха жаны бла кёргюзтюрге сую эдим. Бир жол: „Эс буругъуз! Къоркъуулукъ! Тохта! Адам, артха къайт! Кесинги Къутхарыучунгу изле!“ деген сёзле мени ичим бла ётгенча болдум. Ол заманда мени акъылыма: къоркъуугъа жаланда сау адам тюшерге боллукъду! деп келди. Автобус жолдан энишге къолгъа аууп кетип, ичиндеги адамла барысы да ёлген эселе, алагъа андан ары къоркъуулукъ жокъду. Ангылаймысыз? Бусагъатда уа мен Сизге аны былай айтыргъа сую эдим: „Сизге жашаугъа бир заманда да келмезге, ёлгенлей жашаргъа эм бу дуниядан ёлгенлей тышына атылыргъа къоркъуу барды“. Мен кереклисича ангылашыныулу айталамамы? Сиз жашауну арталлыда сынамай ычхындырып къоярсыз деп къоркъама. Инжил бек ангылашыныулу айтады: „Аллахны Уланы кимде бар эсе да, анда жашау барды. Аллахны Уланы кимде жокъ эсе да, анда жашау жокъду!“

Кёп болмай мен Берлинден бир къызгъа – тыш къыраллы тилни устазына тюбегенме. „Кечгинлик беригиз! –

дегенме мен анга, – пасторну бир-бирде адепсизирек соруу сорургъа да эркинлиги барды: къызчыкъ, Сизге ненча жыл болады?“ Тюзюн айтханда, къызгъа аны жыл санын соруу адет жокъду. Алай къарт пасторну бир-бирде аллай эркинлиги барды. Къыз олсагъат окъуна: „8 жыл“ деп жууаплагъанды. „Тохта! – деп сейир этдим мен, – 8 жыл? Сиз – юч тыш къыраллы тилни устазысыз эм Сизге 8 жылмы болады?“ Ол кюлдю да былай ангылатды: „8 жыл мындан алда мен Иссаны тапханма. Мен жаланда ол заманда жашап башлагъанма, ары дери уа ёлюп эдим“. „Нечик кючлю айтылгъанды!“ деп мен сейир этдим. Андан сора ол манга бу сёзлени айтды: „Аллахны Уланы кимде жокъ эсе да, анда жашау жокъду!“ Сора дагъыда андан ары айтды: „Ангылаймысыз, алгъын менде Къутхарыучу жокъ эди, тюз жашау да жокъ эди. Ол заманда мен ишлеп ача алып ойнай эм безирей эдим, ол а жашау туююл эди!“

Ол бек таукел айтылгъан сёз туююлмюдю? Кесин кеси ыразылыгъы бла Иссаны кьолуна бермеген адамны арталлыда жашауу жокъду. Ол тюздю, Иссасыз бизни жашаудан бир тюрлю ангылауубуз жокъду! Жаланда Аллахны Уланы бла бирге болгъанда барды жашау!

Бир ненча жыл мындан алда манга бир жаш адам келеди. „Санга не керекди?“ деп мен анга алай сорама. „Мен кесим да билмейме, – деп жууаплайды ол, – бир затны толугу билеме – бусагъатда мени жашауум жашау туююлду, азапды!“ Сейирсинип мен оюмдагъын айтама: „Алай къалай болады? Сен слесарьса эм иги иш хакъ аласа!“ „Болсада бу – жашау туююлду! – деди ол. – Бу – жашау туююлду! Баш кюн – слесарь, геуюрге кюн – слесарь, бараз кюн – слесарь, орта кюн – слесарь, байрым кюн – слесарь, шабат кюн – футбол, ыйых кюн а кино эм къызчыкъла. Бу – жашау туююлду да!“ Ол заманда мен айтама: „Хау, жашы, сен тюзсе, бу – жашау болмагъанын ангылай эсенг, сен тюз жолну алгъа бараса! Мен санга жашау не болгъанын айтыргъа сюеме. Мени жашауумда уллу тюрлениу болгъанды. Мени Исса тапханды, ол мени ючюн ёлюп жангыдан тиргизилгенди. Ол мени Къутха-

рыучум болуп, Аллах бла жарашдыргъанды. Ол манга ачыкъ болгъанда мен Анга кесими жюрегими бергенме. Эм, ангылаймыса, андан бери мен сау болгъанма!“ Андан сора ол жаш да жашау тапханды. Кёп болмай мен анга Фрайбургда жангыдан тюбегенме. „Айтчы, ишле къалайдыла? – деп сордум мен анга. – Энди сени жашауунг жашаумуду?“ Бети жарып, ол: „Хау, энди мени жашауум жашауду!“ деп жууаплады. Бусагъатда ол тириди, жаш тёлюню кружогуна башчылыкъ этеди, адамланы Иссагъа элтеди. Ол Иссада жашау тапханды.

Ангылаймысыз? Сиз кесигизни жашауугъузну ычхындырып къоярсыз деген къоркъуу барды, нек дегенде Сиз Иссаны юсюнден эшитирге боллукъсуз, алай кесигизни Къутхарыучуну бир заманда да тапмазгъа боллукъсуз!

Мени шуёхум барды, ол бизнесменди. Мындан алда аны айтхылыкъ паркда бек аламат ариу юйю болгъан бир фабрикант чакъыргъынды. Анда жюз чакълы къонакъ болгъанды. Жыйылыуну ашыкъ-бушукъ кезиуонде юйню иеси бла тюбешип ол бизнесмен: „Сиз къалай иги жашайсыз! Сиз – патчахсыз! Быллай мюлк, жер! Уллу фабрика! Айтхылыкъ къатыныгъыз! Сейирлик сабийлеригиз!“ дейди. Юйню иеси: „Хау, тюзсюз, мен иги жашайма“ деди. Алай олсагъатдан ол мудахланды да: „Алай мында, ичимде, къалай болгъанын сормагъыз“, деди да жюрегин кёргюзтдю.

Орамлада жюрюген заманымда мен былай кёп сагъыш этеме: „Адамла бир кесек таза ниетлирек болсала эди, тохтап: „Былайда, былайда мени жюрегимде халым къалай болгъанын сормагъыз!“ деп къычырыр эдиле. Анда ырахатлыкъ жокъду. Анда жаннга тынчылыкъ бермеген гюнях барды

Бизни жаланда Биреу сау этерикди. Сагъыш этигиз! Аллах бизни адыргы халыбызны кёреди. Биз кесиби Аллахха жууукълашаллыкъ туююлбюз, алай Ол Кесини уллу суймеклиги бла бизге Иссаны бетинде келгенди. Манга бир хапарны айтыргъа тюшеди, андан адамны солууу тыйылады: „Нек дегенде, Аллах дунияны асыры

суйгенинден“... Мен аны суюерик туююл эдим, мен бу дуняны, кирден, аманлыкъдан эм телеликден толу бу дуняны туурап къоярыкъ эдим. Аллах а аны суйген этгенди! „Нек дегенде Аллах бу дуняны алай суйгенди, Аны суймеклигин къабыл кёргенле ёлмей, жашаулу болур ючюн Ол Кесини Уланын – Иссаны бергенди“.

Ахыранда мен сизге бир сейирлик хапар айтыргъа суюеме. Белгили ингилизли ууаз бериучю Чарльз Спердженге бир жол бир жаш адам жанлайды да: „Жююсхан ууаз бериучю, Сиз тюз айтасыз, мен да ол Голгофаны Къыйынлысын излерге эм Аллахны сабийи болургъа керекме. Кюнлени биринде мен тобагъа къайтырма“ дегенди. – „Кюнлени бириндеми?“ – деп соргъанды Сперджен. „Да хау, артдаракъда“. „Артдаракъда? Бусагъатда уа нек жарамайды?“ Жаш адам бир кесек юяляюяла былай ангылатды: „Мен къутхарылыргъа суюе эдим, аны себепли мен кюнлени биринде Иссадан кечгинлик тилерме, алай ары дери мен бу жашаудан да бир зат алыргъа суюеме“. Сперджен харх этип кюледиде да айтады: „Иги жаш, Сиз асыры адепли адамсыз. Жашаудан Сиз бусагъатда алыргъа суйген зат мени акъылыма кёре къыйматсызды. Мен жашаудан бир зат алыргъа суймейме, жашауум болса суюеме. Мени Инжилде былай айтылады, ол анга Инжилден окъуйду: „Мен адамланы жашаулары болур ючюн, болгъанда да артыгъы бла болур ючюн келгенме“. Мен аллай лекцияны бошай туруп, къайгъыгъа къалама, нек дегенде былай сагъыш этеме: „Бу сорууну адамлагъа терс ангылатхан а болурмуса?“

Аны себепли дагъыда бир кере жангыдан къысха ангылатыргъа манга эркинлик беригиз. Биз, ёлген эм налатлы болгъан гюняхлыла ючюн Аллах Иссаны къачда ёлюрге жибергенди, – биз былайда-былайда эм бу сагъатда жашаулу болур ючюн. Эртденликде уянганымлай, мен къууаннгандан, мен Аллахны сабийи болгъаным ючюн, жашауум Анда болгъаны ючюн жырлаялама.

Эшитемисиз? Исса бери биз мында окъуна ёмюрлюк жашаулу болур ючюн, ёмюрлюкде уа Аллахны суююн-

ден кьутулур ючюн келгенди. Ол заманда кесибизни жолубуз бла кьууанчлы барыргъа боллукъбуз.

Уллу болмагъан бир юлгю айтыргъа эркин этигиз: бу иш ноябрьде ингирледен биринде болгъан эди. Къар къатыш жауун жауа эди. Жел да ура эди, сууукъ эди. Орамда эки адам бара эдиле. Бири – плащсыз, пиджагыны жагъасын алгъа къайырып. Жибигени да, къайры барса да башха болмагъаны да аны къайгъылы этмейди, нек дегенде аны барыргъа ююю жокъду! Бу дуняда адамланы асламысы алай айланадыла.

Алада мурат жокъду. Алагъа не болады? Мураты болмаулукъ къалай жарсылуду! Аллахсыз философ Ницше назмуларындан биринде жазады: „Къаргъала шахаргъа даурлу учадыла, къар жауаргъа аз къалгъанды, юйлери болмагъанла насыпсыздыла“. Сизни да ёмюрлюк юююгюз жокъмуду? Алай ма орамда башха жолоучу келеди. Аны тегерегинде да тюз аллай боран, аллай балчыкъ, аллай жауун, аллай къар. Болсада ол, жырчыкъ да сызгыра, тири атлайды. Нек? Узакъдан къарап кесини юююню чыракъларын кереди да аны себепли! Анда аны кьууат сакълайды! Анда жылыды! Аны жол къыйнамады. Иссаны оноунда тургъан эм бусагъатда да, ёмюрлюкде да Аны бла жашагъан адамла да бу дуняда алай атлайдыла.

Аллах Нухха: „Кемеге кир!“ дегенди. Мен да ол халда Сизден тилейме. Иссагъа киригиз! Ол жууукъдады! Сиз аны бла кенгешаллыкъсыз. Анга жюрегигизде болгъанны айтыгъыз. Манга биреулен: „Адамла бла сёлешичю сагъат мардагъыз жокъмуду?“ деп соргъанды „Неге? Адамла мени бла сёлеширге керек тюююлдюле. Ала тюзюнлей Исса бла сёлеширге керекдиле!“ – деп жууаплагъан эдим мен. Сиз да тюзюнлей Исса бла сёлеширге керексиз.

СОРА БИЗ НЕ ЭТЕЙИК ?

Шуёхларым, мен тюрлю-тюрлю соруулары бла письмола кёп алама. Письмоладан биринде: „Сиз кесигизни энчи оюмугъузному айтасыз, огъесе бу – Сизни килисагъызны окъуумуду?“ деп жазылгъан эди. Мен жаланда: „Бу – Библияны окъууду!“ деп жууап бералгъан эдим. Алай жазып бошагъандан сора былай сагъыш этген эдим: „Пастор Бушну оюмуна тынгылай баргъан къадар бирде Сиз алданган адамласыз. Андан Сизге айда азды. Сиз Иссаны ауазына тынгыларгъа керексиз! Исса Кесини атына Халал Сюрюучю дегенди. Эм ол Халал Сюрюучюню ауазына Сиз тынгыларгъа керексиз. Мен, кесими къарыусузлугъум бла, Иссаны ауазы, „Мени жанымы Халал Сюрюучюсюню „ауазы Сизге эшитилрча жаланда уллу болмагъан бир жумушну этерге керекме.

Алай бла, „Сора биз не этейик?“ деген темадан ушакъны башласакъ, бегирекда магъаналысы: Иссаны ауазын Сиз эшитир ючюн, Сиз Иссаны Сизни бла ушакъ этерге къояргъа керексиз.

1. КЕСИГИЗНИ ЭСКИ ИЙНАНМАУУГЪУЗНУ КЪОЮГЪУЗ

Кёп жылланы ичинде уллу шахарда пастор болгъан заманымда мен Библияда жазылгъанлагъа угъай деген сёзлени кёп эшитгенме, эски ышанмаулукъ манга асыры кёп тюбегенден мен, бек алгъа Сизни жаныгъызны къутхарыуну эсге ала, Сизден тилерге сюеме: ийнанмауугъузну къоюгъуз!

Урушну кезиуюне мен жаш тёлюге пастор болгъандан сора да бир къауум заманны ичинде уллу больницада ауругъанланы жанларын тынчайтыучу болуп ишлегенме. Бир жол мен палаталадан бирини аллында сюелип, аны эшигин къагъаргъа башлап тургъанлай, узун коридор бла манга жаш медсестра чабып келеди да: „Тилейме,

жюйюсхан пастор, бу палатагъа кирмегиз!“ дейди. – „Нек?“ – деп сорама мен. „Бу жюйюсхан арталлыда пасторну келирин унамайды! Сизни анга келиригизни ол суймейди! Ол Сизни кыстарыкды!“ Алай айтып ол тиширыу эшикде ол адамны атын кёргюзтдю. Мен рекламагъа кёре манга да белгили болгъан бир предпринимательни атын окъудум. „Медсестра, – деп ангылатама мен анга, – мени нерваларым эртдеден бери да темир-диле!“ Алай айтып мен эшикни кыакъдым. „Киригиз!“ деген кючлю эр киши ауаз эшитилди. Мен палатагъа кирдим. Тёшекде чал чачы бла къарт жюйюсхан жата эди. „Кюнюгюз ахшы болсун! – дедим мен. – Мен пастор Бушма!“ – „О, – деп жууаплады ол, – мен Сизни юсюгюзден кёп эшитгенме. Манга келе турургъа Сиз эркинсиз!“ – „Бек ахшы!“ – деп кыуандым мен. Ол а: „Алай масихчилигигиз бла уа манга тиймегиз!“ деп кыошду. „Ай медет а, – деп ышардым мен анга, – мен а Сизни бла тюз аны юсюнден сёлеширге сые эдим!“ – „Угъай! – деп кыол силкеди ол. – Ол затны оноуу менде ёмюрден ахыргъа этилгенди! Билемисиз, сабий кезиуумде окъуна манга дин жырланы жырлатханлай туруучу эдиле, мен а кесим Дарвинни, Геккельни эм Ницшени окъууларында мурдорланган энчи оюмгъа келишгенме!“ Алайда мен кызардым да (жарсыугъа, бек терк кызып кыалыучума) анга кесими атдым: „Тынгылагъыз, жылы келген адам, кесиме пайгъамбаргъа Ницшени сайлагъанма деп манга сёз ючюн 16-жыллыкъ жаш айтса эди, мен ышарыр эдим да былай сагъыш этер эдим: „Да, хау, сен алыкъа жашса, бусагъатдагъы философла кеслерини алгъыннгы пайгъамбарларына кеслери да ийнанмагъанларын сен алыкъа ангыларса!“ дер эдим. Алай аллай затланы ёлюрге жууукълашхан къартайгъан адам айтса уа, – ол бек аманды! Сизге ёлюр ауруу тийип турмаймыды? Аллахны аллында да Сиз аллай магъанасыз сёзле бла сюелиргеми умут этесиз? Этмегиз алай!“

Ол манга сейирсинип къарайды. Ол аллай къаты сёлешиюну менден арталлыда сакъламай эди. Ол заманда мен эс жыйдым да кеси кесиме: „Тохта! Больницада сен

ачуланьыргъа керек туююлсе. Мында къатапа чарыкъла бла жюриюдюле“ дедим. Алайлай мен ол жарлы адамгъа терен жан аурута башладым. Мен сабырлыкъгъа кѣчдюм да ол алгъа къажар сѣлешгенине да къарамай, анга да Халал Сюрюучю болургъа суйген Иссаны юсюнден халпар айтып башладым. Ол терен ахтынды да: „Хау, алай иги боллукъ эди! Болсада дуняны юсюнден кесими оюмуна не этейим? Не этейим: битеу жашаууму узунуна ийнанып тургъан затларымы атыпмы къояйым?!“ „Хау, сѣзсюз! – дедим мен къууанып. – Мени багъалым! Ёмюрлюк жашауда Сизге жарамазлыкъ затланы атып къоюгъуз. Бюгюн атыгъыз, тамблагъа къоймагъыз! Нек дегенде Сизни эски ийнанмауугъуз бла тюз жашаргъа эм ъле туруп къутхарылыргъа онг жокъду. Ол затланы атыгъыз да кесигизни Аллахны Уланыны къолуна беригиз. Ол Сизни ючюн ългенди эм Сизни гюняхларыгъызны жуугъанды. Ол Къутхарыучу Сизни да Къутхарыучугъуз болургъа сюеди!“ Былайда медсестра кирди да, бизни аллай бир бетден бетге халал сѣлешгенибизни эшитип, манга белги берди. Мен кетерге заман болгъанын англадым. Къарт жюйюсханны къолун къаты къысып мен палатадан шош чыкъдым. Иссаны ол къабыл кѣргенми эди, мен билмейме. Кече ол ълген эди!

Билемисиз мени не зат сейир этдирген эди: билим-лери болгъан адамла окъуна жер юсюнде Дарвин бла, Геккель бла, Ницше бла бирге атлайдыла да, кеслерини аллай эски ийнаныуларыны хатасындан кеслерин ёмюрлюк насыпдан къуру къоядыла. Аны себепли неден да алгъа мен сизден тилейме: „Битеу эски тезислеригизни кери атыгъыз. Битеу ийнанмауугъузну Сиз алада мурдорлайсыз. Аны кери атыгъыз! Сизни эски ийнанмауугъузну къыйматы къара капек да туююлдю! Библияда жазылгъанды: „Аллах Бирди эм Аллахны бла адамланы арасында келечи да бирди, Ол а Адам – Масих Иссады“.

Бир жол мен бир эркишини аллында олтура эдим. Билемисиз, юч эшикли шкаф сунар эдинг – аллай жаш. Мен анга Къолан деучюме, нек дегенде женгсиз къолан чындай кѣлек кийиучю эди. Аты уа аны башха эди. Аны

къатыны бомбала атылгъанда ёлген эди. Эки жашы урушда ёлгендиле. Харип адам! Мен барып аны кёрюрге таукеллендим. Алай тюз олтургъанымлай окъуна ол манга эскерттип айтды: „Жюйюсхан пастор, тилейме масих ийманыгъыз бла мени тынгысыз этмегиз. Мен асыры кёп кыйынлыкъ кёргенден, энди бир затха да ийнанмайма!“ Андан сора мен кюлеме да айтама: „Аны мен арталлы да ангылаялмайма! Айтчыгъыз, жюйюсхан Къолан (аны аты уа башха эди), сиз бир заманда темир жол бла бир жары барыучумусуз?“ – „Хау“ – деп жууаплады ол. Мен айтама: „Ол заманда сиз, баям, хар жол сайын машинистни къатына барып, поездни жюрютюрге эркинлигинг болгъаныны юсюнден шагъатлыкъ къагъытынгы кёргюзт деучю болурса!“ – „Угъай, угъай! – деп жууаплады ол, – машинистлерини тийишли билимлери болгъаныны юсюнден мен темир жолну управлениясына ийнаналлыкъма да“. – „Къалай?! – деп сейирсинеме мен. – „Ол алда олтургъан жаш поездни элталлыгъын толу билмей сиз вагоннгамы киресиз?! Да сора бери тынгыла, жюйюсхан Къолан, биреуге жашауунгу ышана эсенг, ол ийнаныуду да! Энди манга бир заманда да: „Мен бир затха да ийнанмайма!“ – деп айтмагъыз да, „Мен темир жолну оноучуларындан башха бир затха да ийнанмайма“, – дегиз. Андан сора мен анга: „Жюйюсхан Къолан, сиз бир бирде аптекагъа барыучумусуз?“ деп сордум. – „Хау, – деди ол, – менде баш ауруу кёп болады. Ол заманда мен аптекагъа барып дарман алыучума“. „Алай, – дейме мен, – жюйюсхан Къолан, бир бирде аптекачыла жангылып дарманны орунуна уу берип кьоюучудула. Сиз а, баям, ол дарман кертида баш ауруудан болгъанын тинтип кёре болурсуз?“ – „Угъай, – деп жууаплайды ол, – аллай сынаулу аптекачы ол иште бир затла ангылайды, ол мени алдарыкъ туююлдю да!“ – „Къалай? – деп сейирсинеме мен, – сиз дарманны тинтип кёрмейми жутасыз? Сиз аптекачыгъа кесигизни жашауугъузнуму ышанасыз? Сиз аны дарманын тюз алай, анга ышанамы жутасыз?! Ма бу ийнаныуду! Огъурлу жюйюсхан Къолан, мындан ары манга бир заманда да: „Мен бир

затха да ийнанмайма! „деп айтмагъыз да: „Мен темир жолну оноучуларындан бла аптекачыдан сора бир затха да ийнанмайма!“ дей туругъуз. Мен ол формада сёзню андан ары бардырдым. Ангылаймысыз? Дагъыда кёп зат ачыкъланды. Алай бла, мен анга айтдым: „Жашауумда бир жол манга Аллахны келечиси тубегенди. Ол ёлгенледен тиргизилгенди эм Аны кьолларында чойледен тюшген жарала бардыла, ала Ол мени бек суйгенини юсюнден айтадыла. Манга Исса этгенча уллу игиликни битеу дуняда киши да этмегенди! Аллаи ышаныугъа Иссача бир киши да тийишли туююлдю! Исса бир заманда ётюрюк айтханмы сунасыз?

Угъай! Ийнаныгъыз, тилейме, быллай шагъатлыкъны мен бир адамгъа да бераллыкъ туююлме, жаланда Иссагъа бераллыкъма. Аны ангылагъанымдан сора айтханма: мен кесими жашаууму Иссагъа ышаныргъа сюеме! Ол заманда мени ушакъ нёгерим манга: „Ол алай тынчмыды?“ деп сорду. Мен айтдым: „Хау, жюйюсхан Кьолан, ол тынчды. Тынчды! Сиз хар жанына да, хар неге да ийнанасыз, жаланда Биреуге, кертида ийнаныргъа тийишлиге уа Сиз ийнаныргъа суймейсиз! Кесигизни ийнанмауугъузну эски мурдорларын кери атыгъыз да, жюйюсхан Кьолан, кесигизни жашауугъузну Раббий Иссагъа ышаныгъыз!“ Бир жол мен жюзле бла саналгъан жашланы алларында сёлеше: „Кесини жашауунда Иссаны къабыл этген адамладан ол затха сокъураннган биреуню кёргозтгеннге миллион марка саугъа береме!“ деген эдим. Мени миллион маркам жокъ эди, алай берирме деп бек ырахат айта эдим, нек дегенде ол затха сокъураннган арталлыда адам жокъду. Алай мен ол затны этмегенлерине сокъураннган а кёп адамны таныйма!

Аны себепли – эски ийнанмауугъузну кьоюгъуз! Сизге нени да этгеннге ийнаныгъыз! Ол ишни оноуу Аны бла Сизни ортагъызда этилликди. Аны этер ючюн адам бир жерде кеси жангыз къалып: „Раббий Исса, бюгюнден башлап мен Сеники болургъа сюеме!“ дерге керекди.

2. СИЗ КЕСИГИЗНИ ШУПХАЛЫ ТАЗА НИЕТЛИЛИГИЗНИ КЪОЯРГЪА КЕРЕКСИЗ

„Исса Масих дунягъа гюняхлыланы къутхарыр ючюн келгенди деген сёз тюздю эм не тюрлю жаны бла да къабыл этилирге тийишлиди“ деп Инжилде алай жазылгъанды. Кёп адамла ол сёзлени жаратмай: „Мен гюняхлы туююлме да! Мен аманлыкъчы туююлме да!“ дейдиле. Алагъа мен энди былай айтама: „Сиз алдагъан этесиз! Сора Сиз сюд этилген кюнде Аллахны Кесине: „Мен гюняхлы туююлме! Мен битеу Сени Фарызларынгы къаты сакълагъанма!“ деп айтыргъа керексиз. Алай айталлыкъмысыз? Ай, кесигизни шупхалы таза ниетли-лигизни къояргъа керексиз. Хар зат тапды деп ол кеси кесине алай сундурады! Хар зат тап угъай, толу къара къатышды, хар зат! Бир ненча жыл мындан алда мен бир жыйырма жыллыкъ жаш адам бла ушакъ этген эдим, аны мен бир замада да унутурукъ туююлме. Бир жол мен анга тюбедим да: „Мени огъурлу Гейнцем, мен сени энди Библияны юсюнден дерслерибизде, жаш тёлюню кружо-гунда кёрмейме!“ – дедим. Ол а манга былай жууап этди: „Билемисиз, жюйюсхан пастор, ол заманны ичинде мен ишни битеу болумун тергегенме. Сиз хар заманда гюняхлыла ючюн ёлген Иссаны юсюнден айтасыз. Алай манга мени къоруулар ючюн кесин къурман этген адам керек туююлдю. Мен бир затны терс этген эсем, Аллах бар эсе аны ючюн Аны аллында жууаплы болурма. Мени ючюн ёлюрча аллай Къутхарыучу излесем айып туююлмюдю!“ Аны айтханын терсге санай, мен: „Ахшы, шуёхум! Алай бла сен Сыйлы Аллахны аллында законнга таяныргъа сюесе. Сен алай эталлыкъса! Сен Иссаны сансыз этип: „Мен Аллахны аллында законнга таянама!“ деяллыкъса. Алай, багъалы шуёхум, бу затны ангыла: Францияда француз закон бла сюд этедиле, Англияда – ингилиз закон бла, Аллахны аллында уа – Аллахны закону бла сюд этедиле! Мени огъурлум! Сен бир законну да бузмазынгы сюеме – ансы ёллюксе! Сау къал!“ дедим. – „Тохтагъыз, – деди ол, – да ай юйюнге ишге аллай бир къаты къарал-

лыкъ болмаз да!“ – „Хы, – дедим мен, – сен Сыйлы Аллахны къаллай сунаса? Сагъыш этчи, мен 50 жылны иги эм таза ниетли жашап, сора бир жол юч минутну ичинде бир зат урладым. Ол ачыкъланады да, мен сюдно аллында сюелеме. Алай бла мен судьяны аллында сюелип: „Жюйюсхан судья, ууакъ затны бармакъгъа чѳргемегиз! 50 жыл таза ниетли жашау эм юч минут уручулукъ, ала ны тенглешдирге боллукъмуду! Жюйюсхан судья, аллай ууакъ затлагъа эс бурургъа жараймыды“, дейме. Сен аны ангылаяламыса? Ол заманда судья былай жууап этерикди: „Тохтагъыз! Мен Сизни тюз ниетли жашагъан 50 жылгъызыны юсюнден айтмайма, мен ол Сиз уручулукъ этген юч минутну юсюнден айтама! Закон Сизни ол иш ючюн терслейди!“ Жер юсюндеги судья алай эте эсе, Аллах а бютюнда этерикди!

Сиз Аллахны аллында терслигигиз болмагъанмы сунасыз? Сизге гюняхларыгъызыны кечиуню кереклиси жокъду деп алаймы сунасыз? Сиз кесигизни гюняхсызгъаamy санайсыз? Ай, кесигизни шупхалы халда тюз ниетлиге санауугъузну къоюгъуз да Сизни гюняхларыгъыз ючюн къачда ёлген эм Сизни жуугъан Раббийни излегиз. Аны къабыл этигиз, Анга кесигизни гюняхларыгъызыны ачыкъ айтыгъыз да: „Раббий, мен Санга кесими да, битеу кесими терслигими да келтиреме! Манга мархамат эт! Мени Кесинги къанынг бла жуу!“ дегиз.

3. ТАУКЕЛ АТЛАМ ЭТИГИЗ

Мен нени юсюнден сагъыш этгеним Сизге ачыкъ ангылашыныр ючюн мен Сизге дагъыда бир хапар айттайым. Бу иш нацистлени бийлик этиулери башланган кезиуде манга уллу къуллукъчуладан бирине барыргъа тюшгенде болгъанды. Мен ол адамгъа бек къайгъылы болуп, къоркъуп бара эдим нек дегенде пасторланы ала ариу кѳрмеучю эдиле. Алай мени сейир этдирген не эди дегенде, ол адам мени къыстагъанны къой, жарыкъ тюбеп, айтханыма тынгылагъан эди. Ишни бошагъаны-

быздан сора мен анга былай сордум: „Ангылаймысыз, Сизни кибик адамла манга былай жарыкъ болуп мен бак аз кѳргенме. Мен аны ючюн Сизге ыспас этерге сюеме! Манга быллай бир иги болгъаныгъыз ючюн мен Сизге уллу саугъа этерге сюеме. Мен Сизге кесими хапарымы айтыргъа сюеме: „Нек дегенде Аллах дунияны асыры суйгенден, Анга ийнаннган хапар адам жоюлмай, ёмюрлюк жашаулу болур ючюн Кесини Жангыз Уланын бергенди“. Ол манга къарады да ангылатды: „Сиз манга андан ары айтмазгъа боллукъсуз. Мени атам-анам – ниетли, ийнаннган адамладыла, Сиз айтхан хапар манга жаш жылларымдан бери белгилиди. Алай“... Ол столгъа уллу акъ къагъытны салды да, къолуна карандаш алып, уллу къагъытны ортасында ызлыкъ тартып, андан ары айтды: „Ангылаймысыз, жюйюсхан пастор, мен хар нени да билеме, мен суйсем, мен былайда тартхан ызлыкъча чекден ётерге керек боллукъ эдим. Мен ол чекге бек жууукъда турама деп ол ызлыкъны кѳргюзтдю. „Эм мен таукел атлам этерге базыныргъа керек эдим!“ Андан сора бир кесек жунчуп: „Болсада алай этерге манга жамауатда къуллугъум онг бермейди!“ деди. Мен бек мудах болуп кетген эдим. Ол адам эртде ёлгенди. Жамауатда къуллугъу аны ёмюрлюкде къутхарлыкъ тюйюлдю! Болсада ол ангылагъанды: „Мен Аллахны Патчахлыгъына барыргъа сюе эсем – манга чекден атларгъа керек боллукъду“.

Сизде уа алай этер ючюн кишилик бармыды? Ой, аны хайыры уллу боллукъду! Исса къучагъын кенг жайып Сизни сакълайды! Чекни юсю бла Иссаны къучагъына ол таукел атламны этигиз!

4. АЧЫКЪ ГЮНЯХДАН КЕСИГИЗНИ АЙЫРЫГЪЫЗ

Мен, кесини къатынын алдап, башхагъа жюрюген биреуню таныйма. Аны ол иши ачыкъланнганда мен анга: „Сиз къатыныгъызны алдап башхагъа жюройсюз! Сиз

къатыныгъызны насыпсыз этесиз! Сиз ёмюрлеге ёллоксюз!“ дедим. Ол а манга: „Магъанасыз сёз! Мен Сизге ангылатайым: мени къатыным мени ангыламайды“... деп жууаплады. Гюнях иш этгенин толу биле тургъанлайын, ол андан ары ангылатыргъа кюрешди. Жау болуп жашагъан адамла бардыла. Ала: „Жау болууну мени душманым башлагъан эди!“ дейдиле. Жау болуу хар заманда бирси жаны башласа башланады. Бир заманда да алыкъа жау болууну бир адам да кеси башламагъанды, алай туююлмюдю? Хар заманда аны бирси жаны башлайды. Алай мен Сизге айтыргъа суюме, жау болуу Аллахха ёлтюрюуден иги кёрюнмейди! Сиз нек тохтатмайсыз? „Не этейим да“, – деп сорасыз Сиз. Сизни ол сёзюгюзге мен айтайым: „Ачыкъ гюняхдан кесигизни айырыгъыз!“

Тохтагъыз да кесигизге былай соругъуз: „Мени жашауумда терс зат неди? Мен неден айырылыргъа керекме?“ Аны билирге Сизге арталлыда къыйын боллукъ туююлдю! Сиз биле турганыгъызлай гюнях ишле этип турсагъыз, Исса Сизге халаллыкъ этерми дейсиз? Инжилде: „Тобагъа къайтыгъыз!“ деп жазылыпды. Хауле жаш кесини алгъын жашауун кёйгъанды. Сиз Иссагъа бусагъатдача болумугъуз бла: къыйынлыкъ кётюрюу эм ийнанмау халда келирге боллукъсуз. Алай Сиз кесигизни ёмюрлюк ёлюмге элтген затладан, гюнях болгъанын кесигиз толу билген затладан айырыргъа керексиз.

Мен алгъан кёп письмолада адамла ачууланып: „Сиз асыры къаты сёгесиз! Ол бла ол – арталлыда гюнях туююлдюле!“ деп жазадыла. Мен айтмагъан затланы да кёп айтадыла. Ол затдан мен акъыл этгеннге кёре, бизни уятыбыз жашауубузда Масих Иссаны бийлик этерине къажау суюледди. Тынгылагъыз. Битеу кёояргъа тийишли затларыгъызны керти да кёояр ючюн Иссагъа жашауугъузну берирге кишилигиз жетмесе, Сиз керти ийнануугъа жеталлыкъ туююлсюз эм аллай керти ийнанууда тураллыкъ туююлсюз. Ачыкъ гюняхдан кесигизни айырыгъыз!

5. АЛЛАХ БЛА УШАКЪ ЭТИГИЗ!

Сиз тилек эте билемисиз? Баям, Сиз кёлден билген назмучугъугъузну мурулдаргъа болурсуз, тилек эте уа? Алай эсе, билигиз: тилекни юсюнден кёплени ангылаулары асыры сейир болгъандан, башымда тюклерим болсала, ала мен асыры сейир этгенден ёрге турлукъ эдиле. Мындан алда мен бир юйде болгъанма. Анда анасы айтады: „Хау, биз да халал масихчилебиз. Кларачыкъ, бери келчи!“ Кесини төртжыллыкъ къызчыгъына анасы буюрады: „Сен алаамат иги тилек этесе, пасторгъа бир тилек окъучу!“ Сабий башлагъанды. Алай мен аны терк окъуна тохтатханма: „Жетеди, пасторгъа къаллай эсе да бир тилекни айтыргъа керек туююлдю. Битеу дуния бла тилейме, Аллах ючюн, тохтатыгъыз! Ол тилек туююлдю! Тилек этиу дегенни магъанасы Иссаны бетинде бизге келген бир Аллах бла сёлешиудю, Анга кесинги жюрегингде болгъанны айтыуду. Сиз бир заманда тилекни алай этгенмисиз?“

Аты Робинзон болгъан бир англизли епископ „Башха Аллах“ деген бек аман китапны жазгъанды. Бусагъатдагъы адам энди арталлыда тилек эталлыкъ туююлдю, деп ол анда алай айтады. Айхайда, мен аны алай айтханын тюзге санайма. Алай ол сёзле тилекге къажан угъай, бусагъатдагъы адамгъа къажан шагъатлыкъ этедиле! Керти айтама да? Епископ а битеу масихчилени жангыча юйретирге сюеди, нек дегенде бусагъатдагъы адам энди тилек эталлыкъ туююлдю. Алайдан къалды эсе, мен а, угъай, былай айтырыкъ эдим: „Бусагъатдагъы адам тилек этерге жангыдан юйренсин!“

Кюнлени биринде тилек этип бир кёрчюгюз! „Раббий, Сени табаргъа манга болуш!“ деп тюз жангыз алай айтсагъыз окъуна. Неда: „Раббий, мени къутхарчы!“ Неда: „Раббий, мени чынтгы ийнаныугъа элт!“ Неда: „Раббий, манга мени гюняхларымы кеч!“ Жаланда башлагъыз. Башлагъанлай окъуна ариу сёзле бла тилек этерге онг жокъду. Баям, бир-бир пасторла къолларына китап алып, андан окъуй, ариу тилек эте да болурла. Алай бизге

ариу тилек этиу алай бек керек туююлдо, бизге бек кереклиси – жашау бериучю Аллах бла кертида сёлешу-ню башлауду. Башлачыгъыз, ол заманда Сиз тилек этерге юйренирсиз!

Бу затны билигиз: ийнаныу – ол Раббий бла мени ортабызда халал халды. Ол заманда уа ушакъсыз жарамайды, алай туююлмюдо? Алай бла мен муну ызындан келген соруугъа жууукълашдым:

6. БИБЛИЯНЫ ОКЪУГЪУЗ!

Аллах адам бла къалай сёлешеди? Ол Библияны юсю бла сёлешеди! Аны себепли Сизге Библияны окъумай жарарыкъ туююлдо! „Библияны бусагъатда бир адам да окъумайды!“ – деп Сиз алай ойлайсыз. Хау, жарсыугъа, алайды! Бир жол аны мен былай ангылатханларын эшитгенме. Инжилчи масихчиле реформацияны кюнюн байрамлагъанда хар заманда Лютерни „Ышангылы кирир жер“ деген жырын жырлайдыла. Жыр: „Сёз тютюз турсун“ деп бошалады. Алай бла, масихчиле аны китап тапкагъа „сюегендиле“ да, анга тиймейдиле, алай: „Ма ол Сёз иги эм тюз сюеледи!“ деп ойлайдыла. Алай Лютерни акъылында арталлыда башха зат бар эди.

Юйлеге кирсем, мен бу сёзлени кёп эшитеме: „Хау, жюйюсхан пастор, бизде 1722 жылда чыкыгъан эски Библия окъуна барды, ол бизни ыннабызны анасыныкы эди!“ Эм манга аллай китапны келтиредиле, аны киши да окъумагъаны ачыкъды! Эски Библиягъа уллу хурмет этгенлигиме мен Сизге айтама: гитче Инжил сатып алыгъыз! Аланы бир-бирлери мени къолумдан гитчедиле. Инжилни ариу басмаланган китаплары бардыла. Кесигизге аллай жангы китап сатып алыгъыз!

Андан сора хар кюн сайын аны окъургъа белгили бир заманны бёлюгюз. Эм эс буругъуз! Нек дегенде Исса Кеси сёлешеди!

Сиз арталлыда ангыламагъан жерле туберге да болурла, алай Сиз андан ары ырахат окъугъуз. Кесими

жаш тѐлومه мен хар заманда былай ангылатама: „Бразилияда бир фермер хапар айтхан эди: ол ары баргъанда, анга жер бѐлюп бергендиле, анда къалын агъач ѳсе эди. Анга тереклени кесерге, тюккючлерин къазып кетерирге, ташланы жыяргъа тюшгенди. Алай бла эки ѳгюзню жегип жерни сюрюп башларгъа заман келгенди. Алай ол юч атлам да этгинчи сабан агъач жерге бегитилип къалгъанды. Фермер не этгенди? Юйюне барып, аманал алып келип сабан агъач бла, ѳгюзле бла бирге ташланы чачдыргъанмыды? Угъай, ол сабан агъачын ташны къаты бла элтип, сабан сюрюню андан ары бардыргъанды. Сюрюп бошагъанында хар зат жарсыулу кѳрюннгенди. Алай ол сепгенди да бир затла оргъанды. Экинчи жыл сюрсенинде ишле бир кесек мажалыракъ баргъандыла. Анга тюккючлени жангыдан къазаргъа тюшген эсе да сѳзсюз игирек болгъанды. Ючюнчю кере сюрсенинде уа иш андан да иги баргъанды.

Сизге Библияны алай окъургъа керекди. Жаланда башлачыгъыз! Бир жерин ангыламасагъыз, аны юсю бла ѳтюп кетигиз. Жаланда тохтамай барыгъыз! Алай бла ма Инжилни биринчи башларында Сизге сѳз тюбер. „Исса Кесини халкъын гюняхдан къутхарлыкъды“ деп ол сѳз алай айтады. „Ол манга ангылашыулуду! Ол манга тюз келеди!“ – деп Сиз алай айтырсыз. Алай бла Библияны хайырланып Сизни бла сѳлеширге Аллахха эркинлик беригиз! Аллахны Сѳзюне хар кюнде заман табыгъыз! „Раббий! Мени эсли эт! Ангыларгъа манга болуш! Мени жюрегими, акъылымы, мени жанымы жарыт!“ деп алай тилегиз.

Дагъыда бир зат къошаргъа сюеме: Библиягъа сууукъ къараргъа Сизни юйретирге бир адамгъа да эркинлик бермегиз. Библия – айтхылыкъ китапды! Библияча магъаналы, адамны жюрегин аныча къозгъагъан китап жокъду!

Биринчи дуния урушда жаш аскерчи болгъан кезиу-юмде бир жол мен тасхачылыкъ ишде эдим. Ингирликде эди. Къарангы бола башлагъанды. Тау ауузну къыйырында олтура эдим. Алайлай ингир къарангысында душ-

манны агъач кырылган жол бла гыллыу-гыллыу эте келген аскер кухнясын кёрдюм. Бу жол бла барыргъа боллукъду деп бизни эсибизде окъуна жокъ эди. Алай къарангы болурун сакъламай келген ол аскер кухня душманны турган жерине къалай барыргъа боллугъун билдирди. Алайтын аскер кухня бара эсе, сора ол жол бла жаяу аскер да, сауутланы колоннасы да ётерге боллукъдула. Былайда душманнга барган жол барды! Биз не этдик да? Ол жолну сакълап, анга арталлыда окъ атмазгъа деп оноу этген болурму эдик? Угъай, сау кечени ичинде биз ол жолгъа окъла атханлай турган эдик!

Тынгылагъыз! Библия ашарыкъланы бла сауут кереклени барган жолларыды, масихчилеге болушур ючюн Аллах къураган жолду. Ибилис а асыры хыйлачыдан Аллахны ол жолуна окъла атады. Эм акъылсыз жашчыкъладан бири жийиргенген халда: „Ма! Къаллай китапды!“ дейди. Бек акъыллы профессорла уа: „Библия жаланда адамны къолу бла этилген затды“, деп ийнандырыргъа кюрешедиле. Сиз ангылаймысыз? Библияны аллын битерча анга къажар окъла атаргъа керекди деп хар ким да аллай акъылдадыла. Алай Сиз Аллахны сабийи болургъа, къутхарыу алыргъа сие эсегиз, Сиз анга эс бурмазгъа керексиз. Сизни Библиягъа сууукъ къарарча этерге кишиге да онг бермегиз! Библия кеси айтады: аны Сыйлы Кючден толу болган эм аны бла жарыкъланган адамла жазгандыла. Эм Сиз Библияны окъусагъыз, анда башха нюр – Аллахны Нюрю болганын бек терк эслериксиз.

Бир жол биреулен манга былай тарыкъган эди: „Аллахны Сёзю манга арталлыда ачыкъланмайды. Къутхарыу алыргъа мен бек сюеме, алай Аны Сёзю манга бир жукъ да айтмайды“. Мен анга былай жууаплагъанма: „Сыйлы Нюрю Аллахдан тилегиз! Керек болса жылны тёртден бирини ичинде хар кюн сайын былай тилегиз: „Раббий, мен Сени Сёзюню ангылар ючюн, мен ийнаныуумда тирилик ючюн манга сауагъа Сыйлы Нюр бер! Манга ийнаныгъыз: Аллах Сизге бек туура жууап этер!“

Энди уа мен Сизге ахырын айтыргъа сюеме:

7. АЛЛАХНЫ СЁЗЮНДЕ ТУРУГЪУЗ!

Аллахны таза Сёзюн Сиз къайда эшиталлыкъ эсегиз да ары барыгъыз! Мен алгъаракъдан айтыргъа сюеме: бюгюнлюкде суу къошулгъан Инжилни ангылатыргъа кюрешген кафедрала бардыла. Мен алагъа бармаз эдим, нек дегенде мен къалай эсе да бир бузулгъан затны угъай, Инжилни къууанчлы сууун ичерге сюеме! Сизге Инжилни къууанч хапарларын ангылатыргъа кюрешгенлерин бла кюрешмегенлерин Сиз олсагъат ангыларсыз. Пасторла, ууазчыла эм Инжилни юсюнден айталлыкъ адамла хар къайда да бардыла. Алай Сиз Аллахны Сёзю айтылыучу юйге барыгъыз! Анга къаллай болумда да тынгыларгъа сюйгенле бла бирге болугъуз! Мындан алда манга биреулен: „Сиз билемисиз, мен жангызлай туругъа сюйюучю индивидуалистме!“ деген эди. Анга мен жаланда былай жууап бераллыкъма: „Масихчиле бла тюбеше турмасагъыз, Аллахны Сёзю айтылыучу жерге бармасагъыз, Сиз ийнаныулукъда тураллыкъ туюлюсюз!“

Ахырында мени бла бир жол шагъырейленнген бир къарт тиширыуну юсюнден айтыргъа сюеме. Бир жол бир жаш адам манга: „Къарт къатынны юсюнден хапар айтмачыгъыз!“ деген эди. Бу жаш адамла ма алайдыла да! Мени жашауумда уа ол къатынны магъанасы уллу болгъанды. Ол къатынны хайырындан Иссагъа ийнанган юч инженерге мен башха-башха заманда тюбегенме. Ол тиширыудан уллу кюч жайылгъанын эслегенимден сора мен аны излеп тапханма. Ол бир шахтачыны тул къатыны эди. Мен келгенде ол къууанды да адамланы къалай ийнандыргъанын манга айтды. Ол сахарны къыйырында энди Эссен бла бирге къошулгъан элчикде жашагъанды. Бир жол ол Паулус-кирхе деген килисада эки жангы пасторну кёргюзтюрюкдюле деп газетде алай окъугъанды. Ол заманда къатын кесини тенглерине: „Эс-

сенде быллай зат хар заманда уллу ишге саналып келгенди. Жюрюгюз, барайыкъ ары!“ дегенди. Ала сабанла бла Эссеннге атланнгандыла. Паулюс-кирхеге жол узакъ эди. Ала ары келгенде уллу Паулюс-кирхе адамдан толу эди. Ала адамланы барысыны да артларында тохтагъанда пасторладан бирин, Эсенде намысы бек жюрюген Юлиус Дамманны кѳргюзте тура эдиле. Тиширыу андан ары не болгъанын айтханды: „Юлиус Дамманн биринчи кере кафедрагъа чыкъды да бу сѳзню окъуду: „Нек десенг, Аллах дунияны алай бек суйгенинден, Кесини жангыз Уланын, Анга ийнаннган хар адам, жоюлмай, ѳмюрлюк жашаулу болур ючюн бергенди“. (Иохан 3:16) Андан сора пастор алгъа ийилгенди да былай айтханды: „Библияны жюз мингле бла саналгъан сѳзлерини барысындан да мен жоюлуу деген сѳзденча биринден да кѳркъмайма. Аллахха ийнанмай ѳмюрден ахыргъа жоюлургъа боллукъду. Ола – жаханымди!“ Мен ол заманда жаш кыыз эдим эм уллу килисаны ичинде эшикни тюз къатында сюеле эдим. Андан сора мен бир зат да эшиталмагъан эдим. Нек дегенде манга элия тийгенча болгъан эдим: мен да жоюлгъан кѳреме деп! Мен Аллах бла мамырлыкъда туйюлме! Мени гюняхларым кечилмегендиле! Мен Аллахны сабийи туйюлме! Юйге мен тюшюмде баргъанча бара эдим. Ючкюнден атам манга: „Ауругъанмы этесе?“ деп сорду. Андан сора ол хар затны ата-анасына ангылатыргъа кюрешеди. „Сен акъылдан шашханса! Сени нерваларынг ауруйдула!“ „Мен жоюлгъанма!“ деген кѳркъуун ол заманда тиширыу кишиге да ангылаталмагъанды. Мен Сизге не жаны бла да игилик болурун сюеме. Болсада, тюзюрек айтсам а, аны себепли, Сыйлы Нюрню иши бла Сиз да шагъырей болур ючюн, „Мен жоюлгъанма!“ деген зат не болгъанын билир ючюн Сиз да аллай ишни сынарыгъызыны сюеме. Андан ары ол тиширыу былай айтхан эди: „Тѳрт ыйыкъны ичинде мен арталлыда бир затха да жараусуз болуп тургъан эдим. Алай ма андан сора мен пастор Дамманн жангыдан ууаз бередидеп окъудум да чабып Эссеннге атландым. Мен битеу жолну узунуна тилек этгенлей бардым. Акъылыма жаланда бир тилек, жырдан

бир назму келди: „Раббий, манга кереклиси: / Сени билирге юйрет! / Къалгъан дуня барысы да / Ауур жюкча кёрюнед“ Ол тилекни тиширыу битеу жолну узунуна айтханлай баргъанды. Эм ма ол Паулус-кирхеге жетгенди. Ууаз айтхан Дамманнды. Битеу тегерек адамдан толуду. Олтурургъа жер тапмай, анга биягъыча сюелип туругъа тюшеди. Ол дагъыда ичинден: „Раббий, манга кереклиси: Сени билирге юйрет!“ дейди. Андан сора ол адамла жырлап башлагъан жырны ачады. Неге сейир этеди дегенде, ол туура: „Раббий, жаланда манга кереклиси“ деген жырны кёредди. „Муну тилек формада жырлай эселе, сора бир зат болургъа керекди!“ деп аны акъылына алай келеди. Андан сора пастор Дамманн кафедрагъа чыгъады да Инжилден окъуйду: „Исса айтады: Мен эшикме. Мени бла кирген къутхарыллыкъды. Амин“. Тиширыу андан ары айтханды: „Энди мен килисада экинчи кере болгъанымда да ол сёзден башха бир затны эшитмей эдим, нек дегенде ол ууахтыда манга бу зат ачыкъ болгъан эди: тиргизилген Исса – жашаугъа эшикди! Эм мен ол эшик бла кирдим. Андан сора мен ол ууаздан бир зат да эшитмеген эдим, алай манга ол тамамлыкъ этген эди. Мен жашаугъа кирдим!“

„Ой, мен килисагъа жүрюмейме! Мен ол хауаны кётюралмайма. Андан эсе къанатлычыкъла жырлагъан эм терекле шууулдагъан кёк агъач ичине барлыкъма“, деп манга алай айтхан адамлагъа тюбесем, алагъа ол тиширыуну хапарын кёп айтычума. Ол адамланы айтханларын терсге санай мен: „Аллахны Сёзюне тынгыларгъа бармаса, ол тиширыу тири ийнаныугъа бир заманда да жеталлыкъ туююл эди“, деучюме.

Биз не этерге керекбиз? Кесигизни эски ийнанмауугъузну къоюгъуз! Кесигизни диннге шупхалы ийнаныуугъузну къоюгъуз. Таукел атлам этигиз! Ачыкъ гюняхдан кесигизни айырыгъыз! Аллах бла ушакъ этигиз! Библияны окъугъуз! Аллахны Сёзюню салкъыныны тюбюне барыгъыз!

Биз не этерге керекбиз деген соруугъа мен жууап этерге керек эдим да мен сизге тынгылы жууапла бер-

генме. Алай ахырында мен бир ненча сёз бла бек магъаналы затны айтыргъа керекме.

Тюзюн айтханда, бек кереклиси не магъаналы эсе да биз эте тургъан зат туююдю. Иссада Аллах бизге этген зат – ма бек кереклиси олду! Мен Сизге айтыргъа суйген къууанчлы хапар олду: „Исса хар кимге да хар затны этгенди! Ол бизге кёкден тюшюп келгенди. Ол бизни тиргизгенди. Ол бизни ючюн Аллахны онг жанында олтурады. Ол – кесини къойларына нени да этген огъурлу Сюрюучюдю. Даут-пайгъамбар Забурну 22-чю зикиринде: „Раббий мени Сюрюучюмдю, мен бир затдан да керекли боллукъ туююлме“... деп шагъатлыкъ этеди. Андан сора ол анга Огъурлу Сюрюучю этген чексиз кёп затланы санайды. Мен суйген буду: Сиз да: „Раббий мени Сюрюучюмдю!“ деп айтырча болугъуз!“

АЛЛАХ ЖУКЪ НЕК АЙТМАЙДЫ?

Дунияда адамны титиретирча огъурсуз ишле боладыла!

Жангылмай эсем, бу иш 1937 жылда болганды: мен Эссенни орамларында бара тургъанымлай 16-жыллыкъ мудах жашны кёреме. Жаш тёлнюю арасында ишлеуом бла байламлы мен аны таныгъаным себепли: „Санга не болганды?“ деп сордум. Манга ол былай жууаплагъанды: „Мени зор бла больницагъа салгъандыла да сабийли болмазча операция этгендиле, нек дегенде анам – чюйютлюдю. Юйге келгенимде уа мени ата-анам жокъ эдиле.“ Андан сора ол аланы бир заманда да кёрмегенди. Атасын тутхандыла, анасын а Аушвицге концлагерьге жибергендиле! Мен эталгъан жангыз бир зат болду – жашны Голландиягъа жибердим. Андан сора ол Америкагъа тюшгенди. Алай ол абызырагъан жашны бет сыфатын мен бир заманда да унутурукъ туююлме: „Мени зор бла больницагъа салгъандыла да сабийли болмазча операция этгендиле, нек дегенде анам – чюйютлюдю. Юйге келгенимде уа мени атам-анам жокъ эдиле!“ Алай ишле уа миллионла бла болгандыла. Эм ол заманда быллай соруу туады: „Аллах а?“ „Аллах а къайдады? Аллах жукъ нек айтмайды?“

Уллу немец поэт Фридрих Шиллерни „Къууанчха“ деген назмусунда быллай тизгин барды: „Къарындашла, жулдузланы ары жанларындагъы тийреде бизни бек суююучю Атабыз жашайды!“ Алай бусагъатдагъы адам андан эсе былай айтыргъа ыраыды: „Къарындашла, жулдузланы ары жанларындагъы тийреде бизни бек суююучю Атабыз ёлюпдю“.

„Аллах а къайдады?“ „Алай затлагъа Ол нек жол бередиди? Алай огъурсуз ишлени юсюнден Ол жукъ нек айтмайды?“ деген соруула башына келген адамда быллай къоркъуулу оюм да тууаргъа боллукъду: „Ким биледи Аллах арталлыда жокъ эсе уа? Кёкде киши да жокъ эсе уа?! Атеизм не десенг да керти эсе уа?!“ Шуюхларым, башына аллай акъыл келген адам бек къоркъургъа

керекди: Аллах керти да болмаса, хал адамны титиретирча кьоркьуулу боллукъ эди. Ол заманда биз – адамла, биз – зулмучула бетден бетге кьарап кьалыр эдик. Ол заманда биз юйге жолну табалмагъан ажашхан сабийлеча болуп кьалыр эдик. Аллах жокъмуду? Ол сёзле огъурсуз эшитиледиде. Ол сёзле бла не айтханыгъызыны Сиз ангылагъан окъуна этмейсиз! Алай болса – бир зат да жокъ! Биз кеси аллыбызгъа кьалгъанбыз! Биз – бир бирибиз бла кьалгъанбыз! Адамгъа адамны кесинден кьоркьуулу бир зат да жокъду, алай тьююлмюдю? Римлиледе: „Адам адамгъа бёрюдю“ деген нарт сёз бар эди. Бек аман!

„Ол затха Аллах кьалай жол береди? Аллаи затлагъа Ол жукъ нек айтмайды?“ деген сорууланы манга – пас-торгъа кьалай кёп соргъанларын айтып ангылаталлыкъ да тьююлме. Манга ол сорууну кёп бергенлери себепли уа мен бусагъатда анга жууап этерге сюеме.

Алай мен алгъадан айтыргъа керекме: мен Аллахны энчи кьагъытчысы тьююлме. Ол манга кесини планларын ышанып бермегенди эм манга кесини стенограммаларын диктовка этмегенди. Сиз мени ангылаймысыз? Биз Аллахны ангыларгъа боллукъбуз деп сорууну алай салыу окъуна акъылсызлыкъды. Мен ангылаяллыкъ Аллах, бек уллудан тутуп айтханда, не монастырьны башчысы не да аскерде мюлк кьуллукъчу болур эди. Мен ала-ны ангылаяллыкъма. Алай мен кертида ангылаяллыкъ адам а Аллах болаллыкъ тьююлдю. Библияны бир жеринде Аллах былай айтады: „Мени оюмларым сизни оюмларыгъыз тьююлдюле, сизни жолларыгъыз – Меникиле тьююлдюле“. Бу бек ийнандырырча сёздю.

Болсада мен Библиядан бир кьауум билим алгъанма да, онгума кёре, „Аллах жукъ нек айтмайды?“ деген сору-угъа жууап этерге сюеме.

1. СОРУУНУ АРТАЛЛЫДА ТЕРС САЛЫУ

Биринчиден, мен „Аллах жукъ нек айтмайды?“ деген соруу терс салыннганын айтыргъа керекме. Кертиси бла

да, сюд бара тургъан залда судьяланы шинтиклеринде жюйюсхан Шульце неда пастор Буш, сюд этиле тургъанланы шинтигинде уа Аллах олтуруп тургъанча соруу алай салыннганды. „Сюдге тюшген Аллах, битеу ол затлагъа Сен жол нек бересе? Сен жукъ нек айтмайса?“ деп биз алай айтабыз. Мен Сизге ачыкъ айтыргъа сюеме: „Кеси сюдге тюшгенлени шинтигине олтуруп, бизни уа судьяланы шинтиклерине олтуртурукъ Аллах дуняда жокъду!“

Мен бек жаш пастор болгъанымда кёрген бир ушагъысыз затны эсиме тюшюреме. Манга 27 жыл бола эди. Эссенге жангы келдим, анда уа шахтачыланы забастовкалары башланып, адамланы барысын да къайгъы этдирген эди.

Бир жол мен уллу майданны аллы бла барама. Бир адам сапынла салыныучу ящикни юсюнде сюелип тегерегиндеги адамлагъа къаты къычырады. Ол ачдан къыйналгъан сабийлени, аз иш хакъланы эм ишсизликни юсюнден айтады. Алайлай мени кёреди да ол, танып: „Аха, ма пастор да! Келчи бери!“ деп къычырып башлайды. Мен алгъышлап чакъырыугъа ыразы болуучума. Бу жол да жыйылгъан адамланы къатларына барама. Манга жол бередила да мен селеше тургъанны къатына барама. Мени тегерегиме жюзге жууукъ шахтачы жыйылгъанды. Мен бир кесек абызырмайма. Быллай болумгъа мени университетде хазырламагъан эдиле. Ол адам былай башлады: „Тынгылачы, пастор! Аллах бар эсе (аны мен билмейме, Ол болургъа да болур), ёлгенимлей Аны аллына барлыкъма да былай айтырыкъма (деп шахтачы къычырды): „Уруш баргъан жерледе адамланы туураргъа, чанчакъларгъа Сен нек къойгъанса? Ашарыкълары артыкъ болгъаны себепли башхала ашларын тышына атхан заманда сабийлени ачдан ёлюулерине Сен жол нек бере эдинг? Адамланы раждан ёлюрге Сен нек къоя эдинг? Нек?! Нек?! Дагъыда мен Анга былай айтырыкъма: „Сен, Аллах – кет! Кери кет! Жокъ бол!“ Ол адам алай къычыра эди... Сора мен да къычырдым: „Тюптеюз айтаса, аллай Аллах жокъ болсун! Аллай Аллах жокъ болсун!“ Тегерекдегиле шош болдула. Селешген

адам сейир этип айтады: „Тохтачыгъыз! Сиз пасторсуз да! Аллай Аллах жокъ болсун! деп кычырыргъа Сизге жарамайды да!“ Анга мен былай жууапладым: „Бери тынгылачы! Аллында сен алай сѣлешген Аллах, аллында сен ауузунгу алай ачаргъа базынган Аллах, терслиги болгъан адам судьяны аллында отчѣт бергенча сени аллында алай отчѣт берген Аллах – аллай Аллах жаланда сени акъылында барды. Аллайгъа: аллай Аллах жокъ болсун! деп мен да айталлыкъма. Аллай тели Аллах жокъ болсун, аны бусагъатдагъы заманыбыз кесине деп жаратханды, аны биз керек болса терслеялабыз, кетералабыз неда къайтаралабыз! Аллай Аллах жокъду! Алай мен санга бир башха затны айтыргъа сюеме: башха, чынтты Аллах барды. Аны аллында сен терсленген адамча сюелликсе, ол заманда сен ауузунгу ачаллыкъ туюлсе, нек дегенде Ол санга былай сорлукъду: „Сен мени сыйымы нек кѣтюрмеген эдинг? Сен нек чакъырмагъан эдинг? Кирли нек жашагъан эдинг? Ётюрюк нек айта эдинг? Кѣрюп нек болмай эдинг? Сен нек сѣз бола эдинг? Сен нек?“... Ол санга алай сорлукъду. Ол заманда сени сѣзлеринг тамагъынга тыгъылып къаллыкъдыла! Эм сен минг соруудан бирине да жууап эталлыкъ туюлсе! Къуруп кетсин! деп айтырча аллай Аллах жокъду. Алай жаны болгъан, чынтты, сыйлы Аллах барды, ол бир кюн айтыргъа боллукъду: „Мени къатымдан къуруп кет!“ деп.

Мен Сизге да айтыргъа сюеме: Аллах ол затха жол къалай береди? Аллах жукъ нек айтмайды? деп. Аллахха тырман эте тургъанланы эшите эсегиз, алагъа: „Биз Аллахны терслерге эркин болсакъ эди, ол ким эсе да ойлап чыгъаргъан тели Аллах болур эди! Жангыз бир сыйлы Аллах барды, ол бизни терслейди, Сизни да мени да!“ дегиз. Сиз Аллахны парызлары сакълагъанмысыз? Сиз къалай сунасыз? Аллах Кесини парызлары толтурулурларын къаты излейди. Терсленгенле бизбиз, ансы Аллах туюлду!

Сизге бек ачыкъ айтырыкъ биринчи затым ол эди: сорууну салыннганы тамыры бла терсди.

Энди уа экинчи айтырыгъым:

2. АЛЛАХНЫ ЖУКЪ АЙТМАУУ – АНЫ ПРИГОВОРУДУ

„Аллах жукъ нек айтмайды?“ Кертиди, Аллах кёбюсюнде жукъ айтмайды эм Аллахны жукъ айтмауу – бизге бек огъурсуз приговорду!

Мен жаханым болгъанына толу ийнаныпма. Алай ол кёп суратлада адамланы жанларын отда кьууура тургъан ибилисни неда башха болмачы затланы кёргюзтюуден арталлыда башха тюрлюдю. Мен акъыл этгеннге кёре, адамлагъа айта кетип Аллах сёзюн тауусса, жаханым деген ол боллукъду. Ол заманда адамла тилерикдиле, чакъырлыкъдыла, ол заманда ала тилек этерикдиле, къычырлыкъдыла, – алай Ол андан сора алагъа жууап берлик тьююлдю! Орус жазычу Достоевский бир жол айтханды: „Жаханым – ол Аллах ары къарауун къойгъан жерди“, – анда Аллах бизни кертида атады. Хау, Аллахны жукъ айтмауу – ол кертида аны приговоруду. Алай бла, жаханым бу жашауда окъуна, Аллах жукъ айтмай тургъанда башланады.

Аны юсюнден мен Сизге Библиядан бир хапар айтыргъа сюеме. Бир кезиуде Содом эм Гоморра деген эки шахар болгъандыла. Ала бийик культуралы эм тынгылы цивилизациялы шахарла эдиле. Ала Аллахны барлыгъына угъай дегендиле. Ким биледи, анда адыргы затла – пасторла да болгъан болурла. Алай ала Аллахны тийишлисича къабыл кёрмегендиле. Ким биледи, ала къатын алыу тойлада бла ёлгенни асырауда Аллахха айланып сёзле да айта болур эдиле, алай битеу башха затлада Ол алагъа арталлыда керек болмагъанды. Битеу Аны кесаматлары аякъ тюпге малтана эдиле. Содомда кёлю бла дин тутхан Лут деп биреулен жашагъанды. Бир-бирде ол: „Аллахха алай этмегиз! Алданмагъыз. Аллах ыспассыз болмайды! Адам кеси этген аманлыгъына жолугъурукъду!“ деучю эди. – „Ой, къойчу ойнап сёлешиуюнгю! –

деучю эдиле анга адамла. – Сен пастор тьююлсе да! Адам кеси этген аманлыгына жолугурукъду! – деп керексиз затны айтыуунгу къой!“ Алай ма бир жол танг аласында быллай иш болады: ол сахарлагъа Аллах кукуртлу жауунну къуяды. Ол къалай болуучусун биз урушну кезиунде бомбала атылгъанда кёрюп тургъанбыз. Аллах а ол затны самолётсуз да эталады. Адамла жатхан жерлеринден секирип туруп: „Подваллагъа!“ деп къычыргъанлары кёзюме кёрюнеди. Алай подвалда да печде кибик исси болады. Тёзерге онг жокъ. Жангыдан: „Тышына!“ деген къычырыкъла. Алай тышындан а кукуртдан бла отдан къуралгъан жауун къуюлады. Амалсыз адамла: ала чыгъалмайдыла, подвалда уа ала сёзсюз тунчугурукъдула. Аны юсюнден Библияда айтылады. Мен алайда бир-бирден арталлыда башха адамла болгъанларын кёз аллыма келтирдим: эндиге дери Аллахны бош халал затха санап, Анга сансыз къарагъан эм диннге ийнанмагъан жаш тиширыу; чагъырны хар маркасын аны татыууна кёре ангылаялыучу къарт жюйюсхан. Ол да Аллахха къажай жукъ айтмай эди, алай Анга толусунлай сансыз къарай эди. Подвалда быллай адамла бирге эдиле: махтаулу тизгинли адамла, тюз ниетли гражданла, налогланы кезиунде телеучюле. Хар адамныча, аланы да хар бирини къара жашырын ишлери бар эдиле. Подвалда иссиден исси бола барады. Ала чыгъаргъа сую эдиле, алай чыгъалмайдыла, нек дегенде төгерекде ёлюм гюрюлдейди. Ол заманда алагъа уллу къоркъуу киреди, базыкъ жюйюсхан: „Адамла, Лут тюз айта кёре эдим: Аллах керти окъуна сауду!“ дейди. Динсиз жаш тиширыу: „Да сора жангыз бир зат болушурукъду: тилек этерге керекбиз! Алай тилек эте ким биледи?!“ дейди. Алай бла къолла кёкге кётюрюледиле (эртде заманлада къолланы ёрге кётюрюп тилек этгендиле), ары дери ол къолла алай бир заманда да кётюрюлмеген эдиле. Алайына быллай таууш эшитиледи: „Аллах, жазыкъсын! Биз гюняхлы болгъанбыз! Биз Сени сансыз этгенбиз! Алай Сен бизни эшит! Сен суйген Аллахса да, Сен жумушакъса да юйюнге! Аллах, жазыкъсын!“ Алай Ол жукъ айт-

майды! Отну тауушу бла аны чартлагъаны болмаса жукъ эшитилмейди. Ол заманда кёкге узатылгъан кьолла энишге тюшедиле да: „Аллах! Сен нек тынгылайса?!“ деген сёзле эшитиледиле. Алай хар не да шошду. Жаланда отну тауушу эшитиледи. Ала энди тилек этерге, урушургъа да боллукъдула – Аллах а жууап этмейди!

Юсю бла бир адам да, бир шахар да, бир халкъ да атлап ёталмазча чек барды, ол чек Бир Аллахны сансызлыгыны чегиди. Ол кезиуден тебиреп Аллах не эшитмейди, не жууап этмейди! Андан сора ала тилек этерге да, урушургъа да боллукъдула, – Ол а андан сора жууап этерик туйюлдю. Сиз ангылайсыз: ол тынгылау Содомгъа Аллах этген огъурсуз приговор эди. Библияда: „Мен сизни чакъыргъан эдим, сиз а жууап бермеген эдигиз“, деп Аллахны юсюнден алай айтылады. Адам, сен Аллах сени чакъыргъан заманда жукъ нек айтмайса?

Алайды да: Аллахны тынгылау Аллахны бек огъурсуз приговорду!

Мен Сизге айтыргъа суйген ючюнчю зат буду:

3. УЛЛУ УЗАКЪЛЫКЪ ЭШИТИЛИУНЮ КЪАРЫСУЗ ЭТЕДИ

Аллахны тынгылагъанын эслей эсек, биз, баям, Андан асыры узакъда болурбуз!

Кёп болмай мени къатыма бир жаш адам келеди да: „Пастор Буш, Сиз мени ачыуландыргъан этесиз! Сиз хар заманда Аллахны юсюнден айтасыз. Сизге жолда тюбесем да, Сиз дагъыда олсагъат Аллахны юсюнден айтып башлайсыз. Мен Аллахны эшитмейме эм кёрмейме. Ол къалай сёлешеди? Мен бир зат да эшитмейме!“ дейди. Мен анга: „Жаш адам, Сиз хауле жашны хапарын билемисиз?“ дедим. „Жарты-кърту“, – деп жууаплады ол. „Жарты-кърту дей эсегиз, Сиз аны юсюнден жукъ билмейсиз. Исса кеси айтхан ол хапарны мен айтайым Сизге. Бир бай адамны эки жашы болгъанды. Бири бир кесек женгил акъыллыракъ эди. Юй анга асыры тар,

асыры эски кёрюннгенди, ол затны жаш жаратмагъанды. Кюнлени биринде ол атасына: „Къартым, манга мюлкден жетерик юлюшюмю бер, аны манга бусагъатда окъуна тёлө, мен дунияны кёрюр ючюн жолгъа атланыр-гъа сюеме“, дегенди. Атасы анга тилегенин бергенди да, ол атланнганды. Аны юсюнден андан ары былай айтылады: „Халек жашау эте, ол кесини мюлкюн зырафына жойгъанды“. Сиз, айхайда, ангылай болурсуз – уллу шахарда ахча терк къоранч этиледи. Шахарда уа, аны ючюн болгъанча, ачлыкъ бла ишсизлик башланадыла. Амалсызына къалгъандан сора ахырында анга тонгузла кютерге тюшеди. Израильде тонгузла кирли жаныуарлагъа санала эдиле. Тонгузлагъа сюрюучю болуу израильчиге бек осал ишге санала эди. Алай ол кезиуде ачлыкъ болгъаны себепли, тонгузланы тегенелеринде тапханын ашаргъа да ол ыразы болгъанды. Анда ол атасыны ауазын эшитмей эди. Атасындан ол асыры узакъда эди. Хауле жаш: „Мен атамы ауазын эшиталмайма“, деп айталлыкъ эди. Эм ол тюздю. Ол, айхайда, анасын эшитмегенди! Аны юсюнден Библияда айтылмагъанлыкъгъа, ол хапарны андан арысын айтыргъа манга эркин этигиз: ма къачхынчы жаш кесини тонгузларыны къатында олтурады. Ачдан къыйналады да ол кесини атасын терслейди: „Мен быллай бир къыйналырча чекге ол мени къалай жетдирген болур!“ Бусагъатдагъы дуния да манга алай кёрюнеди. Ол Аллахдан кетгенди, алай къыйынлыкъ тюшсе уа: „Аллах бу затлагъа нек жетдиреди? Ол нек тынгылайды?!“ деп къычырады. Алай Исса уа хауле жашны хапарын башха тюрлю айтады: жашны жашауунда аллай сагъат башланады да ол ишни тюзюн ангылап: „Мен къачхынчыма, къачхынчыма! Мени атамы ётмеги жетишеди, мен а ачдан ёле турама. Турайым да атама барып анга: „Атам, мен гюняхлы иш этгенме!“ дейим дегенди. Эм ол турады да атасына къайтады! Узакъдан окъуна танып, атасы аны аллына чабып барады. Хауле жаш а анга: „Атам, мен айыплы иш этгенме!“ дейди. Атасы аны къучакълайды да былай буюрады: „Мынга бек иги кийимле бла жюзюк, аякъ кийимле да

келтиригиз!“ Жаш энди атасыны ауазын эшитеди. „Сиз Аллахны ауазын эшитмей эсегиз, Сиз Андан узакъдасыз!“ – дегенме мен ол жаш адамгъа.

Адамла Аллахдан бек узакъгъа, тап хауле жашча тонгузланы тегенелерине дери окъуна кетерге боллукъдула. Биринчи дуня урушну кезиуюнде, Аллахдан бек узакъгъа кетиу болгъанда, лейтенант болгъан заманымда биле эдим эм дайым: „Энди заман болгъанды, Аллахха айтыргъа керекме!“ дегенлей тура эдим. Аллахха айтыргъа кереклисин билмеген адам, тюзюн айтханда, манга бир заманда да тюбемегенди. Бир ёхтем тиширыу: „Менде хар зат тапды!“ деген эди. Алай мен аны бла ушакъны андан ары бардыргъанымда ол тиширыу женгдирди: „Хау, тюзюн айтханда, мен Аллахха айтыргъа керек эдим! Жашауумда мен кёп гюняхлы иш этгенме. Кертисин айтханда, мени жюрегим арталлыда таш кибик къатханды!“

Бизни хар бирибиз: „Мен айтыргъа керекме!“ дейди. Да сора Сиз алай нек этмейсиз! Айтчыгъыз, Атабызны ауазын ол заманда Сиз да эшитирсиз!

Мен „Аллах жукъ нек айтмайды?“ деген сорууну муну ызындан келген пунктуна кёчерге керекме.

4. БИЗ АЛЛАХНЫ АХЫР СЁЗЮН ЭШИТИРГЕ ТИЙИШЛИБИЗ

Сиз алыкъа тынгылаяллыкъмысыз? Огъесе мен Сизни эрикдирдимми? Эрикген эсегиз, терслик мендеди, ансы Инжилде туююлдою. Пасторла Инжилни эригиулю эталадыла, алай этерге аланы къолларындан келеди. Да сора алай эсе Инжилни бизсиз кесигиз окъугъуз. Инжил кесине бек тартады, ийнаныгъыз манга!

Мен бусагъатда Сизге айтыргъа суюген зат бек магъаналыды: Аллах жукъ айтмагъанын сезе эсегиз, Сиз Аллахны ахыр сёзюн эшитирге тийишлисиз! Алайды да, мен Сизге Инжилден бир айтымны окъуюм, ол асыры уллудан мен аны къатлап дагъыда бир окъусам боллукъ

эди. Ол айтым Инжилни Чюйютлюлеге деп жазылган кѳагъытны биринчи башындады: „Бурун замандан Аллах аталарыбызгѳа фыйгѳамбарланы юсю бла кѳеп кере эм кѳеп тюрлю айтып билдиргенди. Бу ахыр кюнледе бизге Уланыны юсю бла айтып билдиргенди“. Бу Аллахны Уланы деген ким болгѳанын а Сиз билемисиз? Ол – Иссады!

Исса! Энтда да мен кесими суйген темама жетдим. Иссаны юсюнден айтыргѳа онг тапсам, мени жюрегим теркирек урады. Бир жол Аны юсюнден айтханларыча, бу Исса Аллахны суратланган Сѳезю болуп кѳалгѳанды: „Эм Сѳез чарх болуп бизни бла бирге жашагѳанды.“ Сиз ангылайсыз: биз сѳез айтсакъ, ол тылпыу кибик кѳуруп кетеди. Аллах Кесини сѳезлеринден бирин бизни тинибизге – Иссагѳа айландыргѳанды. Исса – Аллахны ахыр Сѳезюдю!

Белгилимиди сизге былай айтыу: „Мени ахыр сѳезюм?“ Сѳез ючюн, мен сизге ийнегими сатаргѳа умут этсем эди. Кѳоркѳмагѳыз, мен алай этмем! Ийнеклени сатыуну юсюнден бир тюрлю ангылауум жокъду. Болсада мен Сизге ийнек сатаргѳа суюме дейик. Ийнекни багѳасы неди? Мен билмейме. Сѳез ючюн 1000 марка дейик. Сиз айтасыз: „Мен 300 марка береме, андан кѳеп угъай!“ Мен а ангылатама: тюзюн айтханда, мен аны ючюн 1200 марка алыргѳа керек эдим. Ол заманда Сиз 400 марка берейим дейсиз. Угъай, мен 1100 марка алыргѳа керекме дейме! Алай бла биз сатыу эте келебиз да мен: „Ахыргѳы сѳезюм – 800 маркады!“ дейме. Мен сѳезюме ие болгѳан адам эсем, алайлай кѳалады да, иш аны бла бошалады. Исса – Аллахны ахыр сѳезюдю! Сиз кѳабыл кѳрмесегиз, Аллахны андан сора Сизге айтыр заты жокъду. Ангылаймысыз? Аллах бизни бла сѳелешмейди, Ол жукъ айтмайды, деп адамла жарысала, мен алагѳа былай жууап этеме: Аллахны андан сора Сизге айтыр заты жокъду, нек дегенде Сиз Аны ахыргѳы Сѳезюн кѳабыл этерге суймейсиз. Сиз Иссаны кѳабыл этерге керексиз! Алайсыз иш боллукъ туююдю!

„Аллахха мен да ийнанама. Алай Исса уа?“ деучю адамлагѳа мен кѳеп тубейме. Тынгылагѳыз, Исса Аллахны бизге айтылгѳан, суратланган ахыр сѳезюдю. Ол не

болгъанын мен Сизге артдаракъ ангылатырма. Болсада алай этер ючюн а мен Иссаны юсюнден бир кесек айтыргъа керекме. Ол а мени бек суйюп этиучю ишимди!

Ма Иссаны тегерегине адамла басыныпдыла. Ол ала бла ушакъ этеди. Алайлай Иссаны къатында арлакъда бир тынгысызлыкъ башланады. Адамла бир бирлери бла сёзлешедиле, къайгъы этедиле. Ушакъны тохтатады да Исса: „Не болду?“ деп сорады. Болгъан иш а къоркъуулду: келепен адам келгенди. Келепен не болгъанын билемисиз? Адам саулай тургъанлай чирип башлайды. Ол айтып айталмазчады: ирин эте тургъан къулакъла, бурун, эринле. Келепен асыры жугъуучу ауруудан, солугъан хауанг бла да жугъаргъа боллукъду. Аны себепли келепенле къургъакъ къумлу тюзде жашаргъа керекдиле. Ала адамланы арасында кёрюнюрге эркин туююл эдиле. Сора алайлай, аллай келепен адам халкъны арасында кёрюнюп къалады! Ол Иссаны юсюнден эшитеди да: „Мен Иссаны кёрюрге керекме!“ деген кючлю итиниу аны иелейди. Алай бла ол барады. Аны аллында адамла эки жанына кетедиле да: „Хей, ариулукъ бла кесинг кет! Къора!“ деп къычырадыла. Алай ол айтханындан таймайды. Ачыуланган адамла эки жанына къалай кетгенлери эм ортадагъы жол бла адам Иссагъа къалай жанлай баргъаны мени кёзюме кёрюнеди. Угъай, ол Иссаны аллында тохтап сюелмейди, букъугъа – Аны аякъларына жыгъылады да кесини жарсыуун Къутхарыучугъа жилип айтады: „Мени жашауум жоюлгъанды! Исса, Сен суйсенг, мени тазалайлыкъса. Болуш манга!“ Билемисиз, жашауу бузулгъан адам бла Къутхарыучу, Аллахны Уланы сёзсюз тюбеширге керекдиле! Бу алай болургъа керекди: бизни насыпсызлыкъыбыз Иссаны аллында кёрюнюрге керекди! Ах, мен къалай сюерик эдим „бир кесек динли“ дегенигизни къоюп кесигизни насыпсызлыкъыгъыз бла Иссагъа келсегиз эди. Да ма ол келепен, Иссаны аллында жатып: „Сюе эсенг, Сен мени тазалайлыкъса!“ дейди. Алайда болгъан затны адам айталмазча аламат ишге санайма. Алайда Исса ол ауруу ойгъан адамдан артха атлар да: „Охо, ахшы! Ёрге тур! Тазалан!“ дер

деп алай сунарча эди. Болсада угъай, Ол алай этмейди. Исса алгъа атлайды да Кесини къолларын ауруулу башха салады! Адамла асыры къоркъгъандан: „Келепеннге тиймеучюдюле да!“ деп къычырадыла. Инжил айтады: „Исса анга тийгенди“. Иссагъа не кирли зат да жийиргенчли туююлдю! Бир бушуу да Анга асыры уллу туююлдю! Ол анга Кесини къолун салады! Мен башха Вильгельм Буш болсам – художник болсам, аны былай суратлар эдим: Иссаны къоллары келепен ауруулуну жартысы чириген, бузулгъан бетинде. Заманны сейирлиги – Исса ма аллайды. Эм бусагъатда былайда ким да жийиргенген адам бар эсе, Исса анга къолун салып: „Мен сени жулугъанма, сен – Меникисе!“ дейди. Былайда гюняхны келепенинден къыйнала тургъан адам бар эсе, Исса анга къолун салады да: „Тазалан!“ дейди. Аллахны сюймеклиги толусунлай Иссаны бетинде бизге, бизни къыйынлыгъыбызгъа, бизни гюняхыбызгъа, бизни кирлигибизге, бизни ауруубузгъа энишге тюшюп келеди! Исса Аллахны суратланган сёзюдю. Дагъыда адамла: „Аллах жукъ нек айтмайды?“ дерге базынадыла. Алай этиую бла Аллах ачыкъ эм аламат айтмагъанмыды? Ол Аллахны сёлешгени туююлмюдю?!

Да ма бир кюн ол Иссаны къачха саладыла: Аны къолларын, аякъларын да чюйле бла уруп бегитедиле. Андан сора къачны кётюредиле. Къачны тегерегинде – ачыулу адамла басыныпдыла. Римли аскерчиле адамланы артха ыхтырадыла. Келигиз, басынган адамлагъа къошулайыкъ да къачны тубюнде тохтайыкъ! Анга – Голгофаны Къыйынлысына къарачыгъыз! Ыспассыз этиуню белгисинде къарагёген бёрк кийдирилген эм къан басхан жаралы бети терен термилиуню кёргюзтеди. Анга къарагъыз! „Сен былайда асылып нек тураса?“ деп Анга алай соругъуз. „Сен Аллахны аллында терс болгъанса да аны ючюн. Не сен жаханымде азап сынарса, не уа Мен сени ючюн былайда борчунгу телейим. Биреу азап сынаргъа керекди! Мен былайда аны сени ючюн этерге сюеме. Бюгюнден башлап Манга ийнан!“ деп Ол алай жууап этерикди.

Жаш адам болгъан кезиуомде окъуна ол – битеу дуняны гюняхларын, ол санда мени гюняхларымы да кесине алгъан кърманлыкъ Къозу болгъанын Мен сезген эдим (былайда Ол менден терсликни алгъанды, былайда Ол мени Аллах бла жарашдыргъанды, былайда Ол мени борчуму тѳлегенди, Аллахны аллында терлигими жуууп), ол заманда мен кесими жюрегими къачха элтип айтдым: „Къанымы, чархымы, жюрегими толусунлай барысын да, / ол къачда къаны тѳгюлген Патчах, / Сенден башха кимге жоралайым“.

Иссаны къаяда къазылып ишленген гуллагъа саладыла. Аны эшигин уллу таш бла жабадыла. Римли аскерчиледен къалауурла да саладыла. Эм ючюнчю кюн эрттенликде эртте жууукъда атом бомба чачылгъанча жарыкъ болады, асыры жарыкъдан терк кърккъуучу къызла угъай, къарыулу жашла окъуна ѳлген адамлача жыгъылгъандыла. Бек ахырында ала кѳрген зат – Иссаны гулладан махтаулу чыгъып келгени.

Мен сизге жомакъ айтмайма. Исса ѳлгенледен тиригизилгенин билеме да мен аны юсюнден Сизге аны ючюн айтама. Сизни ючюн ѳлген Исса – сауду! Исса хар адам ючюн ѳлгенди. Эм ол Исса – сауду. Аллахны ахыр Сѳзю болуп Ол сизни чакъырады! Аны Сиз къабыл кѳрюрмюсюз – бу Сизни жашауугъузну баш соруууду!

„Аллах нек тынгылайды?“ Шуѳхларым, Аллах тынгылап арталлыда турмайды. Ол сѳлешеди. Аны Сѳзю – „Исса!“ Аны магъанасы уа: суймеклик, башындан жиберилген кюч, халаллыкъ!

Жашауумда манга нацизмни тюрмесинде бла бомбала атылгъан кезиуледе кърккъуулу ишлени кѳрюрге тюшгенди. Бек кърккъуулу кезиуледен бири мени эсимдеди. Бомбала атылгъан кезиуде мени арбазладан бирине элтгенлеринде бирда болмагъанча кърккъуулу къычырыкъ мени тамагъыма тыгъылгъан эди. Мени тѳгерегимде бомбоубежищеден чыгъарылгъан 80 чакълы адамны ѳлюгю жата эдиле. Тюзюн айтханда, аллай огъурсуз затланы манга биринчи дуня урушну кезиуомде сермешуле баргъан жерледе да кѳрюрге тюшген эди. Алай бу

иш а андан да ачы эди. Былайда аскерчиле угъай, къарта, ёмюрлеринде кёп ишлеген тиширыула эм – сабийле: узакъгъа созулгъан урушну кезиунде бек азгъан сабийчикле бар эдиле. Сабийле! Аланы бу тели уруш бла не ишлери бар эди? Эм ол заманда, аллай бир кёп ёлюкню ичинде, ол огъурсуз шошлукъда уллу палах бла бетден бетге сюелип тургъан заманымда мени жюрегим: „Ой, Аллах, къайдаса Сен? Сен нек тынгылайса?“ дей къычыра эди. Алайлай мени акъылыма Инжилде айтылгъан: „Нек дегенде Аллах дунияны асыры суйгенден, Кесини Уланын бергенди“ деген сёзле кирдиле. Мен амалсызгъа къалгъан кезиучюкде, баям, ол сёзлени манга Аллах Кеси жибергеннге ушайды. Ол заманда манга Голгофну къачы эм ол къачда бизни ючюн Аллахны Уланы къанын тёкдюргени кёрюндю!

Мен Аллахны ангыламайма. Аллай кёп затланы этерге Аллах нек жол бергенин мен ангыламайма. Алай Аны суймеклигини белгиси, сын ташы барды. Ол – Иссаны къачыды. „Кесини Уланы да аямай бизни барыбыз ючюн къурман этген, Аны бла бирге хар затны да бизге къалай бермез?“ деп абустол Павел алай айтады. Кертиси да алайды: мен Иссаны къачыны къатында Аллах бла жарашыурукъ тапсам, ол заманда манга бир тюрлю соруу къалмайды.

Мени сабийлерим гитчечикле болгъанда, мен этген затланы бир бирлерин ангыламай эдиле, болсада ала манга ышанып: „Атабыз хар затны тюз этерикди!“ дей эдиле. Иссаны къачыны къатында мен Аллах бла мамырлыкъ тапхан заманымда, Аллахны сабийи болгъан заманымда Кёкдеги Атабызгъа мен да ышанама: Ол хар затны тюз этеди. Аны юсюнден менде не аз да арсарлыкъ чыкъмайды. Битеу кереклиси неди дегенде, Сиз Аллахны ахыр Сёзюн – Иссаны ангыларгъа эм къабыл этерге керексиз!

Сиз манга энтда да беш минут тынгылаяллыкъмысыз? Мен Сизге энтда бир къауум бек магъаналы затны айтыргъа керекме.

5. АЛЛАХНЫ ТЫНГЫЛАУУ ЧАКЪЫРЫУГЪА АЙЛАНЫРГЪА БОЛЛУКЪДУ

Ол неда башха ишни этилирине Аллах нек жол бергенини юсюнден кѐп сагъатны даулашыргъа боллукъду. Болсада ол сорууну магъанасы адамны кеси бла байламлы болгъанда чынтты ёседи. Алай туююлмюдю? Жашаууму бек огъурсуз, бек мудах кезиулеринде аны иги этиуню амалын мен жаланда Иссаны къачыны къатында табып тургъанма.

Мындан алда бир жаш къыз манга арталлыда тюнгюлюулукде: „Мен мындан ары жашаялмайма!“ деген эди. Сиз бусагъатда къаллай халда болгъаныгъызны мен билмейме, алай Сизни жашауугъузну къарангылыкъ басхан эсе, мен Сизге айтыргъа сюеме: Сиз къуруда „Нек? Нек? Нек?“ деп соргъанлай турасыз да ишни башы андады, „Не ючюн?“ деп сорургъа керек эдигиз. Аны юсюнден ахырында мен сизге бу затны айтыргъа керекме.

Кѐп жыл мындан алда мен бек огъурсуз ишле этилиучю бир шахтачы округда пастор эдим. Бир жол мен ишчиледен бири къыйынлыкъгъа тюшгенин эшитдим. Аны белине таш тийип, белинден тѐбени къымылдамай къалгъан эди, сау болургъа уа арталлыда умуту къалмагъан эди. Бек аман иш! Мен ишчини кѐре баргъан эдим, алай барыуум адам айтып айталмазча къыйын эди. Ары дери кимге баргъан эсем да, аланы барысындан да бу къыйын кѐрюннген эди. Аны отоуу шахтачыладан толу эди. Столда ичлеринде аракъылары бла шешала тура эдиле. Паралич болгъан кесини коляскасында олтургъанды. Мен киргенде огъурсуз къычырыкъ эшитилди: „Сен, къара къуш, кирме бери! Мени белиме таш тийгенде, сени Аллахынг къайда эди! Аллах нек тынгылайды?“ Аны ызындан аман сѐзле айтылдыла. Тут да жаханым! Бир сѐз да айталмай мен эшикге чыкъдым. Ол округдагъы шахтѐрла арасында мени бир ненча шуѐхум бар эдиле. Экинчи кюнню ингиринде бир къуум адам болуп сѐлешгенибизде мен тюнене къалай баргъанымы хапарын айтдым. Андан сора бир ыйыкъдан аз къауум адам-

ны арасында ушагъымы башлайым деп тургъанымлай, уллу таууш этип эшик ачылды да коляска бла ол жаралы кирип келди. Шахтачы тенглери аны бардырыллыкъ ушакгъа биргелерине алып келгендиле. Аны бери келирге алландырыр ючюн ала кѣпмю кюрешген болур эдиле – билмейме, халгъа кѣре, алай болмаз эди. Да ма ол мени аллымда олтура эди. Мен ол кюн „Нек дегенде Аллах дуняны алай суйгенди“ деген темагъа сѣлеше эдим, – бизни мында жашауубуз иги болур ючюн угъай, алай „Ол Кесини Уланын бергенди“. Мен Аллахны ахыр Сѣюню юсюнден – Иссаны юсюнден айта эдим, биз анга тынгыларгъа керекбиз деп андан ары: „...Иссагъа ийнанганланы бири да, барысы да къырылмас ючюн“ деген эдим. Ол адам а тынгылай эди! Иссаны юсюнден ол биринчи кере эшите эди. Алайлай ол нюр кѣреди. Къысхасы – жылны тѣртден бирини ичинде ол Раббий Иссаны оноуна тюшеди. Анда хар зат къаллай бир жангыргъаныны юсюнден мен Сизге айталлыкъ окъуна туююлме. Аны жашагъан жери тизгиннге келтирилгенди. Алгъын сылыкъ сѣзле айтылыучу жерде энди Иссаны юсюнден жырла эшитиле башлагъандыла. Эски шуѣхлары энди келмей эдиле, алай жангы тенгле келе эдиле. Аракъы шешала кетгендиле, столда Библия бар эди. Ол затны мен бир заманда да унутурукъ туююлме. Аны бек жумушакъ аты бар эди: „Амзель“. Мен былайда атын айтханым ючюн аны жанына тиерик туююлдю, нек дегенде ол энди ёмюрлюк дунядады. „Амзель, – деп соргъан эдим мен анга, – къалайдыла ишлеринг?“ – „Ах, – деп жууаплады ол манга, – мени жашауум Иссаны къолунда болгъанлы бери, манга мени гюняхларым кечилгенли бери, мен Аллахха сабий болгъанлы бери, андан бери былайда ол бир кесекчикни тынгылап турду да андан сора айтды: хар кюнюм – Иссаны Туугъан кюнюню байрамычады“. Шахтѣр болуп тургъанлай ол адам бирда алакат сѣзле айтмагъанмыды?! Аны ызындан унутулмазлыкъ сѣзле эшитилдиле, ол айтды: „Буш! Мен узакъ бармай ёллюкме, мен аны сеземе“. Ол бла мен бир бирге „сен“ деп сѣлеше эдик, нек дегенде иги шуѣхла болгъан эдик. „Ол заманда мен,

къабакъ эшиклени ичи бла бара, Аллахны аллында сюелирме. Ёлюм бла хар зат бошалып къалмазлыгы манга толу ангылашынуулуду. Эм мен анда, ёмюрлюкде, Аны тахтасыны аллында тохтасам, тобукъланып, Ол мени аркъамы сындыргъаны ючюн ыспас этерикме“. „Амзель, – деп бёлдюм мен сёзюн, къоркъа, – сен неле айтаса?“ Ол манга жууаплады: „Мен билеме не айтханымы. Бу иш болмаса эди, Аллах мени аллахсызлыкъны жолунда къойса эди, мен тюзюнлей жаханымге, ёмюрлюк ёлюмге барлыкъ эдим. Аны себепли Кесини къутхариучу суймеклигинде Аллахха мени жашауума тири къатышыргъа, мен Аны Уланы, Иссаны табып аны болушлугу бла Аллахны насыплы сабийи болур ючюн мени аркъа жигими сындырыргъа тюшгенди. Аны ючюн мен Анга ыспас этерге сюеме!“ Андан сора мени эсимде бу сёзле айтылгъандыла: „Сау бутларым бла жаханымге чабып баргъанымдан эсе, къымылдаялмазча болуп аурусам да Аллахха сабий болуп Иссаны къолунда тургъаным игиди!“ Андан сора мен анга айтдым: „Мени багъалы Амзелим! Аллах санга уллу къыйынлыкъла жибергенди. Алгъа сен: Аллах къайда эди? Ол нек тынгылайды? деп къажаулугъунгу айта эдинг. Энди уа ангылагъанса Аллах аны нек жибергенин: Исса сени Анга элтир ючюн, Аллах сени Иссагъа барырынгы суйген эди!“

Сиз энди кёремисиз? Биз „нек?“ деп сорургъа керек туйюлбюз, „не ючюн?“ деп сорургъа керекбиз. Дагъыда мен Сизге айтыргъа сюеме: жашауубузда битеу къыйынлыкъла бизге Иссаны юсю бла Аллах бизни кесине тартыр ючюн берилгенлерине мен ийнанама! Мен жырны бу куплетин жырларгъа бек сюеме: „Мени, ой Атам, Сен Уланынга элт, Сени Уланынг мени Санга элтирча, эм Кесинги ниетинги мени жюрегиме кийир, мен Аллахны дунясына ие болурча эм жюрегимде Санга къууанчлы жыр айтырча“. Сиз да алай жырларыгъызны эм мени бла бирге тилек этеригизни мен бек сюеме.

БИЗНИ СЮЙМЕКЛИКГЕ ЭРКИНЛИГИБИЗ!

Бир-бирде мен бу теманы атына былай айтама: „Сюймеклик гюнях болургъа боллукъмуду?“ Былайда адамны саны, тини бла байламлы сюймекликни юсюнден, башха-ча айтсакъ, биз барыбыз да билирге сюйген затны юсюнден барады. „Бизни сюймекликге эркинлигибиз“ деген теманы кесин башларгъа эркин этигиз. Аны юсюнден бек керекли эм магъаналы бир затны айтыргъа боллукъма.

1. УЛЛУ КЪЫЙЫНЛЫКЪ

Не зат сейирди дегенде, адамла бусагъатдача жангызлыкъны бир заманда да сынамагъандыла. Аны бла бирге бусагъатдача басынып бир заманда да жашамагъандыла. Бир бирге бек жууукъда жашагъанлыгъыбызгъа адамла бюгюнча жангызлыкъда бир заманда да болмагъандыла.

Бир жол 16-жыллыкъ жашчыкъ манга: „Мени бир адамым да жокъду!“ деген эди. Анга угъай дей, мен: „Телле сѐлешме! Сени атанг барды да!“ десем, – „А-а-а, ол къарт! – деп жууаплады жаш. – Ол тюшден сора сагъат бешде юйге келеди да, бир кесек урушады да, сора ашап дагъыда кетеди“. – „Ананг а?“ – „Ой, къой, аны иши асыры кѐпден мени юсюмден къайгъырыргъа заманы жокъду!“ – „Сени иште шуѐхларынг а?“ – „Ала коллегаладыла жаланда! Жюрегимде болгъанны айтырча мени бир адамым да жокъду“. Аны манга 16-жыллыкъ жашчыкъ айтхан эди. Болсада аллай жангызлыкъ хал жаланда сабийледе болмайды. Бир бирде эрлерини къатларында жашагъанлыкъгъа къатынла толу жангызлыкъны сынаидыла, эрле да ол халда. Къатынны не зат къайгъы этдиргенин эри ангыламайды. Эрни не зат къайгъы этдиргенин а къатыны ангыламайды. Анга дагъыда эр бла къатын дейдиле! Кертисин айтханда, биз барыбыз да жангызлабыз!

Бусагъатдагы заманны философлары шёндоюго адамны жангызлыкыны юсюнден селешселе, анга тынгылар ючюн келген адамла толу аудитория боладыла. Жангызлыкдан кылай кытулайым деп адам дыгалас этгенлей турады. Эм керемисиз, жангызлыкдан кытулур ючюн ол итиниу бизни жашаубузда болган бек уллу кюч бла – эркеклик-тишилик суймеклик бла биригеди. Эм ол заманда тыйгычла бузуладыла: жангызлыкдан кытхарыр эсе деп 15-жыллык жаш кесине тенг кызыны излейди. Кыатыны бла жашаган эр, кесин арталлыда жангызлыкда жашаганнга санап, онгуна кере бу мени жангызлыкдан кытхарымы эди деп кесини секретарь тиширууна барады. Студент жаш, университетде 11000 неда 20000 студентни арасында турганлай, кертисин айтханда, толу жангызлык сынай, кесини жашауун тюз аны кибик жангызлык сынай турган студент кызы бла байламлы этеди. Жангызлыкдан кытулур ючюн итиниу жашауда бек кючлю инстинкт бла – эркеклик-тишилик бла биригеди эм алай бла биз бусагъатда бек саяк дуняда жашайбыз. Жангызлыкдан кытулур ючюн амалны адамла саяклыкда излегенлерин бир кыаумла, сёз ючюн, кинофильмени продюсерлери, жазыучула кеслерине файда тюшюрюр ючюн хайырланырга кюрешедиле. Аланы жоруклары былайды: тешекде сцена кергюзтюлмей бир фильм да болмасын! Эр бла кыатынны арасында бузулуу болмаган бир китап да жазылмасын!

Къарап турсанг, кымтымны, тегерегине айланыуну, уппа этишулени керюрге боллукъду эм хар ким да суйюмлю кыуанчда, ариу жарыклыкда болганча алай керюнеди. Бир жаш кызы манга айтханды: „Жюйюсхан пастор, аны юсюнден бизни ангылаубуз бизни атабабаларыбызны ангылауларыннан арталлыда башхатюрлюдю. Бизде жангы ниет, жангы этика!“ Мен башымда кылапакым болса, аны да тешип: „Хурмет эте ме!“ дерге хазыр эдим.

Алай уллу шахарны пастору болуп кеп заманны ишлесеңг, аллай омак сёзлеге ийнанмайса. Эр бла кыатынны

арасында юйюр байламлыкъ не толусунлай ётюрюк формада барады неда чачылады. Чексиз палах! Эм ол палахны биз билебиз барыбыз да. Мен къаллай эсе да бир халкъны юсюнден айтмайма, Сизни бла кесими юсюнден айтама.

Бир ненча жыл мындан алда Липперланда деген бир гитче шахарчыкъда мен быллай темагъа лекция окъуй эдим, алай жаланда жаш адамлагъа. Залгъа киргенимде мени акъылыма: „Да бу уа жаханымди!“ деп келген эди. Жашла, къызла, тегерекни тютюн ичилген ийис басып! Бир ненча жаш а аракъысы болгъан шешала окъуна чыгъаргъан эдиле. Бир къауум къызла жашланы тобукъларында олтуруп эдиле. Сора аллай жерде мен сёлеширге керекме! Ма санга болум! Акъылыма алай келди да сёзюмю быллай айтым бла башладым: „Эркеклик-тишилик халлада болум тёзюп болмазча осалды!“ Олсагъат окъуна терезени жабыуу ачылгъанча болду. Андан сора бир жашчыкъ къызын кесинден арлакъ олтуртханча кёрюндю. Мен айтхан зат анга къатылгъанды. Олсагъат барысы да шум болдула да манга былай ойларгъа тюшдю: бек алгъа барысы да уллу къууанчда тургъанча кёрюннген эдиле, алай: „Эркеклик-тишилик халлада болум тёзюп болмазча осалды!“ деген сёзлерим алагъа къатылгъан эдиле.

2. ПАЛАХ НЕДЕДИ?

Кёремисиз, палах, тюзюн айтханда, биз игиликни аманлыкъдан айыралмай башлагъанбыз да андады. „Бу затны юсюнден энди бизни оюмларыбыз башхадыла!“ деп биз алай айтабыз. Алай бир зат тюрленмегенлей къалады: гюнях барды! Аны себепли мен гюнях иш эте эсем, ол зат мени намысыма ауурлукъ салады. Ол – кертиди! Алай бла, игилик, аманлыкъ бла не болгъанын биллялмай башласала палах ол заманда болады. Алайды да, бир тапсызыракъ соруу сорургъа манга эркин этигиз: неках этгинчи эркеклик-тишилик жаны бла байламлыкъ-

ны кьабыл кёрюрге боллукъмуду огъесе ол аманлыкъмыды? Къызланы арасында болуучу терс суймеклик гюняхмыды, туйюлмюдю? Гомосексуаллыкъ ишле, эркишиле бир-бирлери бла неда жашчыкъла бла этиучю кир ишле аманлыкъмыдыла, туйюлмюдюле? Онанизм, айырылыу – аманлыкъмыдыла, туйюлмюдюле? Тюзюн айтханда, аманлыкъ неди, игилик а неди? Палах ма андан башланады! Мингле бла саналгъан романла ол затланы игиликден бла аманлыкъдан бир жанына чыгъарадыла, алай бла ол соруу кетерилген кибик. Керти айтмаймамы, душманлыкъ – ол аманлыкъды, алай ма ол жаныны игилик бла эм аманлыкъ бла бир тюрлю байламлыгы жокъду. Бусагъатдагы фильмлени алчыгыыз: уллу кёргюзтюлген уппа этишиу, энишге тюшген жабыу эм сора жабыуну ары жанында ауанала. Ол затла бары да адетдидиле, ала бары да игиликден бла аманлыкъдан тышындачадыла. Ол тюзмюдю? Игилик неди, аманлыкъ а неди? Эсимдеди, жаш адам болгъанымда мен манга не зат эркин этиледи, не зат а эркин этилмейди деген соруугъа жууап табаргъа кюрешген эдим.

Ол соруугъа тюз жууап этер ючюн, алгъа быллай соруу салыргъа керекди: тюзюн айтханда, игилик не, аманлыкъ не болгъанын ким белгилейди? Былайда ахыр сёз кимники болады? Бир жол манга бир жаш бла къыз тюбедиле: къызны кёз кьабакълары ишхилди бетли, нёгери уа жеринде тохтаялмагъан эм бармакъ кыйырлары тютюн ичгенден кьаралгъан жаш адам. Мен айтама: „Ай-ай-ай, сизге не болгъанын жети километр узаклыкъдан билирге боллукъду“. Ол заманда къыз манга: „Жюйюсхан пастор, бу ишде бир тюрлю сейир зат жокъду. Бу ишде бир тюрлю сейир зат жокъду!“ деп ангылатады. Анга ыразы болмай мен: „Тохтагыыз сора! Мында бир тюрлю сейир зат болгъанын бла болмагъанын сагъыш этип ким айталлыкъды?“ дедим. Хау, керти да игилик не, аманлыкъ а не болгъанын ким белгилейди? Килисамы? Угъай! Анга мен да бойсунмаз эдим. Жаш кезиуюмде кесими жашауума пастор оноу этерин арталлыда тюзге санамагъанма, бусагъатда уа мен кесим

пасторма. Ким айтырыкъды сора: игилик не, аманлыкъ а не болгъанын? Амалия деген къатынмы? Огъесе мени кесими намысыммы? „Мен кесими ич ауазым айтханча этеме!“ Да сора ким айтыр: игилик не, аманлыкъ а не болгъанын?

Кёремисиз, биз бек магъаналы жерине жетгенбиз. Дунияны Иеси болгъан Бир Аллах бар эсе, игилик не, аманлыкъ а не болгъанын Ол айтыргъа керекди! Бир тюрлю Аллах жокъ эсе уа, къалай сие эсегиз, алай этигиз! Амалия деген тиширыу ючюн кесин тап жүрюютюуде мен бир тюрлю магъана кёрмейме. Былай сагъыш этген заманда Аллах бармыды, жокъмуду деген соруу хар адамда тууады. Мен не жаны бла да кирлиликде жашай, кеслери уа Раббий Аллахха ийнанабыз деген адамланы таныйма. Аллах бар эсе, аны оноуу адамны жашаууну ол бёлюмюне да жайылады. Сиз оноуугъузну этерге керексиз. Сиз кесигизни жашауугъуздан Аллахны кетерирге боллукъсуз, алай Сизге ол формада ёлюрге да тюшеригин унутмагъыз! Биз 45 жылыбызда Аллахсыз жашайбыз да артда – къарт болсакъ динни къаты тутарбыз деп айталлыкъ туююлбюз. Алай боллукъ туююлдю! „Табаргъа онг болгъан къадар бирде Раббийни изле-гиз“, – деп айтылгъанды Библияда, ансы: „Сизге хайырлы болгъан заманда изле-гиз“ деп айтылмагъанды. Мен Сизге энтда да айтама: Аллах жокъ эсе, Сиз Кесигизге керекли не затны да этерге эркинсиз. Аллах бар эсе уа, игилик не, аманлыкъ а не болгъанын Ол айтыргъа керекди. Ол ачыкъды, тюз айтмаймамы? Энди уа мен Сизге айтама, Аллах кертиси бла да хакъды! Аны алайлыгъын Сен аллай бир толу къайдан билесе деп Сиз алай сорсагъыз, мен Сизге жууапларыкъма: Ол манга Иссада ачыкъланнганды. Мен Сизни бу затха ийнандырыргъа сюерик эдим: Исса келгенли Аллахха къажау этилген хар женгил акъыллылыкъ неда Аны жокъгъа санау не жахилликди неда аман ниетлиликди. Аллах барды! Ол бар эсе уа игилик не, аманлыкъ а не болгъаныны юсюнден ахыр сёз Аныкъды. Сиз Аны кесигизни жашауугъуздан кетерирге боллукъсуз, „Бизде ниет жорукъла

башхаладыла!“ дерге боллукъсуз. Алай Аллахны аллында кесигизни жашауугъуз ючюн жууап берирге тюшеригине мен Сизни ийнандырама!

Игиликни бла аманлыкъны ачыкълагъан Аллах болгъаны санга ачыкъланганлай, жүрекге къаллай уллу женгиллик келеди. Кесини Сёзюнде – Библияда – Ол аны юсюнден бизге ачыкъ эм толу айтады. Бир жолу бир адам манга: „Библияда ол затланы юслеринден да айтыламыды?“ деп соргъан эди. Анга мен жууаплагъан эдим: „Хау, анда аланы юслеринден айтылады! Эркеклик-тишилик жашау жаны бла игилик не, аманлыкъ а не болгъаныны юсюнден Аллах бек ачыкъ ангылатыула береди!“

Сиз мени айтханларыма эс буруп турдугъузму? Биз сорууну былай салыргъа керекбиз: „Адамланы арасында халлада ол жаны бла Аллах не айтады да?“ Аны юсюнден Библия не дегенине къарайыкъ.

3. АЛЛАХ НЕ АЙТАДЫ?

а) Аллах эркекликни-тишиликни тюзге санайды

Бир поэтни назмусу барды, анда ол былайыракъ ангылатады: белиме дери мен масихчиме, белимден төбенимде уа мажюсюме. Ол – телиликди! Библия ачыкъ айтады: „Аллах адамны жаратханды, эр кишини бла тиширыуну жаратханды“. Эм Аллах бизни эркеклигибиз-тишилигибиз бла бирге жаратханды! Аны себепли мен былайда аны юсюнден ачыкъ айтама. Аны юсюнден айтыргъа эркин этиледди. Аллах мени эм Сизни, эр кишилени да, эр киши этип жаратханды. Келигиз, чамчы артистле угъай, эр кишиле болайыкъ. Сизни уа Аллах тиширыула этип жаратханды. Алай эсе тиширыула болугъуз! Тиширыулары эр киши болургъа, эр кишилени уа тиширыу болургъа кюрешулерди къыялу ишди. Сиз ангылаймысыз? Да сора чынтты тиширыула болугъуз! Аллах адамны жаратханды, эр кишини бла тиширыуну жаратханды – эркеклик-тишилик жаны бла бир тюрлю ючюнчю зат

жокъду. Бизни эркеклигибизни-тиширыулугъубузну Аллах тюзге санайды. Аны хар ким билирге керекди. Былайда бир затны да оздуруп ангыларгъа керек туююлдо. Эр киши неда тиширыу – биз жаратылгъанбыз.

Алай жаратылгъанлыгъыбызгъа, биз бузулгъанбыз. Дуня бусагъатда Аллахны къолу бла жаратылгъаныча туююлдо. Аны себепли эркеклик-тишилик жашауну ол магъаналы эм къыйын жерине бегирекда къоркъуу тюшгенди. Ма аны себепли Аллах ол жанын къоруулар ючюн мадар этгенди.

б) Аллах эркекликни-тишиликни неках бла къоруулайды

Ол эркекликни-тишиликни тюзге санайды эм аны неках бла къоруулайды. Неках – жамаутны келишими туююлдо, Аллахны жоругъуду.

Аны юсюнден кеси масихчи болмагъанлыкъгъа уллу китап жазгъан бир америкалы психиатр былай дейди: „Ол жаны бла алыкъа бир заманда да Библиядан аламат киши да айталмагъанды: Аллах адамны жаратханды, эр кишини бла тиширыуну жаратханды“. Андан ары ол: „Мен масихчи туююлме, алай психолог формада айтама: тюз неках жаланда олду“ дейди. Сиз тюз ангылагъыз: тюз ниетлиликни некахы – Голливуддагъы кино жулдузланы жетинчи, сегизинчи, тогъузунчу неда онунчу „некахлары“ туююлдо! Аллаи „некахланы“ аламатха саналуулары да бизни заманыбызны акъылсызлыгъыды эм бизни амалсызлыгъыбызгъа шагъатлыкъды. Аллах некахны жаланда суймекликни эмда тюз ниетлиликни некахы халда тохташдыргъанды.

Ма энди некахны юсюнден къысха сѐлешиюму айтыргъа сую эдим. Багъалы къатынла! Сиз кесигизни эрлеригизге иги азыкъла бишире эсегиз эм юзюлген туюмелерин тиге эсегиз, аны ючюн Сиз алыкъа тийишлисича иги къатынла туююлсюз. Эрле! Къатынларыгъызгъа юй къоранчлагъа деп ахча бергенден сора башха бир затны юсюнден къайгъырмай эсегиз, – ол тамамлыкъ этмейди. Аллахны буйругъу бла этилген неках

жангызлыкъдан къутулуу болургъа керекди! Сиз, некаяда тургъан адамла, Сизни некаяхыгъыз аллаймыды? Ким биледи, Сиз бир биригиз бла сѣлешип: биз тюзюн айтханда, не зат этдик дерге керек болурсуз. Бизни некаяхыбыз экибизни да жангызлыкъдан къутхарыргъа керек эди! Алгъа Аллах: „Жангызлай туруу адамгъа иги туююлдою, анга болушлукъчу этейим“, дегенди. Сиз ангылаймысыз: жангызлыкъдан къутхарыу!

Былайда бир хапарны айтсакъ тюз боллукъду, анда жазыучу Венде былай жазады: „Мен гитче жашчыкъ болгъан заманда, эгечими бла мени ахлуларыбызгъа келин келген тойгъа элтген эдиле. Мен аллай тойда ол жол биринчи кере болгъан эдим, хар зат бек сейирлик кѣрюннгенди. Ат арба бла биз килисагъа баргъан эдик, андан сора къонакъ юйде уллу тюш азыкъ болгъан эди. Ашарыкъланы тизмесини бек аягъында „мороженое“ деп жазылып эди. Эгечим бла мен столну тѣбен къыйырында олтура эдик, эм биз мороженыйни къачан келтиредиле деп андан сора жукъ сакъламай эдик. Алай аны келтирмей бек кѣп тургъан эдиле, нек дегенде бир киши бек кѣп сѣлешген эди. Аланы сѣлешулеру бизге бирда болмагъанча эригиулю кѣрюне эдиле. Алай болсада, сѣлешуледен бири ѳмюрге дери эсимде къалгъанды. Кесини накъырдачылыгъын кѣргюзтюрге суюген бир киши турду да былай айтды: „Мени багъалы къонакъларым! Айтыуларына кѣре, кѣкде эки шинтик бардыла, ала неках этип жашагъанлары ючюн бир секундну да сокъуранмагъан эр бла къатыннга деп салыннгандыла. Болсада шинтикле алыкъа да бошдула!“ Ол кезиуде аны сѣлешуюн мени атам бѣлдою да уллу жамауатны ичи бла байрам шинтикни бек ары къыйырында олтургъан мени анама: „Ана, ол эки столну биз аллыкъбыз!“ деди. Мен гитче жашчыкъ болгъаным себепли, айтылгъан сѣзню битеу магъанасын арталлыда ангыламагъан эдим. Болсада мен бек къууаннган эдим, нек дегенде кесими ата-ана юйюмде жылылыкъны толу сезерге онг тапхан эдим. Сизни некаяхыгъыз аллаймыды? Аллах некахны аллай болсун деп ойлап тапханды!

Мен къатын алгъанда, мени къартая башлагъан иш нёгерим Тауратдан алгъан назмусуну мурдорунда бек къысха алгъыш сёз айтхан эди: „Анга тийишли болушлукъчуну жаратайыкъ“. Немец тилге кёчюрюлгени: „Аны тегерегин къуршалаяллыкъ болушлукъчу тиширыуну жаратайыкъ“. Ол айтханды: анга ёхтем халда бийлик этерик ие тиширыуну угъай, неда сыйсызлыкъ сынай, аны тегерегине айланганлай турлукъ къарауаш тиширыуну угъай. Бир хапчюк формада аны къатында турлукъну угъай, аны юсюнден тохтаусуз къайгъыргъан болушлукъчу тиширыуну“. Ай, алай этерге заманым болса, мен бусагъатда неяхха махтау салгъан алапат жыр жырларыкъ эдим.

Бирге 25 жыл жашасала бардырылыучу кюмюш тойда мени атам кесини къатынына къарап айтхан сёзле манга бек иги кёрюннген эдиле: „Мен аллай бир жылны ичинде сени бекден бек сюе баргъанма!“ Ол заманда мен 25 жылны ичинде аз аздан арталлыда суууп къалгъан неяхланы эсге тюшюргенме. Къоркъуулу иш! „Тынгылачы, кюнлени биринде биз хар нени да жангыдан башларгъа керекбиз!“ деп бир бирге алай айтыргъа керек болгъан неях нёгерле кёпдюле.

Эм энди, ючюнчюсю: кёп жаш адамла былай айтадыла: „Мен алыкъа къатын алыуну юсюнден арталлыда сагъыш этмейме. Алай эсе сора къалайдыла ишле? Не суйсек аны этерге эркинбизми?“ Аллайлагъа мен былай айтайым.

в) Аллах жаш тёлюню бузукъсуз болурун сюеди

Ол зат бусагъатда кюлкюлю кёрюннгенин мен билеме, алай Аллах моданы тутханмы сунасыз? Ол мен айтхан зат туююлдо, аны юсюнден Библия айтады.

Амалы болгъаным къадар, мен аны бир кесек мурдорлап айтыргъа сюеме. Ангылаймысыз, Тауратда айтхылыкъ оюм барды. Ол Исхакъ деген бир жаш адамны юсюнден хапар айтады. Бир жол атасы анга къатын изле деп жалчысын жибереди. Эм ол къатынына жаш энди окъуна тюз ниетли болады, аны алыкъа арталлыда таны-

магъанлыкъгъа. Сиз, алыкъа къатын алыуну юсюнден сагъыш этмеген жаш адамла, керек болгъан кезиуде Аллах Сизге керекли къызны табарыгъына ийнанып болугъуз. Эм ол къызгъа тюз ниетлиликни Сиз бусагъатдан башлап окъуна сакъларгъа керексиз. Неда Сиз, къызла, алыкъа арталлыда танымагъан жашыгъызгъа тюз ниетлиликни сакълагъыз. Библияны ол оюму ма алайды. Аллах жаш тѣлюню бузукъсуз болурун сюеди.

Бир жол шагъырей врачым-психиатрым манга былай ангылатды: „Къыз чынтты жаланда бир кере сюерге боллугъуна мен ийнаныпма. Аны жүреги чынтты жаланда бир жол ачылады. Эм аллай къыз аман айланган эсе, андан сора некаяхха жарарыкъ туююлдо. Жетинчиге эрге барса да суйген биринчисин унутурукъ туююлдо“. Мен анга: „Психиатриягъа кѣре айтып, Сиз Аллахны Сѣзюнде айтылгъан сѣзлеге баргъаныгъыз сейирди“, деп жууапладым.

Алайды да, мен бек ачыкъ айтыргъа керекме: некаяхха дери эрлик-тишилик сынау, терсине бурулгъан суймеклик, гомосексуализм, эр-къатын араны бузуу – гюняхладыла, ала ючюн Сизге Сыйлы Аллахны аллында сюелирге тюшерикди!

Тюзюн айтханда, мен аны бла тохтаргъа боллукъ эдим. Аллахны излегени не болгъанын билиу жаш адамгъа къаллай бир уллу болушханын эм бек керекли сѣз Аны Кесиники болгъанын мен кесимден билеме. Алай аны бла тохтап, бир магъаналы зат къошмай къойсам, мен терс болур эдим.

4. ОЛ ПАЛАХНЫ КЪАЛАЙ ХОРЛАРГЪА БОЛЛУКЪДУ?

Инжилде биз жүрекни бек къозгъагъан, тауушлукъ хапарны окъургъа боллукъбуз. Исса, Бир Аллахны Уланы, адамланы арасында турады. Алайына къайгъы чыгъады да адамла кенг турадыла. Адамла – дин башчыла, бош адамла – жокку болуп бир ариу, жаш тиширыуну

алып келедиле. Жарты жыртылган кийими бла ол тиширыуну къалай келгени бусагъатда да мени кёзюме кёрюнеди. Ала аны Иссаны къатына элтедиле да: „Исса! Бу жаш тиширыуну биз неяхын буза турганлай тутханбыз. Аллахны Законна кёре, неяхларын бузганла ёлюрге керекдиле. Сен, Исса, хар заманда халал жүрек-лисе, алай Аллахны буйругъуна къажар Сен хазна жукъ айтмазса. Бу тиширыу ташла бла туююлюрге керекди деп биз Сенден эшитирге сиебиз!“ Алайда Исса жаш тиширыугъа къарады да: „Хау, Аллах аллай ишге бек къаты къарайды эм аны буйругъуна кёре, тиширыу ёлюрге тийишлиди“ деп жууаплады. Аны айтханына ыразылыкъ адамланы бетлерин жарытады. Бир бирлери ташла алып тебирейдиле, нек дегенде неяхны бузган-ланы ташла бла туюе эдиле. Алай Исса андан ары айтады: „Бир кесек сабыр болчугъуз! Оюмларында, сёзлеринде, ишлеринде да гюняхы болмаган сизни ичигизде ким бар эсе да тиширыугъа ташны ол биринчи атсын“. Андан сора Исса ийиледи да юзmezде бир зат жазады. Не жаз-ганын билирге мен бек сие эдим, алай Инжилде аны юсюнден жукъ айтылмагъанды. Бир кесекден ол башын кётюрюп къарады: майданда киши да жокъ, тиширыу жаланда кеси къалгъанды. „Ала кетгендиле, намыслары кеслерин терслей“, деп айтылады Инжилде.

Энди уа мен сизни барыгъызгъа да айтама: ол тиши-рыугъа сиз биринчи ташны атарыкъмы эдигиз, алай этер ючюн ол жаны бла – оюмларыгъызда, сёзлеригизде эм ишлеригизде – сиз арталлыда таза болургъа керексиз? Ташны биринчи болуп аталыкъмы эдигиз? Аталыкъ туююл эдигиз, кертими айтама? Алай бла биз былайда башха адамла угъай, гюняхлыла жыйылганбыз.

Ма кёремсиз: ол адамла арталлыда башха тюрюлю этерге керек эдиле. „Раббий Исса! Бизни ол тиширыуну къатына сиерге керекди. Сен аны терслемединг, бизге да болуш!“ деп ала алай айтыргъа керек эдиле. Бусагъатда-гъы заманны эркеклик-тишилик палахында мен Иссадан башха бир тюрюлю болушлукъчу кёрмейме. Мен алай Аны болушлугъун кеслери кёргенледен бири болганым

ючюн айтама. Мен Иссаны юсюнден айтхан заманда къаллай эсе да бир теорияны къурап кюрешмейме: мени жашау сынаумда Ол манга башчылыкъ болгъанды эм эндиге дери да алайды. Пастор да бир жанына къошулмай ортада турмайды, ол да адамды. Сизгеча анга да Къутхарыучу керекди. Къутхарыучум къаллай болгъанын жашаумда кёп кере кёргенме, тюзюн айтханда уа, эки жаны бла:

а) Исса гюняхны кечеди

Сизни гюняхларыгъызны не пастор, не дин башчы, не тап мёлекле окъуна кечаллыкъ туююдюле. Биринчи кир оюм эм хар сыйсыз иш этиу сёзсюз гюняхдыла. Сиз гюняхыгъыз бла Аллахны сюдуне барасыз, эм Сиз Иссаны табып, гюняхларыгъызгъа женгдирмесеги, кечгинлик аллыкъ туююлсюз. Бизни гюняхыбызны кечерик жаланда Иссады. Ниетигиз бла Иссаны патчахлыкъ тахтасыны аллында сюелигиз да: „Энди мен, ахырында, мени жаш заманымы гюняхларын Сени аллынга салама. Битеу айыплы къылыкъларымы мен Санга айтайым эм бир затны да жашырыгъа сюймейме“ дегиз. Эм ол заманда, башыгъызны кётюрюп, Аны къачына къаргъыз да былай айтыгъыз: „Иссаны къаны къачдан саркгъанды, Аны бетинден, жаякъларындан. Шарайыпларым бек кёп эдиле алай мени ол къан жуугъанды“. Эшитемиз? „Масих Иссаны къаны, Аллахны Уланыны къаны бизни не гюняхдан да тазалайды“. Азатланыуну сёзю!

17 жылымда мен аскерчи болгъанма. Аскер мени кёп кирли затланы ичине атхан эди. Алайлай мен уянганча болдум да кирлиликден толгъан жашау жолуму эсге тюшюрюп, кеси кесиме: „Мени жашлыгъымы шарайыпларындан мени ким азатлар?“ – деп сордум. Ол заманда мен ангыладым: мени озгъан заманымы жокъ этерик Иссады. Исса кечерикди мени терслигими! Эм мен Иссадан тилегенме. Энди мен мындан ары Ансыз жашаргъа сюймейме.

Бир жол Дюссельдорфда, уллу жыйылыуда, гюняхланы кечип, Исса адамны озгъан заманын жокъ этеригини

юсюнден айтхан эдим. Жыйылыу бошалып, адамла барысы да чыгыш бара туруп, мен бир узун санлы, келбетли жыйюсхан адамланы аралары бла мени таба келе турганын эследим. Ахырында, бек кыйгылы халда, ол адам мени аллыма келди да: „Терсликни кечу барды деп Сиз айтхан кертиси бла да тюзюдо?“ деп сорду. – „Хау, – деп жууапладым мен, – Аллахха шукур, мен аны себепли саума!“ Сора ол айтды: „Мен – психиатрма. Ангылаймысыз, манга шашхынлы ауруулары болганла кеп келедиле. Алада ауруула кепдюле, алай ала ауруулары нек болганларын билмейдиле. Асламында ол ауруула ала эртде этген ишледиле, болсада ала ол затланы эсге тюшюралмайдыла неда тюшюрюрге суймейдиле. Эртде болган ол ишлени аланы эслерине шарт келтирир ючюн манга ала бла кеп ишлерге тюшеди. Алай мени кучюм аны бла бошалады. Мен жаланда алгын этилген гуняхлы ишни: ётюрюкню, туююшюню, кир ниетлиликни ачыкларгъа боллукъма, алай мен кеп кере амалсызгъа кылып: терсликни кесин кетерирге кюлумдан келсе эди, деп сагыш этеме! Аны себепли, жыйюсхан пастор Буш, мен Сизге сорама: терсликни кетерирге кюлундан келген Биреулен керти окъуна бармыды? Кертимиди ол огъесе ётюрюкюдо?“ Ол заманда мен кюуанып жангыдан: „Аллахха шукур – хау!“ дедим. Эм мен бизге Жангы Кесаматда: Исса гуняхны кечеди! деген кыаллай бирда болмаганча деменгили билдириу болганын ангыладым!

Эм экинчиси:

б) Исса бугъоуладан азатлайды

Мен бир жол бир бек ариу секретарь кыызгъа: „Кызы, Сиз жоюла турасыз, шеф бла сизни байламлылыгыгызы этерге жарамаган ишди! Ол адамны бла аны ююрюн насыпсыз этмегиз!“ деген эдим. Ачык жарсыулу бет алып ол: „Да мен айырылалмайма, мен аны суйген этеме!“ деп жууаплаганды. „Хау, алай ол адамны кыатыны да, сабийлери да бардыла, сиз бек огъурсуз иш этесиз“, дедим мен. Алай ол жангыдан: „Да мен айырылал-

майма!“ деди. Ол алай айтханда эр киши бла байламлыкъ къызны кесин да инжилтип тургъанын, алай байламлыкны бузаргъа аны кълундан келмегенин сездим. Анга былай айтханымда кесими насыплыгъы санадым: „Ангылаймыса, гюняхны бугъоуларын биз кертида юзалмайбыз, алай Инжилде былай айтылады: „Аллахны Уланы кимни азатласа да ол чынтты эркинди“. Болушлукъгъа Иссаны чакъырыгъыз! Ол Сизни бугъоуладан азатлар!“

Жырда бу сёзлени мен бек сюме: „Исса келди да, бугъоула ачылдыла, ёлюм шынжырларыбызны ол юздю. Айыпны мурдорларын тепдирди Аллахны Уланы, Къутхарыучу, бизге азатлыкъ берди. Гюняхны бла айыпны махтау бла алышындырды, Исса келди да бугъоуланы ууатды“.

Уллу шахарны пастору болгъанымда мен гюняхны ёлюм шынжырлары къалай юзюлгенлерин кёзюм бла кёргенме. Эркеклик-тишилик палахланы бла байламлыкъланы проблемаларына къарасанг, Къутхарыучу, Азатлаучу жашха, къартха да бир кибик керек болмагъаны ачыкъланады. Исса тауушлукъ эм арталлыда керти эркинликни саугъагъа бергенине хар ким ийнаныргъа боллукъду! Сизге Къутхарыучу, Азатлаучу амалы болмагъанча бек керекди, алайсыз Сизни жашауугъуз къолайсыз кюн ашырыу боллукъду.

5. ДУНИЯ „АГАПЕ“ ДЕГЕН СЮЙМЕКЛИКНИ ИЗЛЕЙДИ

Мен дагъыда бир къауум зат къошаргъа керекме. Бир-бир кызла: „Да ма, бизге кыркъ жыл болду эм бизни эрге киши алмады. Биз не этейик?“ – дейдиле.

Ангылаймысыз, мен урушну не тюрлюсюн да кёрюп болмагъан толу пацифистме, тюзюн айтханда, мен алай аллай тиширыулагъа тюшюучю палах ючюн болгъанма. Экинчи дуня урушну кезиюнде беш миллион жаш ёлгендиле. Аны магъанасы уа: беш миллион кыыз кесле-

рини жашауларында бек сыйлы муратха – эрими насып-лы этерме деген муратха жеталмагъандыла, бизни халкыбызны беш миллион кызы кеслерини жашауларын жангызлыкъда ётдюрюрге керекдиле. Урушдан адамны кёлю чыгъар ючюн андан уллу себеп керекмиди? Бизни халкыбызны беш миллион кызына тыюшген ол тынгылауукъ палахны магъанасы не болгъанын Сиз ангыларгъа сюемисиз? Аланы насыплы этерге сюйген эр кишиле уруш баргъан жерледе жатадыла. Аллай кызлагъа мен: „Аллах бла тилейме, гюняхлыкъ этип, сизден сыйырылгъанны урлап табаргъа кюрешмегиз! Башхаланы юйюрлерин бузмагъыз!“ дерге сюеме. Бизни халкыбызгъа кьоркьуулу ишле, терилиуле толкьун болуп кьуюлгъандыла. „Хау, биз не этейик да?“ – деп соргъандыла ала. Ол заманда мен: „Къадарыгъыз алай эсе, аны бла жарашыргъа керексиз. Эрге бармагъан эсегиз, не тюрлю болумда да кесигизни насыпсызгъа санамагъыз!“ деп жууаплагъан эдим.

Инжил аты Тавифа болгъан бир эрсиз тиширыуну юсюнден хапар айтады. Ол Иоппия шахарда жашагъанды. Аны бусагъатдагъы аты – Яффады. Ол ёлгенде андан узакъ болмай апостол Петер тургъанды. Аны чакъыргъандыла. Тиширыуну отоуна киргенинде ол сейир этгенди, нек дегенде кьарт кызы жангызлыкъда кесини ёлум тёшегинде жата болур деп ол алай суннган эди! Отоу а адамладан толу эди! Ма эри ёлген бир тул кьатын: „Бу кийимни манга Тавифа тикген эди!“ дейди. Ма бир сокьур киши: „Мен аллай бир жангызлыкъда эдим, алай хар ыйых кюн сайын Тавифа келип, манга бир сагъатны ичинде окъуй эди. Ол мени жашаууму жарыкь сагъаты эди!“ – деп шагъатлыкъ этеди. Ма ууакъ сабийчикле, хар заманда бурунлары суулу болгъан сабийчикле олтурадыла, ала: „Биз ёксюзлебиз, бир адамгъа да керек тьойюлбюз, алай ма Тавифа бизни юсюбюзден кьайгыргъанды!“ дейдиле. Алайда эрлай Петер ангылады: кеслерини эригиулю эрлерини кьатында узакъ бармай бурунлары салынып кьалыучу бир кьауум тиширыуладан Тавифаны жашауу кёп да байды!

Сюймеклик деген магъананы ангылатыр ючюн немец тилде жангыз бир сёз барды. Грек тилде уа аллай сёзле экидиле. Инжил грек тилде жазылгъанды. Биз кёп айтхан сюймекликге грекча „эрос“ дейдиле. „Эротика“ деген сёз да андан чыкыгъанды. Алай сюймекликни дагыда бир аты барды: „Агапе“. Ол Аллахны сюймеклигиди. Аны юсюнден мен башхалагъа айтыргъа умут этеме. Эр-ге бармагъан кызла, къадарыгъызгъа боюн салыгъыз да, жашауугъузну „агапе“ деген сюймекликден толтуругъуз! Дуниягъа аллай сюймеклик керекди! Манга дагыда бу затны къайтарып айтыргъа эркин этигиз: игилик не, аманлыкъ а не болгъанын белгилерге Аллахны къолундан келеди! Аллах былай айтады: жаш тёлү таза болургъа керекди, неях тюз ниетли болургъа керекди, жашауну жолу неяхха элтмеди эсе уа, ол затха боюн салыргъа керекди.

6. БИЗНИ ЭРКИНЛИГИБИЗ БОЛМАГЪАН СЮЙМЕКЛИК

Ахырында мен Иссаны юсюнден дагыда бир кере къайтарып айтыргъа сюерик эдим. „Сюймекликге бизни эркинлигибиз“ деп мени темамы аты алайды. Алыргъа бизни эркинлигибиз болмагъан сюймеклик барды, аны бизге саугъагъа кеслери ыразылыкълары бла береди. Ол – Масих Иссаны сюймеклигиди. Биз – гюняхлылабыз. Бизге Къутхарыучу керекди. Кесим сынап шагъатлыкъ этген формада сизге бир къауум зат айтыргъа эркин этигиз. Бу иш ючюнчю рейхни кезиуюнде, дин тутууум ючюн жангыдан тюрмеде олтургъан кезиуюмде болгъанды. Тюрмени пастору манга келди да: „Сизни ишигиз бек осалды“, деди. Ол чыгып кетди да, тар камерачыгъымда мен кесим къалдым. Тюз башында жарыкъ кирген гитче жепичик бар эди: мен сууукъ бола эдим. Ах, мен тюшген болум толусунлай да бек къаты сууукъ эди. Мен къатыныма, сабийлериме, ишлеген жериме, жаш тёлүме тансыкъ бола эдим. Мен жаш

тѣлюню пастору эдим. Да ма мен азатланыргъа бир тюрлю умутум болмай, тюрмеде олтура эдим. Ингир болгъанлай мен тюнгюлюп бирда болмагъанча амалсызгъа къалдым. Мен билмейме, жашауугъузда аллай амалсызлыкъгъа сиз къалгъан болурмуруз. Алай ол ууахтыда (аны юсюнден мен башха тюрлю шагъатлыкъ этип айталлыкъ туююлме) мени камерама Раббий Исса кирип келди. Ол сауду! Ол этилип тургъан эшикле бла киралады. Бу жол да алай этип, Ол кесини къачда ёлгенин мени кѣзюме кѣргюзтдю. Мен аны: „Мен – Огъурлу Сюрюучюме. Огъурлу Сюрюучю къойла ючюн Кесини жанын береди“ деген сѣзлерин эшитдим. Олсагъат Иссаны къолларындан келип, Аллахны суюмеклиги мени тѣгерегими алды да мен анга кючден чыдадым, мени жюрегиме ол аллай бир уллу эди. Мен ангыладым: ол – биз тийишли болмагъан суюмеклик эди, анга бизни эркинлигибиз жокъду, ол бизге саугъагъа бериледи.

Ол суюмеклик Сизге да ачыкъды! Сизден ол бир жанына кетерча нек этесиз? Ол тюзюнлей Сизни жюрегигизге кирирге сюеди!

АЛЛАХ БЛА СЁЛЕШИРГЕ БОЛЛУКЪМУДУ?

Швабияда уллу болмагъан бир хапарны айтадыла. Шваблы элледен бирине гепсорукъала келгендиле. Ала ингирде кеслерини усталыкъларын кёргюзтюрге хазырлана болгъандыла. Ойнар ючюн ала ортасында узун жыжымы бла кеслерини адырларын да орнатхандыла. Алайтын сабийи бла бир ана ётгенди. „Амма, бу жыжымны юсю бла чабаргъа боллукъмуду да?“ деп сабий алай сорады. Анасы: „Къолунгдан келе эсе, чабаллыкъса. Алай мен а чабаллыкъ туююлме!“ дейди. Бизни темабызны юсюнден мен биринчиге бу затны айтыргъа керекме:

1. КЪОЛУНГДАН КЕЛЕ ЭСЕ, ЭТАЛЛЫКЪСА

Хау, эталлыкъса, алай къолунгдан келсе, эталлыкъса. Былайда сизни кёплеригиз: „Алай мени къолумдан келмейди!“ дерикдиле. Аллах бла уа, айхайда, сёлеширге боллукъду! Сиз жюйюсхан Майер бла сёлешаласыз да, да сора Бир Аллах бла Сизге сёлеширге уа нек жарамайды? Аллах барды! Алай Сиз Аны бла сёлеше билемисиз?

Сабийлигимде мен бир жырчыкъны кёлден билирге кюреше эдим. „Кёкню бийигинден, мёлекле тургъан тийреден сабийлеге къарайды Аллах – чомартлыкъны Атасы“, – деп анда алай айтыла эди. Ол заманда мен былай сагъыш этгенме: „Алай эсе, тилек этгенден хайыр жокъду, нек дегенде кёкню бийигинде тургъан Аллах мени эшитирча мен алай къаты къычыраллыкъ туююлме“. Бир-бир адамла: „Биз аламгъа спутник жибергенбиз. Аллах бар эсе, биз анда Аны бла тубеширге керек эдик“, деп кюледиле.

Ангылаймысыз, ол сорууда кёпле жангыладыла да: „Къайдады да Аллах? Кёкню бийигиндемиди? Анда, бийикдемиди? 100 километрдеми, 1000-деми?“ деп сорадыла. Ол заманда мен толу белгилеп ачыкъ айтыргъа сюеме: „Кёкню бийигинде“, деген сёзле Библияда жокъдула.

Алай анда Бир Аллахны юсюнден: „Ол бизни хар бири-бизден узакъда туююлдю“, деп айтылады. Башха жерде уа: Артымдан, аллымдан да къуршалайса Сен мени“, – деп айтылгъанды.

Аны алайлыгъын биз жаланда дуняны юч ёнчелеуде ангылаялгъаныбызны билсек сезебиз. Дуня уа юч ёнчелеуден эсе кенгди. Аллах башха ёнчелеуде турса да, Сизни къатыгъыздады. Сиз гюняхлы иш эте туруп, ол жаныгъызда сюелип тынгылап тургъанды. 40 неда 50 жыллары толгъан бир къауум адамла битеу кеслерини эсли жашауларын гюняхда ашыргъандыла – Аллах а тынгылап турады.

Аллах бла, айхайда, сёлеширге боллукъду. Алай былайда да иш гепсорукъачы блачады: билген адам эталлыкъды. Адамланы асламысы уа бюгюн: „Алай мен билмейме!“ дегенден башха тюрлю айталмайдыла. Тилейме, ахырына дери тюз айтыгъыз: Сиз арталлыда тилек тилей билмейсиз. Къолугъыздан келсе, эталлыкъ эдигиз. Алай билмейсиз!

Бусагъатдагъы заманны бек огъурсуз белгилеринден бири неди дегенде, тилек тилей билиу арталлыда тас болгъанды, аны бла бирге уа Аллахха ийнана билиу да. Белгили жазычу Франц Верффель „Тоналгъан кёк“ деген романны жазгъанды. Анда мени хар заманда тынгысыз этип тургъан бир айтым барды. Ол буду: „Бусагъатдагъы заманны белгиси – адамны метафизика халда артха къачыууду“. „Метафизика“ деген сёз бла ёмюрлюкню ангыламакълыкъ белгиленеди, ол тюрлю ангыламакълыкъ кертиси бла да барды, алай башха ёнчелеудеди. Метафизика халда артха къачыу дегенни магъанасы неди дегенде, радиодан, телевидениядан, жаншаудан, пропагандадан, идеологиядан, политикадан, къоншуладан, фабрикалада болгъан артыкълыкъдан адам асыры гумух болгъандан, Аллахны барлыгъын эм аны бла сёлеширге онг болгъанын эсге алыргъа онгун тас этеди. Аллах бла сёлеширге боллукъмуду? Арт жюз жылны ичинде ниет историяда гумухланыу къатыланмаса, боллукъ эди!

Оналтыжыллыкъ жаш манга аны бла урушда болгъан

бир ишни юсюнден хапар айтханды. Бомбардировкачы авиация аны батареясына бомбала атхандан сора бомбоубежищеден ол биринчи болуп чыггады да къарыны жарылып жатхан бир адамны кёреді. Жаш анга болушурга умут этгенлей ол адам былай айтханды: „Мен ёлеме. Сен энди манга болушаллыкъ туюлсе. Манга жалаңда мени бла бирге тилек тилерча бир адам керекди. Жашы, тилек этчи!“ Алай жаш: „Гитлерчи жаш тёлюню арасында мен тилек этерге уггай, жалаңда сылыкъла сёлеширге юйренгенме“, – деп жууаплагъанды.

Ол капитанга баргъанды да, аны чакъыргъанды. Капитан жарылгъан къарынындан чегилери кёрюне тургъан адамга ийилгенди да: „Шуёхум, санга не керекди?“ деп соргъанды. „Капитан, мен ёлеме. Мени ючюн тилек этигиз!“ „Тоба! – деп кычыргъанды капитан. – Мен тилек эте билмейме!“ Алай айтып, капитан тамата лейтенантны чакъырырга адам жибергенди. Да ма кеслерин уллугъа санаучу, не уятсыз анекдотну да айталыучу, сылыкъла сёлешалыучу жигит аскерчиле сюеледиле, алай аладан бири да тилек эте билмейди. Да ма ол жаш манга айтады: „Ол заманда мен былай сагъыш эте эдим: бу кирли урушдан бир чыкъсам эди, ол заманда уа мен бек алгъа мени тилек этерге юйретирик адамланы табарма. Бу адамча тапсыз ёлюрге мен сюерик туюлме“.

Ма бизни заманны адамлары къаллай болумда турадыла. Мен генеральный директорлада да, ишчиледе да бир затны эслегенме: бир-бирле тилек этер ючюн кеслерин асыры акъыллыгъа санайдыла, бир къауумла уа эркин ойлулукъларындан уяладыла. Биз тилек эте билиубюзюню унутханбыз. Ол зат, айхайда, асламында палаха элтеди, аны атына Верфель „метафизика халда артха къачу“ дейди. Аны ахырында уа къадар ургъан сайын адам бир тюрлю да болушлукъсуз къалады. Эссенде мен бомбоубежищеде адамла бла олтура эдим. Ала ахыр хорламны юсюнден, тамашалыкъ фюрерни эм Уллу Германияны юсюнден айтып махтана эдиле, бомбала атылсала уа, ала жилий эдиле. Биз а – масихчиле чыдаргъа аланы къолларындан келсин деп тилек эте эдик, масих жырла

жырлай эдик. Ала кеслери тилек эте билмей эдиле. Ой, керти окъуна, адам тилек эте билмесе – палахды!

Мындан алда мени къатыма акъыллы, билимли адам келеди да манга ышара: „Жюйюсхан пастор, тилек этиу арталлыда болушмайды!“ дейди. Мен а анга жууап этеме: „Телиликле айтмагъыз! Сиз манга бутлары болмагъан адам лыжала бла учуу хайыр бермейди дегенча кёрюнесиз. Бутлары болмагъан адам лыжала бла учалмайды да!“ Лыжала бла айланыуну юсюнден даулашыргъа боллукъду, алай инвалид бла угъай, керти туююлмюдю? Алай бизни халибиз алайды. Биз тилек эте билмейбиз, алай дагъыда турабыз да: „Тилек этиу арталлыда болушмайды!“ дейбиз. Мени сёзлеримден Сизге ачыкъды: ол жаны бла мен немецли халкъны эр киши жарымына хурметими тас этгенме. Ол зат бошундан болмагъанды, ийнаныгъыз манга. Не къадар бир къолайсыз болсакъ, биз аллай бир бек махтанабыз! Сиз бюгюн ингирде мен айтханнга ийнанып: „Аллах билгенден, масихчи билирге керекли бек аз зат – тилек этиудю. Мен а аны билмейме!“ дерча Сизни ай мен аллай халгъа жетдирсем эди!

Айхай да, жарлы халкъыбызны сылхыр болууун кёрсем, мен жаланда ачыулу болуу бла къалмайма, терен мудах да болама. Килиса аллай болумну тюзге санагъаныны эм адамла тилек эте билгенча кесин алай кёргюзтгенини юсюнден оюм мени жарсытады. Сиз да алаймы этесиз? Рождествону байрамында килисагъа башха кюнледе ары бирда жюрюмеучю адамла барадыла. Рождествону кюнюнде Аллахха къуллукъ этиуде килиса адамдан толу болады. Пастор тилек тилерге чакъыргъанлай, ала барысы да къолларын ёшюнлерине салып, башларын энишге иедиле. Ол зат манга асыры къатылгъандан: „Тохтатыгъыз сёзню. Сизни арагъызда тилек эте билгенле 10 процент да жокъдула да. Сиз кесигизни билгенча сундурургъа кюрешесиз!“ деп къычырлыгъым келеди! Мен тюз айтмаймамы? Неках этиуде да, адамны асырай туруп да тилек этерге чакъырадыла. Эм ма, барысы да бёрклерин къолларына алып сюеледиле да къарамлары кёзлеге бурулуп эселе, кеслерин тилек эте тургъан сунадыла. Диннге къуллукъ этип боша-

гъандан сора уа кеф болгъунчу ичедиле! 1915 жылгъа дери окъуна мен солдат болгъанда килисагъа барыгъыз деп бир жол бизге алай буюргъан эдиле. „Сиз адамланы тизгинлерини аралары бла бек шош ётерге керексиз. Шинтиклеге жетсегиз, тохтагъыз да 12-ге дери акъырын санап, сора олтуругъуз“, деп бизге фельдфебель аллай инструктаж берген эди. Адамла уа солдатланы кёрюп: „Ала къалай хурметли халда тилек этедиле“, деп алай суна эдиле. Аскерчиле уа, жаланда 12-ге дери акъырын санап, сора олтура эдиле! Неках этилген тойда бла адамны асырауда „Тилек этигиз!“ деген буйрукъдан сора адамла 12-ге дери да толу санамагъанларына мен ийнанам. „Тилек этейик!“ дегенлей адамла алгъын, алай сундурургъа кюрешмей, керти окъуна тилек этиучюлерини юсюнден сагъыш этсем, мени жүрежими ол заманлагъа тансыкълыкъ иелейди.

Ара Африканы тинтиу жаны бла уллу алим Давид Левингстон – дуниягъа белгили аты болгъан уллу адамладан бири, эрлиги, билими уллу болгъан акъыллы адам ёмюрлюк дуниягъа былай ётгенди (килиса бла байламлы болмагъан адам: „былай ёлгенди“ дер эди). Ол заманда Левингстон Ара Африкада жаланда жүк ташыучу африкалылары бла болгъанды. Бир жол эртденликде жүк ташыучула хапчюклерин, чатырларын да жыядыла. Жаланда Левингстонну чатыры алыкъа сюелип тургъанды. Ала анга тиймей эдиле, нек дегенде хар эртден сайын ол тилек этиучюсюн биле эдиле. Ол кесини Кёкдеги Атасы бла, кесини Аллахы бла сёлешеди. Алай бу жол къалай эсе да кёпге дери турады. Ахырында, ишчилени колоннасыны таматасы эшикни жеписи бла чатыргъа къараса, Левингстон алыкъа тобукъланып тургъанын кёргенди. Ала тюшге дери сакълагъандыла. Ахырында, андан сора чатыргъа кирирге таукелленгендиле. Ол алыкъа да тобукъланып эди, алай аны жүреги урмай эди.

Айтхылыкъ акъылы болгъан ол уллу адам тобукъланып тилек эте тургъанлай ёлгенди, кёкде турлукъ жерине Раббийге кетгенди. Немецдилени арасында жаланда кеслерини ууакъ къайгъыларындан башха сагъыш этмегенле уа: „Тилек этиуню магъанасы жокъду“, – дейдиле.

Бизге айып туююлмюдю? „Мен мындан сора тилек эте билмейме“, деп жиялумукъларыбыз келе ачыкъ айтыргъа керек эдик. Левингстон аны биле эди. Ол тобукъланып ёлгенди. Биз больницалада уколланы туююнде ёлебиз. Ачыгъаныбызны кетерирча медицина мадар этилмесе, биз ёлюмню кётюраллыкъ туююлбюз. Алай бу адамгъа уа уколла керек туююл эдиле. Ол Аллах бла ушакъ этип, ушакъны кезиуюнде уа ёмюрлюк дуниягъа кёчгенди.

Тилек этиу бла юйде къалайды? Мени ата-анамы 8 сабийли ююрюнде былай болгъанды: эртденликде азыкъ ашарны аллында биз барыбыз да бирге жыйылыучу эдик. Биз „Сен жарыкъ эртденликде жукълама эм, ёрге тура, сен кесинги тилекде кючлерге ашыкъ“... деген неда „Раббийге махтау айт, мени къарыуум, Уллу Аллахны махта!“ деген жырны жырлай эдик. Андан сора Библияны бир башын окъуй эдик. Ахырында мени атам тилек этиучю эди. Мен диннге ийнануюму къойгъандан сора окъуна бизни ююбюзде Аллахдан тилек этиуюню къоймай бардыргъандыла. Мен терсине кетип, жаш офицер болгъанымда, ышангысыз жолгъа тюшгенимде да, атамы-анамы тилеклери манга мени тыярча жыжым болгъандыла. Сиз ююююзде эртденлик тилеклеге жыйыламысыз? Мен Сизге айтама, эрле! Ююююзге кереклисича башчылыкъ этмеген эсегиз, Сизни сабийлеригизни эм къатынларыгъызны жанларыны юсюнден жууап бериригизни Аллах кюнлени биринде излер. Сиз кюнню къалай башлайсыз? Сизде жырла жырланамыдыла? Аллахны Сёзю окъуламыды? Сиз тилек тилей билмеймисиз? Алай Сизни ууакъ сабийчиклеригиз: „Ата, эртденликде бизни бла бирге тилек эт!“ деп тилеселе, къалай болукъду?

Эссенде бир огъурлу жюююсхан юююме кел деп тилеген эди. Къатыны бла жангыз кеси тургъан заманда баргъанымда ол манга быллай хапар айтды: „Къаллай эсе да бир сейирлик иш болгъанды. Мени 16-жыллыкъ жашым Сизни жаш тёлю бла тубешиуююзден сора къайтып келип: „Бизни ююбюзде адамла тилек нек этмейдиле?“ деп соргъанды. Ол – адетдеги жорукъ кибик бир затды ансы, аны бир тюрлю магъанасы жокъду, деп алай ангы-

латыргъа умут этгенимде, жаш дагъыда манга: „Ата, Сыйлы Нюрню юсюнден сени акъылынг къалайды?“ деп сорду. Мен Аны юсюнден арталлыда сагъыш этмейме дегенимде жаш манга: „Ма бизни юйюрюбюзню насыпсызлыгъы андады. Бизге Сыйлы Нюрню юсюнден тилек тилерча аллай ата керекди!“ деп жууаплады. Ол жюйюсханни хапары алай болгъан эди. Ол заманда мен анга: „Мен Сизни жашыгъыз бла сѐлешип, кесини атасына ол асыры адепсиз сѐзле айтханын ангылатсаммы иги болур?“ – деп соргъан эдим. Алай жюйюсхан аны къабыл кѐрмей: „Угъай, угъай! Жаланда мени сагъышым: жашым тюз эсе, мен терс жолдама! деп алайды“ деди. Жаш тюздю, Сиз а терс жолдасыз деп айтыудан башха манга жукъ къалмагъан эди. „Мен кѐркѳгъан да олду, алай мен не этейим?“ деп жюйюсханни сорууу алай болгъан эди.

Ангылаймысыз, юйюрню таматасы формада кесини уллу жууаплылыгъын эслемей ычхындыргъаны билмей тургъанлай ол адамгъа ачыкъланганды. Кесигизни сабийлеригизге кийим кийдиргенигиз бла ашатханыгъыз тамамлыкъ этмейди. Сизде, аталада, андан игида уллу жууаплылыкъ барды! Тилек эте билемисиз?

Тенгизчиледе къаллай эсе да бир кѳзге кѐрюннген болмачы кемени юсюнден таурух жюрюйдю. Бир адамы да къалмай кетген ол кеме жер шарны битеу тенгизлеринде жюзюп айланады, алай суугъа батмайды. Эм тенгизде ол кемеге теплоходла тюбеялсала, аны бла радио байламлыкъ кѳураргъа кюрешедиле, ол а жууап бермейди. Бусагъатдагъы заманны адамлары ол кемеге ушайдыла. Аллах бизни бла байламлыкъ кѳураргъа кюрешеди. Тюрлю-тюрлю ишле, къайгъыла формада эм бек алгъа Кесини Сѳзюню юсю бла Аллах бизге Кесини сигналларын жибереди. Алай биз жууап бералмайбыз. Болмачы кемеле!

Бир жол былай болгъанды: мен бу темадан ууаз берип бошагъанлай гитче сабийчик кесини анасына: „Кафедрадан бу адам быллай бир нек урушады?“ деп соргъанды. Сиз мени ангылай болурсуз деп умут этеме, мен урушмайма, алай мени жюрегим а асыры жазыкъсыннгандан жарылады: бизни жарлы халкъыбыз – интеллигенция-

быз эм ишчилерибиз, эр кишилерибиз эм тиширыуларыбыз, къартларыбыз эм жашларыбыз – не чекге жетдиле, бизни къатыбызда тургъан Аллахны чакъырыргъа энди кишини да къолундан келмейди.

Кёп адамла кеслерин масихчиге санайдыла да тилек эте уа билмейдиле.

Юйюрледе болгъанымда мен быллай хапарны кёп эшитеме: „Биз динни бек тутхан адамлабыз, жюйюсхан пастор. Мени анам пастор Шульцну танычу эди. Сиз а аны таныймы эдигиз? Угъаймы? Мени анам а аны бек иги танный эди!“ Ол заманда мен быллай жууап этеме: „Сиз Иссаны атын айтып чакъыраламысыз, Сиз тилек эталамысыз? – ма ишни башы олду. Сиз Иссаны билмей эсегиз, Сизни жолугъуз тюзюнлей жаханымгеди“. Айып этмегиз, хар биригиз кесигизге: „Мен тилек эте билемеми? Мен тилек этемеми?“ деп соруугъуз. Эм ол соруугъа кесигиз жууап этигиз.

„Боллукъду, пастор Буш, тохтагъыз! Андан эсе мен тилек этерге къалай юйрениригими айтыгъыз!“ – деп Сиз, баям, алай айтырсыз. Мен тюз ол затха кёчеме.

2. ТИЛЕК ЭТЕРГЕ МЕН КЪАЛАЙ ЮЙРЕНЕЙИМ?

а) Жашауну биринчи къычырыгъы

Алайды да, сёлеширге къалай юйренедиле? Сёлеширге къалай юйреннгенигизни Сиз эсигизге тюшюраллыкъмысыз? Угъай, Сиз энди аны эсге тюшюраллыкъ туююлсюз! Мен да алайма. Алай Сиз тилек этерге юйренирге сюе эсегиз, жашауну, керти да Аллахда жашауну биринчи таушун эшитдирирге керекди. Аны къалай этерге керек болгъанын мен бусагъатда Сизге айтайым.

Исса бир жол быллай ишни юсюнден хапар айтханды. Эки адам килисагъа келгендиле. Аладан бирлери жамаутны арасында даражасы бийик болгъан белгили адам эди. Олсагъат окъуна алгъа ётюп, ол: „Сыйлы Аллах, мен быллай иги болгъаным ючюн Санга ыспас этеме“, дегенди. Аллах а олсагъат окъуна анга тынгылауну къойгъанды. Ол адам нелляй бир да сёлешаллыкъ эди, алай Аллах андан

сора анга тынгыламагъанды. Алай болады! Экинчи адам бек ышангысыз кӧрюнгенди. Аманлыкъчы халлери бла деп биз алай айтыр эдик. Ол саудюгерчи, гудучу неда алай тюрлю биреулен эди. Инжил анга „Жасакъ жыйыучу“ дейди. Килисагъа киргенинде, ол тӧгерекдеги къуанчлы халдан къоркъду, эшикни босагъасында тохтады да: „Мында манга арталлыда жер жокъду! Мени жерим мында угъай, хар зат башы тӧбюне бола туруучу трактирдеди“, деди ичинден. Кетерге тебирейди да, ол сора нек келгенин эсине тӧшюреди. Аллахны кюсеу анда чексиз уллуду. Атагъа къайтыргъа керекди! Эм ол кеталмайды, ол адам. Ол кирген да эталмайды. Жашау къалай болгъанын эсине тӧшюреди да кӧолларынын ёшонюне салып, жангыз: „Аллах, Мен гюняхлыгъа мархамат эт!“ деген сӧзлени айтады. Ол кезиуде кӧкдеги мӧлекле жырлагъандыла, нек дегенде адамгъа жан киргенди, деп айтылады Инжилде.

Жангы жашауну биринчи кычырыгъы: „Мен гюнях ишле этгенме!“ деп алайды. Мен аны юсюнден Сизге бир юлгюде айтайым. Мени биринчи жашым тууа туруп, мени къатынымы кӧозлауу бек кыйын болгъан эди. Мен Иссаны: „Кӧозлай туруп тишируу мудахлыкъ сынаиды“, деген сӧзлерини юсюнден сагъыш этген эдим. Мени багъалы къатыным тӧзалмаз деп манга алай кӧрюне эди. Алайлай мен ауазчыкъ эшитдим, иничге ауазчыкъ. Ол сабийчик эди! Жангы жашау! Ол иничге ауазчыкъдан ариу макъам болургъа амалы жокъду. Аны эшитгенлей мен кычырып жилип башладым. Сиз ангылаймысыз, мени ол титиретген эди: жангы жашауну биринчи кычырыгъы!

Эм кӧремисиз, ахырында, адамгъа кертиликни жарыгъы ачылып, ол: „Мен гюнях ишле этгенме! Манга, гюняхлыгъа, бир мархамат эт!“ десе, Аллахха жашауну биринчи кычырыгъы олду. Алгъа ол кычырыкъ болмагъан эсе, битеу Сизни тилеклеригиз жукъ да тӧююлдюле. Мен алыкъа жашауун биринчи кычырыу бла угъай, узун сӧлешилеуле бла башлагъан сабийни кӧрмегенме. Тӧз ол формада Аллахны Патчахлыгъына да башха жол жокъду!

Жашауда биринчи кычырыкъ! Сиз аны сынагъанмысыз? Угъаймы? Аллах ючюн, алай эсе, Сиз бойсунургъа

керексиз! Мен жаланда килиса ючюн пропагандист туююлме, алай Сизни бир кыауумларыгъыз жаханымге бармасала бек сюеме! Анга башха жол жокъду, Сиз жашауну, Аллахда жашауну биринчи кыычырыгъын айтып: „Мен гюнях ишле этгенме! Манга, гюняхлыгъа, бир мархамат эт!“ дерге керексиз.

Хауле жаш тонгузладан юйюне кыайтханында бек алгъа ол: „Атабыз, Мен кёкге кыажану эм Сени аллында да гюнях иш этгенме“ дегенди. Эм тюз Сиз алай айтханыгъызлай, Аллахны Уланы, Исса Сизге: „Багъалы шуехум, мен сени гюняхларынг ючюн ёлгенме! Мен сени борчунгу тёлегенме!“ дерикди.

б) Жаланда Аллахны сабийлери кертида тилек эталлыкъдыла

Алгъаракъда мен юч аламат ариу сабийчиги бла – жашчыгъы эм эки кыызчыгъы бла – бир танышыма тубегенме. Сабийле барысы да бирге аталары бла сёлеше тургъанларын эследим. Аталары аланы сорууларыны барысыны да жууап этерге кюреше эди. Тубегенлей мен: „Кюн ахшы болсун, жюйюсхан, кюн ахшы болсун, сабийле!“ деп саламлашдым. Алай сабийле олсагъат шум болдула. Сабийле кертида кёллери бла жаланда кеслери ни аталары неда аналары бла сёлеширге боллукъдула. Тыш адам кыошулса, ала уяладыла.

Биз да ол формада жаланда Аллахны сабийлери болгъаныбызлай тилек тилеялабыз! Алай биз тилек эте билмейбиз, нек дегенде Аллахны сабийлери туююлбюз.

Хау, кертиди, биз „килисачыла“ туююлбюзмю, биз конфирмация этилгенбиз: биз „христианлабыз“, биз Рождество килисагъа барабыз, биз пастор бла бек жарыкъ саламлашабыз эм аны кёлюне тиерча ишле этмейбиз. Ууаз бериучюледен бири бир жол: „Ала диннге бурулгъан кыоянладыла“, дегенди. Айтханынгы магъанасы неди деп соргъанларында, ол былай жууаплагъанды: „Кыоянны тутуп диннге бургъанлыгъынга, ол, башхасы жокъду, дагъыда талагъа кыачады. Ала да алайдыла: диннге кыайтхандан сора жангъыдан динсиз жашаугъа барадыла“. Багъалы шу-

ёхла! Алай эсе, Сиз тилек эталлыкъ туююлсюз! Кертида тилек эталлыкъла жаланда Аллахны сабийлеридиле! Аны себепли чынтты къууанчлы жаланда Аллахны сабийлери болаллыкъдыла!

Кёремесиз? Сиз Аллахны сабийлери болургъа керексиз! Халыгъызгъа кёре, Сиз Аллахны сабийлери туююлсюз. Сизни масихчи тюрсюнюгюз болургъа да болур, алай Сиз Аллахны сабийлери туююлсюз. Сабий бир ишексиз тууаргъа керекди, Аллахны сабии уа бир ишексиз жангыдан тууну сынаргъа керекди. Сиз Аллахха сабий болургъа керексиз, Сиз жаланда ол заманда тилек эталлыкъсыз! Аллахны сабийлери тилексиз жашаялмайдыла. Аллахны сабийлерине тилек этиу солуу кибикди. Мени жашларым чам этген халда бир бирлерине: „Солууну унутма!“ деп эсгертедиле. Сиз а жаныгъызны солууну юсюнден унутасыз! Аллахны сабийлерине тилек этиуню магъанасы солуу демекликди. Алайды да, Сиз Аллахны сабии болургъа керексиз.

Адам Аллахха сабий къалай болаллыгъыны юсюнден мен Сизге къысха айтайым: жаланда Иссаны юсю бла! „Мен эшикме. Мени бла кирген къутуллукъду“, дейди Ол. Ма жашауну къарангысыны ичи бла Сизге Исса барады, къолларына чойледен тюшген жаралары бла эр киши. Эндиге дери Сизни Аны бла ишигиз болмагъанды. Иссаны юсюнден хапар Сизге ётюрюк затча кёрюне эди. Алай Ол Сизни аллыгъызгъа келе турады. Анда Сиз башха ёнчелеудеги Эр кишини, Бар Аллахны Уланы, Сизни Къутхартычуну таныргъа болурсуз. Аллахны сабии болуугъа жетишиуню жолунда биринчи атлам – Иссаны таныуду. Экинчи атлам – Ол мени ич жашаууму, жанымы тынгысызлыгъын, жашырын терс ишлерими, жашлыкъда этген гюняхларымы низамгъа келтираллыкъды деп Иссагъа чексиз ийнаныуду! Эски Кесаматны эр кишилеринден бири: „Мени сюдюмю эм мени даулашыууму Сен этгенсе“ дейди. Кюнлени биринде аллай ууахты келеди: Иссагъа асыры толу ышаннгандан, алгъыннгы жашаунгу къабыл кёрмезге таукелленесе да, битеу жашаунгу уа Аны къолуна бересе. Биз анга жангыдан туу дейбиз. Мени жашауумда ол 18-жыллыгъымда аллахсыз жашауну харам этип,

кесими жашаууму Иссагъа бергенимде болгъанды. Ол ишде манга бир адам да болушмагъанды. Мен да Сизге болушаллыкъ туююлме. Ол затны Сиз Аны Кеси бла этерге керек боллукъсуз. Таукелленигиз да айтыгъыз Анга: „Аллах, жашаууму ал: ол битеулей Санга жораланнганды“. Ол затны этген ууахтыгъызда Сиз Аллахха бала боллукъсуз. Манга келедиле да адамла: башха жолла бла да къутхарылыргъа боллукъду дейдиле. Сынап кёрюгюз! Алай мен Сизге айтайым: Аллахны Патчахлыгъына эшик жангыз бирди! Аны аты – Иссады! Бизни ючюн ёлген эм жангъдан тиргизилген Исса!

Тилейме, Иссаны аллына чыгъыгъыз. Ол Сизни эртеден бери излейди! Сиз Аллахха бала болсагъыз, ол заманда Сиз тилек эталлыкъсыз, Ол заманда Сизни жашауугъузну къыйынлыкълары бошаллыкъдыла, ол заманда сабий кесини атасына айтханча, битеу жюрегигизде болгъанны Иссагъа айталлыкъсыз.

Мен къарт пастор болгъаным себепли кёп адамны къалай болгъанын билгенме эм бир затха толу ийнанганма: хар адамны кесини мудах жашырын затлары барды эм ол битеу жашаууну узунуна аланы юсюнден къайгъы этгенлей барады. Алай Аллахха сабий болсанг а, жюрегингде болгъанны Иссагъа айтыргъа онг барды. Унутургъа кесинги къолунгдан келмеген мудах жашырынлыкъларынгы юсюнден, кесинги тапсыз байламлыкъларынгы эм къылыкъларынгы юсюнден Анга айтыргъа онг барды. Бир адамгъа да ышаналмазлыкъ затынгы Анга айтыргъа боллукъса. Бир 18-жыллыкъ жаш кесини юсюнден хапар айта, масихчи болуп тургъанлай аны бир жолу масихчиликден кёлю чыгъаргъа аздан къалгъанды. Эм ма Инжилни дерсини аллында ол Иссагъа айланып: „Исса, Сен бюгюн ингирде бек алгъа манга Сёзюнгю айтмасанг, мен хар нени да къоярыкъма. Белгили бир шарт ангылауум болмаса, уллу шахарда кесими да, жашауну да къолда тутаргъа мени кючюм жетмейди“, дегенди. Инжилни дерсинден сора юйюне къайтып келе туруб а жашха хар зат да ачыкъ болгъанды. Кесини хапарын андан ары ол былай айтханды: „Исса мени тилегими эшитгенди да мени бла кеси энчи сёлешгенди“.

Ийнанмаулукъну эм тюнголуюлюкню теренинде тургъан ол жан, Иссагъа сѣлешип, андан жууап алгъаныны юсюнден хапар айтханы мени жюрегиме терен къатылгъанды. Ой, Сиз ангылаялсагъыз эди – кеслерини тилеклерине Аллахны сабийлери къаллай жууапла алгъанларын!

Мен урушда болгъанымда, анам манга былай жазгъан эди: „Мен бюгече сагъат юзде уянганма да, акъылыма сабийлерим бла туудукъларым келгендиле, мен отну ичинде тургъан сизни юсюгюзден, Канададан хапары келмей тургъан Елизаветаны юсюнден сагъыш этгенме. Алайлай мени аллай къайгъы басханды, сауутланган аскерчи мени темир къол къапла бла буугъанча. Анга чыдаялмай мен: „Исса, манга жангыз бир сѣз окъуна айт, быллай къайгъыны мен кѣтюраллыкъ туююлме!“ деп къаты тилегенме. Андан сора мен чыракъны жандыргъанма да, кесими Инжилими алып, аны ачханма. Анда мен окъугъан биринчи сѣзле была эдиле: „Битеу къайгъыларыгъызны аны боюнуна салыгъыз, нек дегенде Ол сизни юсюгюзден къайгъырады“... Андан сора мен олсагъат окъуна хар нени да кесими Къутхарыучуму боюнуна салып, чыракъны ѳчюлтгенме да къууанчлыкъда жукълагъанма. Ма кѣремисиз! Алай жалаңда Аллахны сабийи болгъан эталлыкъды!

Бир жол анам манга не айтханы эсиме тюшеди: „Тюене ингирде мен асыры арыгъандан тилек этерге къарыуум къалмагъан эди. Аны себепли жалаңда: „Багъалы Къутхарыучум, тынч кечели бол!“ – деген эдим“. Эм ол заманда мени акъылыма былай келди: „Кесини Рабийи бла Аллахны сабийи алай тап сѣлешеди! Ол бизни юсюбюзден кертида къайгъырады: хар сагъатда, кече да, кюн да Ол къатыбыздады, мен а Аны оноундама эм Анга толу ышаныргъа боллукъма.

Ангыладыгъызмы? Тилек эте билмеген бар эсе – ол кертида палахды. Мен Сизге жашауну биринчи къычырыгъын тилек этеме: „Мен гюняхлы болгъанма! Аллах, манга, гюняхлыгъа, хатерли бол!“ Сиз Иссаны къолунда болгъунчу, Аллахха сабий болгъунчу тынчаймазлыгъыгъызны сюеме! Ол заманда мен сизни юсюгюзден жарсыгъанымы къоярыкъма.

МЫНДАН СОРА ИЙНАНАЛЛЫКЪ ТЮЙЮЛ ЭСЕК, ЖАШАУДА КЪАЛАЙ ЧЫДАЙЫКЪ?

1. ИЙНАНЫУСУЗ ЧЫДАЯЛЛЫКЪ ТЮЙЮЛБЮЗ

Хау, мен эсгертирге керекме: ийнаналмагъан адамгъа жашауда чыдаргъа бек кыйынды. Аллаи ишге мен болушаллыкъ туююлме. Ийнанмагъан адамгъа болушургъа онг жокъду. Алай нек болгъанын Сизге ангьлатыргъа сюеме.

Аллах теологияны тезисиди, оюмуду неда табийгъатны кючюдю, неда аллай бир затды деп биз алай сунабыз. Алай, мени шуёхларым, Аллах – кертида жашауда болгъан эм хар неде хар нени да толтургъан инсанды. Аны себепли мен Аллах бла жарашып туююл эсем, мен Аллахны сабийи туююл эсем, жашаудан бир жанында турама. Ол а кьоркьуулу болумду.

Мени жашауумда бек уллу кьууанчым биринчи дуня урушну кезиунде жаш офицер болгъанымда алайлай: „Аллах а керти окьуна барды!“ деп ангьлагъанымда болгъанды. Мен кеси-кесиме автомобиль бла бара тургъанлай кесин кьаягъа ургъан адамча кёрюне эдим. Раббий Аллахха ийнанама деп, Ол дуняда болгъаны кертиди деп мен алгъын да айта эдим. Алай ма алайына мен Аллахны кертида барлыгъына тюбеп кьалдым.

Библияда бек сейирлик бир назму барды. Аллах аллай бир кертиди, Андан бугьаргъа не азда онг жокъду, деп назмуда алай айтылады. Анда: „Кёкге чыкьсам да, Сен андаса“... деген сёзле бардыла. Америкалы астронавт Гленн айтханнга кёре, анга бек уллу жангьлыкъ не болгъанды дегенде, анда, космос аппаратда анга Аллах анда да болгъаны ачыкьланганды! Алай бла, „кёкге чыкьсам да“ неда космос кенгликледе айлансам да: „Сен андаса!“ Эм мен магьыдан чыкьгъан жерни теренлиги 1000 метр болгъан бек терен шахтасында букьсам да, мен анда да Аллахны кёрлюк эдим! Назмуну жырлагъан: „Жаханымге барсам, анда да Сен“, дейди. Мен мындан алда Кали-

форниягъа учуп бара туруп, къатыным чемоданыма ол назмуну бир кесегин салгъан эди. Чемоданны Сан-Францискода ачып, аны мен окъугъан эдим: „Танг жарыгъыны къанатларын алып, тенгизни къыйырына кѣчсем да: анда да мени Сени къолунг элтирикди“. Аллах кертида болгъан уллу затды!

Аллах – кертида болгъан уллу зат эсе уа, Ол Андан бир жанында тургъан кимни да жууапха тартмай къоярыкъ туююлдо. Аллах болмагъанча, аны буйрукъларын эсге алмай жашай эсем, ыйых кюнню низамын сакъламай эсем, саякъ эсем, ётюрюк айта эсем, ата-анама намыс этмей эсем, Аллахны сыйлы кѣрмей эсем, сора мен керти жашаудан бир жанындама. Болсада алай бла мен жашауда чыдаяллыкъ туююлме! Бу дуняда тѣгерегигизге бир къарачыгъыз: ишлегенлери ючюн кѣп ахча алгъанла окъуна жетишдирамай дыгалас этип жашайдыла. Жюрекде ыразы болмаулукъ уллуду: энчи жашауда тюзелмегенлик, юйюр жашауда да ол формада.

„Мындан сора ийнаналлыкъ туююл эсек, биз жашауда къалай чыдайыкъ? Ай юйюнге биз былай бла жашауну хорлаяллыкъ туююлбюз! Ёлюмню уа бютюнда! Жюз жылдан бизни бирибиз да мында боллукъ туююлдо. Биз барыбыз да ёллюкбюз.

Баям, биреу: „Ёлюмден сора жукъ жокъду. Биз жокълукъгъа кетebиз!“ дер. Алай тергеу этигиз кесигиз, кимге ийнансагъыз игиди: Аллахны Сёзюнеми огъесе кесигизни жюрегигизгеми. Мен жашаууму узунуна жыйгъан затладан бирин да биргеме алаллыкъ туююлме деген зат билмей тургъанлай ачыкъ болса, ёлюмге къалай тюберге керекди. Баям, Сиз юй ишлегенсиз, менде уа аламат библиотека барды. Манга сыйлы болгъан затладан, аны кибик мен сюйген адамладан, – мен бир затны да, биреуню да биргеме алаллыкъ туююлме. Ёмюрлюк дунягъа биргебизге биз алаллыкъ жангыз бир зат барды – Аллахны аллында бизни терслигибиз. Бир сагъыш этчигиз: Сиз жатып ёле турасыз да бу затны ангылайсыз: „Мен нени да къоюп кетерге керекме, жаланда бусагъатда мени аманлыкъ ишлерим бла гюняхла-

рым барысы да мени бла бирге Сыйлы эм Тюзлюкю Алахны аллына барлыкъдыла!“

Аллахха ийнанмай биз Аны сюдуне, динсизлени айыпларын алгъанны сюдуне къалай барлыкъбыз? Биз а Аны аллына барлыкъбыз!

Раббий Исса кесини уллу халаллыгы бла былай айтханды: „Адамны санын ёлтюргенледен, аны жанын а ёлтюралмагъанладан къоркъмагъыз; санны, жанны да ёлтюраллыкъдан бегирек къоркъугъыз“.

Бир ненча жыл мындан алда Норвегияда белгили профессор Халлесби, чынтты хурметли оюмлу норвегли жашагъанды. Ыйыкъны ичинде ол радио бла ууаз бергенди. Микрофонну аллында сюелип аны былай айтханы бусагъатда да эсимдеди: „Баям, Сиз бюгюн ингирде тёшегигизге тынч жатарсыз, эртденликде уа жаханымде уянырсыз! Мен Сизни ол затдан тыяргъа сюерик эдим!“ Аны ол сёзлери бирда болмагъанча ачыуландыргъандыла, нек дегенде норвеглиле да „бусагъатдагы адамлагъа“ саналадыла, бусагъатда уа аны магъанасы уллуду. Ослода бек уллу газетни журналисти быллай магъанасы болгъан ал статья жазгъанды: „Ай юйюнге биз орта ёмюрледе жашамайбыз да! Радио кибики аллай бусагъатдагы учреждение арталлыда магъанасыз затны билдирир ючюн хайырланылгъаны адам кечмезлик ишди!“ Уллу газет аллай затны жазса уа, ууакъла да аны къайтарып айтадыла. Эм алай бла битеу газетлени бетлеринде: „Биз орта ёмюрледе жашамайбыз да! Жаханымни юсюнден айтыргъа профессоргъа жараймыды!“ деген сёзле кёп жазыладыла. Ол жаны бла ишни болушун ачыгъыракъ этерге Ослоду радиосу Халлесбиден тилегенди. Андан сора да профессор Халлесби микрофонну аллында сюеледи да былай айтады: „Мен ишни болушун ачыгъыракъ этерге керекме да мен алай этейим. Баям, Сиз бюгюн ингирде тёшегигизге тынч жатарсыз, эртденликде уа жаханымде уянырсыз. Мен Сизни ол затдан тыяргъа сюерик эдим!“ Андан сора къаллай ишле башландыла! Жаханым бармыды? – деп Норвегияны битеу епископларына соргъандыла. „Шпигель“ журнал окъуна бу ишге къошулуп,

„Норвегияда жаханымни юсюнден даулашыула“ деген уллу статьяны басмалагъанды. Ол даурдан сора жыл да ётгюнчю манга Ослода студентлеге лекцияла окъургъа, ингирде уа халкъны аллында лекцияла бла сёлеширге бир ненча кере тюшген эди. Алгъа пресс-конференция бардырылгъанды. Къонакъ юйде газетлени барысыны да келечилери жыйылгъандыла. Эм ма алайда бек сейирлик иш болады: онг жанымда дауурну башлагъан журналист, сол жанымда уа профессор Халлесби (Инжил басманы келечиси халда) олтура эдиле. Журналист къаты сёлешиюн башлады: „Пастор Буш, профессор Халлесби бла бизни келишмеген жерлерибиз бардыла. Сиз бусатгъатдагъы заманны адамысыз да. Сиз къалай санайсыз: жаханым бармыды?“ „Хау, – дедим мен, – айхайда, жаханым барды! Анга уа не сёз барды!“ – „Мен ангылаялмайма, Сиз алай къалай айтасыз?“ деди ол. „Мен Сизге сюйюп ангылатайым, – деп жууапладым мен. – Жаханым болгъанына мен ийнанама, нек дегенде Исса Кеси айтханды аны юсюнден. Битеу акъыллы адамланы барысындан да кёпню билген Исса айтханнга уа мен ийнанама!“

Аллахны Сёзю былай айтады: „Аллах кертиликни билиуню сюеди“. Ийнаныуну юсюнден биз аны ючюн айтабыз, нек дегенде Аллах жашауда эм ёлюмде кертиликге жол кёргюзтгенди“.

Биз мындан сора ийнаналлыкъ туююл эсек, жашауда къалай чыдайыкъ? Мен мындан сора ийнаналлыкъ туююл эсем, къыйынлыкъланы къалай хорлайым? Ийнаныубуз болмаса, бу жашауда биз чыдайллыкъ туююлбюз!

Аны башха амал бла ангылатыргъа манга эркин этигиз. Былай оюмлагъыз: Сизни бир алаMAT гитче алтын чабакъчыгъыгъыз барды. „Харипчик, санга къуруда суукъ сууда турургъа тюшеди! Мен санга табыракъ болумла къуаргъа сюеме!“ – дейсиз Сиз бир жол. Сиз аны суудан чыгъарасыз да, жумушакъ тюклю жан жаулукъ бла сыйпап, бек алаMAT алтын уягъа саласыз. Сиз анга алаMAT аш бересиз, алтын чабакъла не ашагъанларын мен билмейме, баям, гумулжукланы жумутхаларын неда анга ушагъан бир затны. Алайды да, Сиз анга бек иги, бек

семиз гумулжук жумуртхаланы бересиз да: „Мени багъалы алтын чабакъчыгъым, энди санга игиди: сенде аламат алтын уя, тауушлукъ гумулжук жумуртхала, таза хауа бардыла!“ дейсиз. Андан сора алтын чабакъчыкъ не этерикди? Ырызылыгъын билдирир ючюн ол къанатларын къагъып: сау бол, сау бол дерикмиди? Угъай, ол солуялмай, кесин жан жанына уруп башларыкъды. Сёлеширге къолундан келсе уа, ол: „Манга керек туююлдю сени алтын орунунг, манга керек туююлдюле гумулжук жумуртхала, мен кесими табийгъатыма барыргъа, сууда турургъа сюеме!“ дерик эди. Бизни табийгъатыбыз Бир Аллахды. Кёкню, жерни да эм бизни барыбызны да ол жаратханды. Швейцарияны миллет гимни: „Жашауубузну чыкъгъан жерлери Сендедиле“ деген сёзле бла башланады. Аллах табийгъатды! Аллах бла мени арабызда мамырлыкъ болмаса, мен кесими жанымы алтын орун бла ыразы этерге кюреширге боллукъма. Ангылаймысыз? Бусагъатдагъы адам кесини жанына битеу керекли затланы: зауукълукъланы, жолоучулукъну, айырма ашланы, иги чагъырны – хар нени да береди, алай аны жаны уа аланы жаратмай: „Бу затла барысы да, тюзюн айтханда, манга керек туююлдюле! Мен кесими табийгъатыма барыргъа сюеме, мен Аллах бла мамырлыкъда турургъа сюеме!“ дейди. Кесигиз кесигизге огъурсуз болмагъыз! Биз Аллах бла мамырлыкъгъа жетишгинчи ичибизде бизни жюрегибиз къычырады! Чабакъ кесини табийгъатына итингенча, бизни жаныбыз да бизни табийгъатыбызгъа – Аллахха барыргъа сюеди.

Биз мындан сора ийнаналлыкъ туююл эсек, жашауда къалай чыдайыкъ да? Анга мен жалаңда былай айталлыкъма: „Бир амал бла да угъай! Не жашауда, не ёлюмде, не ёмюрлюкде!“ Эм Сиз манга: угъай, адамла уа жашауда танг кесек иги жетишимли боладыла десегиз, мен Сизге: ол жалаңда тышындан къарагъанда жетишимди, деп жууапаргъа керекме. Алай туююлмюдю? Юлгюге Гётени алайыкъ, – ол ариу, бай, акъыллы адам болгъанды, министрни къуллугъунда ишлегенди, къысхасын айтсакъ: неси да болгъанды, алай ахырында уа: чынт-

тыда жаны тынчайган сагъатланы барысын да бирге кьошханда юч кюн хазна болгъу эди дегенди. Жашау аллай бир кьайгылыды. Угъай, ийнаныу болмаса, жашау бла жарашаллыкъ тьююлбюз.

Мен Сизге айтыргъа керекли затланы бири олду. Экинчисине кёчеме:

2. ИШНИ БАШЫ ЧЫНТТЫ ИЙНАНЫУДАДЫ

Бек ахырында ишни башы неди дегенде – Сизни чынтты, кьутхарыучу ийнаныуугъуз болургъа керекди!

Хар адамны кесини ийнаныуу барды. Мен жаш студент болган кезиуумде бир жол юйде анамда турсам, бир тиширыу аны кёре келген эди. Алай анам юйде болмагъаны себепли, мен аны олтуртдум да: Сизге мени бла сёлешгенигизге ыразы болургъа тюшерикди дедим. „Бек ахшы, – деди ол, – алай Сиз не зат бла кюрешесиз?“ – „Мен теологияны окъуйма“, – деп жууапладым мен. „Не-ни? – деп кьычырды ол. – Теологияны? Энди уа ким ийнанырыкъды? Ол болмаган ишди!“ Эм ол кьарт тиширыу Гётени атын болушлукъгъа чакъырады да (ол иш Гёте жашаган Франкфуртда эди), ёхтем халда: „Биз бусагъатда Гётеге ийнанабыз! Масихчилик эртде окъуна эскиргенди!“ дейди. Сёлешиубюз манга хычыуун кёрюнмегени себепли, анга: „Багъалы бийче, сорургъа эркин этигиз: Сизни жашаугъуз кьалайды?“ деп соруп сёзню башха темагъа кёчюреме. Эм ол терк окъуна столну кьолу бла кьагъып: „Той, той, той! Аны юсюнден сорургъа жараймыды?“ дегенди. „Кечиригиз, той, той, той дегенни магъанасы неди?“ – деп мен алай сордум. „Ол палахдан сакълайды!“ деди тиширыу. „Алай бла, – дедим мен, – Сиз Бир Аллахха ийнаныуну кери атхансыз да, „той, той, тойгъа“ бла кьангагъа кьагъыугъамы ийнана-насыз? Ма санга! АлаMAT алышындырыу!“

Эм былайда мени акъылыма бир зат келди: хар адам бир затха ийнанады. Мендеги кьутхарырча чынтты ийнаныумуду? – деп жаланда иш андады. „Сизни ийнаныу-

угъуз бар эсе, бек башы олду!“ деп бусагъатда алай айтадыла. Былай айтыулары кѣп эшитирге боллукъду: „Мен Раббий Аллахха ийнанам!“ „Мен табийгъатха ийнанам!“ „Мен къадаргъа ийнанам!“ „Мен келлик заманны билиуге ийнанам!“ Угъай, угъай, шуѣхларым, мен чынтты ийнаныуну юсюнден, мамырлыкъ, Аллах бла мамырлыкъ, жюрекде мамырлыкъ берген ийнаныуну юсюнден айтама да, бек башы олду. Манга мени жаханымден къутхарлыкъ ийнаныу керекди. Ол ийнаныуну мен мында сезерикме, нек дегенде ол манга саугъагъа жангы жашау береди. Башха тюрлю ийнаныу манга керек туюлюдо. Кѣп адамла бир заманда Германиягъа, ахыр хорламгъа, фюрерге ийнана эдиле. Андан не хайыр болду да? Манга, чынтты, къутхарыучу ийнаныу керекди!

Алай чынтты, къутхарыучу ийнаныу – ол Иссагъа, Бир Аллахны Уланына ийнаныуду! Динни мурдорун салгъаннга угъай (аллайла кѣпдоле), Масих Иссагъа, Бир Аллахны Уланына. Энди уа мен Иссагъа ийнаныу не болгъаныны юсюнден айтайым.

Инжилде алапат хапар жазылады, анда Иссагъа чынтты ийнаныу ачыкъ кѣргюзтюледи. Келигиз биз 2000 жыл мындан алда Иерусалимни къабакъ эшиклеринден тышына, Голгофа таугъа адам ѣлтюрюлюучю жерге бара тургъанча эсибизге алай келтирейик. Къычыргъан эм жилигъан адамлагъа эс бурмагъыз! Къалауурда тургъан эм сюд этилгенлени кийимлерин ким аллыкъды деп чѣп ата тургъан римли аскерчилеге эс бурмагъыз! Алай башыбызны кѣтюрюп къарайыкъ: ортада къачда Аллахны чюйле урулуп бегитилген Уланы энишге салыныпды! Аны башына кийдирилген кѣкен бѣркден бети къаннга боялгъанды. Алайда Аллах асылыпды. Аны онг жанында аманлыкъчы асылыпды. Анга да ѣлтюрюрге сюд этгендиле. Сол жанында да бир аманлыкъчы. Алайлай ол аманлыкъчыладан бири былай къычырып тебирейди: „Тынгылачы Сен, ортадагъы, Мен Аллахны Уланыма деп Сен алай айтхан эдинг. Кертиси бла Сен ѣтюрюкчю угъай, Аллахны Уланы эсенг, къачдан тюш да манга да болуш!“ Ой, аны ангыларгъа боллукъду. Башха заманда,

баям, айталмазлыгын адам ёлюм кьоркьюу тюшгенде айтады. Андан сора бирси да сёлеше башлады. Кесини нёгерине ол: „Сен алыкъа да Аллахдан кьоркъмаймыса?!“ деди. Ол сёзюн башлайды да Аллах сыйлы эм огьурсуз болгъаны ачыкъланады.

Бизни шахарларыбызда бомбала чачдырыла туруп адамла толу абызырагъан эдиле. „Аллах огьурсуз болургъа да боллукъду! „Аллах кесини жакълауун этмезге боллукъду! Эм сен алыкъа да Аллахдан кьоркъмаймыса?!“ деп айтылмагъаны ючюн, баям, жыйылыу терс болур. Кеслерине ахча этер ючюн адамла мыллыкъланы малтап айланганда: „Сиз алыкъа да Аллахдан кьоркъмайсыз!“ деп кычырыргъа тийишли эди. Жашауларын халекликде ётдюре тургъан жаш адамлагъа: „Сиз алыкъа да Аллахдан кьоркъмаймысыз!? Сиз не ойлайсыз? Сокьур болупму къалгъансыз?“ дерге керек эди. Хар не да Аллахны сыйлылыгын бла огьурсузлугъун сезиуден башланады. Алайды да аманлыкъчы, ол терслиги болгъан адам: „Бизге тюз сюд этилгенди! Биз ол затха тийишлибиз!“ дейди. Кьутхарычу ийнаныулукъгъа элтген экинчи зат олду: терслиги болгъанын ангылау.

Манга: „Мен ийнаналлыкъ тьююлме!“ деген кёп адамлагъа тюбегенме. „Аллахны аллында терс болгъаныгъызыны юсюнден сагъыш этгенмисиз?“ деп мен аллайлагъа алай соргъанма. „Угъай, мен тюз этеме эм кишиден да кьоркъмайма“, деселе, мен алагъа: „Сиз кесигиз кесигизни алдап тургъан къадар бирде кертиликге бир заманда да келлик тьююлсюз!“ дегенме.

Мындан алда мен биреуге тюбегенме, ол да манга: „Мен тюз этеме эм кишиден да кьоркъмайма!“ деген эди. Анга угъай дей, мен: „Алгъышлайма! Мен алай айталлыкъ тьююлме. Мени жашауумда кёп зат тийишлисича тьююлдю“, деген эдим. „Айхайда, бурмай, битеу барысын да тюз айтханда...“ деп ол алай жууаплады. „Ой, – дегенме мен анга, – Аллах тюзюн излейти, алай Сиз а кесигизни алдамазсыз да юйюнге!“ Билип кьоюгъуз! Сиз жалаанда гюняхха гюнях дей башласагъыз, кесигизни эркеклик-тишилик жаны бла кир ишлеригиз-

ни атына кѡахмелик десегиз, сатлыкѡ ишигизге сатлыкѡ иш десегиз, ётюрюгюгюзню атына хыйлалыкѡ демей, ётюрюк десегиз, кесигизни асыры бек суююуогюзню тюз иште санамай, кесигизни Аллахча кёрюуогюзге – ол а Аллахны суратына табынуу болгъанына женгдирсегиз, Сизде чынтты, кѡутхарыучу ийнаныу ол заманда боллукѡду. Ахырында мен гюняхха гюнях дей башлап, Аллахха айланып: „Раббий, мен Сени сюдюнге тийишлиме!“ дей эсем, мени кѡутхарыучу ийнаныулукѡгъа элтген экинчи зат олду. Бизни бла бир кезиуде жашагъан адамла: „Хар зат бек игиди!“ деп кеслерине кёл этдиргенлери къалай аманды! Алай Аллах бир заманда бизни бетлерибизни ачыкълар!

Андан сора ол аманлыкѡчы адам Иссагъа: „Сен бир тюрлю осаллыкѡ этмеген эдинг да, Сен былайда тагъылып нек тураса?“ деп соргъанды. Эм алайда аны акъылына: „Бу былайда мени ючюн асылып турады да! Ол мени терслигими боюнуна алып элтип барады!“ деген оюм келеди! Андан сора ол: „Раббий, Сен – Патчахса, Кесинги Патчахлыгъынга баргъанынглай, мени эсинге тюшюр!“ деп тилейди. Ючюнчю буду: Исса бизни ючюн ёлгени себепли, Ол бизге ёмюрлюк кѡутхарыуну саугъагъа бергенине аманлыкѡчы ийнанады. Исса уа: „Бюгюн окъуна Мени бла жаннетде боллукѡса!“ дейди.

Алай бла, кѡутхарыучу ийнаныу дегенни магъанасы неди дегенде, Аллахны сыйлылыгъы манга ачылады, мен кесими жоулгъан халымы ангылайма эм мени кѡутхарлыкѡ жалаңда мени ючюн къачда ёле тургъан Исса болгъанын ангылайма. Аллай ийнаныусуз Сиз арталлыда чыдааллыкѡ туююлсюз! Сизге мен башха бир зат да айталлыкѡ туююлме!

Асыры бир жанлы оюм этесе, деп адамла манга тырман этгендиле. Анга мен жалаңда былай жууаплааллыкѡма: „Кечгинлик беригиз! Алай жашауну, ёлюмню эм сюдню хорлар ючюн жангыз бир жол барды, ол буду: мен – гюняхлыма, Иссагъа келеме, тобагъа къайтама, гюняхларымы ачыкълайма эм Иссаны къаны къачдан, Аны бетинден, жыякъларындан саркѡгъанына, мени

сансыз кѣп айыбым болгъанына, алай мени Иссаны къаны жуугъанына ийнанама“. Сиз жангыз бир айтымны: „Исса мени ючюн ѳлгенди!“ деген сѳзлени бир заманда да унутмасагъыз, бек сюерик эдим. Сиз эртденбла эртде тургъаныгъызлай, Сизни акъылыгъызда: „Исса мени ючюн ѳлгенди!“ деген сѳзле эшитилсинле. Сиз тамбла кесигизни ишигизде болгъан заманыгъызда, жашауну къызгъан кезиуонде, олсагъат Сизни акъылыгъызгъа: „Исса мени ючюн ѳлгенди!“ деген оюм келсин. Эм ол заманда Сиз Аллахны игилиги бла Аны аллында баш уруп: „Мени ючюн ѳлгенди! Мени ючюн! Алайды да, мен ол затха ийнаналлыкъма!“ дерсиз. Тюз Сиз ол затха жетишген ууахтыда – Сиз Аллахны баласы боласыз! „Мен эшикме. Мени бла кирген – къутхарыллыкъды“, – дейди Исса.

Ючюнчюден, мен дагъыда манга кѣп адамла айтханы юсюнден айтыргъа керекме: „Хау, пастор Буш, ма тюз ол Сиз айтхан затха мен ийнаналлыкъ туююлме. Мен Сизге тынгылагъан заманда хар зат да иги кѳрюнеди, алай анга мен ийнаналмайма“. Мен энди анга да жууап этерге сюерик эдим. Алай айтхан адамланы мен юч къауумгъа юлеширге сюеме. Алайды да:

3. ИЙНАНАЛМАГЪАН АДАМЛА...

а) ...нек дегенде, ала дин тутхан адамла туююлдюле

Биринчи къауумдагъыла манга былай ангылатханладыла: „Мен ийнаналлыкъ туююлме, нек дегенде мен дин тутхан адам туююлме. Сиз, жюйюсхан пастор, дин тутхан адамсыз, мен а – туююлме!“ Ол затха мен жаланда былай жууап эталлыкъма: „Мен да дин тутхан адам туююлме“. Къонгуроу таууш, ладан эм аллай башха затла мени уллу къууандырмайдыла. Арт жыллада Эссенде мен жаланда бир ушагъыулу духовой оркестр болгъан бир залда ууаз бергениме бек ыразыма. Не орган деген сырыйнала, не къонгуроула жокъ эдиле, эм ала манга керек туююл эдиле. Мен алагъа къажау туююлме, алай

аланы кереклиге санамайма. Ма кёремисиз мен кьаллай бир дин тутхан адамма!

Аллахны Уланы Исса жер юсюнде болгъанда, дин тутхан адамла кёп болгъандыла. Ол заманда книжникле, фарисейле болгъандыла – ала бек дин тутхан адамла эдиле. Сёз ючюн, садуккейле кемчиликлеге тёзюмлюрек, дин тутхан адамла болгъандыла. Бусагъатда жашасала, ала: „Мен Аллахны табийгъатда излейме“ дерик эдиле. Нацистлени заманында ала: „Бизни байракъларыбызда Аллахны сураты барды“ дей эдиле. Ала не кезиуде да динлидиле. Эм ол динли адамла Аллахны Уланын кергендиле. Ол аланы компанияларына келишмей эди. Арталлыда дин тутмагъан адамла да болгъандыла: халек айланган тиширыула, саудюгерчиле (Инжил алагъа жасакъ жыйыучула дейди), кеслерине жашау этерча ётмек табар ючюн битеу къарыуларын ишлерине салгъан санагъатчыла (ремесленникле), башхаланы тонап кесине „ахча этген“ Закхей деген белгили адам. Ала арталлыда дин тутмагъан къужур адамла болгъандыла. Алай ала Иссаны ангылагъандыла! Ол алай кьалай болгъанды да? Ала терс жашагъанлары себепли гюняхлы болгъанларын билгендиле. Алай ма Къутхарыучу келеди да гюняхлыланы Аллахны сабийлерине айландырады эм ала Анга ийнаннгандыла.

Исса дин тутхан адамланы бютюнда динли этер ючюн угъай, гюняхлыланы ёлюмден бла жаханымден къутхарып Аллахха сабийле этер ючюн келгенди. „Мен ийналлыкъ туююлме, нек дегенде мен динли туююлме“ дегенле бар эселе, мен алагъа: „Аллахны сабийлери болургъа сизде битеу онгла бардыла!“ деп айталлыкъма. Биз гюняхлыла болгъаныбызны барыбыз да билебиз, алай „Исса мени ючюн ёлгенди!“ Мен кьайтарып айтама: „Исса дин тутхан адамланы бютюнда динли этер ючюн угъай, жоюла тургъан гюняхлыланы Бир Аллахха сабийле этер ючюн келгенди!“

б) ...нек дегенде ала ийнаныргъа суймейдиле

Экинчи кьауумдагъыла биз ийналмайбыз деучю-

ледиле. Алай ала керти да кёллери бла айтсала эди: биз арталлыда ийнаныргъа да суймейбиз дерик эдиле. Ала ийнансала, битеу жашау халларын тюрлендирирге тюшерик эди. Аны этерге уа ала суймейдиле... Жашаулары терс жашау болгъанын да ала биледиле. Ала Аллахны сабийлери болсала уа, хар не да ачыкъланып къаллыкъ эди. Угъай, алай этерге ала суймейдиле. Алай этселе, баям, аланы иш нёгерлери хиликкя этип кюлюкдюле! Ала масихчиле болуп къалсала, аланы жууукълары уа не айтырыкъдыла? Угъай, алай эсе, керек туююлдю! Аны себепли биз ийнаналмайбыз деучю адамлагъа тубесегиз, Сиз алагъа игирек эс буруп къарагъыз, андан эсе ала ийнаныргъа суймейбиз деселе иги туююлдю?!

Инжилде адамны титиретирча хапар айтылады. Аллахны Уланы Раббий Исса Елеон тауда олтуруп турады. Аны аллында, ёзенде кюнню бек ариу жарытыуунда Иерусалим шахар орналыпды. Узакъда тау сюеледи, анда уа аламат тилек юй. Аны юсюнден айта, мажюсюле окъуна дуняда бек тауушлукъ затладан бирине санаргъа боллукъду деучю эдиле. Ала барысы да Аны аллындадыла. Болсада алайына сохтала Иссаны бетинде жилимукъла агъып баргъанларын кёрюп бек къоркъдула. Ала Анга сейир этип, не болду дегенча къарайдыла. Эм ол заманда Исса Масих айтады: „Иерусалим, Иерусалим, къанатлы кесини балаларын къанатларыны тубюне жыйгъанча, мен сени сабийлеринги жыяргъа ненча кере умут этген эдим, алай сиз унамагъан эдигиз! Да ма сизге Аллахны сюдю этилликди. Былайда таш юсюнде таш къаллыкъ туююлдю, хар не да ууатыллыкъды“. „Алай сиз унамагъан эдигиз!“ деген сёзле Инжилни бек тамашалыкъ сёзлеринден биридиле. Иерусалимде жашагъан адамла да: „Биз ийнаналлыкъ туююлбюз!“ дей эдиле, алай ала ийнаныргъа суймей эдиле!

Сизге айтыргъа керекме: ийнаныргъа суймеген ийнанмасын. Жыйылыуда алыкъа да тюрлю-тюрлю зор этиуле бардыла. Болсада Аллахны Патчахлыгъы жаланда кеслери ыразылыкълары болгъанладан къуралыпды.

Аллахсыз жашаргъа ким сую эсе да, алай жашасын! Аллах Кесин бизге береди, биз а Аны алмазгъа боллукъбуз. Сиз Аллахсыз жашаргъамы суюесиз? Жашагъыз! Сиз тилек этмей жашаргъамы суюесиз? Жашагъыз! Сиз Инжилсиз жашаргъамы суюесиз? Жашагъыз! Сиз ыйых кюнню сыйлы этерге суюмеймисиз, халек айланыргъа, кеф болургъа, ётюрюк айтыргъа, урларгъамы суюесиз? Эркинсиз! Гюняхлыланы кьутхарыр ючюн Аллах жиберген Кьутхарыучуну кереклиге санаргъа суюмеген Аны къабыл этмезге боллукъду. Жаханымге кесин атханны киши тыймайды! Аллахда зорлукъ жокъду, жаланда, тилейме, аны ючюн битеу терсликни Сиз боюнугъузгъа алгъаныгъызны ангылагъыз. Аллах Иссаны юсю бла Сизге гюняхланы кечиуню эм мамырлыкъны береди. „Манга ол керек туююлдо, мен аны суюмейме!“ деп Сиз алай айтыргъа боллукъсуз! Да сора алай жашагъыз! Алай битеу Сизни жашауугъузда Аллах сизге айтханнга Сиз ёлюргюзню аллында, жашауугъузну ахыр 5 минутунда жетиширикбиз деп алай сунмагъыз. Сиз Исада Аллах бла жарашыуну къабыл кёрмезге боллукъсуз, алай ол заманда Сизге ёмюрлени ичинде Аллах бла мамырлыкъсыз жашаргъа тюшерикди. Жаханым деген а олду!

Жаханым – ол Сиз Аллахдан кертида толусунлай азатланырыкъ жерди. Анда Сизни бир киши да кесине чакъырлыкъ туююлдо. Андан Сизни бир киши да кел деп чакъырлыкъ туююлдо. Ким биледи, Сиз анда тилек этерге да суюерсиз, болсада алай этерге кьолугъуздан келлик туююлдо. Анда Сиз, баям, Иссаны атын айтып чакъырыргъа да суюерсиз, алай аны аты андан ары Сизни эсигизге да тюшерик туююлдо. Мен айтырыкъны Сиз къабыл кёрмезге да боллукъсуз. Сиз Исагъа айланып жукъ айтмазгъа да боллукъсуз, болсада алай этиуюгюз бла Сиз жаханымни сайлагъаныгъызны ангылагъыз! Сайларгъа Сизни толу эркинлигигиз барды!

„Алай сиз къабыл кёрмегенсиз!“ – дегенди Исса Иерусалимде жашагъанлагъа. Ол алагъа зор этмегенди. Болсада ала сайлагъан зат кьоркьуулу эди!

в) ...нек дегенде ала асыры кѣп кыйынлыкъ кѣргендиле

Адамланы ючюнчю къаууму хазна къалмай барысы да эр кишиледиле. Ала ийналмайбыз дейдиле. Ала къужур сылтау айтадыла. Тиширыуладан мен аллай зат эшитмегенме. Сылтаулары уа: „Жюйюсхан пастор, мен асыры кѣп кыйынлыкъ кѣргенден, ийналлыкъ туююлме!“ деп алайды. Мен сорама: „Сиз аллай бир не кыйынлыкъ кѣргенсиз? Мени жашауум да эригиулю болмагъанды!“ – „Хау... мен асыры кѣп кыйынлыкъ кѣргенден, энди бир затха да ийналлыкъ туююлме!“ Эм ол оюм дуняны эр кишилерине кѣзге кѣрюннген затча болгъанлай турады. Ол заманда мен аланы хиликкя этгенча айтама: „Автобусланы жюрюулерини расписаниясына ийнанасыз да, полициядан алыннган билдириулеге ийнанасыз да!“ – „Хау!“ „Да сора бир затха да ийналмайбыз деп мындан ары бир заманда да айтмагъыз, автобусланы жюрюулерини расписаниясындан бла полиция не айтырыгъындан башха бир затха да ийналмайбыз дей туругъуз“. Сизге ангылашынырча андан ары да айтыргъа боллукъ эди. Андан ары мен былай айтама: „Ангылаймысыз мени гюняхдан, кирден, жакхилликден эм жангылычладан толу болгъан жашауума Исса киргенди. Мен ангылагъанма: Ол – Аллахны Уланыды, аны Аллах жибергенди. Эм андан сора кесими жашаууму мени ючюн аллай бир кѣп зат этгеннге – Иссагъа бергенме.

Эм Сиз керти окъуна энди биреуге да, бир затха да ийналмай эсегиз, Сизни ючюн Кесини жашауун бергеннге ийнаныргъа боллукъсуз. Хау, Анга Сиз ийнаныргъа боллукъсуз. Сиз бек кѣп затлагъа ийнанасыз, алай толу ышаныргъа жаланда Анга боллукъду, Анга ийналнганы ючюн алыкъа киши да сокъуранмагъанды. Сиз айтасыз: „Угъай! Бу асыры кюлкюлюдю да!“ Эм асыры кѣп кыйынлыкъ кѣргенбиз дейсиз. Угъай, Сиз алыкъа аллай бир кѣп кыйынлыкъ кѣрмегенсиз.

г) ...нек дегенде алагъа бир зат чырмау болады
Ийналмагъанланы тѣртюнчю къаууму керти, тын-

гылы адамладыла. Ала айтханнга кёре, не жыйылыгу, не жыйылыгуну окъуулары алагъа чырмау боладыла да, аны себепли ийнаналмайдыла.

Бир жаш студент къыз манга былай айтханды: „Жюй-юсхан пастор, мен табийгъатны юсюнден илмуланы окъуйма. Эм Сизни бир лекциягъызгъа тынгылай туруп Сизден бир къауум затха юйренирге суйгеними сезген эдим, алай ийнаналмайма. Сиз билемисиз, жыйылыгу къуралыууну битеу ол догмалары бла жорукълары манга келишмейдиле. Аланы къабыл кёрюу къургъакъ биченден бир къучагъын жутхандан башха туююлдо!“ Мен кюлдою да ыразы болмагъанымы айтдым: „Къызчыкъ! Сизге арталлыда бир къучакъ къургъакъ биченни жутаргъа керек туююлдо! Сиз Иссаны юсюнден бир заманда эшитгенмисиз?“ – „Хау“, – деди ол. „Исса ётюрюкчю болгъанды десем, Сиз ол затха ийнанырмы эдигиз?“ – „Угъай, мен ол затха ийнанмайма!“ – деп жууаплады къыз. „Къыз, Сиз ол бир заманда да ётюрюк айтмады деп дагъыда биреуню юсюнден айталлыкъмысыз?“ – дедим мен андан ары. „Угъай, – деди ол, – мен, баям, алай бир адамны юсюнден да айталмаз эдим“. – „Ма кёремисиз, эй къыз, Сиз ийнанасыз да. Сиз Иссагъа ийнаннганыгъызны айтдыгъыз. Ол бек игиди да! Хар зат да андан башланады. Кертисин Ол айтады. Аллах жиберген Масих Иссаны къабыл кёргенлени жашаулары ёмюрлюкдо, деп Инжилде айтылады. Сиз жыйылыгуну догмаларыны бла жорукъларыны юсюнден сагъыш этмезге керексиз. Алай жашауну къарангысындан Сизни аллыгъызгъа Биреу келеди. Сизге чойледен бла къаракёкен бёркден тюшген жарала ачыкъдан ачыкъ кёрюнедиле. Ала, Ол Сизни гюняхларыгъызны Кесине алгъанына эм Сизни алыкъа бир адам да суймегенча алай суйгенине шагъатлыкъ этедиле. Иссагъа къарагъаныгъызда: „Мени Къутхарыгучум! Мени Раббийим эм мени Аллахым!“ деп Сиз алай айталырча Сизни кёзлеригиз толу ачылсынла. Ийнаныу дегенни магъанасы жорукъланы къургъакъ биченнича жутуу туююлдо, ийнаныу дегенни магъанасы Масих Иссаны къабыл кёрююдо!

„Мен ийнаналлыкъ туююлме, нек дегенде пасторла, пасторла“... дей эди бир адам, эм алайда андан сора башланады. Пасторланы юслеринден мен кѣп хапарла эшитгенме. Бирлерини суюмеклик хапарлары бар эдиле. Бирси пастор касса бла айыплы болгъан эди. Эм хар жерде да пасторла бла бир затла болгъандыла. „Аны себепли мен энди ийнаналлыкъ туююлме!“ Мен къызарама, нек дегенде кеси кесими билеме. Мен касса бла айыплы болмагъанлыкъгъа, адамла мени танысала, ала мени да кѣллери бла къабыл кѣрлюк туююл эдиле. Алай аны юсюнден не айтыргъа боллукъду? Энди уа тынгылагъыз: Инжилде: „Пасторунга ийнан да къутулурса!“ деп бир жерде да айтылмайды. Алай: „Раббий Масих Иссагъа ийнансанг – къутулурса!“ деп а айтылады. Кертиди, ол ишге пасторла барысы да тийишли туююлдюле, алай болсада пасторну Иссагъа жол кѣргюзтген белгиге ушатыргъа боллукъду. Жол белги къынгырыракъ, къыйыгъыракъ болгъанлыкъгъа неда аны бир кесек жауун жууп онгдургъанлыкъгъа ол бизге чырмау этмейди. Бек кереклиси – ол къайры кѣргюзтгенин кѣрюудю. Иссагъа, Аллахны къачха керилген эм тиргизилген Уланына жол кѣргюзтюучю болмагъан пасторгъа мен да тынгыларгъа унамаз эдим. Мен манга жолуму эм барлыкъ муратымы кѣргюзтген жол белгиге ачыуланырыкъ туююлме да, алай муратыма итиниуню бардырлыкъма. Ол мурат: „Исса келликди – зауукълукъну шауданы“ деп алайды. Къыямат кюн Сиз жаны Бир Аллахны аллында быллай сѣзлени айтыргъа къалай сюесиз: „Раббий, мен Сени зауукълугъунгу къабыл этмегенме, мен гюняхланы кечиуню алмагъанма, нек дегенде пастор арталлыда жараусуз эди!?“ Алайды да, Сиз кюнлени биринде Аллахны аллында сюелирге сюемисиз? Угъай, шуѣхларым, ийнаналмайма дегенигиз ѳтюрюкдю! Исса бир жол: „Аллахны айтханын этерге суюген мени окъууум Аллахдан болгъанын билликди“ деген бек уллу магъанасы болгъан сѣзлени айтханды. Иш былайды: айтылгъаннга тынгылай эм кесими жашауумда ангылагъан ол уллу болмагъан затны толтура башларгъа сюемеми? Андан сора уа мен алгъа барлыкъма.

4. ИЙНАНАЛМАЙ ЭСЕНГ, НЕ ЭТЕРГЕ КЕРЕКСЕ?

Аны юсюнден мен Сизге бир ненча сёз бла айтыргъа сюеме.

а) Аллахдан жарыкъ тилегиз!

Ол Сизни къатыгъыздады. Анга айтыгъыз: „Раббий, мени ийнаныугъа элт! Сени жарыгъынгы кёрюрге манга онг бер!“ Эм ол эшитирикди!

б) Аллах дайым къатыбызда болгъанын тергеуге алгъанлай туругъуз!

Исса хар заманда бизни блады! Анга шошлукъда: „Исса, мен кесими жашаууму Санга жораларгъа сюеме“, дегиз. Аллахха ийнанмагъан адам болгъан кезиуюмде Аллахны аллында къоркъууну сезгенимде эм андан сора Иссаны юсюнден эшитгенимде мен алай этген эдим.

в) Инжилни окъугъуз!

Хар кюн сайын сагъатны төртден бирин жаланда Исса бла бирге ётдюрюгюз. Инжилни окъугъуз эм Аллах Сизге не айтыргъа суйгенине эс буругъуз. Эс бура окъугъуз! Андан сора къолларыгъызны тилек этгендеча тутуп: „Исса, мен Санга кёп затланы айтыргъа керекме. Мен кесими жашаууму онглаялмайма, болуш манга!“ дегиз.

г) Тюбеше турууну амалын излегиз!

Чынтты масихчи болургъа суйген адамла бла тюбеше турууну амалын излегиз! Жангызлай къала турмагъыз! Кёкге баргъан жолда жангыз къалгъан жолоучула жокъдула! Аллаи жолну баргъан масихчиле бла тюбеше турууну излегиз.

ТЕРСЛИКЛЕРИБИЗ БЛА ЖАНГЫЛЫЧЛАРЫБЫЗ ДАЙЫМ БИЗНИ БИРГЕБИЗГЕ БАРГЪАНЛАЙ ТУРА ЭСЕЛЕ, ЖАШАУНУ КЪАЛАЙ КЪУРАРГЪА БОЛЛУКЪДУ?

Бу бек кыйын сорууду, керти окъуна, хар заманда бизни биргебизге терсликлерибиз бла жангылычларыбыз барадыла. Аны себепли адамланы чексиз насыплы эм бай этген уллу эм алакат саугъаны юсюнден айтыргъа онгум бар эсе мен насыплыма. Ол затны бир жерде да, дуняны бир кыйралында да сатып алыргъа онг жокъду. Тап Сиз миллиардер болуп, столгъа битеу банкнотларыгъызыны салыргъа угъай демесегиз да, Сиз аны сатып алалмаз эдигиз. Шагъырейлик бла да Сиз аны табалмаз эдигиз. Бусагъатда сатып алыргъа онг болмагъан затны кёбюсюнде шагъырейлик бла табаргъа боллукъду. Бу тауушлукъ затны адам кеси табарча бир тюрюю онг жокъду. Аны жаланда саугъагъа алыргъа боллукъду. Сатып алыргъа эм шагъырейлик бла табаргъа онг болмагъан эм мен хапарын айтыргъа суйген ол алакат затны аты: гюняхланы кечириудю.

Мен билеме, бусагъатда кёпле ийнанмай: „Гюняхланы кечириумю?“ деп сагъыш этедиле. Эм олсагъатдан быллай соруу тууады:

1. КЕРЕКМИДИ ДА ОЛ МАНГА?

Гюняхланы кечириу манга керек туююлдю деп сизни экиден биригиз алай айтырыгъына мен ийнанымпа. Бир жаш адам манга бу кюнледе былай ангылатханды: „Биз излемлерибизни реклама къозгъагъан кезиуде жашайбыз. Бизни ата-бабаларыбыз чайнаучу резинка неда сигаретле деген затланы билмегендиле. Энди уа телевидение бла, радио бла эм афишала бла чексиз кёп рекламаланы айтып бизни, сёз ючюн, сигаретсиз жашауну бир тюрюю

магъанасы жокъду деген оюмгъа дайым чакъырадыла. Алгъа излемибиз къозгъалады, андан сора уа сатаргъа боллукъду!“

Жаш адам андан ары былай айтды: „Тилек юй да алай этеди. Адамла гюняхларын кечиртирге керекдиле деп тилек юй алай айтады да, андан сора сатыу этеди. Ангылаймысыз, бизге ол керек туююлдю, алай артда кесигизни товарыгъызны сатар ючюн Сиз ол излемни бизде къозгъагъан этесиз!“ Ол кертимиди? Бусагъатда орамда бек алгъа тюбегенни тохтатып былай селешейик: „Кюнюгюз ахшы болсун! Атыгъыз кимди?“ – „Майер!“ – „Жюйюсхан Майер, Сизге гюняхланы кечириу керекмиди?“ Жюйюсхан Майер Сизге былай жууаплар: „Магъанасыз сёз! Манга гюняхланы кечириу керек туююлдю, 2000 марка керекди!“ Ол кертиси бла да алай туююлмюдю! Артда Библияны юсю бла жууап этер ючюн бусагъатда арталлыда болмагъан излемни къозгъаргъа онг бармыды да?

Ол бек къоркъуулу жангылыч болгъанын, бек уллу жангылыч болгъанын айтыргъа керекме. Бизге гюняхланы кечириуден керекли бир зат да жокъду! Гюняхланы кечириуню керексизге санагъан адам сыйлы эм огъурсуз Аллахны танымайды. Аллахны сюймеклигини юсюнден асыры кёп айтылгъандан, Библияда айтылгъаныча, Аллах – огъурсуз Аллах болгъанын биз арталлыда билмейбиз! Бир жол мен гюняхлы жашауумдан уянып, Аллахдан къоркъургъа керек болгъаныбызны олсагъат ангылагъанма! Гюняхланы кечиртиу керек туююлдю деген адам Бир Аллахны юсюнден, адамны санын, жанын да жаханымге атаргъа боллукъ Аллахны юсюнден жукъ да билмейди. Хау, керти окъуна, ёмюрден ахыргъа ёлюп къалыргъа боллукъса! Аны Исса айтады, Ол а биледи. Эм ол затха ийнанмайма деп битеу дуня айтса, сора битеу дуня къырыллыкъды! Бизден жашырынып тургъан затны Исса биледи. Къырылыуну юсюнден Ол бизге къадалып эскертеди! Биз а кесибизни гюняхларыбыз бла сюелип, гюняхларыбызны кечiu бизге керек туююлдю, жыйылыу бизде болмагъан излемни къозгъайды дерге базаынабыз. Ол къаллай телиликди! Гюняхланы кечиуден бек керекли зат бизге жокъду!

Мен Сизге бир болгъан ишни юсюнден айтыргъа керекме. Бир жол манга айтхылыкъ Цюрих шахарда, съездлени юйюнде жыйылыу бардырыргъа тюшген эди. Ол бек уллу жыйылыу эди. Жер жетишмегени себепли кёплеге къабыргъаны къатында сюелирге тюшген эди. Аллаиланы ичинде мен эки джентельменнге эс бурдум, ала жарыкъ ушакъ эте эдиле. Ала жыйылыуда нени юсюнден айтыллыгъын эшитир ючюн келгенлери сезилип тура эди. Аланы бирлерини ариу сакъалчыгъы бар эди. Мен анга нек эс бургъанма дегенде, менде аллай сакъал болмазлыгъына жарсыгъан эдим. Лекцияны башлагъанымлай, мен аланы эслерин бурдурургъа таукеллендим. Ала бек эс буруп тынгылай эдиле. Алай ма мен гюняхланы кечиуню юсюнден биринчи кере айтханымлай сакъалчыгъы болгъан жюйюсхан хыликкя этип ышарды да кесини нёгерини къулагъына бир зат шыбырдады. Ол не айтханын мен эшитмеген эдим, алай аны бетини халине кёре ангыладым. Аны хыликкя этиую хазна къалмай былай эди: „Гюняхланы кечиу! Бу пасторну хар замандача жаншаууду да! Мени Аллахым!“ Эм алай айта туруп ол: „Мен аманлыкъчы туююлме да! Манга гюняхланы кечиу арталлыда керек туююлдю!“ деп, баям, ол формалы сагъыш эте болур эди. Сиз да ол формада айтасыз, алай туююлмюдю? „Мен аманлыкъчы туююлме да! Манга гюняхланы кечиу арталлыда керек туююлдю!“ – деп ол хазна къалмай алай айтханды. Эм алайда мен ачууландым. Аллахны аллында ачууланыргъа жарамгъанын мен билеме. Болсада, алай болгъанына да къарамай мени жүрегими ачуу алды. „Бир минутчукъ тынгылагъыз!“ – дедим мен. – „Мен бусагъатда жарым минутну сёлешмей турайым да, ол заманчыкъны ичинде Сиз мен берген бу соруугъа жууап этигиз: „Сизге ол зат керек болмагъаны себепли, Сиз гюняхланы кечиуден ёмюрден ахыргъа отказ этемисиз? Хауму огъесе угъаймы?“ Андан сора адамладан толгъан уллу юйню ичиндегиле тынгылауну ийдиле. Сакъалчыгъы болгъан жюйюсхан агъарды да къабыргъадан окъуна тутду. Ол, жазыкъ, ма аллай бир къоркъгъан эди! Ол, баям, былай айтыргъа сюе болур эди: „Мен аманлыкъчы туююлме!

Алай сёз ёлюмню юсюнден бара эсе, иш къатылана эсе, не десенг да, мен гюняхланы кечилиулерин алыргъа сюер эдим. Мен андан отказ этерге сюймез эдим“. Сиз да алаймысыз? Огъесе отказмы этесиз?

Жашауумда мен бек кёп кере эшите келген бир сёз барды. „Мен тюзме эм бир затдан да къоркъмайма!“ деп ма ол сёз алайды. Алай, ангылаймысыз, мен ол сёзню 40 жылдан жаш адамладан эшитмегенме. Жашауу шарайышпадан толу болгъанын жаш адам ачыкъ биледи. Аллай ётюрюкню айтыугъа адам жаланда кесини ниетин аяусуз жойгъандан сора жетерге боллукъду. „Мен тюзме эм бир затдан да къоркъмайма!“ деген сёзлени биреуден эшитсем, мен анга ыразы болмагъанымы айта: „Санга 40 жылдан кёп болгъанды, сен склерозса да алай аны себепли айтаса. Сен кесинги ниетинги аяусуз жойгъанса!“ дейме. Ниетибиз жоюлгъунчу биз кесибизге гюняхланы кечириуден керекли бир зат да болмагъанын бек ачыкъ билебиз!

Бир ненча жыл мындан алда Эссенде „бусагъатдагъы“ музыкант Билл Хейли неда, тюзюрек айтсакъ, быллай „къошакълы“ адам концерт бере эди. Анга эм аны эстрада ансамблине тынгылар ючюн, уллу залда мингле бла саналгъан жашла эм къызла жыйылгъандыла. Алай биринчи музыка чыгъарманы согъа туруп окъуна ала залны аз аздан, алай таукел бузуп башлагъандыла. Этилген заранны багъасы 60 минг марка болгъанды. Бир полициячы жаш артда манга хапар айта: „Мен ал тизгинде олтура эдим да затха къатышмаз ючюн манга битеу кючюмю салып шинтикден къаты тутаргъа тюшген эди“, дегенди. Экинчи кюн мен сахарны орамлары бла бара, жокку болуп сюелген эм ол ишде болгъанлагъа ушагъан юч жашны кёрдюм. Алагъа жаллап мен: „Кюнюгюз ахшы болсун! Тюнене ингирде Билл Хейлиге Сиз да тынгылагъансыз! деп даулашыргъа мен хазырма“, дедим.

„Тюз айтасыз, жюйюсхан пастор!“ – „Ой, биз бир бирибизни биле кёреме, ол къалай аламатды!, – дейме мен. – Айтчыгъыз, Сиз залны аллай бир нек бузгъан эдигиз? Мен аны ангыламайма“. Эм быллай жууап эшитеме: „Ай, пастор Буш, ол битеулей жаланда тюнгюлюулук эди!“ „Не? –

деп сорама, – тюнгюлюулюккю? Не бла байламлы?“ – „Да биз аны кесибиз да билмейбиз“, деп жууапары алай болду.

Уллу даниялы теолог эм философ Киркегаард кесини жашаууну юсюнден хапар айта, сабий заманымда атам бла эшикте айланыргъа кѣп барыучу эдим дегенди. Бир бирде атасы тохтап анга: „Балам, сени бир зат унукъдургъанча мудах кѣрюнесе“, деучю эди. Кесими 40-жыллыкъ пасторлукъ ишими кезиуонде адамланы аллай ич мудахлыкъларына, унукъгъан халларына кѣп кере тубегенме. Энди уа мен Сизге сорама: жашауда аллай ич тюнгюлюулюк бла, унугъуулу хал бла Сиз шагъыреймисиз? ол неден болгъанын бир юлгю бла айтайым. Рурну тийресинде пастор болгъан заманымда мен шахтагъа кѣп тюшоучю эдим. Ол бек сейирликди. Шахтачыны кийимин бла шлемни киесе да кѣтюрюучю клетъни ичинде тереннге, сѣз ючюн, сегизинчи горизонтха дери, эм ким биледи, андан да тереннге учуп бараса. Хау, алай ары тюшмейдиле, нек дегенде бек тубю „батмакъды“. Ары шахтада жерни тубюндеги суула жыйыладыла да, шахтачыла анга „батмакъ“ дейдиле. Мен Эссенде жашагъан заманымда бир жол былай болгъан эди: трос юзюлюп, адамла тургъан клетъ энишге – „батмакъгъа“ учуп кетген эди. Ол бек кѣоркѣуулу иш эди!

Мен рудникде батмакъны бла адамланы тенглешдирирге сюеме... Бизни жашауубузда бир ненча даража болгъанын биз барыбыз да билебиз. Биз, сѣз ючюн, тышындан къарагъанда жарыкъ кѣллю болгъанча кесибизни алай кѣргюзтюрге боллукъбуз, ичибизде уа хар зат башха тюрлюдю. Неда ышара тургъанлай адам терен бушууда болургъа да боллукъду. Жашауда хар затха биз тынч жетишгенча кесибизни алай кѣргюзтюрге да боллукъбуз, алай жюрегибизни теренинде, аны тюз тубюнде терен тюнгюлюулюк орун алады. Аны юсюнден врачла, философла, психологла, психиатрла айтадыла. „Мени кабинетиме къаллай бир жаш адам жюрюгенин Сиз акъылыгъызгъа да келтираллыкъ туююлсюз!“ деп манга бир психиатр алай айтханды. Алай адамланы асламысы тюнгюлюулюк бла кѣоркѣуу къайдан чыкъгъанларыны юсюн-

ден сагъыш да этмей, амалгъа жаланда кеф болууну санайдыла. Андан эсе ишни керти болушуна тюз къаратган иги туююлмюдю?

Адамны жюрегини теренинде тюнгулюулюк болгъаныны шарты бу ёмюрде ачыкъланганча алай кёрюнеди. Ол затны Библия 3000 жыл мындан алда эслегени сейирди. „Адамны жюреги хыйлалыды... эм бек бузулгъанды“, – деп анда алай жазылгъанды. Библияда алай нек болгъаны да айтылгъанды. Ол аны бир ненча себебин кёргюзтеди: гюняхлы болгъанлы биз Аллахдан узакъдабыз, нек дегенде андан бери биз кесибизни чынтты табийгъатыбыздан тышында жашайбыз, табийгъатыбыз а Аллахды! Нек дегенде биз, тюзюн айтханда, бизни жашауубузгъа Бир Аллахны сюд этиуюнден къоркъабыз. Алай бизни жюрегибизни терен тюнгулюуюню баш сылтауу – бизни терслигибизди, Аллахны аллында бизни терслигибизди! Бизни жашауубузда биз кесибиз тамамлаялмагъан уллу проблема ма олду! Биз аны сезебиз! Эм аны себепли бизни жюрегибизде терен тюнгулюулюк барды. Гюняхланы кечиу бизге керекмиди? Айхайда, керекди! Бизге гюняхланы кечиуден бек керекли бир зат да жокъду! Гюнях неди? Гюнях – ол Аллахдан не тюрлю да айрылыуду! Биз туугъанда окъуна гюняхлылабыз. Сизге бир юлгю айтыргъа эркин этигиз. Урушну кезиуюнде Англияда туугъан сабийде, айхайда, бизге, немецлилеге, къажану бир зат да жокъ эди, болсада ол душман лагерьни сабийи эди. Биз да табийгъатыбызгъа кёре Аллахха душман ниетли лагерьде тууабыз. Биз кесибизни терсликлерибизден къабыргъа ишлеп, Аллахдан бекден бек узакъгъа кете барабыз. Аллахны бир парызын бузгъаныбызлай ол аллай къабыргъаны ишлер ючюн бир таш ишлейбиз. Алай бла, гюнях – жашауда болгъан огъурсуз затды.

Гюнях – жашауда болгъан огъурсуз зат болгъанын эм бир гюняхны да тюз этерге къарыу болмагъанын биринчи кере къалай ангылагъанымы юсюнден мен бусагъатда Сизге айтыргъа керекме. Мени алапат иги атам бар эди, экибизни бек ариу халла бир бирибиз бла байламлы эте эдиле. Бир жол мен юйюбюзню жанындагъы гитче юй-

чюгюбюзде экзаменлеге хазырлана тургъанымлай, тюбюнден мени атымы айтып: „Вильгельм!“ деп чакъыргъанларын эшитдим. Башымы тышына къаратдым да, мени чакъыргъан атама: „Не болгъанды? Кюйюпмю барады?“ деп сордум. Ол а: „Мен сахаргъа барыргъа керекме. Сен да мени бла барыргъа суймеймисе? Не десенг да эрикмезге экеулен болсакъ игиди!“ – „Ой, ата, – деп кычырдым мен башындан, – мен бусагъатда кесими экзаменлик ишими асыры магъаналы темасы бла кюрешгенден шёндю манга ишни бёлюу бек осалды“. – „Алай эсе, мен жангыз барайым“, – деген эди ол. 14 кюнден ол ёлген эди. Бизде аллай адет бар эди: ёлгенни гулласын юйде оруната эдиле да, жашла кезиу-кезиу аны къатында сакълай эдиле. Кече шошду. Адамла барысы да жукълайдыла. Мен гулланы къатында олтурама да, 14 кюн андан алгъа атам аны бла бирге сахаргъа барыргъа къалай тилегени эсиме тюшюп къалады. Мен а – унамагъан эдим! Анга къарайма да мен: „Ой атам, энтда тиле да мени бла 100 километр барыргъа суйсенг да мен биргенге барайым!“ дейме. Алай аны ауузу жабылгъанлай къалады. Ол заманда мени суукъ къарауум жашауда бек огъурсуз зат болгъанын эм аны тюзетирге мени бир заманда да кьолумдан келмезлигин ангылагъан эдим.

Сиз къалай акъыл этесиз, бизни жашауубузда терслик ишле ненчадыла, жангылыч ишле ненчадыла? Терсликле бла жангылычла тохтамай бизни биргебизге бара эселе, биз къалай жашау этейик? Гюняхланы кечиртмей, тюзюн айтханда, жашауубузну онглаяллыкъ туююлбюз!

Ёлюм бла уа къалай болайыкъ? Сиз терслигигизни ёмюрлюкге биргегизге алыргъа суюемисиз? Ол къалай боллугъун мен кесими кёзюме кёп кёргюзтеме. Мен аз аздан ол затха жуукълаша барама да. Ким биледи суйген кьолунгу алыкъа къаты да тута болурса, алай ма бир ууахты келир да, манга кьолну бошларгъа тюшер. Ол заманда мени жашау кедем деменгили тынгылауда Аллахны аллында, Аны бетини аллында сюелир! Ийнаныгъыз манга, кюнлени биринде Аны аллында Сиз да сюелликсиз. Битеу кесигизни терсликлерибиз бла, битеу

кесигизни жангылычларыгъыз бла Сиз ол заманда Бир Аллахны аллында сюелирсиз! Битеу терслигизни, битеу жангылычларыгъызны биргегизге алып баргъаныгъызны эслесегиз, къалай аман иш боллукъду!

Гюняхланы кечириу бизге керекмиди? Ол бизге неден да бек, ашдан да бек керекди.

2. ГЮНЯХЛАНЫ КЕЧИРИУНЮ КЪАЙДА ТАБАРГЪА БОЛЛУКЪДУ?

Озгъан заманны унутургъа боллукъмуду? Боллукъ эсе, къалай бла?

Мен бусагъатчыкъда атамы хапарын айтдым. Мен кесими терслигими бир заманда да кетералмагъанма. Сиз ангылаймысыз мени? Тюзюн айтханда, биз кесибизни терсликлерибизни тюзеталмайбыз. Битеу бизни ишлерибиз Аллахны аллында гюняхыбыз жетиуню сакълайдыла. Иуда деген аты бла бир адам 30 кюмюш ахча ючюн кесини Къутхарыучусуна сатлыкъ иш этгенди. Эм алайлай терс иш этгенин ангылагъанды. Кимлеге сатхан эсе да ол алагъа барады да, ахчаны къайтарып: „Мен аманыкъ иш этгенме. Ахчаны артха алыгъыз! Мен бу ишни тюзетирге сюеме!“ дегенди. Ала ангыламай имбашларын кётюредиле да: „Аны бла бизни не ишибиз барды? Кесинг суйгенлей эт!“ дейдиле. Кимге айтсагъыз да: „Кесинг суйгенлей эт!“ дерикдиле. Аны бла бирге къалай алай болсада терсликлени бла жангылычланы жокъ этерге, къурутургъа онг бармыды? Къалай бла? Гюняхланы кечиу къалай болады?

Тенглери, ол соруугъа Библияда ийнаныуну кишилеру уллу къууанчыкъда бир аууздан жууап бердиле. Башындан башлап аягына дери, Эскиден Жангы Кесаматха дери Библияны бек магъаналы сёзю – гюняхланы кечиу барды деп алайды!

Къайдады ол? Мени бла Иерусалимни къабакъ эшиклерини ары жанына – Голгофаны тёбесине барайыкъ. Биз не басынган адамлагъа, не сол эм онг жаныбызда зул-

мучулагъа, не римли солдатлагъа эс бурлукъ тюйюлбюз, жаланда аланы орталарында къачха керилген адамгъа эс бурлукъбюз. Ол адам кимди? Ол бизнича тюйюлдю. Бир жол кёп адамланы ичинде ол: „Бир тюрлю гюняхынг барды деп Мени ким терслеяллыкъды?“ дегенди. Эм бир киши аны бир гюняхын да айталмагъанды. Кесини юсюнден алай сорургъа бизден бир адам да базыналлыкъ тюйюлдю. Андан сора Аны аманлыкъ иш этгенсе деп терслегендиле да римли судьяла эмда чюйютлю синедрион Анга соруу этгендиле, алай Аны тюз болгъанын ачыкълагъандыла. Ол бизни бирибиз тюйюлдю. Гюняхланы кечириу Анга керек тюйюлдю. Да ма къачда энишге салынып тургъан Олмуду?! Ол адам кимди? Ол адамланы дуниясындан келмегенди, бизге башха ёлчелеуден, Аллахны дуниясындан келгенди. Мен Сизге Иссаны юсюнден, Аллахны Уланыны юсюнден айта турама. Эм къачда энишге салынып Олму турады? Нек? Не зат ючюн? Тенглерим, Аллах тюзлюклюдю: Ол гюняхны азапха тартыргъа керек эди. Ол заманда Аллах бизни гюняхларыбызны Уланына, Кесини Уланына салгъанды да бизни гюняхларыбыз ючюн Иссагъа азап чекдиргенди! „Бизни дуниябызны азабы Анда болгъанды!“ Инжилни бу уллу билдириуюдю: бизни ырахат этер ючюн Аллахны сюдюне Исса берилгенди! Ма гюняхланы кечиу андады!

Гюняхладан мен къайда къутулайым? Аллах бла мамырлыкъны къайда табайым? Иссану къатында! „Исса Масихни, Аллахны Уланыны къаны бизни не гюняхдан да тазалайды“. Ол затха жетишалсакъ эди!

Америкалы Виллиам Л.Гулльну сейирлик китабы басмаланганды. Ол пастор эди, тюремде Адольф Эйхманнга – миллионла бла саналгъан адамланы ёлтюргени ючюн терсленнген адамгъа онюч кере барып сёлешгенди. Ол аны бла узун ушакъла этгенди, аны ахыр сёзлерин эшитгенди, асмакъгъа дери ашыргъанды эм аны урходукларын Жер орталы тенгизге къуйгъанларында алайда болгъанды. Эйхман бла этген ушакъларыны магъанасын пастор „Бир жан ючюн кюрешу“ деген башы бла басмалагъанды. Алгъа автор кимни да къоркъутурча ол

уллу гюняхлы адам жаханымге тюшмесин деп аны кьутхарыргъа бек суюгенини юсюнден жазады. Кимни да сейир этдирирча зат не эди дегенде миллионла бла саналгъан адамланы ёлтюрген, дуниягъа бек уллу кьыйынлыкъ берген ол адам столну артында олтуруп ахыр ууахтысына дери: „Мени ючюн адамланы ёлюуери манга керек туююлдо. Гюняхланы кечириу манга керек туююлдо. Бурдурмай тюз айтсам, мен ол затны суюмейме“ дегенлей тургъан эди.

Сиз Эйхманны ызындан барып, алай ёлюргеми суюсиз? Угъаймы? Сиз алай болургъа суюмей эсегиз, Иссадан, Аллахны Уланындан тилегиз битеу жюрегигизни теренинден, жаланда ол кечаллыкъды гюняхланы, нек дегенде ала ючюн ёлгенди, ала ючюн тёлегенди!

Пастор Гульь Эйхман бла сёлешген заманында Иссаны кьаныны болушлугъу бла гюняхларынгы кечиртейим деп ол адамгъа айтыргъа кёлю иги бармай эди. Аллай адам окъуна кьутхарыу алыргъа боллукъмуду? Хау! Хау! „Исса Масихни кьаны, Аллахны Уланыны кьаны бизни не тюрлю гюняхдан да тазалайды“. Алай мен кесими гюняхларым болгъанларыны юсюнден Анга тюз айтыргъа, андан сора уа къачха къарай, ийнаныуум бла бу затны къабыл этерге керекме: „Иссаны кьаны къачдан тёгюлгенди Аны бетинден, аны жыякъларындан, менде хыйсапсыз кёп шарайып бар эди, алай кьан мени жууду“.

Жоргъа керилген эм тиргизилген Раббий Исса гюняхланы къалай кечгенин ангылатыр ючюн Инжилде жангыдан жангы юлгюле айтыладыла. Исса гуллада къалмай, ючюнчю кюн тиргизилгенди да, аны Сиз, баям, биле болурсуз – Ол сауду.

Анда, сёз ючюн, боюннга алыуну юсюнден айтылады. Борчха алгъан ахчамы къайтарыргъа жугъум болмаса боюнуна алгъан адам манга болушургъа сёз береди. Алай тёлөп къайтарыргъа уа керекди. Биреу борчун къайтарыргъа керек эсе, жашауда хар заманда алай болады. Биз жашауубузда гюнях иш этгенибизлей хар жол сайын Аллахны аллында борч туады. „Гюнях ючюн дерт – ёлюмдо“, деп Инжилде алай айтылгъанды. Гюняхлары-

быз ючюн борчубузну төлетир ючюн Аллах бизни ёлюбюзно излейди. Алай ма Исса келди да бизни жашарча этейим деп гюняхларыбыз ючюн ёлдю. Ол Аллахны аллында бизни гюняхларыбызны боюнуна алгъанды. Алайды да, не Сиз гюняхларыгъыз ючюн жаханымли боллукъсуз, не да Иссагъа барып: „Раббий Исса, мен Сен мени ючюн төлегенни ангыларгъа суюме“, дейсиз. Эрнст Готлиб Вольтерсдорф бир гимнде быллай оюмгъа келеди: „Сёзсюз билеме мен къоруулаучум келгенди, мени гюняхларымы кечиге жетер ючюн Ол кесин къурман этгенди. Мени терсликрерим ючюн ол толу төлегенди, аладан ыз да къалмагъанды“.

Төлеу берип алынуу халы Инжилде да ачыкъ кёргюзтүлгенди. Биреулен кьулла сатычуну кьолуна тюшгенди. Хакъ төлеп башына эркин болургъа аны кьолундан келмегенди. Алай халал жюйюсхан келеди да ол кьулну кёреди; жаны ауруйду да: „Аны багъасы неди? Мен аны төлеп алама!“ дегенди. Кьул не кезиуден бери башына эркинди? Ахыр капек төленген такъыйкъадан бери. Исса Сизни ючюн Голгофада ахыр капекни төлегенди! Энди аны ангылап, Сиз: „Раббий Исса, мен Сени аллынга кесими гюняхларымы салама эм Сен аланы жокъ этерсе деп ийнанам!“ дерге боллукъсуз. Исса төлеу берип алады! Ол гюняхны кьулчулугъундан азат этеди! Филипп Фридрих Гиллер былай жырлайды: „Гюняхдан азатланыу – ол – жашауну жангырыууду Иссаны тауушлукъ атында азап чекген жаннга“...

Инжил жангыдан жангы юлгюле келтиреди. Алай бла ол жарашыуну юлгюсюн келтиреди. Жарашыу керек болгъанын жахил мажюсю окъуна биледи. Аны себепли динлени барысында да жарашыу ючюн къурманлыкъ этген дин кьуллукъчула бек кёпдюле. Алай Аллах жангыз бир къурманлыкъны тюзге санайды: „Ма Аллахны Къозусу, дунияны гюняхын Ол Кесини боюнуна алады!“ Кёп дин кьуллукъчула тюрлю-тюрлю къурманлыкъла этгендиле. Исса уа Кеси Аллах бла жарашдыргъан дин кьуллукъчуду! Эм Ол Кеси – Аллах бла жарашдыргъан къурманлыкъды! Бизни Аллах бла жаланда Ол жарашдыраллыкъды.

Альберт Кнапп назмуларындан биринде былай айтады: „Ёмюрде да кёз аллымда тутарыкъма сазбет болуп, бетинде, чюйле бла агъачха урулгъан къолларында къаны бла Ол – жууаш Къозу къачда тагъылып тургъанын мен билеме ол да мени ючюн „Болгъанды“, дегенди ол къачдан“.

Андан сора Инжилде тазаланыуну сыфаты да хайырланылады. Бир масихчи башха масихчиге: „Ол бизни суюгенди да Кесини къаны бла бизни гюняхларыбызны жуугъанды“, деп жазады. Сиз, баям, биле болурсуз хауле жашны юсюнден хапарны, ол амалсыздан тонгузланы ичинде жашарча аллай чекге жетген эди. Жашауда кёп адамла бла алай болады. Аллайлагъа кертида жан аурутурчады. Алай ма хауле жаш эс жыйгъанды да – тюз алайлай – юйюне чабып, атасын къучакълагъанды. Ол алгъа кесин тизгиннге жыйыуну башламагъанды, кесине кийим неда жангы башмакъла сатып алмай, тюз алайлай келгенди. Атасы уа аны андан сора тазалап, жангы кийимлеге кийиндиргенди. Адамла алгъа халал болургъа керекдиле, андан сора ала масихчиле болаллыкъдыла, деп кёпле алай сунадыла. Ол бек халекли жангылыуду. Биз Иссагъа тюз турушубузлай, болгъаныбызлай, кирлилей барыргъа боллукъбуз. Ой, бизни жашауубуз къаллай бир боялгъанды эм кирленгенди! Сиз къаллай эсегиз да, Иссагъа тюз алайлай барыгъыз. Ол Сизни тазаларыкъды! Ол хар нени да жангыртырыкъды! „Исса Масихни къаны, Аллахны Уланыны къаны бизни не тюрлю гюняхдан да тазалайды“. Аны юсюнден апостол Иохан шагъатлыкъ этеди. Анга биз да тюздю дерге боллукъбуз!

Инжилде хайырланылгъан юлгюлени барысын да Сизге айтыргъа мени бусагъатда онгум жокъду. Алай мени акъылыма кёре, Инжилни Сиз кесигиз окъуп башларсыз да эм алай бла гюняхланы кечиуню юсюнден тауушлукъ хапар бла теренирек шагъырейленирсиз.

Бизни биргебизге терсликле бла жангылычлыкъла бара эселе, биз бу дуняда къалай этейик? Кеси кючюбюз бла биз аладан къутулаллыкъ туююлбюз. Жаланда Иссагъа барып, Андан гюняхларыбызны кеч деп тилесек къутулаллыкъбыз. Кесинги Иссагъа беруу – ол къарангы,

къоркъуулу иш туююлдю, ол – къарангы къабырны къоркъуундан Аллахны зауукълугъуну кюнюню жаз башын-да жарыкъ тийиунене кёчюудю. Сизде ол зат болурун битеу жюрегим бла сюеме.

Алайды да: бизге гюняхланы кечдириу керекмиди? Хау! Аны биз къайда табаргъа боллукъбуз? Иссада – къачха керилген эм тиргизилген Къутхарыучуда!

3. МЕН ОЛ ЗАТХА КЪАЛАЙ ЖЕТЕЙИМ?

Баям, биреулен былай сагъыш эте болур: „Ол аламаты да! Гюняхланы кечдириу – ол бек тауушлукъ иш болургъа керекди! Алай мен ол затха къалай жетейим? Аны юсюнден газетле жазмайдыла, романла билдирмейдиле эм фильмледе айтылмайды. Мен ол затха къалай жетейим?“ Хау, мен къалай жетейим?

Былайда бир киши да болушаллыкъ туююлдю. Мени акъылыма кёре, Сиз бюгюн окъуна бир жерде жангыз къалып, Иссадан тилесегиз, неден да ол иги боллукъду. Ол тиргизилгенди да! Ол сауду! „Иссаны чакъыргъан хар адам“... деп ийнанганланы юсюнден Инжилде алай айтылады. Тюз бусагъатда окъуна ишге киришигиз, Аны чакъырыгъыз!

Сиз „чакъыр“ деген сёзню магъанасын билемисиз? Ол – тюзюнлей Иссагъа баргъан телефон проводу! Алай Сиз аны бла эртдеден бери хайырланмагъансыз! Сизде Иссагъа тюзюнлей баргъан телефон провод барды, алай, ким биледи, Сиз аны бла бир заманда да сёлешген болмазсыз! Бек жарсыулу ишди ол! Чакъырчыгъыз Аны! Сизге сёзлени кёп сайларгъа керек туююлдю, жаланда: „Раббий Исса!“ дегиз да, олсагъат Ол проводда болады. Ол тынгылап башлайды. Тилек тилеу деген ма олду.

Андан ары уа? Сиз нени юсюнден айтыргъа керексиз? Жюрегигизде болгъан хар затны юсюнден! Былай айтыгъыз: „Исса, бир адам бла мени ортабызда халла осалдыла. Аллай болумдан мен кесим чыгъаллыкъ туююлме. Алай мен билеме – ол гюняхды. Исса, манга болуш!“

Неда: „Исса, мени предприятиям тапсыз халдады. Налог төлеулерим эртдеден бери окъуна низамда туююлдуле, алай мен башха тюрлю не этерге керекме, нек дегенде мени банкротлукъ сакълайды. Раббий Исса, сен болуш манга!“ Неда: „Раббий Исса! Мен къатыныма чыкыгъын-чылыкъ этип, башха тиширыугъа жюрюйме эм ол затдан къутулалмайма. Раббий Исса, Сен манга болуш“. Ангылаймысыз? Сиз бир кишиге да айталмазлыкъ затыгъызыны „провод“ бла Иссагъа ышанып айтыргъа боллукъсуз. Ол эшитеди! Жукъ да къоймай айтыгъыз! Алай этсегиз, Сиз азатланырыкъсыз. Анга терсликлеригизни барысын да айтыгъыз. Анга: „Раббий Исса! Сени къанынг нени да тазалайды деп пастор Буш алай айтханды. Ол тюзмю-дю?“ деп соруугъуз. Анга алай соруугъуз. Аны бла бюгюн окъуна сѐлешигиз. Аллай бир кѐп замандан бери Сизге хайыры тиймеген провод бла Исса бла сѐлешуноу башлагъыз. Ол проводну тохтаусуз хайырлана туруугъуз. Аны болушлугъу бла Сиз Иссагъа сѐлешаллыкъсыз. Иссаны атын айтып чакъыргъан адамла бла да сѐлешигиз!

Ким биледи, Сиз: „Хау, мен Анга хар нени да айтханма, алай ол манга арталлыда жууап бермейди!“ дерге болурсуз. Алай иги эс буруугъуз! Бусагъатда мен Сизге Ол Сизни бла сѐлешген проводну юсюнден айтайым. Аны ючюн Инжилни – Жангы Кесаматны алыгъыз. Эски Кесаматны Сиз артда окъурсуз. Андан башламагъыз, ол алыкъа Сизге асыры къыйын боллукъду. Жангы Кесаматны Иохан жазгъан Инжил бла башлагъыз да андан сора Лукадан Инжилни окъугъуз. Окъуп алай башлагъыз – журналда бир шартны юсюнден билдириуноу окъугъанча. Эм алай этсегиз, Сиз Ол Сизни бла сѐлеше тургъанын сезериксиз. Битеу башха китапладан Инжил ол зат бла башха тюрлюдю: Инжил – Аллах мени бла сѐлешген проводду. Бир жол манга биреулен: „Аллахха тынгыларгъа суйсем, агъач ичине барама“ деген эди. Алай мен анга былай жууаплагъан эдим: „Ол телиликди да! Агъач ичинде болсам, мен тереклени шууулдагъанларын, къанатлыланы жырлагъанларын эм суучукъланы шорхулдауларын эшитиучюме. Ол бек игиди, алай агъач

манга бу соруулагъа жууап берлик туююлдо: мени гюняхларым кечирилгенмидиле, мен жангы жүрек къалай алайым, Аллах манга хатерлимиди. Аны юсюнден Аллах манга жаланда Инжилни юсю бла айтады“.

Кюн сайын сагъатны төртден бирин Иссагъа жоралагъыз. Иссаны чакъырыгъыз да Анга битеу хар затны айтыгъыз: „Раббий! Мени бюгюн ишим кѣпдю. Кесим жангыз тындыраллыкъ туююлме“, дегиз. Сиз мени ангыладыгъызмы? Анга хар нени да айтыгъыз! Андан сора Инжилни ачыгъыз да бир башны жартысын окъугъуз. „Раббий Исса, энди Сен айт!“ Эм алайлай Сиз кесигизге Аллах айтхан Сѣзге тюбейсиз. Сиз аны олсагъат эслериксиз: „Муну Ол айтады манга!“ Аны тюбюн тартыгъыз, бютюнда игиси уа – аны къатында кюнню числосун салыгъыз.

Жаш заманымда манга бир юйде болургъа тюшгенди. Анда пианинону юсюнде Инжил тура эди. Аны къолгъа алгъанымда кѣп жерлерини тюплери къызыл бла, жашил бла тартылып, къатларында уа кюнлени числолары салынганларын эслеген эдим. Ол уллу юйюрге болгъан иш эди да мен бу кимни Инжилиди деп сордум. „Ол бизни Эммибизникиди“, деп жууапладыла. Ол Эмми манга ариу кѣрюндю да, мен аны алгъан эдим. Мен Исса бизни бла башха тюрлю угъай, аллай телефон провод бла сѣлешгенин ангылагъан къызны алыргъа сюе эдим.

Адамла Инжилни юсюнден даулашсала, мени жүрегим къыйналады. Инжилни адамла жазгъандыла дейдиле ала эм аллай башха магъанасыз затланы айтадыла. Ол зат мени эрикдирген этеди!

Биринчи дуня урушну кезиуянде бир къауум заманны мен телефонист болгъан эдим. Ол заманда биз алыкъа темир чыбыкъсыз радиону юсюнден жукъ билмей эдик. Бизде гитче аппаратчыкъла бар эдиле, алагъа проводла къошулуп эдиле. Бир жолу манга дуппурну юсюнде оруналгъан бир къараучу пунктда болургъа тюшдю. Алыкъа бир тюрлю къоруулануу къурулушла ишленмегенлери себепли, мен батарея бла байламлыкъны кырдыкга жатып къуаргъа кюрешдим. Алайлай мен дуппурну юсю бла женгил жаралы болгъан жаяу аскерчиледен бири

ётюп баргъанын кёрдюм. „Жат! Бизни эслегендиле! Бусагъат бизни атып башларыкъдыла!“ деп кычырдым. Ол жерге къапланды да сюркелип мени къатыма келип: „Мен отпускадама, энди юйге барыргъа боллукъма. Тынгылачы, сени аппаратынг а не бек эскиди!“ дейди. – Хау, – деп мурулдайма мен, – эски модельди.“ „Клеммалары да арталлыда тозурагъандыла!“ – „Хау, дедим мен, – клеммала арталлыда бошайгъандыла“. – „Эм ма, бир кесеги уа сынып окъуна тышгенди“, дегенди ол андан ары. Андан ары чыдаялмай мен: „Алай энди сёлешмей бираз тур, сени сёгноуюнге кёпге дери тынгылап туругъа мени заманым жокъду! Мен связьгъа чыгъаргъа керекме!“ дедим. Мен Инжил бла да тюз алай болама. Мен Иссаны ауазын эшитирге кесими алландыргъанлай, адамла келедиле да: Инжилни да адамла жазгъандыла дейдиле! Алай анга мен жаланда былай жууап берирге боллукъма: „Ой, сёлешмегиз, Инжилде мен Иссаны ауазын эшитеме!“

Сиз мени ангыладыгъызмы? Кесигизни тюз жолдан тайдырыргъа онг бермегиз! Исса ол проводда сёлешеди.

Дагъыда бир зат: ол жол бла барыргъа суйген адамла бла тюбеше турууну жолун излегиз!

Ангылаймысыз, кесими ушакъларымда мен аны юсюнден айтсам, адамла жаратмай: „Ой, ала къарт къатыннга айтылгъан сёзледиле. Жыйылыугъа жаланда къарт адамла барадыла“, дейдиле. Аны себепли 30 жылны ичинде жаш тёлуге пастор болгъаныма эм бу мен айтханлагъа: гюняхланы кечию болгъанына, Исса бла сёлеширге боллугъуна, Ол жууап этгенине кёп жаш адамла шагъатлыкъ этериклерине мен къууанама.

Исса бла тюбеше турууда сынаулары болгъан адамла бла тюбеше турууну излегиз. Хау, Исса бла кёкге барыргъа суйген адамланы табаргъа боллукъду.

Алайды да, Исса Сизни аллыгъызда турады да Сизге: „Ауур ишлени эм кыйынлыкъланы сынагъанла барыгъыз да манга келигиз, нек дегенде Сизни бирегизге хар заманда терсликле бла жангылычла барадыла. Мен Сизни тынчайтайым! Мен Сизге гюняхланы кечию саугъагъа берирге сюеме!“

АДАМЛА БИЗНИ АЧЫУЛАНДЫРА ЭСЕЛЕ, КЪАЛАЙ ЭТЕРГЕ КЕРЕКБИЗ?

Теманы аты кереклисича тюз туююлдо: „бизни башхала ачыуландыра эселе – ала уа бизни ачыуландырадыла, ол алайды да! Бизни сёзсюз биреу ачыуландырады да, алай туююлмюдо? Мен былай сорургъа окъуна базаынама: нерваларына арталлыда киши къатылмагъан алай адам менме деп айтсын“. Ма кёремисиз, бир киши да айтмайды! Бизни ачыуландырадыла, ол жашауда бола тургъан ишти. Мен тюз туююлмеми? Хау, кертиди, биз бирибизни нерваларына бек огъурсуз къатылабыз! Барыбыз да угъай. Сёз ючюн, мени къатыным мени ачыуландырмайды. Алай кёп башхала мени кёп ачыуландырыучудула. Сизни да алай этемидиле? Хы, айхайда! Биз аны себепли урушабыз. Юй-юрледе, къоншула бла, предприятиялада эм тап масихчи адамланы арасында – адамла дайым бир бирлерини нерваларына тиедиле. „Нервалагъа ол тюрлю къатылыуну“ юсюнден хапарланы хар жерде да эшитгенлей тураса. „Менде хар зат иги боллукъ эди ол эр киши неда ол тиширыу болмаса!“ дерик адамла бек кёпдюле. Алай бла, ол „ким эсе да“ кезде угъай эсенг, жашауда да тамгъа болады. Эм аны юсюнден селеширге керекбиз. Бизни биреу ачыуландыра эсе, биз къалай жашаргъа керекбиз?

Шуёхларым, мен ол сорууну юсюнден толуракъ айтыргъа сюерик эдим. Сагъыш этигиз, былай болургъа боллукъду: биреу бир кесек жётел этеди, керти иште уа аны ёпкелери ауруйдула. Былайда жётелге жараучу конфетчикле жарарыкъ туююлдюле, аны себепли теренирек тинтип, башха тюрлю багъыу керекди. Сиз ангылаймысыз ол тенглешдириуну? Биз бир бирибизни ачыуландырыуубуз бла адамны чархы сау болмагъанын кёргюзтебиз. Сёз ючюн, къоншу тиширыуугъузну бир кесек жаратмагъаныгъыздан эсе ол ачыуланууну тамырлары игида терендиле. Аны себепли мен ол затны юсюнден кенгирек айтыргъа сюеме. Мен Сизге ачыулануу адам улу саулукълу болмагъаныны белгиси болгъанын кёргюзтюрге сюеме.

1. БИЗ ЖАШАГЪАН ДУНИЯ

Ангылаймысыз, дунягъа мени кёз къарамым Инжилде мурдорланады. Мен аны бек тюзге санайма, нек дегенде андан къалгъанларын барысын да 20 жылдан сора къалай алай болса да багкушха атаргъа тюшериди.

Инжил а: Аллах дуняны бек иги этип жаратханды, дейди. Ол заманда Адам Хауаны ачыуландырмай эди, Хауа да – Адамны. Бир бири бла толу келишиулук болгъанды. Бютюнда бег а Бир Аллах адамланы ачыуландырмай эди, адамла уа Аллахны ачыуландырмай эдиле. Анда хар не да ыразылыкъда эди: Аллах адамла бла, адамла уа – бир бири араларында.

Алай ма Библия: адам улуну тарыхыны ал башланган кезиуюнде биринчи палах болгъанды дейди. Библия анга Аллахны кесаматларына бузукълукъ этиу дейди. Адам къалай терилгенини юсюнден айтылады. Белгили бир терекни жемишлерин ол ашамазгъа керек эди. Аллах анга аны эркин этмеген эди. Алай анга сайларгъа эркинлик бериледи да, ол аманлыкъны, тынгыламауну сайлайды. Ол эркин этилмеген жемишни алады. Адам улуну тарыхыны башланган кезиуюнде Аллахны кесаматларына бузукълукъ этилгенлей тюз ол ууахтыда битеу жарашыулукъ бузулады.

Андан сора Аллах бла адамла бир бирден айырыладыла. Аллах адамны жаннетден къыстайды да жаннетни эшигини аллына мёлекни салады. Андан бери биз Аллахдан айырылыпбыз. Андан бери биз Аллахны ачыуландырабыз, Аллах а – бизни. Адамла бла Аллахны юсюнден айтып тебиречигиз, ала олсагъат ачыуланадыла: „Къоюгъуз, ахырысы, аны юсюнден! Кертида Ол бармыды – аны бир киши да билмейди!“ Аллах бла бизни арабызда тюпсюз къая барды.

Тюз ол кезиучюкде адамла да бир бирлеринден айырылгъандыла. Ол зат Адам бла Хауаны сабийлеринде окъуна ачыкъланнганды. Ол замандан окъуна башлап адамла бир бирлерин ачыуландыра тебирегендиле.

Ма – эки къарындаш. Керти иште болгъанына кёре,

бегирекда бир бирни къарындашла ачыуландырыргъа боллукъдула. Къабил бла Абил бир бирден бек башха тюрлю адамла болгъандыла. Ала бир бирден алай башха тюрлю нек болгъанларыны тюзюн айтыргъа онг жокъду. Бир жол жерде урунуучу Къабил чага бла сабанда ишлей тургъанды. Алай ма Абил келеди. Къабилде хар зат башы тубюне къалай айланнганын мен аны бу сёзлеринден ангылайма: „Бу жууаш жалынчакъ теркирек кетсе эди! Аны кёрюрге да суймейме!“ Алай Абил анга жанлайды да сёзю башлайды. Ол заманда Къабил къарындашыны кёрюп болмаучу бетине чага бла урады да къарындашы ёлгенден сора эс жыяды. Шуёхларым, биз барыбыз да культуралы адамлабыз эм аны себепли бир бирибизни чага бла ёлтюрмейбиз. Алай Сиз газетлени окъуй эсегиз, анга ушагъан затлагъа тубейсиз. Ючюнчю рейхни заманында адамланы кырыуну уллу ёлчемли процесслерин эсге тюшюрсек, анда да, тюзюн айтханда, Къабилни магъанасы: адамланы кёрюп болмаулукъ барды! Жюз мингле бла саналгъан адамла алай ёлтюрюлгендиле! Аллында Абилни ёлюп тургъанын кёргенинде Къабил эс жыяды. Ол бир кесек кьоркьупду. Алай андан сора ол уру къазады да, ёлюкню ары тюшюрюп, аны топуракъ бла жабады. Ол тегерегине къарайды да, шагъатла болмагъанларына, аны киши кёрмегенине ийнаналды. Биз, адамла, хар заманда алай сагъыш этебиз: киши кёрмеген иш, кертисин айтханда, болгъан да этмегенди деп. Ой, Сиз билсегиз эди хар жерде да адамланы биргелерине къаллай къара ишле барадыла. Къабил кетеди, этген ишине жарсыйды. Болсада алайына ол: „Къабил!“ деген ауазны эшитеди. Я Раббий бу ким болур? „Къабил!“ Аны санлары жызылдайдыла. Алайына ол аны ким чакъыргъанын ангылагъанды: Бир Аллах! Ол битеу болгъан ишни кёргенди! Ол тилсиз шагъат болгъанды! „Къабил!!! Къарындашынг Абил къайдады?“ Къабил алыкъа бой бермезге кюрешеди: „Мен кесими къарындашыма – Абилге – няня туйюлме да! Кесими къарындашымы мен къалауурумама да?“ „Къабил, – дегенди Аллах, – сени къарындашынгы къаныны ауазы Мени жерден чакъырады“.

Энди ол хапар хар нени да къалай ангылатханын Сиз кѳресиз: Аллахны кесаматларына бузукълукъ этилгенли бери хар не да ачыкъланнганды. Адамла бир бирден айырылгъандыла. Аллах Къабилни ачыуландырады, аны кибиб Ол Сизни да кѳплеригизни ачыуландырады. Алай биз Аллахдан айырылалмагъаныбызча, кесибизни жуу-укъларыбыздан да айырылаллыкъ тѳююлбюз! Биз жа-шагъан дуня алайды!

2. ИЙНАНДЫРЫРГЪА КЮРЕШИУДЕН ХАЙЫР ЖОКЪДУ

Хау, энди ангылатыргъа кюрешиуден хайыр жокъду. Сѳз ючюн: „халал Аллахны“ юсюнден не тюрлю сѳлеши-уле да болушурукъ тѳююлдюле. Аллах бла бизни арабыз-да энди къабыргъа, терен жар барды. Урушну кезиуонде мени юйюм да, Эссенни жартысы да кюе туруп бир тиширыу: „Сизни Аллахыгъыз бу ишлеге къалай жол берген болур?“ деп кычыра, мени къатыма чабып келди. Анга мен былай жууаплагъанма: „Мени Аллахым быллай ишге жол береди. Ким биледи, Аллах Сизге душман болурму?!“ Аллахны кесаматларына бузукълукъ этилгенли хар зат айырылгъанды: Аллах бла адам да! Биз Аллахдан да, адамладан да айырылгъанбыз. Адамла бизни нек ачыуландыргъанларыны сылтауу андады. Сиз-ни къатыгъызда Сизни ачыуландыргъан къоншу тиши-рыу бар эсе, аны сылтауу Аллахны кесаматларына бу-зукълукъ этилгениди, башхача айтханда биз Аллахдан айырылгъан, ниет жаны бла бузулгъан адамлабыз. Аны себепли не тюрлю ангылатыргъа кюрешиуден да энди хайыр жокъду.

Мындан алда мен Швейцария бла чекде болгъанма. Чекчи заставада плакат тагъылып эди. „Биригип жа-шау – игиди!“ деп плакат алай айта эди. Мен былай сагъыш этдим: „Ол ишексизди! Алай адамла мени ачыуландыра эселе, плакат манга болушмаз!“ Неда кѳп болмай мен кѳрген быллай плакат: „Бир бирге татлы

тилли болугъуз!“ Америкалыла хар мюйюште: „Жарыкъ кёллю ышарыгъыз!“ деген сёзлери болгъан плакатланы жабышдырадыла. Алай, тюзюн айтханда, ол болушурукъ туююлдо! Мен терсеми! Угъай, ийнандырыргъа кюрешшуден хайыр жокъду!

Эсимдеди, жаш теолог болгъан заманымда адамлары барысы да бир бирлери бла сёз болуучу бир юйюрге кёп барыучу эдим. Битеу ахлула да бир жерде жашап барысы да бир бирлери бла туююшген эдиле. Ингирлени биринде мен аланы барысын да чакъырама да этиучюмча бек кёл салып аланы жарашдырыргъа кюрешеме. Ол кюн мен тилими берч этген эдим. Ингирде 11 сагъатда ала жарашып, бир бирлерини кьолларын тутадыла. Мен бек кьууанып: „Башланыуу былай иги эсе, келлик заманда мен ишни иги билген пастор боллукъма“, деп ойлагъан эдим. Кьууанып юйге бардым да мен ырахат кьалкьыдым. Эртденликде, жарашханладан бир жаш тиширыугъа тюбеп, мен: „Тюнене ингирде кьалай иги болгъан эди, керти айтама да?!“ дедим. „Игими? – деди тиширыу. – Не болгъанын Сиз билмеймисиз да?“ – „Не болгъанды да?“ – деп сордум мен, бетим агъара. Болгъаны уа неди дегенде, юйге бара барысы да жангыдан сёз болгъандыла, андан сора уа иш бютюнда осалгъа кетгенди! Сиз кюлгенми этесиз? Алай манга уа ол кюлкюлю туююл эди. Мен алайлайына Аллахны кесаматларына бузукълукъ этиу бла байламлы иш бек кьорукъуулу болгъанын, биз Аллахдан эм жууукъларыбыздан айырылгъаныбызны эм бу иште не огъурлу сёз бла да болушургъа онг болмагъанын ангыладым.

„Багъалы жюйюсхан пастор, алайда эм алайда мени жууукъларым бир бирлери бла сёз болуп жашайдыла. Сиз алагъа барырма эдигиз?“ деп манга адамла кёп жазадыла. Аллай кезиуледе мен угъай дейме, нек дегенде былайда ариу сёз бла болушалмазлыгъымы билеме. Сизни ачыуландыргъан адамланы юсюнден сагъыш этчигиз. Сизни ийнандырыр ючюн мен кёп айтыр эдим, алай мени айтханларым хайыр бермез эдиле. Бар палах андады. Мен баргъан бир юйюрюню юсюнден Сизге ай-

тыргъа сюеме. Юйге 17-жыллыкъ жаш келеди, жапысыз, кёк джинс кёнчеги бла, тозурагъан чачы бла. Атасы: „Сиз анга къарачыгъыз! Анга къарагъыз!“ – деп ачыулан-нып тебиреди. Атасы – намыслы эм адепли адамды. Ан-гылаймысыз, кесини жашыны жапысызлыгъын кёрсе, атасыны ичинде хар зат башы тубюне къалай бола-ды. Неда башха юйюрге сабийин бек суйген ана, масих-чи тиширыу, къызы эринлерин бояй тургъанын кёрсе, кесин тыялмай: „Ол мени нерваларыма къалай къатыла-ды!“ дейди. Хар жерде да алай туююлмюдю? Къатынын-дан айырылгъан бир эрге ангылатыргъа кюреше мен: сен гюнях иш этесе дегенимде, ол манга угъай дей: „Къой-чугъуз, жюйюсхан пастор! Къатыным мени шорпа иче туруп жаякъ таууш этип ашагъаны бла окъуна ачыулан-дырады!“ деген эди.

Сиз аны асыры кюлкюлю ишгеми санайсыз? Мен а бек къоркъуулу ишге санайма! „Ол бош затды!“ деп Сиз алай айтасыз. Бош затмы? Ол затла Аллахны кесаматла-ры бузулгъан заманда дуня Аллахны къолундан тюшюп кетгенини, Аллахсыз адамлача, биз тозурагъан дуняда жашагъаныбызны белгилеридиле!

Ол ачыулануу бир бирде бек тапсыз жанына бурулур-гъа да болады. Мен Эссенде бир къызы танийма. Аны чачылгъан склерозу барды. Аны себепли ол бек аман ауруудан къыз арталлыда къурушханды. Ол бир гитче юйчюкде жашайды. Аны жанында ётгюр жаш жашай-ды. Ол ингирде сегизни жарымындан онбир сагъатха дери уллу таууш этдирип телевизоргъа къараргъа сюеди. Жарлы соусуз къыз битеу ол затлагъа ингир сайын, сагъат сайын жукъа къабыргъа бла тынгылап турургъа борчлу эди. Телевизорну тауушун бир кесек аз эт деп къыз тилей эди, алай жаш а анга жууапха тауушну бю-тюнда уллу эте эди. Ангылаймысыз, ол жылдан жылгъа, ингирден ингирге, сагъатдан сагъатха алай болгъанлай баргъанды. Биз къаллай бир сылыкъ, къаллай бир бетсиз болургъа боллукъбуз! Сиз ангылаймысыз, жазыкъ къыз-ны ол адам къаллай бир ачыуландыргъанды? Жашны уа, айхайда, къыз ачыуландыра эди. Къабыргъаны эки жа-

нында баргъан кюреш жашауну айтып айталмазча кыйын эте эди!

Мен жаш пастор болуучу заманымда менде конфирмация этиле тургъанла (килиса бла байламлы болууну башлагъанла) 150 адам бола эдиле. Ала барысы да кѣп фатарлы юйледе жашай эдиле. Аладан бирлерине биринчи кере баргъанымда юйде кѣаугъа болгъанын кѣрген эдим, экинчи эм ючюнчю баргъанымда да алай эди. Аны себепли конфирмация болгъан сагъатда мен кѣаугъада болмагъанларыгъыз ѳрге туругъуз деп тилеген эдим. Ёрге жалаңда юч неда тѳрт адам тургъан эдиле. „Кѣалгъанларыгъыз а барыгъыз да кѣаугъадамысыз?“ деп соргъанымда хау дедиле. Ол заманда мен кѣаугъада болмагъанлагъа: „Сиз а даулашсыз, кѣаугъасыз кѣалай турасыз?“ деп сордум. Ала жангыз жашайбыз деп жууапладыла.

Ма болум алайды. Биз жарыкъ кѣллю болургъа, урунургъа керекбиз, ол заманда уа бизни нерваларыбыз тохтаусуз бузуладыла!! Бизни аягъыбызгъа бир зат келип тийсе, ачытады. Биреу бизни нерваларыбызгъа кѣатылгъанлай турса, тѳзюп болмазча кыйыналабыз.

3. АЛЛАХНЫ КѢАТЫШЫУУ!

Айтылгъандан сора айтыргъа жугъум болмаса, мен башларыкъ тѳйюл эдим. Алай менде бек магъаналы билдириу, сейирлик билдириу барды: кесини ангылашынмагъан сейирлик халаллыгъында Аллах адамланы бир бирлерине ачыулануларыны эм жюрекленени кыйыналыуларыны битеу ол кѣара-кѣатышына кѣатышады! Битеу бу насыпсыз дуния Аллахны кѣз аллындады эм Аллах мадарла этеди!

Аны кѣатышыуу сейирликди. Ол – Инжилни бек ала-мат билдириуюдо. Аллах бизни Кесинден айыргъан кѣабыргъаны бузады да Кесини Уланы Иссада бизге энип келеди! Бизни бусагъатдагъы жашауубуз Иссаны юсюнден Инжилни ыспассыз этип, бир жанына тюрте эсе, ол

зат Иссаны юсюнден Инжилге кѡжау шагъатлыкъ этмейди, бизни заманны билимсизлигини юсюнден шагъатлыкъ этеди, нек дегенде кѡутхарылыр ючюн бизге жангыз амал – Иссады! Аны бла бизни арабызда кѡабыргъаны бузуп, бу Аллахдан айырылыуну, ачыуланыуну эм сѣз болууну дуниясына Кесини Уланын жиберип Аллах этген ишден алакат не болаллыкъды? Аллахны Уланы – Исса Масихни келгени болумну арталлыда тюрлендиреди!

а) Исса Аллах бла жарашыулукъну саугъагъа береди

Энди уа мен Сизге хар не да Иссада бирге кѡошулгъанын кѣргюзтюрге сюеме. Исса Аллах бла айырылып болмагъанды. Исса – Аллахны Уланыды. Кѣп болмай манга: „Исса бирда кѡалса да бизни хар бирибиз кибик бир адам болгъанды, Ол динни мурдорун салгъанды!“ деп айтылгъан эди. Анга мен былай жууап этген эдим: „Алай эсе, Сиз, баям, башха биреуню юсюнден айта болурсуз. Мен кесини юсюнден Мен кѣкден келиучюме дегенни айтама, биз а жерни адамларыбыз“. Хау, мен Аны юсюнден, Бир Аллахны Уланыны юсюнден айтама. Аны аты Алакатды. Аны юсю бла Аллах бизни жоюлгъан, налат дуниябызгъа киргенди. Адамланы бири да Аны ачыуландырмайды. Аны кесине сатлыкъ иш этген Яхуда окъуна Аны ачыуландырмайды. Манга сатлыкъ иш этген мени ачыуландырады. Исса уа Яхуданы ахыргъа дери сюеди! Дунияда бир киши да ачыулу халгъа жетдирмеген адамны – Иссаны хапары Сизге айтылыргъа керекди!

Ма, сѣз ючюн, Аны ѳлюрюню аллындагъы ахыр ингирде Ол кесини сохталары бла дерс бардыра тургъанлай болгъан бир тамашалыкъ иш. Кюн чыгъыш кѡыраллада адамла шинтиклеге олтурмайдыла да столну тѣгерегинде уллу жастыкълагъа тыянадыла. Аллай халда адамла кѡалай ашагъанларын ангыларгъа манга кѡыйынды. Тюзюн айтханда, шишни эм бичакъны болушлугъу бла биз жатып ашайлаз эдик. Алай ала уа ашай эдиле. Бек алгъа ала сандалларын тешгендиле. Алада адет алай эди. Андан сора аякъларындан жолну букъусун жуууп кетергендиле. Ол кюн сохтала Исса бла бирге уллу жол жүрю-

гендиле. Ала арыгъандыла, сандалларын тешип, жастыкълада оруналгъандыла. Мени кёзюме кёрюнеди, Петер Иоханнга башын булгъайды да аны бла бирге кёзлери бла белги береди: аладан бирлери суу келтирип башхаланы аякъларын жууаргъа керекди. Иоханн а алайда барысындан да жаш болгъанлыкъгъа, Петерни не бла ачыуландырады дегенде, хар заманда ол ишден къутулургъа кюрешеди. Алай Иохан, имбашларын кётюрюп, былай сагъыш этеди: „Петер мени нерваларыма къалай къатылады, хар заманда манга юйретирге кюрешеди. Аякъланы жууар ючюн сууну Якъуп да келтираллыкъ эди да“. Ол иш манга ушамайды, мен устазны бек суйген сохталарындан бириме, бу жол сууну Маттай келтирсин, деп Якъуб а алай сагъыш этеди. Ол кезиучюкде адамла барысы да бир бирге ачыуланыпдыла, нек дегенде аланы хар бири этерге керекли ишинден къутулургъа кюрешеди. Эм ол заманда Исса ёрге турады. Сохтала къоркъадыла: кертда Ол суу келтириргеми барлыкъды! Алай Ол барады да, жан жаулукъну алып, къумгъаннга суу къуяды да адамланы барысыны да аякъларын жууады. Яхуданы! Петерни! Якъупну! Маттайны! Мени да дерге аздан къалдым! Исса аллайды, Аны ичинде хар не да барды: Аны ичинде Аллах барды, Ол а хар адамны да суйгенди.

Мен Сизге къачда тагъылып тургъан Иссаны суратларгъа керекме: Аны ол кезиюу манга неден да багъалыды! Мен къалай сюерик эдим Иерусалимни къабакъ эшиклерини аллында, дауур эте тургъан халкъ болгъан жерде, римли аскерчиле сюнгулери бла тургъан жерде, адамланы башларында бийикде юч къач сюелген жерде болургъа. Мен ортадагъы къачны юсюнден айтама. Башында къаракёкен бёркю болгъанны мен Сизге кёргюзтюрюк эдим. Шуёхларым, Сизни бу къолайсыз болумдан чыгъарыр муратда эм Сизни Аллах бла жарашдырыр муратда Ол анда Сизни ючюн ёледи. Аллай болумда Сиз башхаланы ачыуландырасыз, кесигиз кесигизни ачыуландырасыз эм башхала да Сизни ачыуландырадыла.

Сизни бла Аллахны арасында болгъан затла кетерилрлерин Сиз сюе эсегиз, Иссаны къачына барыгъыз. Бу

Сизни ючюн ёлген эм тиргизилген Исса мамырлыкъны Аллах жиберген келечисиди. Сизде бек уллу болгъан арсарлыкъны толусунлай кетеригиз да Иссаны керилип тургъан къучагъына келигиз. Битеу алгъыннгы къылыкъларыгъызны бла гюняхларыгъызны Аны аякъларыны аллына салыгъыз! Иссаны къачына къарасагъыз, Сиз ол затны эталлыкъсыз. Анга къолугъузну узатыгъыз да: „Мен Сеники болургъа сюеме!“ дегиз. Эм ол Сизни Аллах бла жарашыуугъузну жолунда биринчи атлам боллукъду. Римлилеге жиберген къагъытында апостол Павел: „Алайды да, ийнаныуубуз бла кесибибизни тюзге санатып, Раббийни – бизни Исса Масихни юсю бла биз Аллах бла мамырлыкъ тапханбыз“, дейди. Исса – мамырлыкъны Аллах жиберген келечисиди. Аны алыгъыз! Не жарсыулуду дегенде, аны юсюнден эшитгенликге, Аллах бла жарашыугъа жетишмегендиле. Ол бек аманды! Сиз мамырлыкъны Аллах жиберген келечисин къабыл этер ючюн, Сизни жүреклеригиз ючюн, Сизни жанларыгъыз ючюн мен не къючюмю да салыргъа сюерик эдим!

Бюгюн мен бир ненча журналист бла ушакъ этгенме. Бусагъатда кертида кёлю бла айтханнга адамны не айтханын санаргъа керек болгъаныны юсюнден сёз башланды. Мен сынагъан эки уруш бла нацизмден сора биреу кёлю бла айтханнга алыкъа бу затны санаргъа боллукъду деп билмейме деп мен алагъа ачыкъ айтдым. Халкъла аралы билгичле бла политика къуллукъчула манга айтхан къургъакъ сёзленими? Кёллери бла айтханнга ала кеслери да санамайдыла, мен да алайма. Кёк бла жерни ортасында Иссаны бетинде Аллахны келечисинден сора кертида ийнанып нени къабыл этерге боллугъун мен билмейме. Аны мен кёлум бла къабыл эталлыкъма. Алыкъа кертида къабыл алырча зат жангыз олду. Ол къабыл этилирге тийишлиди. Эм былайда биреу кёлю бла айтханнга бир затны да санаялмайбыз дерик жаш эм къарт адамла бар эселе, Инжил тюз да аны юсюнден Сизге: „Иссада Аллах Сизге бирда болмагъанча кёлю бла къарайды“, дейди. Энди Иссаны юсю бла мамырлыкъны юсюнден Аны айтханын Сиз да кёлюгюз бла къабыл

этигиз! Кёремисиз, Исса бизни Аллах бла жангыдан байламлы этеди. Сизни палахыгъыз недеди дегенде, Сиз, баям, кесигизни ийнанганлагъа санайсыз, тилек юйню налогун кезиуюнде тёлеучюлесиз, алай Аллах бла мамырлыгъыгъыз жокъду! Мен Сизге айтама: Исса Сизни ючюн да ёлгенди. Сиз бусагъатда Анга айтыр ючюн, Аны аллында тобукъланып баш урур ючюн эм: „Раббий, Санга жоюлгъан гюняхлы барады. Мен энди Санга ийна-нама! Мен Сени къабыл этеме!“ дер ючюн, Исса Сизни гюняхларыгъызны да боюнуна алып, Сизни ючюн да ёлгенди. Алай этиу Сизни жашаугъа, Аллах бла жарашыугъа элтирикди.

б) Исса адамла бла жарашыулукъну саугъагъа береди

Алай Исса келечи болгъан жерде жалаңда Аллах бла жарашыу болуп къалмай, адамла бла да жарашыу болады. Ол заманда хар тюрлю ачыуланыугъа да ахыр салынады.

Бусагъатда эс буруп тынгылагъыз. Сизни арагъызда айтхылыкъ масихчиле бардыла, алай Сизни башха адамла ачыуландыра эселе, хар не да бирча тап туююлдю. Сизге ол ангылашынамыды? „Сиз мени къоншу тиши-рыууму танысагъыз эди! Ол эчкини!“ деп Сиз алай айтырсыз. Мен а Сизге айтама: „Сиз аны суюгюнчю, Сизде хар не да бирча тап боллукъ туююлдю“. Бизни жашауубузгъа Исса кирсе, биреуню хатасындан дайым болуучу ачыуланыу кетеди.

Ангылаймысыз, Исса кимде бар эсе да, анга Ол Аллах бла жарашыулукъну эм бизни ачыуландыргъан адам бла жарашыулукъну саугъагъа береди. Сизни ачыуландыргъан адамла бар эселе, Сизге Исса керекди. Сизге башха бир зат да болушурукъ туююлдю! Аллай жашаугъа Сизни нервларыгъыз чыдарыкъ туююлдюле. Исса Сизни Аллах бла жарашдырып, Сизге байлыкъ болургъа керекди, ол заманда бирсиле бла да хар зат тап боллукъду!

Мени бек жууукъ тенгим барды. Аны иги фатары барды, алай анга фатарны бериучю адамны кылыгъы бек осалды, эм аны юсуне ол ахчагъа бек жутду. Эм да, бу кюнледе фатарны иеси анга бетсиз письмо жиберип,

аны-муну этерге, аны-муну төлөргө деп буюрганды! Мени тенгим быллай хапар айтханды: „Мени чач тюклерим ёрге турган эдиле. Анга жууабымы айтыр ючюн столуну кьатына бардым. Алайлай мени ючюн эм фатарны иеси ючюн ёлген Иссаны сыфаты мени аллымда кёрюндю. Аны себепли мен энди хыны жууап бераллыкь туююл эдим. Аны себепли мен анга жууукь бардым да айтдым: „Тынгылачыгьыз, биз кертида бир бирибиз бла алаймы сёлеширкибиз! Биз экибиз да адепли адамлабыз да юйюнге! Андан эсе бир бирибиз бла тюз сёлешсекми иги болур? Мен Сизге кертида хурмет этеме! Аны себепли манга алай этерге кереклиси жокьду“. Фатарны иеси асыры хорланнгандан даулашыу болмаган эди. Энди ала халал шуёхладыла: фатарны осал кьылыкьлы иеси бла Иссаны жолу бла барган адам.

Дагьыда бир хапар айтыргьа манга эркин этигиз. Эс буругьуз. Аты Дапоццо болган мен бир адамны таныйма. Ол французлу инжилчиди. Ол концлагерьде болганлы бери аны кьолу ууатылыпды. Хапарны манга ма ол айтханды. Аны мен бир заманда да унутурукь туююлме: „Бир концлагерьде тюш кезиуде мени начальник чакьыргьанды. Мени юсюнде ашла салыннган столу болган бир отоугьа элтдиле. Столда азыкь бир адамгьа эди. Лагерьни начальниги келди. Мен бёрю кибик ач эдим. Лагерьни начальниги столну артына олтурду, анга тауушлукь ашланы келтире эдиле, бир бири ызындан. Мен а тынч сюелип кьарап туругьа керек эдим. Аш кьалай татыулу болгьанын ол манга битеу кесини сыфаты бла кёргюзте эди, мен а ачдан ёле тура эдим. Алай иш аны бла да кьалмады. Ахырында анга кофе келтирдиле, чулгьамчыкьланы столгьа салып, ол: „Кьарачыгьыз, Сизни кьатыныгьыз Сизге Парижден печенье жибергенди!“ дейди. Алада аш бла иш осал болгьанын эм ол печеньеи этер ючюн кьатыннга ашны кьалай аяргьа тюшгенин мен биле эдим. Да ма, лагерьни начальниги аны ашайды. Мен андан: „Манга бирда болмаса да бирин беригиз, мен аны ашарыкь туююлме, бирда болмаса да кьатынымы кёзюнден кёрюп тутарча“, деп тиледим. Алай, кюле-

кюле, ол барысын да ахырына дери ашады. Ол – ачыулануу бек баш чегине – кёрюп болмаулукъгъа жетген кезиучюк эди! Дапоццо хапарын андан ары бардырды: „...Аллахны суймеклиги бизни жүрегибизге тегюлгенди“ дегенни магъанасы не болгъаны ол ууахтыда манга ачыкъланды. Мен ол адамны сюерге боллукъ эдим, мен былай сагъыш этгенме: „Сен жарлы адам! Сени сюялырча бир адам да жокъду. Сени тегерегинги жаланда кёрюп болмаулукъ кюршалапды! Аллахны сабийи болуу манга не десенг да къалай игиди!“ Сиз ангылаймысыз? Дапоццо анга жазыкъсынууун эм халал жүреклилигин кёргюзталгъанды. Ол адам аны ачыуландырмай эди. Начальник аны сезгенди: ол секирип къобуп отоудан къачып чыкъгъанды! Урушдан сора Дапоццо бир кюн аны кёре баргъанды. Аны бети агъаргъанды: „Сиз манга дерт жетдириргеми сюесиз?“ – „Хау, – деп жууаплагъанды Дапоццо, – мен Сизге дерт жетдирирге сюеме. Мен сизни бла бир чашка кофе ичерге сюе эдим. Мен биргеме торт келтиргенме, энди биз бирге олтурайыкъ да ашайыкъ!“ Алайлай ол адам бу затны ангылайды: Иссаны оноуунда болгъан адам кишини кёрюп болмауну билмейди, ол ачыулануудан кериди, нек дегенде Аллахны суймеклиги аны жүрегине къуюлгъанды.

Мен – уллу сахарны къарт пасторума, бек кеп эшитгенме: „Мен былай жангызма. Мени киши да суймейди!“ деп тарыкъгъанланы. Мен энди аллай сёзлеге тынгылаялмайма. Аллайны керсем, былай айтырыгъым келеди: „Сен а? Сени юсюнгден: „Ол манга суймеклигин кёргюзтгенди“ деп айталлыкъ адам къайдады!?“ Билемисиз, адамла тохтамай: дуняда суймеклик жокъду деп тарыгъып турсала, кеслери уа буз таякълача сууукъ болсала, мен телиликге санайма! Хыны сёзюм ючюн манга кечгинлик беригиз, алай мен Рур областьда туугъанма, анда уа хыны сёлешедиле.

Аны ангылагъанымдан сора мен суймеклигим кёргюзтюрюкме деп таукеллендим. Алайлай, биз арталлыда суймеклигибизни кёргюзталырча болмагъаныбызны эследим. Бизни жүрегибиз кесин айтып айталмазча бек сю-

еди. Биз сюялырча адамла бардыла, нек дегенде ала бизге сюйдюмлюдюле. Нерваларыбызгъа къатылгъанла уа?

Мен бир ишчи-коммунист бла этген ушагъымы эсге тюшюреме. „Биз Шанхайда кулилени (жюк ташыучулары) демонстрациясында болгъанбыз!“ деген эди ол. Аны айтханын жаратмай, мен: „Ол бек игиди! Къоншунг бла уа ортада халларыгъыз къалайдыла?“ деп сордум. Эм ол тюзюн айтып ийди: „Тюбесем, мен анга кёргюзтюрме!“ Ангылаймысыз? „Узакъдагъынгы сюй“, – ол алай къыйын туююлдю, алай „Жууукъдагъынгы сюй“, – бу уа къыйыныракъды.

Алай бла, мен акъыл этгеннге кёре, мен кесими жуугъуракъдагъы адамларымы, ол санда манга аманлыкъ излеген, ауур къылыкълы, къоркъуулу адамны да сюйсем, дуня жаланда ол заманда башха тюрюлю болаллыкъды. Алай этерге мени кесими къолумдан келмейди. Ол – Аллахны саугъасыды. Шуёхларым, ол, айхайда, тынч туююлдю, мен аны кесим сынагъанма, кертисин айтсакъ а: Исса бизни жашаубузгъа кирип, бизге Аллах бла мамырлыкъны саугъагъа бере эсе, эм андан сора уа бизге адамла бла да мамырлыкъны саугъагъа берирге сюе эсе, ол бек къыйын кёрюнеди, нек дегенде, Ол бизге ачыкъ этгеннге кёре, бирсиле бизни ачыуландыргъандан эсе, биз аланы игида бек ачыуландырабыз, биз этгеннге тёзерге къалгъанлагъа кёпда къыйынды. Мен Иссаны таныгъанлы бери Ол манга мени башхалагъа этген терсликлерими кёргюзтеди. Къутхарыучу къачда ёлгени эм гюняхланы кечиуню бергени ол заманда ачыкъдан ачыкъ болады.

Сиз ангылаймысыз? Дуняда бек уллу революцияны Исса этеди, алай Аны къабыл этерге керекди! Эм аны себепли Сиз битеу ол затлагъа тынгылау бла къалмай, Иссаны кертида кёлюгюз бла къабыл этеригизни тилейме. „Мен Иссаны тапханма! Ол а мени тапханды!“ – деп Сиз алай айтырыгъызны сюерик эдим!

ХАР НЕ ДА ТЮРЛЕНИРГЕ КЕРЕКДИ – АЛАЙ КЪАЛАЙ?

Мени жаш заманымда Макс Эйт деген бир жазыучуну хапарларын хар ким да сейирсинип окъуй эди, бусагъатда ол жазыучу унутулгъанды. Ол, тюзюн айтханда, инженер эди эм кесини материалын бек алгъа техниканы айныууну тарыхындан алгъанды. Хапарларындан бирини аты „Фахмуну палахы“ деп алай эди. Анда жаш инженер кӛргюзтюледди. Ол къалгъанладан башха тюрлю болумда бир жолу бек жууаплы иш алгъанды. Ол бир черекни юсюнде кӛпюр ишлерге керек эди. Черек а кенг жайылыуу бла сууну тенгизге кӛшулгъан жерине ушай эди. Ол бек кыйын иш эди, нек дегенде тенгизни кӛтюрлююуу бла таркыйыуу аллай кӛпюрге хата этедиле. Техника айныгъан ёмюрню башында уа бусагъатда болгъан амалла жокъ эдиле. Айлайды да, жаш адам ол деменгили кӛпюрню ишлейди. Ол ишленип бошалгъандан сора, музыка да, байракъла да, газетлени корреспондентлери да болуп, кӛпюрню къууанчлы ачылыуу бардырылгъанды. Ол жаш адамны юсюнден газетле барысы да жаза эдиле. Энди ол жамауатны арасында уллу адам болгъанды. Лондонда ол деменгили архитектура бюро ишлегенди, бай тиширыуну алгъанды, жанына не керек эсе да анда хар зат болгъанды. Алай аны жашауунда бир къужур мудах жашырынлыкъ иш болгъанды. Аны жалаңда къатыны билгенди. Хар жыл сайын кюз арты башланганлай ол юйден тас бола эди, кесини кӛпюрюне кете эди. Кечегиде тенгизде уллу жел болуп, жауун къаты жаугъан заманда ол плащха чӛргелип, орамда кӛпюрню къатында тура эди эм къоркъуулу бола эди. Ол аны кӛпюрюню таянчакъларына ургъан желни кючюн тюппе-тюз сезе эди. Таянчакъланы тийишлисича къарыулу эталгъан болурмамы, желни таянчакълагъа ургъан кючюн тюз тереген болурмамы деп, къайтарып-къайтарып эсепле бардырады. Желле тохтасала, ол жангыдан Лондонда кӛрюнеди. Ол заманда ол, жангыдан сахарны

жамауат жашауунда уллу магъананы тутхан белгили адам болады. Кертисин айтханда, ол: „Кёпюр тюз ишленгенмиди? Ол тийишлисича кючлюмюдю?“ деген къайгы аны хар заманда къоркъутуп тургъанын киши эслемейди. Ол азап берген соруула аны жашаууну мудах жашырынлыгыдыла. Бек къоркъуулу желли кечелени биринде ол инженер кесини кёпюрюне къалай къарап тургъанын Макс Эйт сейирлик жазады. Кёпюрню юсю бла поезд келе тургъанын инженер кёреди. Ол ахыр вагонну чыракъ жарыкъларын да кёреди, болсада алайлайына ала желни къутурууунда жокъ болуп къаладыла. Эм ол эрлай ангылагъанды: поезд энишге кетгенди, къутургъан терен суугъа. Кёпюр ортасындан сыннганды.

Мен алыкъа жаш болгъан заманымда ол хапарны окъугъанымда: „Ол зат бизни хар бирибизни юсюнден айтылмагъанмыды да?“ деп башыма аллай оюм келген эди. Биз барыбыз да жашауубузну кёпюрюн ишлейбиз, эм бизде бир бирде жукъусуз кечеле бола эселе не да бир зат тынгысыз эте эсе, баям: „Жашаууму кёпюрюн мен тюз ишлеген болурмамы? Жашауну битеу боранларына ол чыдармы?“ деген къоркъуу чыгъа болур. Эм биз хар не да бир кибик тап болмагъанын бек тюз ангылайбыз. Бизни жашауубузну кёпюрю кереклисича тап туююлдю! Мен Сизге кёргюзтюрге суйген биринчи зат буду:

1. ХАР НЕ ДА КЕРЕКЛИСИЧА ТАП ТЮЙЮЛДЮ

Уллу шахарны пастору болгъанымда кёп адамла бла ушакъларымда мен ол темагъа къатыла, алагъа: „Айтыгъыз, Сизни жашауугъузда хар зат тийишлисича тапмыды?“ деп соруучу эдим, эм мен ахырында: „Хар зат тапмыды? Угъай! Кёп зат башхаракъ болургъа керек эдиле!“ деп тюзюн айтмагъан адамгъа бир да тюбемегенме. Мен, айхайда, айталлыкъ туююлме Сизни жашауугъузну кёпюрюню къарыусуз жери къалайы болгъанын. Алай кёп зат башхаракъ болургъа кереклисин Сиз кесигиз билесиз да.

Ол заманда бир бирде: мен тюрленирге керекме! деген

оноугъа келишебиз. Ма кесими бу затда эм ол затда иги жанына тюрлендирирге керекме! Айтыгъыз, Сиз кертида ийнанамысыз адам тюрленаллыгъына? Угъай, тюзюн айтханда, адам тюрленаллыкъ туююлдю! Аны юсюнден Инжил арталлыда ачыкъ айтады: „Эфиопияны адамы кесини терисин, барс а (къапланнга ушагъан огъурсуз жаныуар) кесини тамгъаларын тюрлендираллыкъмыдыла? Сиз да алайсыз: аманлыкъ этерге юйренгенден сора игилик эталлыкъмысыз?“ Дуния намыс-адепни юсюнден сѐлешиледеден толуду, алай бир адам да кеси кесин тюрлендираллыкъ туююлдю. Ала къаты сѐзледиле! Манга тюберге тюшген адамларымы арасында мен сейир этип сюелеме эм аланы жашауларыны кѐпюрлери тийишлисича тап болмагъанларын сеземе. Ала уа манга: „Да сора биз не этейик? Биз кесибиз тюрленаллыкъ туююлбюз да!“ дейдиле. Хау, ол алайды: саякъ адам кесине таза жүрек эталлыкъ туююлдю. Ётюрюкчюле кеслерин тюзлюкю эталлыкъ туююлдюле. Эгоист алайынлай биреуге халал суймеклигин кѐргюзталлыкъ туююлдю, алай кертиди ол кесин аллай сундураллыкъды, болсада алгъынча жаланда кесин суйген адам болгъанлай къаллыкъды. Терс ниетли уа кесин тюз ниетли эталлыкъ туююлдю. Ой, мен Сизни жашауугъузну кѐпюрю къалайда бузукълу болгъанын билсем эди! Алай аны Сизге Аллах кѐргюзтюрге боллукъду.

Инжил кѐргюзтген ол зат тамашалыкъ кертиликди. Мен Сизге кесими ниетлерими ачыкъламайма да Аллахны Сѐзю айтханны билдиреме. Инжил кертиге ушамагъан, тамашалыкъ керти затны билдиреди. Ол былай айтады: Бир Аллах дуниягъа кесини келечисин жибергенди, ол бизни эм битеу бизни жашауубузну тюрлендирирге боллукъду! Эм ол башха биреу туююлдю, Аны Уланы Раббий Иссады!

2. ХАР НЕ ДА ТЮРЛЕНИРГЕ БОЛЛУКЪДУ

Шуѐхларым, адамла масихчиликни эригиулюге санагъанлары ючюн терслик жыйылыудамыды? Мен а былай

санайма: Бизни кьутхарыр ючюн жангыз бир онг формада Аллах дуниягъа Кесини Уланын жибергенден сейирлик хапар жокъду! Бу Исса: „Битеу жангы затланы этеме!“ деген сейирлик сёзлени айтады. Адамланы Ол эм жаланда Ол тюрлендираллыкъды!

Мен ичгичиликден кьутулгъан ичигичилени кёргенме. Жаланда кеслерин суйюучю эм эгоистликлери бла тегереклериндегилени кыйнауучу къарт тиширыула алайлайын тюрленгендиле эм башхаланы эслей башлагъандыла. Кирлиликге батылгъан эр кишиле азатлангандыла. Исса адамланы тюрлендиреди! Исса келеди да – хар не да жангырады! Ол жомакъ туююлдю. Мен Сизге юлгюге кёп затланы айталлыкъ эдим.

Эм аны себепли бизге, жашауубузну кёпюрю тийишлисича тап болмагъанын ангылагъанлагъа, ол Кьутхарыучу керекди. Бизге Раббий Исса керекди, масихчилик угъай, Масих! Ангылагъыз, бизге дин, бегимсиз жорукъ, килисачылыкъ керек туююлдю, алай тиргизилген Кьутхарыучу керекди. Эм Ол мындады! Сиз Аны кесигизге чакъыраллыкъсыз эм кесигизни кьолайсыз болумугъузну юсюнден Анга айталлыкъсыз. Мен Сизге айта тургъан тамашалыкъ хапар олду!

Бусагъатчыкъда мен Сизге айтханны юлгю бла ангылатыргъа эркин этигиз. Мындан алда мен бир ыйыкъны ичинде Мюнхенде болгъанма. Аны бек ариу жерлеринден бирине шахарны ортасындагъы деменгили парк саналады. Анга Ингизли терек бахча дейдиле. Мени кьонакъ юйюм паркдан узакъда болмагъаны себепли, мен хар эртден сайын ары кире эдим. Ары кирир жерде гитче суучукъну юсюнде гитче агъач кёпюрчюк бар эди. Агъач кёпюрден сол табада аллын тыйып тургъан беженни юсю бла суу энишге кыыстау агъа эди. Бир жол мен ол суу терк акъгъан жерде кёлде уллу агъач кесек тегерек айлана тургъанын кёрдюм. Заманым кёп болгъаны себепли, мен ол агъач кесек дайым тегерек айланганына къарап турдум. Бусагъат ол энишге саркъгъан суугъа тюшер да энишге жюзюп кетер деп алай кёрюне эди. Алай ма аны дагъыда суу айланма жангыдан тегерек

айландыра тебирей эди. Экинчи кюн келгенимде да агъач кесек биягъы жеринде эди. Жанындан къарагъаннга ол энишге акъгъан суугъа къошулургъа суйгенча кёрюне эди. Болсада аны айланма дайым биргесине ала эди. Сиз аны кёзюгюзге кёргюзталамысыз? Суу энишге ырхыча терк бара эди, агъач кесек а хар заманда тегерек айланып тура эди.

Адамланы асламысыны жашаулары алайды. Хар не да бир ызны тегерек айланганлай турадыла: биягъы гюняхла, биягъы жарлылыкъ, биягъы жүрекде тюнгюлюлюк. Биягъы жашау къайгъыла, биягъы тегерек айланы! Алай жаныбызда акъгъан суу барды, ол Аллахны Уланынданды, Иссаданды. Ол Исса бизни ючюн къачда ёлгенди. Сиз къалай оюм этесиз, Аллах Кесини Уланына алай огъурсуз халда ёлюрге онг бере эсе, аны энчи магъанасы жокъмуду, тап Сиз ол жаны бла жукъ ангыламай эсегиз да! Кёлюгюзге келтирип, къарамыгъызыны кётюрюп Анга буругъуз. Анда бир тюрлю магъана болургъа керекди да! Аны аллы бла ётюп кетерге онг жокъду да! Аны ангылар ючюн Сиз битеу кёлюгюзню салыргъа керексиз! Андан сора ючюнчю кюн а Аллах Аны тиргизгенди. Азатланыуну саркъгъан суу Иссадан келеди. Алай биз агъач кесекча гюрен айланып жаланда кесибизни тегерегибизде бурулабыз. Анда, Ингилизли терек бахчада мен былай сагъыш этген эдим: ол агъач кесекни тюртгенлей сууну саркъыуу бла кетерикди. Алай суугъа жыгъылыргъа суймей, узалып жеталмагъан эдим. Биз – агъач кесекле туююлбюз, аны себепли ёмюрден бери келген эски гюренибизден къутхарылыуну Иссадан, Аллахны Уланындан келген акъгъан сууна ол атламны биз кесибиз этерге керекбиз. Алай болгъанлыкъгъа, бизни гюренден Аллах чыгъаргъанын артда кёрюбюз. Мен Сизге бусагъатда айтыргъа керекме: Сиз ол атламны кесигиз этерге керексиз! Ёмюрлюк эски гюренден чыгъып эм Иссадан келген суу агъыугъа къошулуп, ол атламны этиуге Аллах къалай элтгенин ачыкъ сезген адамла бардыла!

3. КЪАЛАЙ ДА БОЛСУН

Мен аны Сизге Инжилден бир ненча хапар бла ангылатыргъа суюме: Апостол Павел тутмакъ болуп, Римни оноучусуну резиденциясы оруналгъан Кесариягъа жетдирилгенди. Римни Фест атлы жангы прокураторунда бир жол Яхуданы патчахы Агриппа къатыны Вереника бла болгъанды. Ала Павел атлы тутмакъгъа эс бургъандыла эм анга тынгыларгъа бек суйгендиле. Тамбла ала аны айтханын эшитирле деп Фест сёз бергенди. Алай бла Фест, Агриппа эм Вереника мингни начальниги бла эм бек белгили гражданла бла бек омакъла болуп келдиле да кеслерини сыйлы жерлерине олтурдула. Тутулуп тургъан Павелни алып келигиз деп буюрдула. Алай бир ненча минутдан хар зат тюрленеди. Терсленген – Павел болмайды да, аны тегерегиндеги жамауат болады. Павел кесини Инжилден алынган ууазын окъуйду, анда ол кесине тынгылагъан адамлагъа Исса ким болгъанын ангылатады. Бу жол ол аланы гюняхларындан эсе да бегирек Аллахны Уланыны юсюнден айтып: „Ким суусап эсе да энди Манга келигиз да ичигиз“ дегенни аланы ниет къарамларыны аллында суратлайды. „Сиз, кесигизни жашауугъузгъа ыразы болмагъанла, алай ниетигизге ауурлукъ жетгенле, ёлебиз деп къоркъгъанла, Аллахха барыргъа суйген жаныгъыз суусап болгъанла эм ачлыкъ сынагъанла, тынгылагъыз: Исса Сизге да къолларын узатып: „Ауур ишден къыйналгъанла эм къыйынлыкъ сынагъанла! Манга келигиз!“ дейди. Баям, Павел аллай ууаз берип, Иссаны уллулугъун алагъа кёргюзтген болур эди. Исса уа Павелге кеси тубегенди. Павел бошагъандан сора, оноучу Фест: „Сен алаамат тап сёлешаласа, Павел, алай, мени акъылыма кёре, сен айтхан зат акъылдан шашыугъа ушайды!“ Бу адам, бу Фест бир зат да ангыламагъанды. Жюреклери семиргенди деп Библия бир къаум адамланы юсюнден алай айтады. Хау, алай болады, алагъа бир зат да жабышмайды, ала бир затны да ангыламайдыла. Ким биледи, жюреклери семирген адамла Сизни ичигизде да болурла. Жюйюсхан Фест да аллай

эди. Алай Агриппа патчах бек сейирге кьалгъан эди эм аны алайда айтхан сёзлери аны бек тамаша этдирген эдиле. „Павел, энтда бир кесекден сен мени масихчи болургъа, Масихни сохтасы болургъа алландырлыкъса“, деген эди патчах. „Энди бир аздан“, – деди, алай кетип кьалды. Эм хар зат биягъынлай кьалдыла. Ингилизли терек бахчадагъы ол агъач кесекча алгъыннгы тёгерек айланыуунда, алгъыннгы ишлеринде, алгъыннгы жашауунда, тюзюнлей жаханымге атлана, ёлгюнчю жюрюйдю. Гюняхны бла тюзлюкню юсюнден алгъыннгы жыр. Сизде да хар зат алгъынчамы кьалады? Алай эсе, Сизни ючюн Исса керексизге ёле эди. Алай эсе, сизге кечгинлик, азатлыкъ, Аллах бла мамырлыкъ жокъду. Жангыз бир атлам жетишмейди. „Дагъыда бир кесекден мен масихчи болур эдим“. Бу бек сейирди: кеслерин масихчилеге санагъанла керти ишде уа ёлюмге барадыла. Кеслерин масихчилеге санагъанла керти ишде уа жарашмай кьаладыла.

Энди уа мен Сизге арталлыда башха затны кёргюзтюрге сюеме. Бир жол абустол Павел Филиппы деген европалы шахаргъа келгенди. Анда адамны эрикгенин кетериучю тюрлю-тюрлю учрежденияла, театр эм уллуракъ шахарланы хар биринде болургъа тийишли хар зат бардыла. Алай хар уллуракъ шахарда тюрме да болургъа кереклиси себепли, бу шахарда ол да бар эди. Ол тюрмеге алгъыннгы римли офицер оноу этгенди. Аллай ырахат кьуллукъну ол адам, баям, алгъын бир жери жаралы болгъаны ючюн алгъан болур эди. Бир жол анга, Библияда айтылгъаныча, тюрмени кьалаууруна алгъын анга хазна тюбемеген эки тутмакъны: апостол Павелни бла аны биргесине айланган Силаны келтиргендиле. Ала шахарда ууаз бергендиле. Алай аланы ууазлары халкъны кьозгъагъанлары себепли, аланы туююп тюрмеге элтирге буюргъандыла. Алайды да, Павелни бла Силаны эртденликге дери кьаты сакъла деп тюрмени кьалаууруна бергендиле, ол а чынтгы кьуллукъчу болгъаны себепли: „Болсун, иги сакълайыкъ! Сиз айтханлай этилликди!“ деп жууаплагъанды. Аны тюбюнде камера бар эди, аны

кѡабыргѡаларыны тѡбю бла суу акѡгѡанды. Аякѡларына бугѡоула салып, ол Павел бла Силаны ары атханды. Ол адам кѡаллай динни тутханды деп манга алай сорсала, Сизни кѡплеригизча ол да аллайны тутханды деп алай айтыр эдим. Ол Раббий Аллахха, ким биледи, бир ненча Аллахха да ийнана болур эди. Римде адамла кеслери кѡллери бла кѡабыл кѡрмеген динлени окѡуна тута эдиле. Биздеча. Аллай тюрмени кѡалаууруну юсюнден бир сагѡыш этчигиз! Алай ма кѡалгѡанладан башха бир тюрлю иш болады. Аны толу ангылатыргѡа онг жокѡду. Кече ортасында Павел жырлап, Иссагѡа махтау бере башлайды. Мени акѡылыма кѡре, болгѡан ишни юсюнден ол кече ортагѡа дери кѡайгѡылы сагѡыш этгенди. Жазыкѡсыныусуз тѡйюп эм тюрмеге салып анга алай этгенлерине чыдар ючюн анга заман керек эди. Анга чыдаргѡа адамгѡа бек кѡыйынды. Алай андан сора аны башына: „Кесини кѡаны бла мени Исса, Аллахны Уланы жулгѡанды да! Мен Аллах бла жарашыпма да! Мен мында да Аны кѡолундама!“ деген оюм келди. Андан сора ол жырлап башлайды. Сила уа анга эжиу этеди. Аламат иш! Эм ол затны тутмакѡла эшитедиле. Ол макѡамны тюрмеде бир заманда да эшитмегендиле. Тутмакѡ болгѡаным себепли, мен тюрмеле бла шагѡырейленгенме. Анда кѡаргѡышла бла кѡаты кѡычырыкѡла, тѡнгюлюулюк бла кѡалауурланы огѡурсуз ауазлары бийлик этедиле. Бир жол мен жырлап Аллахха махтау берирге умут этгенимде, мени олсагѡат окѡуна тѡйгѡан эдиле. Баям, Аллахха махтау беруу кѡоркѡуулу болгѡанын бусагѡатдагѡы кѡалауурла биле болурла. Алай ол эски заманлада алайгѡа жетмеген эдиле. Алай бла, Павел эм Сила жырлай эдиле. Ол, айхайда, тюрмени кѡалауурун сейир этдиргенди. Ол, баям, ала нени юсюнден жырлагѡанларына тынгылай болгѡанды. Ала дин жырла жырлайдыла! Адам кесини Аллахын кертида кѡлю бламы кѡабыл кѡреди? Бютюнда тюрмеде? Бу тунакы жерде алай этерге арталлыда кѡл бармазгѡа керек эди. Ала уа Аллахны юсюнден жырлайдыла! Болсада тюрмени кѡалаууру тѡшегине жатханды. Эм алайлай уллу жер

тебиу болгъанды. Ол Аллахдан келген эди. Тюрмени эшиклери ачылгъандыла да, тутмакъла бугъоуладан къутулгъандыла. Тюрмени къалаууру, тѣшегинден секирип туруп, жарты-къурту кийингенди да, эшикле барысы да ачылып тургъанларын кѣргенди. Тутмакълары барысы да къачып кетген сунуп, ала ючюн жууаплылыкъдан къоркъуп, къалауур кеси кесин ълтюрюрге таукелленеди. Болсада Павел уллу къычырып: „Кесинге бир тюрлю хата этме, биз барыбыз да мындабыз!“ дегенди. Къалауурну ичиндеги къайгъыланы юсюнден Инжил жукъ айтмайды. Алай олсагъат анга бу зат ачыкъланнганды: Бир Аллах барды, Ол Кесини жолу бла баргъанланы къоруулайды! Ол битеу къарыуун салып сѣгюочю, Бир Аллах барды! Бир Аллах барды, Ол къалауурну жашаудан кетерирге керек эди! Бир Аллах барды, къалауурну битеу гюняхлары эм битеу аны кирлиги Анга ачыкъдыла! Жаны болгъан Аллах барды, къалауур а – жоюлгъан гюняхлы адамды! Ол камерагъа Павелге чабып кирип: „Патчахларым, кесими къутхарыр ючюн мен не этейим?“ деп къычырады. Аны жашауу ол Ингилизли терек бахчадагъы агъач кесек кибик тѣгерек айланганлай тургъанын, ол а хар замандача къалгъанлай баргъанын ол ачыкъ сезді. Алай ма аны аллында: „Къутхарлыкъ суу агъымгъа тюшер ючюн мен не этерге керекме да?“ деген соруу салыннганды. Баям, бусагъатдагъы заманда болса, анга уллу ууаз айтыр эдиле, адет-къылыкъны юсюнден уллу доклад окъур эдиле. „Тобагъа къайт, битеу ичинде болгъанны айт!“ деп биз бусагъатда, баям, алай айтыр эдик. Павел а жаланда: „Санга Исса керекди! Раббий Масих Иссагъа ийнан эм алай бла сен да, битеу юйюнг да къутхарыллыкъсыз!“ деп алай айтханды. Тюрмени къалаууру Иссаны юсюнден хазна жукъ билмей эди. Ол жаланда Исса Аллахны ачуланыуундан, сюдден, жаханимден, алгъыннгы жашаудан къутхарады деп эшитген затларын биле эди. Алай ма ол алгъыннгы жашаудан къутхарыуну агъымына берилди. Ол Иссаны къолуна тюшеди. Андан ары анда тюрмени къалаууру Павелни тюрмеден къалай азатлагъаныны юсюнден, Иссаны юсю-

ден аны ууазына къалай тынгылагъаныны эм толусунлай Иссаны къолунда болур ючюн кечегиде Иссагъа къалай бурулгъаныны юсюнден айтылады. Ол хапар быллай сёзле бла бошалады: „Аллахха ийнанганы ючюн ол битеу кесини ююу бла бирге къууанч этгенди“. Энди ол жашауну агъымына тюшгенди! Энди ол Аллах бла жарашханды!

Башда айтылгъан юлгюледе: къутхарылыр ючюн анга „бир кесек зат жетишмейди“ деп алай жазылады. Башха адам а къутхарылыуну агъымына тепчиуню сынагъанды. Къутхарылыуну юсюнден билдириуню Сиз а къалай къабыл этериксиз?

4. ИССАНЫ КЁЛЮГЮЗ БЛА КЪАБЫЛ ЭТИГИЗ!

Хар неда тюрленирге керекди, алай къалай бла? Неден да алгъа магъаналысы – Сиз Исса бла шагъырейленирге керексиз!

Бу иш уруш бошалгъандан сора кёп турмай болгъанды. Бийик школну директору манга былай соргъанды: „Жюйюсхан пастор, менде урушну кезиунде школну бошагъан 15 жаш адам бардыла. Болсада ол жетишмейди, ала алыкъа жарым жылны окъургъа керекдиле. Ала – авиацияны алгъыннгы лейтенантларыдыла, артиллерияны тамата лейтенантларыдыла эм аллай тюрлю адамладыла. Школлада шинтиклеге олтурургъа энтда тюшгенине ала, айхайда, бек ачыуланадыла. Алагъа Сиз динни бир кесек окъутмазмы эдигиз?“ Алгъын айтханымча, мен алагъа къоркъуп, къалтырай-титирей бара эдим. Эм ма мени аллымда онгнган аскер кийимлери бла, тютюнден эм ушкок отдан чачлары агъаргъан урушчула олтурадыла. „Кюнюгюз ахшы болсун, – деп алгъышлайма мен ала, – мен сизге динни дерслерин берирге керекме“. Алай мен сёзюмю да бошагъынчы аладан бирлери турду да: „Аллай огъурсуз урушха Аллах къалай жол берген болур эди?“ деп сорду. Башхасы сёзню андан ары бардырады: „Аллахны суймеклиги къайдады да? Миллионла бла

саналгъан чюйютлюле газ бла ууландырылып ёлгенлери-не Ол тынгылап турады да!“ Эм дагъыда аны кибик сёз-ле! Манга хар жанындан да соруула тёгюле эдиле. Бек ахырында мен кёолуму кётюрдум да айтдым: „Минут-чукъну сабыр этигиз! Сиз кёолунда таякъчыгъы бла туманда баргъан сокъургъа ушайсыз. Аллахны юсюнден алай айтыу акъылсызлыкъды! Аллахны арталлыда киши билмейди, Ол бизден жашырынды. Ол бизге жаланда Иссада ачылгъанды. Алгъа барыр ючюн биз бек алгъа Исса ким болгъанын билирге керекбиз. Жюйюсханла, даулашыуну башлардан алгъа Сиз Аллахны билдириуле-рин окъургъа керексиз. Биз аны этейик. Аны ючюн ке-лир жол Библияларыгъызны келтиригиз. Эм биз окъуп башладыкъ: „Алгъа Аллах кёкню бла жерни жаратхан-ды“. Биз Аллахны кесаматларына бузукълукъ этилгенини эм айыплы болгъан адам улуна Аллахны сюд этгенини юсюнден окъугъанбыз. Библияны бу сёзлери барысына да бек сейир кёрюндюле: „Кесинги Раббий Аллахынгдан айырылсанг, кеси ыразылыгъынг бла кесинги палахха эмда бушуугъа салгъанынгы сен билирге эм анга толу ийнаныргъа керексе“. Халкъла аны сынаидыла. Аны энчи адамла сынаидыла. Андан сора биз Иссаны юсюн-ден окъугъан эдик! Бир жолгъа биз Аны ёлгенини эм тиргизилгенини юсюнден окъугъан эдик. Биреу окъуп, къалгъанла барысы да шум болуп тынгылагъан сагъат мени эсимден бир заманда да кетерик тюйюлдю. Аллах-ны уллу ишлерине, Иссада келген ишлерине тынгылага-ныбызда асыры сейир этгенден солууубуз тыйылыргъа жете эди. Барысы да бек кёууанган эдиле, нек дегенде ол тели даулашыу энди арталлыда керексиз кёрюннген эди. Ала кеслерин ийнаннгаалагъа санап тургъанлыкъгъа Бир Аллахны юсюнден бизге Иссада тюшюп келип, биз-ни ючюн нени да этген Аллахны юсюнден ангылаулары арталлыда болмагъанды.

Алайды да, Иссаны эм Аны чакъырыуун кёлюгюз бла къабыл этигиз! Исса бир жол бир оюм берген хапар айт-ханды: бир патчах кесини жашына къатын алып той этгенди. Ол кесини кёулларын тойгъа адамла чакъырыр-

гъа жиберип: „Келигиз, хар не да хазырды!“ дегенди. Алай барысы да кечгинлик тилей башлагъандыла. „Мен бек суююп барлыкъ эдим, алай манга уллу иш этерге керекди, эм бусагъатда мен ол ишни къолгъа алыпма“ дегенди бирлери. Ангылаймысыз, кѣпле былай айтадыла: „Сиз – пасторсуз, Сизде болум арталлыда башха тюрлюдю, саудюгерчи уа алай эталмайды“. Башхасы да, кечгинлик тилей: „Мен бек ыразыма. Алай мен кѣп болмай къатын алгъанма. Юйдегили болгъандан сора биринчи ай дегенни магъанасын кесигиз билесиз. Башха адамланы ишлерине заманыбыз жокъду“, дейди. „Кертисин айтханда мен патчахны жашына барыргъа керек эдим, алай ишле чырмадыла“, деп ол адамла андан ары къалай жашагъанларын мен ангыларгъа кюрешгенме.

Сизни асламыгъыз бла да иш алай болады да: „Кертисин айтханда мен Аллахны сабийи болургъа керек эдим, алай къалай эсе да заман жокъду“... Ой, мен Сизден тилейме, ийнаныуугъуз бла Иссаны къабыл кѣрюгюз! Бизни да ийнаныуубуз барды деп кѣп адамла алай айтадыла. Ючюнчю рейхни кезиуюнде немецлиле неге да ийнанган эдиле: фюрерге, Германиягъа, ахыр хорлаугъа, тамашалыкъ сауутха, д.а.к. Битеу онг болгъанына биз ийнанып болгъанбыз. Алай мени да къаллай эсе да бир ийнаныуум болгъаны тамамлыкъ этмейди. Мени Аллах бла мамырлыгъым болургъа керекди. Ол а жаланда Иссаны юсю бла болургъа боллукъду! Энди Сизге мен ийнаныуу деген не зат болгъанын айтыргъа сюеме. Аны мен Сизге бир ненча юлгю бла ангылатайым.

Мен бек жаш пастор болуучу заманымда, манга бир бек осал округда хар юйге барыргъа тюшген эди. Къайры барсам да адамла мени аллымда эшикни эте эдиле да: „Биз жукъ сатып алмайбыз!“ дей эдиле. Алай мен а алгъаракъ окъуна аягъымы босагъагъа сала эдим да: „Мен бир зат да сатмайма, алай Сизге бир затны саугъагъа берирге сюеме! Мен – пасторма“ дей эдим. – „Бизге пастор керек туююлдю“, деп жууап алай болгъан эди. Бир жол мен бир фатаргъа бардым. Эшикни ачханымлай мен аш юйге кирдим. Отоуда бир жаш адам ачууланып

ары-бери чаба эди. „Кюнюгюз ахшы болсун!“ дедим мен. Ол бир затла мурулдады манга жууапха. „Мен инжилчи пасторма“, деп мен ким болгъанымы айтдым. Ол тохтады да кычырды: „Ким? Пасторму? Энди ол да жетишмей эди! Манга алыкъа тюз ол жетмей тура эди! Кетигиз! Мен энди бир затха да ийнанмайма, мен адамгъа ийнаныуну тас этгенме“. Баям, ол бир ауур кыйынлыкъ сынагъанды. Мен анга: „Иги жаш, кучакълашайыкъ! Адамгъа ийнаныуну мен да тас этгенме! Биз бир бирге алапат келишебиз“ деп жууапладым. „Къалай бла? – деп сорду ол сейирсинип, – Сиз пасторсуз да, аны себепли Сиз адамгъа ийнаныуну махтаргъа керексиз“. – „Кертими айтаса? – деп сордум мен, – алай, жарсыугъа, мен ийнаныуну тас этгенме. Мен урушда болгъанма. Анда болгъан намыссызлыкъны, битеу кирни, бир киши да биреуге игилик излемегенин эсге тюшюреме. Угъай, сау бол, адамгъа ийнаныу дуккул-дуккул болгъанды!“ – „Хау, – деп женгдирди ол, – да сора Сиз пастор нек болгъаныгъызны мен ангыламайма?!“ – „Ой, – дедим мен, – мен жангы ийнаныуну алгъанма, ол бир заманда дуккул-дуккул боллукъ туююлдю!“ – „Ыхы, ол не ийнаныу болгъанын мен билирге сюе эдим!“ Эм мен анга Инжилни юсюнден: „Ол къутхарылыуну жангыз онгуча дуниягъа келген Масих Иссагъа толу ийнаныуду!“ дедим. „Исса? – деп сейир этди ол. – Ол масихчиликди да! Аны эртде окъуна болуру болгъанды деп мен алай суна эдим“. – „Къалай айтаса, иш арталлыда башхады, бирси динлени къайсысы да бузулгъандан сора масихчилик ол заманда башланады!“

Битеу башха ийнаныуланы Сиз бир жанына быргъап, Иссагъа ийнаныуну алсагъыз мен къаллай бир сюерик эдим!

Уруш бошалгъанлай мен эски Р4 сатып алдым, нек дегенде жолоучулукъда кёп айланыргъа хазырлана эдим. Гитче Р4 бла мен биринчи кере гюрюлдеп келгенимде, мени шүёхларымдан бири: „Ой, рульда пастор! Энди бизге тереклени барысын да жумушакъ къумач бла тышларгъа тюшерикди“, деп кычыргъан эди. – „Мен автомо-

бильни жюрюте билмегенми сунаса сен?“ – деп ачыулу сордум мен. – „Болур, сенде правала бардыла да!“ – „Алай эсе, олтур, машина бла барайык!“ – дедим мен. – „Угъай, угъай, сау бол, мен алыкъа осуят этмегенме“, деди ол. Ол кезиуде мени къатыным келди. „Олтур, кетдик“ – дедим мен. Ол арсарсыз олтурду эм бюгюн да саулай жашайды. Автомобильге олтурган кюнюнден башлап мени къатыным кесини жашауун манга толусунлай ышанганды. Сиз да Иссагъа алай къараргъа керексиз. Анга жашауугъузну толу ышаныгъыз!

Мындан алда мен экинчи дуня урушну заманларыны юсюнден бир сейирлик билдириуню окъугъанма. Хар жанындан да орус аскерле бла къуршаланган Сталинградны „къазанына“ ахыргъы немецли самолёт къутулгъанды. Ол самолётха жаралыланы жюклегендиле. Алай ма самолётха женгил жаралы эм юшюген солдатла да жанлайдыла, ала да учуп кетерге суюдиле. Алай самолёт толу жюкленгенди. Ол заманда ала тутаргъа онг болган жерлеринде самолётха илинедиле: аны тыш эшиклерини бауларына, чархларына... эм алай бла самолёт кёкге кётюрюледди. Ол жерге къонганда, анга жабышханладан бири да жокъ эди: аланы жел элтгенди. Жаланда ичиндегиле къутхарылгъандыла.

Ол заманда мен амалсыздан Инжил Аллахны Уланыны юсюнденди, бу къутхарган самолётха ушаш бизни ючюн ёлюп, тиргизилген Иссаны юсюнденди деп сэгъыш этдим. Самолёт бла ёлюмлю къазандан учуп кетерге боллукъду. Анда жер иги кесек барды. Алай алыкъа ары кирмей, тышында жаланда энишге салынып турганла къаллай бир кёпдюле: жыйылыугъа жаланда Иссаны Туугъан кюнюнде барганла, диннге бурулганла, алай неге болса да ийнанганла. Ала ёлселе уа, ала адепли, халал адамла болганларына пастор шагъатлыкъ этерге керекди. Мен не айтыргъа суюгеними Сиз ангылаймысыз? Кёпле жаланда тышында энишге салынып турадыла. Толу ийнаныгъыз, аланы барысын да жел элтирикди! Къутхарыллыкъ жаланда ичиндегиди! Сиз ичиндемисиз?

Жаханым Иссаны билген, алай Анга ийнанмагъан адамладан толлукъду. Ангылаймысыз? Иссагъа ийнаныуну магъанасы – Анга кириудю. Аны этигиз! Кесигизни жашауугъузну Сиз арсарсыз жаланда Анга ышаналлыкъсыз.

Ахырында мен Иссаны къачын Сизни кёзлеригизге энтда да бир кере кёргюзтюрге сюеме. Мени бла бирге Голгофагъа, Иерусалимни къабакъ эшиклерини аллындагъы тёбеге чыкыгъанча болайыкъ. Анда, къачда, Аллахны Уланы асылыпды. Ол къач – дунияны башха къалайында да болмагъан жерди: адам кесини гюняхларын жаланда алайда кечдираллыкъды, неда жаланда алайда тюрленирге боллукъду!

Любек шахарда Любек собор деген тауушлукъ килиса барды. Анда къачха кериуню дуниягъа айтылгъан сураты барды. Суратны 15-чи ёмюрде икона формада Ганс Мемлинг ишлегенди. 1942 жылда ол килиса кюйюп башлагъанды. Бомбала атылгъандан сора, жашаууна къоркъуулу болгъанына да къарамай, аты белгисиз бир солдат бир ненча тенги бла ол иконаны къутхарыр ючюн килисагъа киргенди. Уруш бошалгъандан сора кёп турмай мен Любекде лекцияла окъугъанма. Бир жол искусстволаны музейини директору: „Менде подвалда Мемлингни дуниягъа айтылгъан сураты сакъланады, сюе эсегиз мен аны Сизге бек ыразы болуп кёргюзтейим“ деди манга. Аллай онгну мен, айхайда, ычхындырмадым. Музейни директору бла эм дагъыда бир шуёхум бла биз подвалгъа тюшдюк. Тауушлукъ сурат: чёп ата тургъан аскерчиле, басынган адамланы къолан жыйыны, жиляй тургъан тиширыула, хиликкя этип кюле тургъан эки бетли адамла. Битеу ол затланы башында юч къач кёрюнедиле. Алайлай мен сейирлик зат эслейме: ол жыйылгъан адамланы арасында, Иссаны къачыны тюбюнде хансла ёсген тамгъа, бош жер кёрюнеди. „Бу бек сейирди да, – дедим мен, басынган адамланы арасында, Иссаны къачыны тюбюнде бош жер барды. Алай этиую бла Ганс Мемлинг не айта болур эди?“ Орта ёмюрледеги художникле кеслерини суратлары бла хар заманда бир зат

айтыргъа суйгендиле, ала бир кесек экспрессионистле болгъандыла. Мени шуёхум былай ангылатды: „Мен акъыл этгеннге кёре, ол былай айтыргъа сую эди: „Былайда, Иссаны Къачыны тубюнде, бош жер барды, сен аны алыргъа боллукъса!“

Мен ол суратны эсге кёп тюшюреме: „Былайда, бу къачны тубюнде, сени ёлюмюнг кесини ууун тас этеди. Масихни терен жараларында мен кесими къутхарылыуу-му кёреме. Бизге узатылгъан къолла дунягъа къутхарылыуу береди... Хау, Иссаны къачыны тубюнде манга жер болгъанына мен ыразыма. Ол жер Сизге да бошду! Сиз ол жерни ёмюрден ахыргъа бошлаймы къоярыкъсыз?

МЕН УГЪАЙ!

Заманны хар кезиуюню кесини суйген сёзлери боладыла. Ала хар заманда болургъа боллукъ эм болмазлыкъ болумда да, келишген эм келишмеген сылтау бла байламлы да айтыладыла. Бусагъатдагъы заманны бек кенг жайылгъан, суйген сёзлеринден бири: „Мен угъай!“ деп алайды. Ол сёз бла биз хар жанына бурулуп да урабыз, башха адамлагъа керилебиз эм тап кесибизни окъуна ёлтюрюрге боллукъбуз. „Мен угъай!“ деген сёз жашаугъа бек кьоркьуулу сёздю. Алай ол уллу иги магъананы тутаргъа да боллукъду. Келигиз бирге къарайкъ анга.

1. БИЗ АНЫ ЖЮРЮТЮРГЕ ТИЙИШЛИ ЖЕРДЕ ЖЮРЮТМЕЙБИЗ

Тауратда эртдегили хапар барды. Ол бизни заманыбызда да магъаналыды эм бизни темабызгъа тюзюнлей келишеди. Мен аны Сизге айтайым.

Сиз, баям, бир заманда Ибрахим-пайгъамбарны юсюнден эшитген болурсуз. Аны юсюнден Таурат бек башында окъуна: „Ибрахим Аллахха ийнаннганды эм Ол аны ючюн аны тюзлюкюге санагъанды“, дейди. Ибрахим Аллахны аллында кесини гюняхларын ангылагъан адам болгъанды, гюняхлары болгъанларын Аллахха жашырмай айтханды эм Аллахдан кечгикликни ийнанып къабыл этгенди. Бир жол Ибрахим къарындашындан туугъан Лут бла тапсыз болумгъа тюшгенди. „Ибрахим мал бла бек бай болгъанды“, деп билдиреди Таурат. Ибрахим бла бирге айланган Лутну да ууакъ эм абадан малы болгъанды. Былай жазылыпды: „Эм Ибрахимни сюрюучюлери бла Лутну сюрюучюлерини арасында даулаш болгъанды“. Ол иш ахлуланы арасында уллу туююшге айланыргъа боллукъ эди. Сюрюучюлени арасында къажалуку бекден бек кьоркьуулу бола башлагъанды. Кеслерини жюйюсханларына теркден терк барып, ала

жюреклери терен кьозгьалыуда кьаты кьагьышыуланы эм даулашыуланы юсюнден айтхандыла. Хал кьатылана баргьанды. Кьарындашыннан туугьан Лутдан игида тамата Ибрахимни орунунда аллай болумгьа тьушсегиз, тенглерим, Сиз не этер эдигиз? Мен ол Лутну ата кьарындашы болсам, анга: „Сени сьорьуочюлеринг бизге кьалай этедиле? Былайдан кет!“ дер эдим. Лут а манга: „Арталлыда угьай! Мен закон бла кесимики болгьан затны излейме. Сен кет!“ деп жууаплар эди. Алай бла бизни даулашыбыз тауусулмай созулур эди. Бу затха эс буругьуз: ол кезиучюк Ибрахим бла Лутну арасында башланмай кьалмазлыкь уллу даулашны башланыуу болургьа боллукь эди. Алай ма динни кьаты тутхан Ибрахим Аллахны аллында сюеледи да, андан сора кьарындашыннан туугьан Лутха кьарап: „Даулашыу? Тьуйюшюу? Мен угьай! Аллах сакьласын, мен угьай!“ деп алай ойлайды. Алай бла, ол кесини кьолун Лутну имбашына салады да: „Мени багьалым, экибизни арабызда дауур боллукь тьуйюлдю, нек дегенде биз – ахлулабыз!“ дейди. Эм алай бла кесине тапсыз болса да, даулашлагьа кьатышмаз ючюн Лутха тапсыз болумдан чыгьыуну жолун айтады.

Былайда олтургьан тиширыулагьа бла эр кишилеге сорургьа эркин этигиз: „Сизни даулашха кьошаргьа кьорешген кезиуню, баям Сиз да сынагьан болурсуз. Сиз да: „Аллах сакьласын, мен угьай!“ деп алай сагьыш этгенми эдигиз? Сиз Ибрахимча сагьыш этгенми эдигиз? Угьай, Сиз, баям, сьойюп даулашхан болур эдигиз эм алыкьа бусагьатда да Шульце бийче бла неда кьоншула бла сьез болгьанлаймы тура болурсуз? Сиз кьоресиз, „Мен угьай!“ деген сьез жашауда кьалай кьеп керекли болгьанын. „Мамырлыкь болурун сьойгенле насыплыдыла“, дейди Раббий Исса. Битеу бизни ийнангаларыбызны намыслары азды, нек дегенде бек магьаналы кезиуледе даулашыуланы кьоялмайдыла, нек дегенде биз бек керекли кезиуледе амалсыз халда хорлатабыз.

Мен Сизге кесим бек сьойген дагьыда бир хапарны айтайым. Тауратда жазылгьан ол тауушлукь хапарны Сиз билемисиз? Ол Юсюп атлы бир жашны юсюнденди. Аны

кесини къарындашлары сабий заманчыгъында окъуна Мисирге къул формада сатхан эдиле. Ол кезиуде Мисир алакат иги айныгъан культурасы болгъан уллу къырал эди. Юсюп Потифар атлы бир бай адамны юйюне сатылгъан эди. Ол Потифарны къуллары эм уллу юйлери кёп болгъандыла. Юсюп сабий заманында окъуна Аллах бла кесаматны къабыл этгенди. Хау, алай да болады да! Жаш адам къаты таукелленеди да Аллахха: „Мен Сени къолунгда болургъа сюеме!“ деп сёз береди. Эм ма ол Мисирде арталлыда жангыз къалады. Бирси къулла къалай урлагъанларын эм ётюрюк айтханларын кёрсе да, ол тюзлей къалады. Аны хыликкя этип кюледиле, алай аны жюйюсханы уа анга бек ышанады. Сиз билесиз, чынтты масихчилени кёп хыликкя этедиле, алай алагъа кёп затны ышанадыла, нек дегенде ала урламайдыла эм ётюрюк айтмайдыла. Ёсюп уллу болгъанындан сора ол жаш адам кесини жюйюсханыны – Потифарны битеу ишлерин жюрютюп башлагъанды. Юсюпню санлары, бети да ариу эдиле. Ол омакъ кийинип болгъанды, аны себепли жюйюсханны жаш къатыны аны эслегенди. Ол – бир жукъ ишлемей жашагъан мажюсю тиширыу эди. Хар ишге да Потифарны къатыныны къарауаш тиширыулары болгъанды. Сиз билгенден а, хар шарайып ишлемей бош туруудан башланады. Бир жол, Юсюпню кёрюп ол аны бла омакъ сёлешип башлайды. Юсюп бир затны да эсле-мегенча этеди. Алай ма ол аман иш болады. Юсюп бла юйде жангыз къалгъанлай, Потифарны къатыны кесини тыйгъысыз суймеклиги бла аны аллына келип, кийимлеринден тутуп: „Мени бла жат!“ дегенди. Бир азчыкъ сагъыш этгенден сора Юсюп: „Мен угъай! Аллах сакъласын, мен угъай! Къахмеликми? Угъай! Аллах сакъласын, мен угъай!“ дегенини хапарын Таурат бирда болмагъанча иги айтады. Бизни тилибизде ол алай эшитиледи. Алай Таурат хапарын айтхан адамла уа андан кёпда иги айта эдиле! Юсюп былай айтханды: „Бу аман ишни мен къалай этерме эм Аллахны аллында гюняхлы къалай болурма?“ Аны магъанасы: „Мен угъай!“ деп алайды.

Жашаууну бир кезиучюгюнде сыйсызлыкъны гюня-

хына алданып оноу этмеген адам былайда къартыракъланы арасында хазна табыллыкъ туююлдо. Ала аны бу сагъатда гюняхха санаргъа арталлыда суймейдиле. „Аллах мени кёреди! Аллах сакъласын, мен угъай!“ деп Сиз ол заманда айтханмы эдигиз? Юсюпню юсюнден хапаргъа тынгылагъан заманда биз кълаллай сезимли болабыз? Ой, „Мен угъай!“ дерге бизни башыбызгъа да келген болмаз эди, – жалаңда, нек дегенде Аллах бизге таза жашаргъа, сёзледе, ишледе да намыслы болургъа буюрады. Аллаи кезиуледе „Аллах сакъласын, мен угъай!“ деген сёзле бизни эсибизге кълаллай бир аз тюшедиле! Алай мен Сизге айтыргъа керекме: Аллах бизни хар кюндеги гюняхларыбызны эсде тутады. Бек керекли кезиучюкде „Аллах сакъласын, мен угъай!“ деген сёзле бизни эсибизге тюшмегенлери кълалай кьоркьуулуду! Ол а хар жол сайын Аллахны буйругъуна бузукълукъ этерге тебирегенибизде бек керек эди. Бизни заманыбызны бек белгили ышаны – Аллахны буйрукъларына бузукълукъ этилгениди.

Бир жол мен Ганноверни пасторларыны аллында „Бизге, пасторлагъа эм бизни жыйылыуларыбызгъа бек керекли зат неди?“ деген темагъа доклад окьургъа керек эдим. Ол докладда былай айтыла эди: „Жалаңда бизни барыбызгъа да кьоркьуу жетишмегенин, биз жаханымге тюшерге боллугъубузну, Аллах кертида къаты болгъанын, Аллах буюргъан затларындан таймагъанын айтыргъа сюеме“.

„Аллах сакъласын, мен угъай!“ деген сёзле бек игидиле. Бу сагъатдагъы жашауну халы Аллахны буйрукъларын аякъ тюпге малтаргъа бизни алландырыргъа кюреше эсе, ол заманда: „Аллах сакъласын, мен угъай!“

Инжилде адамны жүрегин кьозгъарча бир хапар барды. Аллахны Уланы тауну башында сюелип турады. Ибилис а (ибелис болгъанына Сиз ийнанмаймысыз? Алай ол барды! Анга толу ийнаныргъа боллукъсуз!) Аллахны Уланыны къатында сюеледи да, дуняны тёрт жанын да аланы ариулукуллары бла кёргюзтеди да: „Жангыз бир ууахтыгъа мени аллымда тобукулларынгы бюксенг, жан-

гыз бир ууахтыгъа, битеу бу затланы Санга берирме!“ дейди. Алай Аллахны Уланы: „Мен угъай! Тап сени аллынгда тобукъларын битеу дуня бюксе да, Аллах сакъласын, мен угъай!“ деп жууаплайды. Ол бизни тилибизде. Раббий Исса уа игирек айтханды: „Кесинги Раббий Аллахынга табын эм жалаңда Анга къллукъ эт“.

Ой, игисагъан ол „Аллах сакъласын, мен угъай!“ деген сёзле керекли заманда дайым Сизни эсигизге тюше турсала эдиле, тюз айтама да? Алай асламында телилик этиледи да, биз аланы арталлыда керек болмагъан жерде хайырланабыз.

2. БИЗ АЛАНЫ АРТАЛЛЫДА КЕРЕКСИЗ ЗАМАНДА ХАЙЫРЛАНАБЫЗ

Шуёхларым, бизни асламыбыз „Мен угъай!“ деген сёзлени арталлыда керексиз жерде хайырланабыз. Мени эсима бир жаш тюшеди, былай айтычуларыча бир жигит адам. Мен анга: „Тынгылачы, кесинги жашауунгу Бир Аллахха жораласанг, сен кёп затлагъа жетиширик эдинг“, дедим. Ол а ыразы болмай: „Угъай! Мен угъай!“ деди.

Мен бусагъатда Сизге айтырыкъ хапарда жаш адамла эски тапчаннга этгенча, биз Аллахха алай этебиз. Врач хар кюн сайын хауада айлана тур дегенди. Ма аны себепли мен Эссенде юг жанындагъы вокзалны аллы бла халкъ жорюучю жолчукъда бара, тюз жолну юсюнде тапчан кёреме. Адамлагъа энди керек туююл эди да ала ингирде аны терек бахчачыкъгъа салгъандыла. Мен ол тапчанны къалай болгъанын кёзюме кёргюзтдюм: баям, биреуге ол тюз бусагъатда ёлген къарт анасындан мюлк формада тюшген болур эди. Алай жаш адамлада фатар – модалы юй кереклери болгъан жангы фатарды. „Бу эски тапчанны не этейик?“ – дейди эри. – „Бизни юй кереклерибизни стилине ол келишмейди. Андан сора, анда къллалай къурт-къумурсхала бийлик этгенлерин ким биледи. Биз тюзюнлей тышына атайыкъ да къояйыкъ аны!“ Эм ала аны чыгъарып терек бахчагъа салгъандыла. Адам

да Бир Аллахха алай этеди. Аллах бизни жашауубузну стилине келишмейди, бизни бусагъатдагъы обществобузда Анга жер жокъду. Аллахны къалай этейик? Биз ол „эски тапчанны“ килисагъа салырбыз! Килиса кеси да сау ыйыкъны жабылгъанлай турады.

Алай, шуёхларым, Аллах – эски тапчан туююлдю. Сиз аны ангылаймысыз? Бир Аллах – суюген заманыбызда биз модадан чыкъгъанды деп жашауубуздан атып къоярча, эски юй керек туююлдю. Аллах не болгъанын Сиз билемисиз? Бизни заманыбызда Аллах проблема болгъаны ючюн, баям, жыйылыуда терслик барды. „Аллах“ деген сёзюню эшитгенибизлей окъуна бизни аркъаларыбыз къалтыраргъа керек эди! Ой, „Угъай, мен угъай!“ деп айтыу а Аллахха къаллай бир женгил акъыллылыкъ бла къарауду!

Энди мен андан да ары барыргъа суюеме. Бусагъатда битеу Запад рак эм кёп башха ауруулача сан аурууладан сора да психика жан аурууладан да ауруйду деп хар жерде да айтадыла. Эм, билемисиз, бизни психикабыз ауругъаны бек къоркъуулуду. Психикалары ауругъанланы саны огъурсуз халда терк ёсюп баргъаны Сизге белгилими? Бизни эски культура дунябыз неден ауруй болур деп акъыллы адамла аны юсюнден сагъыш этедиле. „Бизни бусагъатдагъы дунябыз аллахсызлыкъдан ауруйду“, деп бир швейцарлы врач аны юсюнден бек тюз айтханды. Эс буругъуз: ёмюрню ортасында алыкъа Аллахха намыс этгендиле. Аны юсюнден уллу килисала шагъатлыкъ этедиле. Алай андан сора Аллахдан айырылыргъа кюреше башлагъандыла. Андан техникагъа табыныуну жолу бла айырылыргъа кюрешедиле. Аллах жокъду деп ийнандырыр ючюн алиMLE бармакъларындан къан чыкъгъынчы жазгъандыла. „Дин – халкъны уууду!“ деп адамланы жыйыны алай къычырады. Акъылсыз сабийчик окъуна: „Аллах къайда болургъа керекди? Мен аны алыкъа кёрмегенме, да сора Ол жокъду!“ деп сорады да кесини бармагъын андан ары эмеди. Аллахдан айырылыр ючюн кёп тюрлю амалла этип кёргендиле. Болсада билемисиз, алыкъа бир адам да Андан айырылалмагъанды! Бусагъатдагъы автоматиканы мурдорун

салгъан уллу алим, профессор Макс Планк ёлюрюню алында „Дин эм табийгъатны юсюнден илму“ деген брошюраны басмалагъанды. Анда ол: „Бусагъатда бизге, табийгъатны тинтген алимлеге бир зат арсарсыз ачыкъды: не тюрлю билимни да мурдорунда Бир Аллах барды“, деп жазгъанды. Кёресиз, биз Аллахдан къутулалмагъанбыз!

Мындан алда мен бир гитче тау шахарчыкъда лекцияла окъугъанма. Ингирде жыйылыудан чыкыгъанымда узакъ болмай алайда тургъан жашланы кёрдюм, алагъа жыйырмашар жыл бола эди. Ала лекциягъа нек кирмегенлерин сордум. Манга жууапха ала не эсе да бир затны ангылашыныусуз мурулдадыла. „Ол жууап туююлду да“, – дейме мен. Жашладан бирине айланып мен: „Санга сорама, Аллах бармыды огъесе жокъмуду?“ дедим. „Билмейме“, деп жууаплады ол. Аны жууабын жаратмай мен: „Бери тынгыла, бу бек аманды да! Ол бар эсе, сен аныкъы болургъа керексе, угъай эсе уа, тилейме ол заманда кесинги жыйылыуну членине санама“, дедим. Мен башха жашха: „Аллах хакъмыды?“ – деп сордум. – „Хау, мен ийнанам!“ – „Ой, сора айт, сен Аны кесаматларын толтурамыса?“ – „Угъай!“ Жашла бла мен алай ушакъ этген эдим. Аллах жокъду дерге базыналлыкъ аланы ичинде биреу да жокъ эди. Алай кертида кёлю бла Аллахны кёолунда болургъа суюген да жокъ эди. Ма хар жерде да алайды!

Мен юйлеге барып юйюрле бла сёлешсем, эркишиле къуруда: „Аллахха мен ийнанам, алай тилек юйге уа башхала барсынла“, дейдиле. Ангылаймысыз, ала Аллах жокъду демейдиле, алай Аныкъыла да туююлдуле!

Аллахны юсюнден соруу адамлада тамамланмай къалады. Аллай тамамланмагъан соруула, комплекс къурай, психика ауруугъа элтедиле да, ол а адамны жояды. Алай бла биз ёлебиз, нек дегенде Аллах бла ортабыз къалай болгъанын ачыкъларгъа бизни эрлигибиз жетишмейди! Тилек юйде 10 тиширыу олтурадыла эм, баям, 1 эр киши. Эр кишиле къайдадыла? Мен Сизни толун ийнандырама, ала жаханымге тюшерден алгъа, аланы жанлары жоюлукъду, нек дегенде Аллахны кёолунда болургъа аланы эрликлери жокъду, алай ала Андан да айырылалмайдыла.

Биз да, масихчиле, аллай болумдабыз. Биз аллай бир сансыз этген Аллахны юсюнден а адамны солууун тыйдырырча аллай бир сейир хапар барды. Ма ол Аллах Кесин бизден айыргъан къабыргъаны бузуп, бизге Иссада тюшюп келгенди. Къутхарыучу Аллах дунягъа келгенди. Алай жаланда Аны келгени тамамлыкъ этмейди. Ол бизни ючюн къачда ёлгенди! Къачда ёлгенден башха бизни ючюн этерге дагъыда Аллахха не къала эди?! Андан сора Ол деменгили халда жангыдан сау болгъанды, ёлюмге ахыр урум тюшюрюп, ёмюрлюк жашаугъа жол салгъанды. Биз а сюелип турабыз да айтабыз: „Ой, алайды! Ол бек игиди да, мен да бир заманда аны юсюнден тынгыларма, алай „Бусагъатда угъай!“ Оюм этген заманда ол формалы келишмеулюкден бир бирде кёлюнг аман этеди, тюзюнлей кёлюнг аман этеди!

Мен жаш пастор болгъан заманымда мен ишлеген тийреде бир ишчи бар эди. Иссаны юсюнден айтып тебиресем, ол хар заманда манга къаты жууап бериучю эди эм мени хыликкя этиучю эди. „Кюнлени биринде Сиз къалай ёлюрге умут этесиз?“ деп соргъанымда ол: „Сиз хар заманда ёлюм бла къоркъутургъа кюрешесиз! Угъай, угъай, мен угъай!“ деп жууаплагъан эди. Ол хар заманда манга угъай дегенлей тура эди. Алай ма 40 жылы да толгъунчу ол ёледи. Бир кече аны къатыны мени чакъырады. Мен анга чабып бардым да: „Исса сени ахыр кере чакъыргъан кезиу жетди!“ дейме. Ол – айтып айталмазча иш эди. Ол адам тилек тилерге умут этди да болалмады. Мен анга Инжилден сёзле айта эдим, Аллахны ыразылыкъ сёзлерин, алай ол аланы энди ангылаялмай эди. Аллахны унамай, „Угъай, мен угъай!“ деучю эди. Энди уа аны Аллах къабыл кёрмеди. Эм ол, Аллах бла жарашмай, уллу амалсызлыкъда ёлгенди.

Мен тилейме Сизден, бу сейирлик билдириуню кёлюгюз бла ангылап башлагъыз: „Нек десенг, Аллах дуняны алай бек суйгенинден, Кесини жангыз Уланын, Анга ийнанган хар адам жоюлмай, ёмюрлюк жашаулу болур ючюн бергенди“. Алай Исса уа андан да кёп зат этеди. „Мен сени жюрегинги эшигини къатында сюелеме да

къагъама“, деп ол бек къайгъылы затны айтады. Тенглерим, кѐп тюрлю масихчиле бардыла: жаланда тилек юйню жасакъларын тѐлеген масихчиле бардыла. Бек эригилюю иш эсе да, ол, бек огъурлу ишди. Тилек юйге жаланда Иссаны туугъан кюнюнде Рождествода баргъан масихчиле бардыла. Ай, Сиз, багъалы рождестволу масихчиле! Тилек юйге барыргъа къатынларына эркин этген, кеслери уа жюрюмеген масихчиле бардыла. „Мен масихдиннге бурулгъанма“, деучю масихчиле бардыла. Бек игиди! Алай ол азды! Бир Раббийни: „Эшикни къатында сюелип къагъама. Мени ауазымы эшитип эшикни ким ачса да, анга кирirme“ деген сѐзлерин эшитген масихчиле бардыла. Аны эшитгенликге ала: „Угъай, мен угъай!“ деп жууаплайдыла. Ол къаллай бир къоркъуулуду! „Раббий Исса, бир кесек масихчилик менде ариу кѐрюнеди, алай Санга хорлатсам, ол а асырыозады. „Угъай, мен угъай!“ Алай бла биз „угъай, мен угъай!“ деген сѐзню керексиз жерде кѐп хайырланабыз.

Масихчиликге жүрек тартыуугъуз болмаса, Сиз былайда турлукъ туююл эдигиз. Алай, тынгылагъыз, Иссаны аламатлыгъын билир ючюн Сиз Аны эшик къагъыуна эс бурургъа, Анга эшикни ачаргъа эм Аны кесигизни жашауугъузгъа къабыл этерге керексиз.

3. „МЕН УГЪАЙ!“ ДЕРГЕ ТОЛУ ЭРКИНЛИГИ ЖАНГЫЗ БИРЕУЛЕННИ БАРДЫ, БОЛСАДА ОЛ АЛАЙ АЙТМАЙДЫ

Ол – Раббий Исса Кесиди. „Тоба, мен угъай!“ дерге аны кертида эркинлиги боллукъ эди, болсада Ол алай айтмайды. Аллахха шукур, Ол алай айтмайды!

Аны юсюнден Сизге бир хапар айтыргъа эркин этигиз. Даниялы жазыучу Якобсенни „Бергамода эмина“ деген бек сейирлик хапары барды. Бергамо – Равеннаны къатында тауну сыртында орналгъан гитче италиялы шахарды. Анга иничке тау жолчукъ элтеди. Якобсен ёмюрню ортасында ол шахарчыкъда эмина ауруу кенг жайыл-

гъанды деп жазады. Айтып айталмазча осал! Адам асырауну къонгуроулары кече-кюн да эшитиле эдиле. Адамла Аллахха тарыгъа эдиле. Ала болушлукъ тилейдиле, алай хайыр болмайды – эмина къатылана барады. Ала: „Аллах жокъду!“ дейдиле. Ала трактирледен чыккырланы тёнгеретип чыгъадыла да, уллу ичкичилик башланады. Тели болгъунчу ичип, адамла саякъ къутуруугъа киришедиле. Жашаудан тюнгюлгенликден бирда болмагъанча низамсыз ичкичилик кенг жайылады. Эм кюнден кюннге ол формада. Арталлыда бир затны сан этмеу. Битеу палахлы затланы къутуруулары. Бир-бирде тепсеуно ортасында биреулен бети къаралып ауа эди. Аны жатып турма къоя эдиле. Къутуруу тохтамай баргъанды: „Ашайыкъ, ичейик, нек дегенде тамбла ёллюкбюз“. Бир жол ала сагъаядыла. Ала кимле эсе да дин жырны жырлагъанларын эшитгендиле. Шахарны къабакъ эшиклерине жанлагъанда ала тизилип тау жолчукъ бла бара: „Раббий, кечгинлик бер! Раббий, кечгинлик бер!“ деп жырлай баргъанланы кёргендиле. Алларында, къолуна да къара агъач къач алып, жаш монах бара эди.

Жыйын шахарны къабакъ эшиклеринден ётгенди. Бергамону адамлары сюелип: „Сиз, телиле! Мында Аллах жокъду! Тели жырыгъызны тохтатыгъыз! Келигиз ашайыкъ эм ичейик, нек дегенде тамбла ёллюкбюз. Алай жыйынны аллындагъы монах уллу агъач къачы бла къачны тохтатмай бардыргъанды. Тилек юйню эшиклери ачылып эдиле. Алай ары энди киши да кирмей эди. Жыйылып келгенле ары чырмаусуз киредиле. Монах жорну жыйылгъанла таба тыяндыргъанды. Андан сора тилек юйге кеслерин ёле тургъаннга санагъанланы – кюлгенлей тургъан тыйгъысыз адамланы жыйыны киреди. Бир дауурлу къасапчы къан тамгъалы ал ботасы бла тилек юйню бек сыйлы жерине барып сюеледи да къолуна алайдагъы алтын аякъны алып, ёрге кётюрюп: „Ичип кеф болугъуз! Бизде Аллах жокъду!“ деп къычырады. Алай ма кафедрагъа чыгъып сюеледи да, сазбет монах тынгыларгъа чакъырады. Тёгерек шош болады, аллай шошлукъда ол былай айтады: „Мен Сизге бир къауум зат айтыргъа сюеме: „Ал-

лахны кьоллары чюйле бла урулгъан Уланы къачда ёле туруп да жыйылгъан халкъ хыликкя этгенди, сыйсызлагъанды, кюлгенди. Онг эм сол жанында асылып тургъан эки зулмучу окъуна кюлгендиле. Ол заманда Аллахны Уланы: „Мени ёлноуюме жюреклери не аз да аурумагъан адамла ючюн мен ёлноргеми керекме?! Мен кесиме бир зат бла да хурмет этдиралмазлыкъ бу адамла ючюн жанымы бериргеми керекме?!“ деп ойдады. Эм Аллахны Уланы: „Угъай, мен угъай! Угъай, мен угъай!“ дерге таукелленди. Ол Аллахны кючю бла агъачдан чюйлени тартып чыгъарды да, къачдан секирип тюшдю, аскерчиледен кесини кийимлерин асыры къаты тартып алгъандан, чёп атыучу оюн сюекле Голгофа таудан энишге тёнгерегендиле. Аллахны Уланы кесини кийимлерин кийгенди да: „Угъай, мен угъай!“ деп кёкге чыгып кетгенди. Эм къач къуру къалгъанды! Аны себепли адамлагъа энди бир тюрлю азатлыкъ, халаллыкъ эм къутхарылыу жокъду. Энди жаланда ёлом бла жаханым къаладыла!“ Монах алай ууаз берген эди. Адамла барысы да шум болдула. Къасапчы сыйлы жерден эртде секирип тюшгенди, ол кафедраны тюбюнде сюелгенди. Алтын аякъ аны кьолундан тюшгенди. „Мындан ары къутхарыу, халаллыкъ жокъду!“ деген сёзле аны акъылында къая тауушча эшитилдиле. Алайына къутургъан къасапчы алгъа юч атлам этеди да, монахха кьолун узатып чачыкъгъан ауазы бла къычырады: „Ой, сен! Къутхарыучуну жангыдан къачха ас! Къутхарыучуну жангыдан къачха ас!“

Тенглерим, Къутхарыучуну юсюнден хапарны монах терс айтханды. Алай бек сейирлиги неди дегенде, Аллахны Уланы: „Угъай, мен угъай!“ деп айтмагъанды. „Ишлеу, безиреу эм бусагъатдагъы дуняны битеу аламатылыкълары бизге жаныбызны къутхаргъандан эсе игида магъаналыдыла“, деп адамла алай айта тургъанлыкъгъа, ол алыкъа да къачда термиле турады.

Бизни бусагъатда да къутхарыргъа суйген бу Къутхарыучу: „Угъай, мен угъай! Сюйгенигизни этигиз!“ дерге толу эркин эди. Алай Аллахны Уланы, Исса: „Угъай, мен угъай! Угъай, мен угъай!“ демейди.. Ол бизни излейди!

Ол Сизни алыкъа къаллай бир излерге керекди? Исса Сизни Кесини оноуна алыргъа сюйгенин, ахырында, Сиз къачан кёрлюксюз? „Мени Къутхарыучум, мени жулугъан Раббийим!“ деп алай айтырча, Сизни кёзлеригиз, ахырында, къачан ачыллыкъ болурла? Ахыр пунктну юсюнден бек къысха айтайым.

4. „МЕНСИЗ ЖУКЪ ЭТАЛЛЫКЪ ТЮЙЮЛСЮЗ“

Эс буругъуз, биз: „Угъай, мен угъай! Угъай, менсиз!“ деген сёзлени къычырыучу белги бла айтабыз. Исса „Угъай, менсиз“ деген сёзлени бир кере айтханды, алай къычырыучу белгисиз. Андан ары: „Менсиз жукъ эталлыкъ туюлюсюз“ деп айтылады. Ол керти болгъанына эм Сиз Ансыз этген затла ёмюрлюк жаны бла магъанасыз болгъанларына Сиз толу ийнаныргъа боллукъсуз.

Бир жол мен орамда бир ненча жашчыкъ къалай туююшгенлерине къарап тургъанма. Аланы арасында арталлыда гитче жашчыкъ да бар эди. Аны да, баям, эслемей ургъан болур эдиле. Барып аланы бир бирден айырайым деп сагъыш эте тургъанымлай аламат иш болду. Гитче жашчыкъ туююшню ортасындан тышына чыкъды. Аны кёзлеринден да агъа эди, бурунундан да агъа эди, хар неси да агъа эди, кеси да къачып тебиреди. Беш атлам къачханындан сора жашчыкъ дагъыда бир кере артына къарады да: „Тохтагъыз сиз, мен хар нени да кесими тамата къарындашыма айтырыкъма!“ деп къычырды. Алайлай мен барысы да тынчайгъанларына эс бурдум. Аны тамата къарындашы бар эди. Ол анга битеу болгъан ишни айталлыкъ эди, ол а анга болушлукъгъа келликди. Ол заманда мен: „Балачыгъым, тамата къарындашынг болгъаны къалай игиди!“ деп сагъыш этдим. Иссада мени да тамата къарындашым болгъанына, ол манга болушханына мен бек къууандым! Ол тамата къарындаш кесиникилени деменгили къоруулагъаны эм ол: „Менсиз Сиз жукъ да эталлыкъ туюлюсюз!“ деп окъуна айтханы къалай игиди!

Поэт Хавергалны назмуларындан бири былай башланады: „Аллах, жашаууму ал: ол / толусунлай Санга жораланганды. / Кюнлени ал, / хар сагъат сайын / эшитесе Сен махтауну ауазын!“

Сизни ючюн аллай бир кѐп зат этген Къутхарыучугъузгъа Сиз: „Раббийим, Исса, мен да мындан ары Сенсиз бир зат этерге суймейме!“ деп айтырыгъызны сюеме!

ДИННИ ЮСЮНДЕН СОРУУЛАДА АЧЫКЪ АНГЫЛАУЛУ БОЛУРГЪА ОНГ БАРМЫДЫ?

Динни юсюнден соруулада ачыкъ ангылаулукъ жокъду деп арсарсыз айтыргъа болукъду. „Дин“ – ол Аллахны ёмюрледен бери излеген затды, ол а дайым къайгъылыкъ эм ышангысызлыкъды. Инжил а – арталлыда угъай, мында хар зат арталлыда башхады: Аллах бизни излейди. Аны себепли: „Масихчиликде къутхарылыугъа ышаныулукъ бармыды?“ деп сорууну алай салсакъ игиди.

1. БИЗ АЛЛАХХА АСЫРЫ БЕЛГИСИЗ КЪАРАРГЪА КЕСИБИЗГЕ ЭРКИНЛИК БЕРЕБИЗ

Биз, бусагъатдагъы адамла бек кюлкюлю адамла болгъаныбызны мен алгъа айтыргъа керекме. Даражалы адамгъа бир гитче жарачыкъ тюшсе, ол олсагъат окъуна врачха чабып: „Жюйюсхан доктор, мени бек ачытады. Не затды бу?“ дейди. Не болгъанын биз тюз билирге сюебиз. Неда башха иш: юйюр кесине жумушчу тиширыу излейди. Эм ма ол табылады. Юй бийче анга ол къайсы отоуда жашарыгъын кёргюзтеди. Анда исси эм суукъ суу, телевизор да барды. Ыйыкъда бир кюнню ол башына бош боллугъун да айтадыла. „Ол игиди, – дейди къыз, – алай мен кесими иш хакъымы билирге сюе эдим“. Анга юй бийче: „Аны юсюнден биз келиширбиз, алай алгъа сиз ишигиз бла байламлы борчларыгъызын къалай толтургъаныгъызын кёрюрге сюерик эдим“, деп жууаплайды. „Угъай, угъай, – дейди къыз, – мен ыразы туююлме, сиз манга не тёлеригигизни мен бусагъатда окъуна билирге сюерик эдим“. Тюзмюдю къыз? Айхайда, тюздю! Биз ишге кирип тебиресек, бизге бек магъаналы соруу – иш хакъды. Ахча бла байламлы ишледе биз ангылашыныусузлукъгъа тёзалмайбыз. Алайды да, битеу соруулада биз ишни чынтты болушун билирге сюебиз.

Жаланда бек магъаналы иш жаны бла, айырып айтханда, Аллахха къарауда не сейир эсе да бизни толу белгисизлик ыразы этеди.

Кёп жыл мындан алгъа мен Аугсбургда базар болуучу майдандагъы палаткада жыйылыула бардырыучу эдим. Аланы къураучуланы башларына аламат иги акъыл келди. Шабат кюн ингир сайын ресторанланы барысында да даурлу жарыкълыкъ болуучусу себепли, ала жыйылыуну шабат кюн кече 12 сагъатда бардырыргъа оноулашхандыла. Аны юсюнден алгъадан билдирилмеген эди, нек дегенде алайсыз ары жаланда не болгъанын билирге суйюучо огъурлу ийнангалла келирге боллукъ эдиле, бу жыйылыуда уа аланы келмегенлери иги эди. Мени шуёхларым кечегиде машинала бла 12 сагъатха жууукъда жабылгъан ресторанлада ойнап къайтып келе тургъан адамланы, юлерине кетип баргъан официантланы, барлада ишлеген къызланы жыйгъандыла, Автомашинала тохтамай палаткагъа адамланы элте эдиле. 12 сагъатда кётюртмеге ёрлеп къарагъанымда, мен бек аз кёрюучо адамланы жыйылгъанлары ачыкъ кёрюндю. Аламат иги! Кёплери кеф эдиле. Аладан бирлери тюзюнлей мени аллымда олтура эди, ауузунда папирос тюрю бла былай базыкъ адам, ол къалпагъын окъуна тешмеген эди. „Хар зат къалай иги тап болду!“ деген оюм бла мен сёлешиююмю башладым. Мен биринчи кере „Аллах“ деген атны айтханымда, къалпакълы базыкъ: „Ол жокъду да!“ деп къычырды. Адамла бары да кюдюле. Мен анга ийилдим да: „Аллах болмагъанына Сиз толу ийнанамысыз? Арталлыда толу ийнанамысыз?“ дедим. Ол къалпагъы алгъаракъ кетерча кесини желкесин алай къашыды да папиросну да ауузуну башха жанына кёчюрюп, ахырында: „Аны юсюнден бир киши да толу билмейди“ деди. Эм ол заманда мен базыкъны тюзюнлей бетине кюрюп: „Алай болгъанлыкъгъа, мен аны юсюнден арталлыда толу билеме!“ дедим. „Хоу бирда, – деди ол, – Аллах болгъанын арталлыда толу Сиз къайдан билесиз?“ Андан сора мен Иссаны юсю бла Аллахны юсюнден арталлыда толу билеме, деп анга алай ангылатдым. Андан сора жыйылыуда толу шошлукъ тохташды.

Аллахха Сизни ийнаныуугъуз бармыды? Мен масихчилеге сорама: „Сизни гюняхларыгъыз кечилгенлерине, хар зат ючюн толу тѣленнгени себепли Сизни борчларыгъыз сагъынылмазлыкъларына Сиз толу ийнаныпмысыз?“ Жууапха мен не эшитеме? „Хау, мен умут этеме!“ Мени тюз ангылагъыз, масихчилени, мажюсюле кибик, Аллахха аллай бир белгисизлик эм ышанмаулукъ бла къараулары кюлкюлюдю да! Мен бусагъатда шахарда бара къайсы адамгъа да: „Аллахны болгъанына ийнанамысыз?“ деп сорсам: „Хау, баям, Ол барды!“ деп жууап алыр эдим. „Сиз Аны къолундамысыз?“ деп сорсам а неден да бек: „Билмейме!“ деген сѣзню эшитир эдим. Даражалы адамла кеслерине ол жаны бла къаллай бирда болмагъанча уллу ачыкъсызлыкъны жюрютюрге эркин этедиле!

Мындан алда мени тенглеримден бирине ма быллай затны сынаргъа тюшгенди. Ол – студентди, жайгъы солуну кезиуонде къурулушда болушлукъчу ишчи болуп иш хакъгъа ахча алгъанды. Ол инжилчи жаш тѣлюню ишине жигер къатышханын бир жол аны тенглери билгендиле. Хыликкя этиу башланганды: „Хей! Сен да пастор Бушну жаш тѣлюсюнденмисе? – „Хау!“ – „Ыйых кюн сайын сен да тилек юйге жюрюймюсе?“ – „Айхайда!“ – „Хар ыйых кюн сайынмы?“ – „Хау, хар ыйых кюн сайын!“ – „Хар ыйых кюн сайын! Сен телिमисе?“ – „Угъай! Мен дагъыда ыйыкъны ичинде Инжил сагъатлагъа жюрюйме!“ – „Хау, сен кертиси бла да акъылдан шашхан адамса!“ Эм хар жанындан анга хыликкя этиу сѣзле къуюлгъандыла: „Пасторла адамланы тели этедиле!“, „Башланганына 2000 жыл болгъанлыкъгъа масихчилик ѳтюрюк болуп чыкъгъанды!“, „Библия – ол чынты ѳтюрюк затды!“ Къысхасын айтханда, жашны юсюне сыйсыз этерча сѣзле къуюладыла. Болсада ол, айтылыучусуча, „пил кибик къалын терили“ болгъанлай тургъанды эм хар затха сабыр чыдагъанды. Ол жашла тохтагъандан сора студент: „Хау, сиз масихчиликге былай къарай эсегиз, сизни биригиз да килисагъа член туююлду деп алай акъыл этерге боллукъду“, дегенди. Тѳгерекдегиле шум болгъандыла. Андан сора бир къартая башлагъан

адам, ыразы болмагъанын билдире: „Алай бла сен не айтыргъа сюесе? Раббий Аллахха мен да ийнанама да! Сен жаланда кесингими масихчи сунаса? Мен да масихчиме! Мен да ийнанама Аллахха!“ дегенди. Эм андан сора барысы да сѐлешип тебирегендиле: „Бизден кесинги игиге санаучу бу кыылыгъынг хар заманда сени неди! Биз да масихчилебиз! Раббий Аллахха биз да ийнанабыз!“ Тактика эрлай тюрленгенди. Энди ала барысы да бир ауаздан: „Раббий Аллахха биз да ийнанабыз! Биз да масихчилебиз!“ деп кычыра эдиле. Ала бир кесек тынчайгъандан сора мени тенгим алагъа: „Да сора манга нек кюлесиз?“ деп соргъанды. Эм быллай жууап эшитгенди: „О-о! Сен бизни жаланда телиге санайса! Сени бла сѐлеширге онг жокъду!“

Ангылаймысыз? Даражалы къурулушчула, ишде иги кесек терлеп, сырадан бир ненча шешаны кыйналмай ичалгъан адамла, алгъа масихчиликни уллу дауур этип хыликкя этедиле да андан сора уа алайлай ангылайдыла да: „тохта-тохта, биз да масихчилебиз да!“ дейдиле. Аллахха аллай бир белгисизлик бла къараргъа адамла кеслерине онг бергенлери бек сейир тюйюлмюдю! Биз кесибизни бир мажюсюлеге, бир а масихчилеге санайбыз. Мен терсмеми? Мен толу ийнаныпма, Сизни асламыгъыз да аллай белгисизликде эм ачыкъсызлыкъда турасыз!

2. БИБЛИЯ НЮР ТЁГЮЛГЕНЧА ЖАРЫКЪ ИЙНАНЫУНУ ЮСЮНДЕН АЙТАДЫ

Сиз, баям, сейир этип манга былай сорурсуз: „Пастор Буш, масих ийнаныу бла бир кибик ышаныу болургъа боллукъмуду да? Масих ийманны магъанасы анда белгили бир зат да болмагъанында, хар затны да ийман бла алыргъа кереклисинде тюйюлмюдю?“ Мындан алда манга жангъдан бир терен магъаналы сѐзню айтхандыла. Кесими жашаумда манга аны танг кесек кѐп эшитирге тюшгенди: „Эки кере эки – тѐрт болгъанын биз бек тюз билебиз, алай масихчиликде бир тюз затны да биляллыкъ

туйюлсе, нек дегенде хар зат ийнаныуда мурдорланнганды“. Ахырында былай болгъаннга ушайды: масихчиликни керти затларына къарауда биз кесибизни акъылыбызны чумаданнга жыяргъа неда кийимле туруучу жерге берирге эм ийман бла белгисизликге мыллыкъ атаргъа керекбиз. Кёплени акъыллары алайды. Сизни, масихчилени, кесигизни арагъызда да бирлик жокъду да, – деп бир бирде манга алай да айтадыла. Сизде католикле, инжилчиле д.а.к. бардыла дейдиле. жилчилени арасында уа лютеранла, реформачыла д.а.к. Тюз кимди да? Мен акъыл этгеннге кёре, масих дин бек ийнанмаулу эм белгисиз болгъанына, тюзюн айтханда, масихчиле кеслери окъуна ийнаныпдыла. Алай ол уллу жангылычлыкъды.

Ангылаймысыз, масихчилик не болгъаныны юсюнден жаланда Жангы Кесаматдан билирге боллукъду. Анда уа хар тизгин нюр тёгюлгенча жарыкъ ийнаныудан толуду! Алай туйюлдю деп мени ийнандырыгъыз! Аны себепли масихчиле быллай ачыкъ ангылашынмаулукъда жашагъанлары кюлкюлюдю. Алай былайда иш масихчиликде туйюлдю. Угъай! Битеу Жангы Кесамат нюр тёгюлгенча жарыкъ ийнаныудан толуду. Мен аны Сизге къысха ангылатайым: Жангы Кесамат Аллах Бир болгъанына толу ийнаныуну кёргюзтеди! Бек багъалы жан угъай, кёзге кёрюннген зат угъай, къадар угъай, Аллах, Масих Иссаны Атасы хакъды! Биз аны къайдан билебиз? Ол Иссада ачыкъланнганды. Энди ол зат бизге бек ачыкъ белгилиди. Инжилни къайсы жерин ачсагъыз да анда арталлыда динни проблемаларыны оноуу этилмегени, алай Аллах хакъ болгъаны айтылады! Ол Иссада ачылгъанды! Аллахсыз жашагъан адам а терс эм магъанасыз жашайды.

Анда дагъыда бек ийнаныулу айтылгъанына кёре, халкъланы жокъ этерге къолундан келген Аллах, алагъа сюд этерик Аллах мени къызыу сюеди, эм ол зат Римлилеге Посланияда* 8-чи башда былай болургъа болур деп угъай, бир тюрлю да арсарсыз айтылгъанды: „...Масих

* Послание – жазылгъан къагъыт.

Иссада, бизни Раббийибизде Аллахны суюмеклигинден бизни не ёлюм, не жашау... айыралмазлыгына мен толу ийнаныпма, – эс буругъуз, – толу ийнаныпма“. Аллахны суюмеклиги бизге Иссада келгенди! Биз аны былай болур деп арсар айтмайбыз, толу билебиз. Аллахны суюмеклиги къалай кёрюнеди? Ол бизни Иссада суюгенди. Иссаны сохталары былай жырлайдыла: „Атабызны сыйлы суюмеклигине махтау, дуняда адамлагъа Масихни жиберген суюмеклигине!“ Сиз аны билемисиз? Аны юсюнден Сизни не аз да ангылауугъуз бармыды?

Библия Аллахны къолунда болгъанларына толу ийнанган адамланы юслеринден хапар айтады. 48-чи Зикирде Дауут: „Мени къабыл этсе Аллах жанымы жаханымден къутхарлыкъды“, деп алай айтады. Анда Аллах мени жанымы къутхарыр деп умут этеме деп айтылмагъанды, „Аллах мени жанымы къутхарлыкъды“... деп толу ийнаныулукъ бла айтылгъанды. Не уа дагъыда: „Аллах бизни къарангылыкъны бийлигинден къутхаргъанды эм Кесини суюген Уланыны Патчахлыгына элтгенди“. Иссаны сохталары кеслерини адамлыкъларыны тюрленнгенин сынагъандыла, ала Иссаны юсю бла тюрленнгендиле эм аны биледиле! Дагъыда айтылгъанды: „Биз ёлюмден жашаугъа кёчгенибизни билебиз“. „Биз билебиз“. Сиз алай айталлыкъмысыз? Неда: „Биз Аллахны сабийлери болгъаныбызгъа Аны ниети шагъатлыкъ этеди“. „Болгъаныбызгъа“ деп тюзюнлей алай жазылгъанды.

Инжилде хар зат да бек ачыкъды. Да сора бизни халкъыбызда бу магъанасыз сёз къайдан чыкыгъанды: „Эки кере эки – төрт болгъанын биз бек тюз билебиз, алай масихчиликде бир тюз затны да бияллыкъ туююлсе, нек дегенде хар зат ийманда мурдорланнганды?“ Эки кере эки – төрт болгъанын мен тюз билеме, алай Аллах сау болгъанына уа мен бютюнда бек ийнаныпма. Аллахха сёлешген адамла: „Эки кере эки – төрт болгъанын биз билебиз, алай биз энди Аллахны сабийлери болгъаныбызгъа андан да бек ийнаныпбыз!“ дейдиле.

Энди уа мен Сизге сорама: „Аллай нюр тёгюлгенча жарыкъ ийнаныуну бусагъатдагъы масихчиликде къайда

кёрюрге боллукъду? Къайда?“ Биз Инжилден бир кесек узакъгъа кетгенибизни ол белгисиди, аны себепли биз жангыдан анга къайтыргъа керекбиз. Мен масихчиликни бир кесекчиги бла тынчайып къалмазгъа Сизни чакъыра-ма! Аны бир тюрлю магъанасы жокъду. Магъана жаланда инжилчи масихчиликдеди. Жаланда аллай ийманны барды чынтты багъасы. Аллах хакъ болгъанына, Ол мени къызыу суюгенине эм мен Аны къолунда болаллыгъыма толу ийнаныулу болуу – ма багъалы зат неди! Битеу къалгъан затланы бир тюрлю багъалары жокъду.

Дин жырланы жыйымдыгъыны бетлеринден да аллай нюр тегюлгенча жарыкъ ийнаныу эшитиледи. Сёз ючюн: „Аллах – бизни къалауурубиз эм умутубузду, бизни къалабызды эм къаябызды; Ол бизге мамырлыкъ бергенди, айыбыбызны алгъанды, Ол гюняхдан, аманлыкъдан да къутхарыучубузду“. Неда: „Мен билеме, хау, мен билеме, мени Къутхарыучум сау болгъанын, жерде болмагъан жашауну бизге сауыгъа Ол бергенин“. Неда дагъыда: „Кимге ийнаннганымы мен билеме, мени Иссадан бир зат да айырмаз, эм Ол манга къутхарыу берликди, жангыдан келген кюнюнде“.

Аны юсюнден Сизге энтдада башха жаны бла айтыргъа эркин этигиз. масихчиликде ийнаныуну магъанасы буду: Аллах хакъ болгъанын, битеу дуния угъай дей тура эсе да, Аллахны Иссада ачыкъланнганы керти болгъанын, ол зат бла киши да хайырланырыкъ туююл эсе иш да Исса гюняхлыланы къутхарыу ючюн жарашыулукъ ючюн ёлгенин эм тиргизилгенин тюз билирге керекди. Аллай масихчилик ийнаныуну дагъыда бир магъанасы – Аллах хакъ болгъанын, Ол Иссада келгенин, ёлгенин эм тиргизилгенин мен кесиме къаты ийнаныу формада къабыл кёргенме демекликди.

Аны себепли бир жаш адамгъа 10000 профессор: Исса тиргизилмегенди деп аны алай ийнандырыргъа кюреше эселе, ол былай шагъатлыкъ этерге боллукъду: „Хурметли 10000 профессорла! Мени Къутхарыучум сау болгъанын мен билеме!“ Эм мен айтханны терсге санатыр ючюн илмудан алып не кёп сёз айтсагъыз да, мен: „Аны

юсюнден мен иги билеме!“ деп жууапларыкъма. Битеу дуня анга угъай десе да, ийнаныуум: „Кимге ийнанганымы мен билеме!“ дерикди. Эм битеу дуня арсарлы болса да мен а: „Анга мен толу ийнаныпма! Шүёхларым, Инжилде бизге берилген масих ийнаныуу къаллай ачыкъды, кесгинди“ дерик эдим.

3. СИЗДЕ УА ИЙНАНЫУ БАРМЫДЫ?

Энди уа мен Сизге быллай соруу береме: „Сизде аллай ийнаныу бармыды? Огъесе Сизге ол жетишмеймиди?“ Мен кесими масихчиге санайма, алай алыкъа масихчи туююлма. Менде ачыкъ болмагъан затла кёпдюле да!“ деп Сиз алай айтсагъыз эди, мени сёлешгеним зырафына кетмегенди. Бир жол Голландияда мен жаш адамла бла бирге ётдюрген заманымы эсге тюшюреме. Кече сагъат экиде мени эшигими къакъдыла. Ачсам, пижамалыладан толу жыйынны кёрдюм. „Сизге не керекди?“ – деп сордум мен. „Биз кесибишни масихчилеге санаучу эдик, алай энди ол затха алыкъа жетишалмагъаныбызны эследик!“ деп аладан бирлери алай жууап этди. Ол зат асыры къайгъы этдиргенден, ала кече сагъат экиде ачыкълыкъ алыргъа суйгендиле. Битеу бизни масихчи болумубуз бизге Инжил кёргюзтген халда нюр тёгюлгенча жарыкъ ийнаныудан алыкъа бек узакъ болгъанын сезсек, аны багъасы бек уллуду.

Айтхылыкъ ингилизли ууазчы Сперджен, аны юсюнден айта: „Ийнаныу – ол алтынчы сезим органды“ дегенди. Сиз билесиз, бизде беш сезим орган барды, аланы болушлукълары бла дуняны билебиз: кёрюню, эшитиуню, сезиуню, татыуну эм ийис ангылауну органлары. Ол беш сезим органны болушлугъу бла биз юч ёлчемли дунябызны биялабыз. Жаланда сезим органлары бла жашагъан адам: „Аллах а къайдады? Мен аны кёрмейме. Мен Иссаны да кёрмейме“ дейди. „Мен ол затланы барысына да ийнанмайма!“ Алай Аллах бизге Сыйлы Нюрню кючю бла билим берсе, ол заманда биз алтынчы сезим

орган алабыз. Ол заманда биз кѳргенден, эшитгенден, сезгенден, татыу эм ийис ангылагъандан сора да башха дуняны да билиялабыз. Инжилде былай айтылады: „Адамла Сени, Бир чынтты Аллахны эм Сен жиберген Масих Иссаны къабыл кѳредиле да, ёмюрлюк жашауну магъанасы олду“. Ол алтынчы сезимни кючю бла болургъа боллукъду.

Мындан алда мен Эссенде бир уллу промышленность иеде болгъанма. Аны резиденциясы бийик юйде эди, андан къарап шахарны жартысын кѳрюрге боллукъ эди. Келгенде сакълаучу бир ненча отоудан ётдюм да, ахырында, ол адамны аллында олтурдум. Ишни терк бошап, ол мени бла ушагъында: „Приёмгъа пастор келгени манга сейир кѳрюнеди. Урушдан сора мен да бир бирде динни юсюнден дерслеге жюрюучю эдим, болсада мени кѳлюме бир акъыл келгенди“... деди. „Айтыгъыз, айтыгъыз, – деп болушама мен анга, – мени нерваларым кючлюдюле!“ – „Мени акъылыма былай келгенди, – дегенди ол андан ары, – масихчилик – бек мутхуз ишди! Бизге „Масихчилик эм экономика“, „Масихчилик эм сауутланы“, „Масихчилик эм ахча“, „Масихчилик эм килиса“ деген темаладан лекцияла окъугъандыла. Алай ахырында масихчилик деген не болгъаныны юсюнден манга алыкъа бир адам да айтмагъанды. Баям, аны адамла кеслери да биле болмазла!“ Эм ма мен бетиме къарап айтылгъан ол къажаулукъну эшите, ол айтхылыкъ ариу канцелярияда олтурама. „Ой, Сиз жангыласыз!“ дедим мен ыразы болмагъанымы билдире. Андан сора ол сейир этип сорду: „Масихчилик деген не болгъанын Сиз манга айталлыкъмысыз? – „Ой, хау, – деп жууапладым мен, – мен аны юсюнден Сизге къысха эм ачыкъ ангылашыныулу айтайым. Былайда ангылашынмагъан бир зат да жокъду“. „Хаха, – деп кюлюмсюреди ол, – полиция бла даулашха киришмеген масихчиди, деп биреу алай айтады, бирси уа: масихчи деп тилек юйде масих диннге айландырылгъаннга эм асыралгъаннга айтадыла дейди“. Алай мен андан ары айтдым: „Жюйюсхан генеральный директор, масихчи не болгъанын мен Сизге айтайым, жаланда Сиз къаты-

ракъ туругъуз! Масихчи – ол жүрегини теренинден былай айталлыкъ адамды: „Исса Масих – Атасындан ёмюрлюкде туугъан чынтты Аллах болгъанына эм Мариям деген кыыздан туугъан чынтты адам болгъанына, мени, жоюлгъан эм ёлюрге буюрулгъан адамны кутхаргъан Раббийим болгъанына мен ийнанам. Жюйюсхан генеральный директор, Сизни да – „жоюлгъан эм ёлюрге буюрулгъан адамны!“ Исса кутхаргъанды. Генеральный директор хау дегенча башын кымылдатды. Ол нени да ангылагъанды. „Ахшы, – дедим мен, – мени – жоюлгъан эм ёлюрге буюрулгъан гюняхлыны кесине алып Исса гюняхланы барысындан да, ёлюмден да, ибилисни бийлигинден да кутхаргъанды. Жюйюсхан генеральный директор, кесине алып, ибилисни бийлигинден азатлагъанды!“ Ол энтдада башын кымылдатды. Аны юсюнден ол бир затла биле эди. Мен а андан ары айтдым: „Мен Иссаны кюлунда болур ючюн Ол алтын бла, кюмюш бла угъай, Кесини сыйлы, багъалы къаны бла эм Кесини терсликсиз термилиулери бла мени кутхаргъанды, Сиз эшитемисиз? „Мен Иссаны кюлундама, Ол Кесини къаны бла мени гюняхдан эм жаханымден кутхаргъанды эм мен ол затха толу ийнанам!“ деп ким айталса да ол масихчиди, жюйюсхан генеральный директор“. Кабинетни ичи бир кесекчикге шош болуп турду. Андан сора ол адам: „Ол затха мен къалай жетейим? Ол затха мен къалай жетейим?“ деп сорду. Мен анга былай жууапладым: „Тынгылагъыз, Сизни отпускагъа кете тургъаныгъызны мен тюз бусагъатда Сизни секретарь тишируугъуздан билгенме. Мен бюгюн окъуна, тюшден сора, Сизге Жангы Кесаматны жиберирме. Аны бирегизге алыгъыз да, кюн сайын Иохандан Инжилни бир юзюгюн окъугъуз да аны юсюнден тилек тилегиз, ол затха Сиз жаланда алай жетериксиз“.

Мени тюз ангылагъыз, Жангы Кесаматда жазылгъанына кёре, объектив кертиликке кертида тюз болгъанларына эм мен ол затха кесими энчи ийнаныуум бла желаллыгъыма эм кутхарылыу алаллыгъыма масихчилик толу ийнаныпды! Сизде уа аллай ийнаныу бармыды?

Исса мени къабыл этгенине ийнаныуум болмаса мен жашаялмаз эдим. Бир жол мен бир жаш адамгъа: „Сен Иссаны суюмисе?“ деп сордум. – „Хау“. „Ол сени къабыл этгенин билемисе? Сен Аны къолундамыса?“ – „Хау, алай ол затха мен толу ийнанмайма. Манга алыкъа къаллай бир кюреширге керекди“. „Эшитемисе, мен алай жашаялмаз эдим, – дедим мен, – Ол мени кесине къабыл алгъанын мен билирге керекме да!“ Ой, сиз, арсар масихчиле, Аллахны барлыгъын, битеу алып айтханда, билмегенле, ахча бла болумугъуз къалай болгъанын тюз билгенле, алай Аллахны юсюнден а жукъ билмегенле! Сиз арталлыда масихчиле туююлсюз да! Жангы Кесаматха кёре, жаланда: „Масих мени Раббийим болгъанына мен ийнанама“ деп айталлыкъла масихчиледиле.

Ол затха мен бир гитче хапарны къошаргъа керекме, аны баям, Сиз биле да болурсуз. Аскер юйрениулени кезиуюнде ат бла агъач ичинде бара, бутакъгъа илинип кесини мундирин къалай жыртханыны юсюнден генерал фон Фибан айтхан эди. Генералгъа аллай хал ушамай эди да, аны себепли аскер орнашхан элге киргенлей, бир ненча аскерчини кёрюп ол, атын тохтатып: „Сизни арагъызда портной бармыды?“ деп соргъанды. Аладан бирлери чабып жууукъ келеди да, кереклисича сир тохтап: „Тюз алайды! Жюйюсхан генерал, мен – портнойма“, деп рапорт бергенди. Генерал фон Фибан: „Алай эсе, къонакъбай юйде мени фатарыма келигиз да мени мундирими жамагъыз“ деп буюргъанды. Алай солдат: „Мен аны эталлыкъ туююлме“, деп жууаплагъанды. „Портной эсегиз, Сиз нек эталмайсыз?!“ – „Кечгинлик беригиз, жюйюсхан генерал, мени тукъум атым – Портнойду, алай мен портной туююлме“. Аны юсюнден айта, генерал фон Фибан былай алапат къошду: „Масихчилени асламысыны юсюнден да тюз ма алай айтыргъа боллукъду. Анкетледе, „дини“ деген тизгинде „масихчи, инжилчи“ деп окъургъа боллукъду. Кертисин айтханда уа былай жазаргъа керек эди: „Масихчи дейме, алай масихчи уа туююлме“.

Ой, къаллай къолайсыз эм къоркъуулу болум! Ол болум адам къутхарылмагъанына шагъатлыкъ этеди да!

4. ИЙНАНЫУГЪА КЪАЛАЙ ЖЕТЕРГЕ БОЛЛУКЪДУ?

„Ийнаныугъа къалай жетерге боллукъду?“ деп Сиз манга алай сорурсуз. Аны юсюнден кѐп айтыргъа боллукъду, аны юсюнден Аллахдан тилегиз! Инжилни дайым окъууну башлагъыз, бирда къалсада хар кюн сайын – онбеш минут! Алай мен Сизге дагъыда бир бек магъаналы затны юсюнден айтыргъа керекме: ийнаныуну бегитирге жол акъылны ичи бла угъай, бетни-намысны ичи бла барады.

Ангылаймысыз, масихчиликни юсюнден адамла бла сѐлешип тебиресенг, олсагъат: „Алай мен ийнаналлыкъ туююлме, жюйюсхан пастор. Библияда бир бирге келишмеген зат аллай бир кѐпдюле“, деген сѐзлени эшитесе. – „Бир бирге келишмеген затламы?“ – деп сейирсинеме мен. „Хау, сѐз ючюн анда айтылгъаннга кѐре, Адамны бла Хауаны эки жашы – Къабил бла Абил болгъандыла. Къабил Абилни ълтюргенди да, башха къыралгъа барып, кесине къатын тапханды. Алай аладан сора дуняда адам болмагъан эсе, сора ол кесине къатын къалай табалды? Жюйюсхан пастор, мен аны ангылаялмайма!“ Сиз ол хапарны эшитгенмисиз? Ол хапарны болушлугъу бла немецлиле Аллахдан къутхарылыргъа умут этедиле. Аллай кезиуледе мен былай айтыучума: „Сиз сейир затла айтасыз. Ма Сизге Библия, Къабил башха къыралгъа баргъанды да анда кесине къатын тапханды деп къалайда жазылгъанды?“ Ала къызарыучудула, мен а сѐзюмю андан ары бардырама: „Мингле бла саналгъан адепли адамланы ийнандыргъан Библияны Сиз терсге санай эсегиз, эм алай бла кесигизни аладан да адеплиге санай эсегиз, сора Сиз Библияны бек тынгылы окъугъан болурсуз. Аны юсюнден къайда жазылгъанды?“ Анга ала бир тюрлю жууап бералмайдыла. Андан сора ол жерни мен ачама, анда арталлыда башха тюрлю: „Къабил башха къыралгъа барды да кесини къатынын толу билди“, деп жазылгъанды. Ол башха къыралгъа кесини къатыны бла бирге баргъанды. Аны къатыны уа ким болгъанды?

Адамны бла Хауаны кѣп жашлары бла кызылары болгъандыла, деп бир аз ёргеракъда алай жазылгъанды. Алай бла ол Къабилни эгечлеринден бири болгъанды. Аллах адамланы тѣлюлери барысы да бир тукъумдан чыкъсала суюгени Библияда ачыкъ айтылгъанды. Аны себепли неках юйюрню ичинде болгъанды, алай артдаракъда Аллах аллай некахланы эркин этмегенди. Хар не да ангылашыныулумуду? Хар не да! Ол магъанасыз хапарла барысы да ётюрюк болгъанларын мен кёргюзтдюм. Алай ол адам ийнаннганды деп Сиз алаймы сунасыз? Угъай! Арталлыда угъай! Олсагъат окъуна ол жангы соруу хазырлады: „Жюйюсхан пастор, айтчыгъыз“... эм андан ары ол формада. Толу ачыкъланады: аллай адамны мен жюз мингле бла саналгъан сорууларына жууап берсем да ол алгъыннгы формасында къаллыкъ эди. Ийнануугъа акъылны ичи бла угъай, бетни-намысны ичи бла барадыла!

Эссенде манга дери пастор эм ууазчы Юлиус Дамманн болгъанды. Бир жол анга да жаш адам келип Къабилни къатыныны юсюнден эм аллай башха соруула бергенди. Алай Дамманн анга жууап этерни орунуна былай айтханды: „Жашы, Исса Масих хыйлалы кыйын соруулагъа жууап этер ючюн угъай, гюняхлыланы къутхарыр ючюн келгенди! Эм Сиз гюняхлы жарлы болсагъыз, жангыдан келигиз“. Бетлери-намыслары кыйнагъан адамла, жашаулары тийишлисича низамда болмагъанын эм аны тюзетирге къарыулары жетишмегенин билген адамла Иссагъа ийнаныргъа юренирге боллукъдула. Ангылау артдаракъда келмей къаллыкъ туююдю.

Бир жол мени бла бир иш болгъанды, мен аны юсюнден айтыргъа керекме. Мен больницада алты эр киши жатхан бир палатагъа келдим. Ала къууанып: „Ой, жюйюсхан пастор, Сизни келгенигиз къалай иги болду! Бизни Сизге соруубуз барды!“ – „Ой, соруу? Бек ахшы! Къаллай?“ Ала манга тузакъ хазырлагъанларын эследим. Аладан бирлери сорду: „Аллахны неге да кючю жетгенине Сиз ийнанасыз да?“ – „Хау, мен анга ийнанама!“ – „Алай эсе быллай соруу чыгъады: Сизни Аллахыгъыз

кётюрюрге Кесини кьолундан келмезча аллай ауур таш эталлыкьмыды?“ Сорууну магьанасы Сизге ачыкьмыды? Мен „хау“ десем, Аллахны хар неге да кючю жетмейди, „угьай“ десем да Аны хар неге кючю жетмейди. Ишни болушун анга ангылатайымы деп мен бир минут чакьлы сагьыш этдим, алай аны ангыларгьа ол эр киши манга асыры телирек кёрюндю да анга мен кесим: „Жашы, алгьа манга Сизге былай сорургьа эркин этигиз: „Бу соруу бла байламлы Сизни жукьусуз болуу кьыйнагьанмы эди?“ – „Жукьусуз болуу? – деп соргьанды ол иги ангыламай. – Угьай!“ Ол заманда мен анга айтханма: „Ангылаймысыз, мен кесими кючюмю сакьларгьа керекме, аны себепли мен жалаңда адамланы жукьусуз этген соруулагьа жууап этеме. Айып этмегиз, жашы, манга айтчыгьыз: Сизге жукьусуз кечеле не себепден болуучудула?“ Анга ол эрляй: „Ой, мени суйген кьызым амалтын. Ол сабий тууарын сакьлайды, биз а алыкьа юйленаллыкь тюйюлбюз“. – „Сора, – дейме мен, – Сиз жукьусуз болууугьуз аны ючюндю. Алай эсе ма аны юсюнден сёлешейик!“ – „Алай ол затны масихчилик бла бир тюрлю байламлыгьымы барды?“ – деп сейирсинип сорду ол. „Ой, – дедим мен, – ол затны масихчилик бла байламлыгьы жокьду, Сизни кьызыгьыз бла ишни уа тюзюнлей байламлыгьы барды! Ангылаймысыз, Сиз терслик иш этгенсиз! Сиз Аллахны жоругьун бузгьансыз, Сиз кьызыны алдагьансыз! Эм бусагьатда Сиз тюшген болумугьуздан кьалай чыгьайым деп сагьыш этесиз. Сиз терсликлеригизде бла гюняхларыгьызда кьатышып кьалгьансыз. Сиз Аллахха айланып тобагьа кьайтсагьыз эм: „Мен гюнях иш этгенме!“ десегиз, Сизге жалаңда ол заманда болушургьа боллукьду. Ол заманда Кьутхарыучу жаныгьызда боллукьду да Сизге болушурукьду.“ Жаш адам тынгылап турду да аны ауурлукь жетген бетине, намысына Исса эс бургьаны алайына ачыкь болуп кьалды! Исса болушаллыкьды! Исса – аны амалсыз жашаууну кьутхарылыууду!“

Сиз мени тюз ангыладыгьызмы? Ол кесини акьылы бла жетерге умут этген зат тели сёлешюге айланганды,

алай сёз аны бетини, намысыны юсюнден айтылганлай, олсагъат аны нюр жарытханды. Сизге ол ангылашынамыды? Биз къутхарыллыгыбызгъа ышаныулукъну хыйлалы къыйын соруулагъа этилген жууапладан угъай, бетибизни-намысыбызны ауазына тынгыласакъ эм: „Мен гюняхлы болганма!“ деп ачыкъ айтсакъ табарыкъбыз. Ол заманда биз къачда асылып турган Иссаны кёраллыкъбыз. Эм жаланда ол заманда биз: „Сени битеу гюняхларынг кечилгендиле!“ деген сёзлени эшитирикбиз. Андан сора уа: „Ол мени кесине къабыл алды!“ деген ышаныугъа жетерикбиз. Ол жол бетни-намысны ичи бла барады ансы, акъылны ичи бла бармайды.

Алайды да, къутхарыллыгынг ийнаныулу болургъа сую эсенг, ачыкъ айтсакъ, къоркъуулу ишге таукел болургъа тюшеди. Юйлени кёбюсюнде терезеле тюрсюнлю миялаладандыла. Алагъа Сиз тышындан къарасагъыз, ала къаралача кёрюнедиле, эм ала къаллай тюрсюнлю болганлары кючден сезиледи. Юйге киргенигизлей ала жарыкъ бояула бла жарыйдыла. Масихчилик бла да иш алайды.

Анга мен тышындан къарап турсам, бир затны да ангылаялмайма. Хар не да къарангы кёрюнеди. Къоркъуулу ишге таукелленейим да, кирип Исса бла шагъырейленейим! Мен Иссагъа ышаныргъа керекме! Андан сора хар не да ачыкъ боллукъду! Ёлюмден жашаугъа жангыз бир атлам этгенлей – олсагъат битеу масихчилик ангылашыныулу болады.

Бир жол Раббий Исса ууаз окъугъанды эм анга мингле бла саналган адамла тынгылагъандыла. Болсада алайына Ол быллай къоркъуулу сёзлени айтханды: „Бусагъатдагы халыгъыз бла Сиз Кёкдеги Патчахлыкъгъа бараллыкъ туююлсюз! Сиз огъары жанындан тууаргъа керексиз! Сизни табийгъатыгъыз, бек игиси окъуна, Аллахны Патчахлыгына жарарыкъ туююлдю!“ Андан сора бир-бир эр кишиле: „Былайдан кетейик, бу бетсиз сёлешиудю да“, деп ёрге къопхандыла. Эм юч эр киши кетгендиле. Аны алты тишируу кёргендиле да: эр кишиле кетдиле, биз да кетейик деп сагъыш этгендиле. Эм ала да кетген-

диле. Аны бир ненча жаш эслегендиле: эр кишиле кетдиле, тиширыула кетдиле, биз да кетерге керекбиз! Адамланы жыйыны азая барганды. Ол зат бек аман кёрюне болур эди. Мен ууаз окъуй тургъанлай тынгылагъан адамла аз-аздан туруп кете барсала, къалай кёрюнюрюгюн мен ангылайма. Эм алайына мен кесими бир ненча керти тенгим бла къалып къалсам. Исса бла иш алай болганды. Бек осал! Алайына Ол кеси къалганды. Аны ууазыны кезиуюнде мингле бла саналгъан адамла кетгендиле. Ала Анга тынгыларгъа суймегендиле. Аны бла жалан 12 сохтасы къалгандыла. Раббий Исса мен болсам, аладан былай тилерик эдим: „Ой, бирда болмаса да Сиз къалыгъыз мени бла! Бирда болмаса да Сиз керти тенглерим, Мени къоюп кетмегиз!“ Алай Исса уа башха тюрлю этеди. Билемисиз, Ол не айтады?“ „Сиз да кетерге боллукъсуз, сую эсегиз!“ дейди Ол. Кёкдеги Патчахлыкъда зорлукъ жокъду. Полициясы болмагъан патчахлыкъ жаланда Кёкдеги Патчахлыкъды. Кёкдеги Патчахлыкъ – битеу патчахлыкъланы арасында адам бек кеси ыразылыгъы бла жашагъан патчахлыкъды. „Ким угъай дейди, Сиз да кетерге боллукъсуз!“ – деп Исса Кесини сохталарына алай айтханды. Сохтала да кетерге сую эдиле. 6000 адам кетген эсе, кетерге итиниу алада да чыгъаргъа боллукъ эди. Сохтала да, баям, кетерге боллукъ эдиле, бютюнда Раббий Исса: „Ким угъай дейди, барыгъыз!“ дегенден сора. Ол аланы алларында эшикни кеннге ачады: „Сиз да кеталлыкъсыз! Сиз да бараллыкъсыз ёлюмге! Суйгенигизлей!“ Болсада былайда Петер былай сагъыш этди: „Мен къайры барайым? Къайры? Урунууда бла терлеуде жашаргъа, гюняхны киринде жашаргъа эм, ахырында, жаханымни эшиклеринде болургъа? Анда магъана жокъду!“ Алайлай аны кёзлери Иссагъа бурулдула да анга бу зат арталлыда ачыкъ болду: жаппа-жангыз бир жашауда барды магъана – Исса бла жашауда. Эм Петер айтады: „Биз къайры барайыкъ да, Раббий Исса? Сенде ёмюрлюк жашауну сёзлери бардыла, Сен – Масих болгъанынга, Бир Аллахны Уланы болгъанынга биз ийнанганбыз эм ангылагъанбыз“. Эшитемисиз: ийнануу.

Шуёхларым, ийнаныугъа алай жетишедиле. Жашауну кёп тюрлю жолларын сынай, биз быллай оюмгъа келебиз: кьутхарылыр ючюн Иссадан башха амал жокъду! Ой, мен къаллай бир суюе эдим Сиз да аллай нюрча тёгюлген жарыкъ ийнаныугъа жетсегиз: „Масих – Бир Аллахны Уланы болгъанына биз ийнанганбыз эм англагъанбыз“.

Ахырында мен ийнаныуну биринчи атламларын этгенлеге, Иссагъа кесини жюрегин бергенлеге, алай аны бла бирге: „Кьутхарылыугъа мени ийнаныуум жокъду. Анга мен къалай жетейим? Кесими жашауумда мен не десенг да бек кёп гюнях кёреме!“ дегенлеге барысына да энчи бир ненча сёз айтыргъа суюеме. Кьутхарыуну юсюнден хапарны кёллери бла къабыл этген ол жанлагъа мен былай айтыргъа суюеме: „Кьутхарылыугъа ийнаныулу болур ючюн арталлыда гюняхсыз болургъа керекди деп кертда алаймы оюм этесиз? Алай эсе Сизни жеригиз кёкдеди! Масих Иссаны къаны манга ахыр кюннге дери, ахыр солууума дери окъуна гюняхларымы кечдирир ючюн керекди!“

Ажашхан жашны юсюнден хапар Сизге белгилиди. Ол юйюне келип: „Мен гюняхлы болгъанма!“ дегенди. Эм атасы аны къабыл этип той этгенди. Энди мени кёзюме быллай зат кёрюнеди: экинчи кюнню эртденлигинде жаш эслемей табакъны къолундан полгъа ычхындырады. Тонгузла бла жашагъан заманындан бери ол адырла салыннган столну асыры унутхандан эслемей табакъны полгъа ычхындырады. Табакъ зынгырдап сынганда, ол аман айтады. Сиз къалай акъыл этесиз, атасы аны: „Кет! Кесинги тонгузларынга атлан!“ деп къыстармы? Сиз кертида алаймы сунасыз? Угъай! Аны къой, атасы: „Къабыл алыннган – къабыл алыннганды!“ дерикди. Ол анга ангылатырыкъды: „Жашым, кел алай этмейик, сен столда табакълагъа сагъыракъ болурса, аман айтмазча эм аз-аздан бизни юйюбюзню тёрелерине юйренирча этиуге итинирге керекбиз!“ Алай ол аны артха тонгузлагъа не болса да жиберлик туююл эди. Эс буруп тынгылагъыз: адам кесин Иссагъа жораласа, ол, аны алгъыннгы

табийгъаты къалай болса да сакъланып тургъанын сезип бек къоркъады! Алыкъа хорланыу сакъланганлай турады! Алай Сиз Иссагъа сёлешгенден сора хорлана эсегиз, эрляй умут юзмегиз да тобукъланып тилек этигиз, биринчиден: „Раббий, алыкъа Сени къолунгда болгъаным ючюн Санга ыспас этеме!“ Экинчиден: „Манга кечгинлик бер эм Кесинги къанынг бла жуу!“ Ючюнчюден: „Мени алгъыннгы табийгъатымдан азатла!“ Алай биринчиден: „Раббий, алыкъа Сени къолунгда болгъаным ючюн Санга ыспас этеме!“

Сиз мени ангыладыгъызмы? Къутхарылыугъа ышаныулыкъну магъасы буду: мен билеме – мен юйге келгенме да энди сыйлы болур ючюн, келе-кете тургъан адамча угъай, юйде дайым жашагъан адамча кюрешеме. Къутхарылыугъа жангыдан хар кюнде жетиширге керекди деп ууаз берселе, аллай ууаз бек аманды. „Ата, бюгюн жангыдан сени сабийлеринг болургъа биз эркинбизми?“ деп хар эрттен сайын келип манга алай сорургъа мени сабийлериме арталлыда керек туююлдю. Ала мени сабийлеримдиле! Аллахны сабийи болгъан а ол Аллахны сабийиди эм энди ол Аллахны сабийича иги болургъа итинеди!

Алайды да, Аллахны сабийлерини нюрча жарыкъ ийнаныуларына жетеригизни битеу жүрегим бла сюеме!

МАСИХЧИЛИК АДАМНЫ КЕСИНИ ЁЗ ИШИМИДИ?

„Дин адамны кесини ёз ишиди!“ деген сёзлени кёп эшитирге боллукъду. Ол тюзмюдю? Келигиз андан эсе: „Масихчилик адамны кесини ёз ишимиди?“ деп сорайыкъ.

Ол соруугъа жууап берирден алгъа мен да бир соруу берирге сюерик эдим. Беш марка къыйматы болгъан бир ууакъ ахчаны алыгъыз. Анда нени сураты барды? Беш деген тарихми огъесе къушму? Ол да, ол да! Бешмаркалыкъ ууакъ ахчаны эки жаны барды. „Масихчилик адамны кесини ёз ишимиди?“ деген соруу бла да иш тюз алайды. Жууап: ол да, башха да. Хау эм угъай.

Чынтты масихчиликни эки жаны барды: таза кесини ёз жаны эм таза жамауатлыкъ жаны. Аладан бирлери жетишмесе уа не зат эсе да тап туююлдю!

Мен Сизге Къураучусу Сыйлы Нюр болгъан чынтты масихчиликни эки жанын да кёргюзтюрге сюерик эдим.

1. МАСИХЧИЛИКНИ КЕСИНИ ЭНЧИ ЖАНЫ

Аны Сизге ангылатыр ючюн мен алгъа Сизге бир хапар айтайым. Бир жол мени атыма „хапарчы“ дегендиле. Анга жууапха мен: „Ол айып туююлдю да. Адамла тилек юйде жукълап къалмасынла деп мен хар заманда къоркъуучума. Аны себепли эки теманы арасында хапар айтсам, ала жукъламайдыла!“ Андан тышында, битеу жашау да теориядан угъай, хапарладан къуралыпды да.

Озгъан ёмюрде Генрих Фолькенинг деген айтхылыкъ ууазчы жашагъанды. Аны ууазларыны хайырындан Билефельдни тегереги тюзюнлей жангыдан туугъанча болгъанды. Да ма бир жол ол Фолькенингни бир бай эллини юйюне чакъыргъандыла. Ол эллини уллу арбазы болгъанды. Элли кеси да ишлерге суйген таза ниетли адам болгъанды. Алай ол битеу жүреги бла ууазланы кёрюп болмагъанды. Ол кесин гюняхлыгъа санамагъанды. Гю-

няхлыланы къачда асылгъан Къутхарыучулары анга керек болмагъанды. „Мен тюз адамма эм кишиден къоркъмайма“, деучю эди ол. Бир жол Фолькенингни ол эллиге чакъырадыла. Элли ёлюр айруудан ауруп Аллахдан кюч алыргъа сую эди. Фолькенинг баргъанды. Ол бирда болмагъанча жарыкъ кёзлери бла бийик санлы адам болгъанды. Алайды да, ол саусузну тёшегине жанлайды да, анга сёлешмей кёп къарап туруп, андан сора айтады: „Генрих, мен Сизге бек къоркъама. Хар не да алгъынча къалса, жол Сизни кёкге угъай, жаханымге элтеди“. Алай айтады да артха бурулуп кетеди. Бай элли бек ачуланып: „Бу да кесин пасторгъа санайды! Да сора ол масихчилик суймекликмиди да?“ дейди. Кече башланады. Къыйын ауругъан элли жукъламайды. Бети-намысы анга азап чекдиреди: „Жол кёкге угъай, жаханымгеди! Ол керти эсе уа?“ Эм тюрлю-тюрлю гюняхлары аны эсине тюшедиле. Ол Аллахны сыйлы кёрмегенди. Амал тапханлай ол адамланы хыйлалыкъ бла кёп алдагъанды. Аны ызындан келген кечеледе аны керти да уллу къоркъуу алады. Аны тынчлыгъы кетгенди, нек дегенде алайынлай жашауу гюняхдан толу болгъанын, ол Аллахны сабийи дегенден узакъда болгъанын кёргенди. Энди ол тюрленирге кёлю бла суюди. Юч кюнден ол кесини къатынын жангыдан Фолькенинге жебереди: „Къатын, Фолькенингни чакъыр!“ дейди. Ингирде кечги кезиу эди. Болсада Фолькенинг олсагъат келеди. Уллу абызыраулукъда элли айтады: „Пастор, мен акъыл этгеннге кёре, мен тюрленирге керекме!“ – „Хау, – дейди Фолькенинг, – Сиз бек керекли болгъан кезиуюгюзде чакъырасыз, амалсыздан кечгинлик тилеу а – ол арталлыда магъанасыз кечгинлик тилеудю. Арталлыда башха тюрлю болургъа керекди“, дейди да пастор артха айланып кетеди. Ма энди эллиде чынтты ачыу къозгъалгъанды. Сиз да, баям, бек ачуланыр эдигиз пасторгъа, ётюрюкю айтама? Бай элли бла ариууракъ сёлешсе, ахырында, пасторну кесине да игирек боллукъ эди. Ол адам жууукъ заманда ёллюкге ушайды да. Болсада Фолькенинг Аллахны аллында суюелген адам болгъаны себепли не айтханын биле эди.

Юч кюн ётдю. Элли ауур болумгъа тюздю. Жууукъ заманда ёллюгюн ол билгенди! Аны жашауунда суймеклик, мамырлыкъ, уллу тёзумлюлюк, игилик, халаллыкъ, ийнаныу, жууашлыкъ, тыйгъылылыкъ къайда болгъандыла? Аны ючюн ёлген Къутхарыучуну ол битеу жашауунда кёрюп болмагъанды. Ол аны аллында Кесини суймеклиги бла сюелген Къутхарыучусун кыстап тургъанды. Ол кесин жаханымни кыйырында кёреди да толу амалсызгъа къалады. „Къатын, – деп тилейди ол, – пасторну чакъырыргъа бар!“ Къатын угъай дейди: „Мен энди барлыкъ туююлме! Ол санга болушурукъ туююлду!“ – „Къатын, бар аны чакъыр! Мен жаханымге тюшерикме!“ Андан сора къатын чакъырыргъа баргъанды. Келгенлей окъуна Фолькенинг: „Алданмагъыз, Аллах сыйсыз этилмейди. Адам не сепсе да аны орлукъду!“ деген затланы ангылагъан адамны кёргенди. Фолькенинг саусузну жатхан жерине жууукъгъа шинтикни тартып олтурады да сорады: „Жол жаханымге баргъаны тюздю да?“ – „Хау, жаханымге!“ Алай ма Фолькенинг айтады: „Генрих, Голгофагъа барайыкъ! Анда Исса сени ючюн да ёлгенди!“ Ол хычыуун эм жумушакъ сёзле бла Исса гюняхлыланы къалай къутхаргъаныны юсюнден хапар айтады. Алай аны ючюн биз кесибизни гюняхлылагъа санаргъа керекбиз. Эм „мен тюзме, кишиден къоркъмайма!“ деуге ахыр салыныргъа керекди. Аны ючюн кертиликден кийим киерге керекди. Ол заманда Исса къутхарыргъа боллукъду. Алайын элли ангылайды: „Исса мени ючюн къачда ёлгенди! Ол мени гюняхларымы жулгъанды! Аллахны аллында магъанасы болгъан тюз ниетлиликни манга жалаңда Ол бераллыкъды!“ Эм биринчи кере элли кёлю бла тилек тилейди: „Аллах, манга, гюняхлыгъа, жумушакъ бол! Раббий Исса, мени жаханымде ёлюден къутхар!“ Фолькенинг акъырын кетеди. Ол Иссаны чакъыра тургъан адамны кёюп кетеди. Фолькенингни кёлю басылады, нек дегенде Инжилде юч кере жазылгъанды: „Иссаны атын ким чакъырсада – къутхарыллыкъды!“ Экинчи кюн ол жангыдан келгенинде Аллах бла жарашхан адамны кёргенди: „Генрих, ишле

къалайдыла?“ – „Ол мени башындан жиберилген кючю бла къабыл этгенди“, деп жууаплагъанды Генрих. Сейирлик иш болгъанды!

Кёремисиз, ёхтем адам жангыдан къалай туугъанды! Энди уа бек эс буруп тынгылагъыз. Бир кече Раббий Иссагъа бир алим адам келгенди да: „Раббий Исса, динни юсюнден темадан мен Сени бла даулашыргъа сую эдим“, дегенди. Исса анга ыразы болмагъанын айтханды: „Былайда даулашыуну кереги жокъду! Алай огъартыдан туумагъан адам Аллахны Патчахлыгъын кёраллыкъ туююлдо!“ – „Къалай, – деп сорады ол адам, – мен жангыдан гитче сабийчик болаллыкъ туююлме, энтдада анамы къарынына кирип тууаллыкъ туююлме!“ Алай Исса айтханын тутханлай турады: „Сыйлы Нюрден бла суудан туумагъан Аллахны Патчахлыгъына кираллыкъ туююлдо!“ Масихчиликни энчи магъанасы андады: адам жашаугъа тар эшик бла ётерге керекди, Аллахны сейирлик затыны болушлугъу бла ол огъартыдан тууаргъа керекди.

Мен Сизге динни юсюнден илмудан къаллай эсе да бир аз магъаналы затланы угъай, ёмюрлюкге къутхарылыуну жолуну юсюнден айтама. Мен терс эсем, айтыгъыз! Сиз ёле тебиресегиз, къатыгъызда бир тюрлю Фолькенинг да болмазгъа боллукъду. Эшитемисиз?! Жангыдан тирилик ючюн Аллахны тюзлюгюне ишексиз сый берирге, жоюлгъан адам болгъанынгы сезерге, жүрегинги уа бек бузулгъан жүрекге санаргъа керекди. Жангыдан тирилиу – ол Иссагъа, дуняны жангыз Къутхарыучусуна тансыкъ болууду. Жангыдан тирилиу – ол Иссаны аллында чынтты тобагъа къайтыуду: „Мен кёкню аллында эм Сени аллында гюняхлы болгъанма“. Жангыдан тирилиу – ол Аны къаны мени не тюрлю гюняхдан да тазалайды, Ол мени жулгъанды эм Аллахны аллында кючю болгъан тюз ниетлиликни манга сауугъа бергенди деп ийнаныуду. Жангыдан тирилиу – ол Сиз къабыл алыннганыгъызгъа Сыйлы Нюр шагъатлыкъ этген заманда Аллахха кесин толу бериуду. Инжил анга „мухурланыу“ дейди. Жангыдан тирилмей Сиз Аллахны Патчахлыгъына тюшерик туююлсюз! Алай Аллахны

сабийи болалгъан адам ол затны ачыкъ биледи. Шуёхла, мен суугъа бата тургъанлай мени биреу суудан чыгъарды эсе, жагъада сюелип, ырахат солургъа онгум бар эсе, къутхарылгъанымы билеме.

Сиз ангыладыгъызмы? Ол масихчиликни энчи жаныды. Ол ёлюмден жашаугъа кёчююню хар адам кеси сынаргъа керекди. Кесими жангыдан тирилгеними эсге тюшюрсем жашауумда ол тюрлениюню мен бек сейирлик затха санайма. Мен Аллахдан узакъда, гюняхланы ичинде жашагъанма. Алай ма Исса мени жашауума киргенди, энди мен Аны къолундама эм кесими жашаууму адамланы ёлюмден къутхарыугъа эм аланы Иссагъа чакъырыугъа жораларгъа сюеме. Сизни жангыдан тирилиуге жетишгинчи эм Иссаны къолунда болууну, Сиз Аны къолунда, Ол а – Сизни болгъанын кертида билиюню терен магъанасын ангылагъынчы тынчаймазгъа чакъырама.

Болсада жангыдан тирилиу – ол энчи масихчиликни ахыр кезиюю туююлду, жаланда башлануууду. Андан сора масихчиликни энчи жаны андан ары барады.

Мен Сизге шагъат болуп айтыргъа сюеме: жангыдан тирилгенимде мен: „Энди ишексиз хар кюнде Кесими Шуёхуму ауазын эшитирге керекме!“ деген оюмну сезген эдим. Эм алай бла мен Инжилни окъуп башлагъанма. Энди уа Инжилни жаланда пастор окъуйду. Мени юююмю къатында гитче терек бахчачыкъ барды. Ары мен Инжилни окъур ючюн бек сюююп барама, хар эртден сайын анда ары бла бери айлана окъуйма. Жууугъуракъда жашагъан адамла мени хар заманда кёрюрге боллукъдула. Мындан алда аладан бирлери манга: „Сиз дууа китапны окъуй туруп мен Сизге хар заманда къарайма“ деген эди. Дууа китапланы католик динни къуллукъчулары окъуйдула. Мен окъуй тургъан китапны дин къуллукъчу болмагъан къайсы адам да окъуяллыгъын ол акъылына окъуна келтиралмагъанды. Инжилни ким да окъуяллыкъды да!

Кесими Эссендеги жаш тёлум бла бир жерге солургъа атланып тебиресем, биз хар эртден сайын азыкъ ашарны аллында онбеш минутха жыйылып: „Жукъудан къобуп,

Сени аллында, Аллахым, сюелеме“... дегенча аллай гимни бла Библиядан жолгъа игилик жоралагъан назмуну жырлаучу эдик. Андан сора мен Библиядан къаллай болса да бир текст бериучю эдим да, адамланы хар бири кеси энчи окъур ючюн Библиясы бла ташаракъ жерге олтура эди. Ийнанганла эм кеслерини жашауларын Исса бла бирге башлагъанла юйлеринде да алай этедиле, нек дегенде кеслерини огъурлу Сюрюучюлерини ауазын эшитмей эм Аны бла сѐлешмей ала болалмайдыла.

Энди уа мен Сизден да тилейме: Жангы Кесаматны окъуп башлап, кесигизни масих жашауугъузну тирилтигиз! Эрттенликде неда ингирде онбеш минут бѐлюгюз!

Инжилни жапхандан сора уа, къолларыгъызны тилек этиуге тутуп: „Раббий Исса, энди мен Сени бла сѐлеширге сюеме. Бюгюн манга кѐп зат этерге тюшерикди. Болуш манга! Мени суйген гюняхларымдан мени сакъла! Мени адамлагъа суймеклигим болурча эт! Манга Сыйлы Нюрню бер!“ дегиз. Тилек этигиз! Исса бла сѐлешигиз! Ол мындады! Ол Сизни эшитеди! Масихчи адам кесини тилегинде Аллахха сѐлеше эсе, ол да жаны болгъан масихчиликни арталлыда энчи жерине саналады. Мындан алда мен бир толун ийнанган жюйюсханнга: „Сизге кюн сайын бирда къалсада онбеш минутну Исса бла ушакъ этерге керекди“ дегенме. Анга ыразы болмай, ол: „Алан, мен ол затха заманы болгъан пастор туююлма да. Мен иши бек кѐп болгъан адамма“. деди. – „Аха! Алайды да, сора Сизге заман жетишмеймиди?“ – деп сордум мен анга. Ол хау дегенинде мен андан ары айтдым: „Ма кѐремисиз! Сизге тилек тилер ючюн ол он беш минут жетишмейди да ол алай аны себепли болады. Эрттен сайын Исса бла ушакъ этерге, дайым Инжилни окъургъа эм тилек этерге юйренсегиз, Сиз ишлеригизни ойнай-ойнай тынч тындыра башлагъаныгъызны кѐрюрсюз. Ишлеригиз къаллай бир кѐп эсе да, ол онбеш минут Сизге аллай бир бек керекдиле. Артдаракъда, баям, Сизни къайгъы этдирген хар ишни юсюнден Раббий бла кенгешип башласагъыз, ол онбеш минут жарым сагъатха айланырла эм Сиз ишлеригиз игирек бара башлагъанларын

сезериксиз. Мен кесими сынаумдан айтама. Бир бирде менде да былай болады: төшегимден кьобуп да бошагынчы телефон зынгырдайды. Андан сора газет – сора дагъыда телефон. Андан сора уа манга биреу келеди. Ол заманда мен кюнню узуну тынчлыкъсызма, ишле бармайдыла. Алайына мени эсеме тюшеди: мен алыкъа Исса бла ушакъ этмегенме, Анга да сёз айтыргъа онг бермегенме! Сора мен жетишимли къайдан боллукъма?

Ангылаймысыз, шошлукъда Иссаны кеси бла тюбешиу масихчилик жашауну жаланда энчи жанына саналады!

Андан сора дагъыда масихчилик жашауну энчи жанына не саналады дегенде, адам кесини санын, къанын да къачда керирге керекди. Жашаууму ичинде мен адамла бла кёп ушакъ этгенме. Тюзюн айтханда, хар адам бир затха тарыкъгъанды. Къатынла эрлеринден тарыгъа эдиле. Эрле кеслерини къатынларындан тарыгъа эдиле. Ата-анала кеслерини сабийлеринден тарыгъа эдиле. Сабийле кеслерини ата-аналарындан тарыгъа эдиле. Кесини насыпсызлыкъы ючюн хар ким биреуню терслерге итингенди. Алай манга ийнаныгъыз, ол шош он беш минутну жашауда бардырсагъыз, битеу насыпсызлыкъ Сизни кесигизден болгъанын Раббий Сизге ачыкъларыкъды. Сиз Аллахны буйрукъларына кёре жашамайсыз да юйюр жашауугъуз андан къуралмайды. Аллахны буйрукъларына кёре жашамайсыз да, Сиз ишде жетишимли аны себепли болмайсыз. Масихчиле хар кюн сайын кеслерин чой бла къачха уруп бегитирге юйренирге керекдиле.

Сизге мен бу затны айтыргъа сюеме: мен бусагъатда Эссенден жаш төлюню къаууму бла сегиз солуу кюнню бирге бардыргъанма. Айтып айталмазча иги эди. Биз барыбыз да аллай бир насыплы эдик, айтып ангылатыргъа къыйынды. Хар не да бек алапат эди. Алай биз ахыр жол тилек юйге тюшден сора къуллукъ этиуге жыйылгъаныбызда, алайына кёпле бир бирден кечгинлик тилей башлагъандыла. Алгъаракъда хыныракъ сёлешгеним ючюн мен да ючеуленни алларына барып кечгинлик тилегенме. Манга ыразы болмай ала: „Сиз а тюз эдигиз да!“ дегендиле. Алай анга да къарамай мен кечгинлик

тилеген эдим. Ангылаймысыз, 20-жыллык жашланы алларында сыйымы тюшюрюрге манга тынч туююл эди, болсада мен алай этгинчи тынчаялмагъанма.

Сиз шошлукъда Исса бла тюбеше турсагъыз, хар кюн сайын кесигизни чюй бла къачха бегитирге юйренирик-сиз. Ол заманда Сизни жаныгъызгъа иги эм тынч боллукъду. Ол зат масихчи жашауну арталлыда энчи жанындады. Алай битеу ол затла Сизге белгисиз эселе, кесигизни масихчиге санауну къоймагъыз.

Ангылаймысыз, кёбюсюнде, орамда бара, мен былай сагъыш этеме: битеу манга тюбеген адамла кеслерин масихчилеге санайдыла, хазна къалмай барысы да тилек юйню жасагъын телейдиле, алай мен бусагъатда биреу-ленни тохтатып: „Кечгинлик беригиз! Сиз масихчимисиз?“ – деп сорсам, манга: „Айхайда, мен муслийман туююлме да!“ деп жууап берир эдиле. Алай мен андан сора: „Тынгылачыгъыз, масихчи болгъаныгъыз ючюн асыры къууаннгандан Сизни жукъусуз кечелеригиз а болгъанмыдыла?“ деп сорсам а, манга угъай деп, мени башы къатышханнга санар эдиле. Алай бла ма ахыры: къууанчсыз масихчилик. Масихчиле жаланда тилек юйню жасагъын телегенлерине ыразы болмауларын кёр-гюзтедиле, ансы къууаныуну уа ызы да жокъду. Болсада жангыдан тирилген ууахтыда: „Раббийде хар заманда къууаныгъыз; дагъыда айтама: къууаныгъыз!“ деген сёзлени магъаналары не болгъанын Сиз ангыларсыз.

Шуёхларым, мындан алда кесими жаш адамларым бла Библиядан бу тамашалык сёзлени окъугъанма: „Мени Атымы сыйлы кёрген сизге уа тюзлюкню Кюню тиер да Аны таякларында сау болурсуз, – ол Кюн а – Иссады“. Ол къалай аламатды! Андан ары не жазылгъанын а Сиз билемисиз? Андан ары уа: „...эм сиз чыгъарсыз да семиз таналача ойнакъларсыз“, деп жазылгъанды. Иссагъа къууаннгандан „семиз таналача ойнакълагъан“ масихчилеге мен аз тюбейме. Не болгъанды, алай биз нек къууаналмайбыз? Биз арталлыда чынтты масихчиле туююлбюз да иш андады! Мен кесими суйген анамы эсеме тюшюреме. Ол хар заманда Раббийге къууаныучу

эди. Жашауумда манга тюбеген дагъыда кѣп башха кѣуу-анчлы масихчилени да эсеме тюшюреме. Къартлыкъ келгенли мени кесиме да Раббийде кѣпден кѣп кѣууанч сезеригим келеди. Болсада алай этер ючюн масихчиликни кѣл салып алыргъа керекди ансы, масихчиликни учхара билиу бла тохтап туругъа жарарыкъ туююлду!

Алайды да, масихчилик ол бир жаныды. Масихчилик адамны кесини ишимиди? Хау, айхайда!

Алай ма беш маркалы ууакъ ахчаны экинчи жанына къарайыкъ. Чынтты, тири масихчи болумну битеу адамлагъа кѣрюннген дагъыда бир жаны барды.

2. МАСИХЧИЛИК – ЖАМАУАТ ИШДИ

Масихчиликни жамауат жаны масихчилени жамауатына къошулуудады. Мен бусагъатда айтырыкъ зат бек магъаналыды: чынтты масихчиле кеслерича къутхарылыргъа суйгенлеге къошуладыла.

Хар ыйых кюн сайын дин адетлени этиу болады. Анда Сиз нек болмайсыз? „Дин адетлени этиуге мен радио бла тынгылайма“, деп жууаплайсыз Сиз. Мен былайда сау-сузланы юсюнден айтмайма, ала радио бла тынгылап зауукъ этсинле. Алай кертида диннге къуллукъ этиуге, ийнангаланы жыйылыууна кѣлюгюз тартмай эсе, сора Сизни ниет болумугъуз бек адыргыды.

Масих туугъандан сора 300-чю жылда, алай эсе уа бек эртте-эртте, уллу Рим Империягъа бир сейирлик адам император болгъанды. Аны аты Диоклетиан эди. Бир кезиуде ол къул болгъанды, алай эркинлик алгъанындан сора жетишимли карьера этип, ахырында Римге император болгъанды. Ол кезиуге масихчилик кенг жайылгъанды. Кесине дери болгъан императорла масихчилеге азап бергенлерин император Диоклетиан иги билгенди. Алай ол бек иги адамлагъа азап берирча аллай бир тели туююл эди. Адамла неге суйселе да ийнансынла. Ол жорукъ – императорлада бек аз болуучу, тюз ниетли жорукъ эди, нек дегенде оноучула адамланы акъылларына да

оноу этерге суйюучюдюле. Алай император Диоклетианны Галериус деген аты бла жаш болушлукъчусу болгъанды. Диоклетианны орунунда ол къаллыкъды деп белгиленген эди. Галериус бир жол Диоклетианнга былай айтханды: „Тынгылачы, Диоклетиан, масихчиле хорласала, уллу къатыш-къутушлукъ боллукъду. Ала кеслерини патчахларыны юсюнден – Иссаны юсюнден хар заманда айтханлай турадыла. Биз алагъа къажар бир зат этерге керекбиз!“ „Ой, – дегенди Диоклетиан, – башымы бездирмечи! Манга дери болган императорла 250 жылны ичинде масихчилеге къажар кюрешип тургъандыла, болсада аланы хорлаялмагъандыла. Мен да ол затха жукъ да эталлыкъ туююлме“. Бек тюз айтылгъанды. Болсада Галериус бездириун тохтатмай, сёзюн бардыргъанды: „Алай масихчиле – башха тюрлю халкъдыла. Бизде Сыйлы Нюр барды, Аны бирсиле билмейдиле, биз сыйлылабыз, башхала уа туююлдюле“, дейдиле. Ала кеслерин ёрге кётюрген гынттылы адамладыла. Сен алагъа къажар бир зат этерге керексе!“ Болсада Диоклетиан масихчилени ызларындан болууну жангыдан терс ишге санагъанды. Галериус а асыры тохтамай айтханлай тургъандан Диоклетиан боюн салгъанды да: „Ахшы, биз жаланда масихчилени жыйылыуларын тыярбыз“ дегенди. Алай бла, быллай оноу этилгенди: „Ким суйсе да масихчи болургъа эркинди. Алай масихчилеге жыйылыула бардырыргъа эркин этилмейди. Оноугъа бузукълукъ этген – ёлтюрюллюкдю“. Хар адам жаланда кеси ючюн масихчи болургъа эркин эди, айтыргъа – ол аны ёз иши эди, алай аланы жыйылыула къураулары уа тыйылгъанды! Ол заманда масихчилени таматарлары кенгеширге жыйылып: „Не этейик? Бой салсакъмы тюз болур? Суйген затын хар адам юйюнде эталлыкъды да. Анда анга киши да жукъ этерик туююлдю“, дегендиле. Эм ма бек сейирлиги неди дегенде зорлукъла сынаган кезиулеринде жашаган масихчиле оноу этгендиле: „Тилек этер ючюн, жырлар ючюн, ууаз берир ючюн, Аллахны Сёзюне тынгылар ючюн эм къурманлыкъ ючюн жыйыла турургъа керекди. Ол – масихчиликден айырылмазлыкъ

затды. Биз жыйыла турлукъбуз“. Ала кеслерини община-ларында андан ары да жыйылыуларын бардыргъандыла. Галериус къууанып кёл кенгдиргенди:

„Кёремисе, Диоклетиан! Ала – къыралгъа къажау аман-лыкъчыладыла! Ала кишиге да бойсунмагъан адамла-дыла!“ Ма алай бла масихчилеге къажау бек огъурсуз ишле башлангандыла.

Ол заманда кёпле: „Масихчи юйде тургъанлай да, болургъа боллукъду да! Биз жыйылыулагъа барлыкъ туюлюбюз!“ деп кёпле боюн салып, жашауларын сакъла-гъандыла. Алай масихчи жамауат аланы масихчиликден айырылгъаннга санагъанды: „Масихчилени жыйылыула-рына ким жюрюмей эсе да, ол айырылгъанды“.

Аны бусагъатдагъы масихчилеге айтырчады. Аланы ичинде аллай айырылгъанла бек кёпдюле. Ол заманда императорну оноуна боюн салмагъан масихчиле тюз бол-гъандыла! Инжилде ачыкъ жазылгъанды: „Бир бирледе болгъан адетдеча, жыйылыуларыгъызны къоймагъыз“, „Хазна кълмай битеу масихчиледе болгъан адетча“ деп бусагъатда алай айтыргъа тийишлиди! Аны себепли къут-харылыу алыргъа сые эсегиз, Сизни барыгъыздан да тилейме – масихчи болургъа кёллери бла суйгенлеге къо-шулугъуз! Биригир ючюн аллай онгла кёпдюле. Тилек юйню общиналары бардыла. Юйледе къуралгъан Инжил кружокла бардыла. Жамауат кымылдаула, жаш тёлю кружокла бардыла. Мен Сизден бек тилейме – байламлы болууну излегиз! Бир французлу бир жол манга: „Бирле суююп чабакъ ашайдыла, башхала суююп тилек юйге ба-радыла“, деген эди. Алай бу иш кёп кере да магъаналыды: бирле жаханымге барадыла, башхала уа масихчилеге къо-шуладыла. Ма кертисин айтханда иш алайды! Аны себеп-ли Сиз кертида Иссаны ызындан барыргъа сые эсегиз, кесигизни пасторугъузгъа барыгъыз да соруугъуз – Сиз кимге къошулсагъыз игиди, Иссаны юсюнден Сиз къайда кёбюрек эшитириксиз? Эм Къутхарычуну юсюнден кер-тиси бла да къайда эшитирик эсегиз да ары барыгъыз! Рабий Иссаны суйген адамла хар къайда да бардыла. Ала, ким биледи, кёп да болмазла. Ким биледи, ала бир

бирде кѳужур адамла да болурла. Алай масихчиле бла байламлы болмасагъыз, Сизни масихчи болумугъуз жансыз масихчилик боллукъду!

Масихчилени бир бирлери бла кѳллери бла тюбей турууларында бу затла бардыла: биринчиден, жырлау, экинчиден, Аллахны Сѳзюне тынгылау, ючюнчюден, тилек тилеу, тѳртюнчюден, садакѳа бериу. Бу затла барысы да масихчилени жыйылыуларында бардыла. Биринчи масихчиле алай этгендиле. Ол – Аллахдан келген жашауну кѳрюнюуюдю.

Чынтгы масихчилик жаланда бир бирлери бла тюбешу болуучу жердеди. Инжилде былай окѳуна айтылгъанды: „Биз ѳлюмден жашаугѳа кѳчгенибизни билебиз, нек дегенде кѳарындашланы сѳебиз“. Аны магъанасы уа буду: башха масихчилеге тюберге кѳлю тартмагъан адам ол алыкѳа ниет жаны бла жансызды!

Мен Билефельдде кесими пасторлукъ кѳуллугъуму башланнганын алыкѳа да унуталмайма. Анда округладан биринде ууаз бериучюню болушлукъчусу эдим. Тилек юйню залында кѳуллукъ этиуге жаланда аз адам жыйылыучу эди. Алай ма, Аллахны буйругъу бла, шабат кюнню ингирледен биринде мен ишчи клубда кече сагъат бирге дери ушакъ этерге онг тапхан эдим. Кече сагъат бирде клубну иеси бизни эшикге кѳыстагъан эди. Жауун жаугъанды. Мени округумдагъы фабрикачы ишчиледен 100-ге жууукъ эр киши мени тѳгерегиме жыйылгъандыла. Ала сора эдиле, мен жууап эте эдим. Биз Иссаны юсюнден, Ол башха дуниядан келгенини юсюнден айта эдик. Биз ала насыпсыз болгъанларыны юсюнден, алада гюнях жокъду деген ѳтюрюк болгъаныны юсюнден, битеу алып айтханда, ала ѳмюрлюк жашау эмда Аллахны Сюдю болгъанларына ийнаннганыны юсюнден айта эдик. Кече сагъат экиде мен юйге кетеме дедим. Тамбла эртденликде онну жарымында мен Аллахха кѳуллукъ этиуню бардырыргѳа керекме. „Бир биригизден кѳоркъ-масагъыз Сиз ары бек сѳюйюп келлигизни мен билеме“, дедим мен алагѳа. Ала вестфальчыла эдиле. Мени аллымда ишчи Б. сѳеле эди. Ол заманда анга 35 жыл бола

эди. Ол чынтты вестфальчы эди. „Мен кишиден кьоркьамамы да? – деп жууаплады ол. – Аны юсюнден сёлеширге да кереклиси жокъду!“ Алай мен анга ыразы болмадым: „Сабыр бол, шуёхум, ыйых кюн сен тилек юйге барсанг, баш кюн санга фабрикада хыликкя этип кюлюр эдиле. Ол затдан а сен кьоркьаса!“ – „Кьоркьайма!“ – деди ол дагъыда ыразы болмай. Алай мен дагъыда кесими арсарлыгъымы айтханымдан сора уа ол: „Охо! Мен тамбла ниет жырланы жыйымдыгъы бла келирме!“ – деди. Ыйых кюн эртденликде, башхача айтсакъ, бизни сёлешиюбюзден сора бир ненча сагъат озгъанлай, ол вестфальчы Аллахха кьуллукъ этерге ниет жырланы жыйымдыгъы бла орамда келе турады. Бу кварталда хар ким бир бирни таныгъандыла. Баш кюн ингирде манга келеди да ол: „Сиз тюз болгъансыз, килисагъа баргъаным ючюн фабрикада манга уллу тырман этгендиле! Зулмулукъ бийлик этгенин энди мен эследим: биз эркинликни юсюнден кычырабыз, кесибиз а адамланы жазыкъ кьулларыбыз. Болсада мен айтханымдан таймагъанма. Энди манга Иссаны юсюнден кёбюрек айтыгъыз!“ Ол, тобагъа къайтып, мени бла бир динли болгъан биринчи адам болду.

Ангылаймысыз, хар не да аны жарлы гитче общиначыкъны Аллахха кьуллукъ этиюне келгенинден башланган эди. Да ма, биреу таукелленгенлей, башхала да келе башладыла. Жол ачылгъан эди. Андан сора Аллах дагъыда кёплеге ыразылыгъын берди. Алай мен эслеген не затды дегенде, – бизни бла, масихчиле бла тюбеширге келир ючюн ишчилеге басымлылыкъ-тёзюмлюк керек эди.

Мен Сизден бек къаты тилейме – жаныгъызны кьутхарыр ючюн – масихчи жамауатлагъа кьошулугъуз. Мен килисалагъа неда пасторлагъа, неда общиналагъа бла алагъа оноу этген къарындашлагъа болушлукъ этген пропагандист туююлме, алай сёз бек алгъа Сизни кьутхарыуну юсюнден барады!

Эм андан сора дагъыда чынтты масихчиликни жамауат жаны неди дегенде: биз Масих Иссаны юсюнден адамлагъа ауузубуз бла айтыргъа керекбиз.

Тилек юйню жасагъын тѣледик эсек, Инжилни халкъга жайыуну ишин биз пасторгъа берейик, къалгъан затла бла уа бизни ишибиз жокъду деп акъыл эте, биз бек тапсыз болумгъа тюшгенбиз. Инжилни халкъга жайыу жаланда пасторну иши болуп къалмай, кеслерини да ишлери болгъанын масихчиле билир ючюн, бизни ишлеген жерлерибизде – предприятиялада, школлада, учреждениялада да Иссаны атын билир ючюн, ол тилек юйню жасакъларын арталлыда тыйылырын бир бирде мен бек суйюучюме. Исса керти да сау болгъанына, сылыкъ сѣлешу гюнях болгъанына, аман сѣзлю анекдотланы айтыу Аллахны аллында айып болгъанына Сиз бир заманда шагъатлыкъ этгенмисиз? Сиз Иссаны къолунда болгъаныгъызны юсюнден бир заманда шагъатлыкъ этгенмисиз? Мен Сизге айтыргъа керекме – бизни Къутхарыучуну къабыл кѣрюрге эрлигибиз жетишмеген къадар бирде биз арталлыда чынты масихчиле туююлбюз!

Эс буруп тынгылыгъыз, Исса былай айтады: „...адамланы аллында Мени къабыл ким этсе да, аны Мен Кѣкдеги Атамы аллында къабыл этерме, Мени ким инкяр этсе уа, Кѣкдеги Атамы аллында аны Мен да инкяр этерме“.

Былай болса, къалай аманды: бир заманда, сюдню кюнюнде, кеслерин ийнаннгагъа санагъанла сюелип айтырыкъдыла: „Раббий Исса! Санга мен да ийнанганма!“ Исса уа Атасына айтыр: „Мен аланы танымайма!“ – „Раббий Исса, мен болгъан эдим да“... – „Мен сени танымайма! Сени къоншунг тюзюнлей жаханымге бара тургъанын билмегенди! Жашаугъа къайсы жол бла барыргъа кереклисин билгенлигинге, сен къоншунга айтмагъанса! Ауузунгу ачып, Къутхарыучуну юсюнден айтыргъа тийишли заманда дуняны адамлары бла ушакъ этгенде сен тынгылап тургъанса!“ Сиз, баям, анга угъай дей: „Хау, алай мен кесим да ийнаныу жаны бла къарыусуз эдим!“ дерсиз. Ол заманда Раббий Исса былай жууап этер: „Ол заманда сен кесинги къарыусуз ийнаныуунгу айтыргъа керек эдинг! Къарыусуз ийнаныуну да кючлю Къутхарыучусу барды! Алай сен кесинги ийнаныуунгу тюзге санамай, Мени тюзге санаргъа боллукъ эдинг! Адамланы

аллында Мени къабыл ким этсе да, аны Мен Кёкдеги Атамы аллында къабыл этерме, Мени биреу инкяр этсе уа, Кёкдеги Атамы аллында аны Мен да инкяр этерме“, – аны Исса айтханды. Ол а ётюрюк айтмайды! Ауузубузну ачаргъа бизге эрлик жангъыдан къачан келликди?

Мен Сизге дагъыда бир хапар айтыргъа керекме. Бир ненча ыйыкъ мындан алда мен Рур областьны шахарларыннан биринде ууаз бере эдим.

Жыйылыулары къураучу – автомобильчилик жаны бла уста жаш – мени шуёхум Густав эди. Бек керекли ууахтыда Иссаны тюзге санаргъа юйренгенди да, Густав аны себепли Иссаны жарыкъ жүрекли эм толу эркинликли шагъаты болгъанды. Баш күн эртденликде хар ким мастерскойда кесини жийиргенчли ишлерини юсюнден хапар айтычуду. Биреу нёгерлери бла къалай къылыкъсыз ичип кеф болгъанларыны юсюнден айтады, башхасы ышангысыз къызла бла къалай айланганыны юсюнден хапарлайды. Алыкъа ол заманда устаны учениги болуучу Густавха: „Сен а къайда болгъанса?“ деп соргъандыла. „Мен эрттенликде Аллахха къуллукъ этиуде болгъанма, – деп жууаплагъанды ол, – тюзден сора уа мен пастор Бушну жаш тёлю кружогунда эдим“. Жан жанындан хыликкя этиу сёзле асыры къуюлгъандан гитче ученик жашчыкъ арталлыда абызырагъанды. Эм алайда, уста бла бирге аны тенглери хыликкя этип аны инжите тургъан заманда алайына ачыуу келеди да: „Масихчилени арасында сылыкъ затланы айтыргъа нек болады, Къутхарыучуну юсюнден айтыргъа уа нек болмайды?!“ деп Густав алай ойлайды. Тюз ол кезиучюкде ол, мастерскойда кеси бла бирге ишлегенлени Исса ючюн кюрешде кеси жанлы этерге таукелленеди. Ол кеси бла бирге окъугъанладан башлап, аланы бир бирлерине тюзюнлей жаханымге бара тургъанларын айтханды эм аланы Масихни юсюнден эшитирча жаш тёлюню кружогъуна чакъыргъанды. Окъууну бошагъандан сора этилиучю экзаменле бошалып, Густав мастер болгъандан тебиреп, мастерской арталлыда башха тюрлю кёрюне башлагъанды. Аны мен кесим энчи ангылагъанма. Битеу

ученикле бизни жаш тѐлю кружогубузгъа къатышхандыла. Мастерскойда сылыкъ анекдотла айтыргъа киши да базынмай эди. Жангыладан бири кирли хапарланы башларгъа умут этсе: „Ауузунгу жап! Густав келеди!“ деучю эдиле. Анга барысы да хурмет этгендиле. Бусагъатда ол уллу автомастерскойну оноучусуну алакат къуллугъундады. Алай бла Аллах анга ырысхы жаны бла да жол бергенди.

Мен энтда сорама: „Ауузларын ачып Иссаны тюзге санарча эрликлери болгъан масихчиле, ахырында, къайдадыла да?!“ Биз алай къаллай бир этсек, ниет жаны бла да аллай бир ёсебиз! Масихчилик адамны ёз ишимиди? Угъай! Биз дунияны аллында Иссагъа шагъат болургъа керекбиз. Адыргы тынгылауугъузну къоюгъуз! Алайсыз Ол Кюн Исса Сизге арт буруп!

Ючюнчю рейхни заманында мени 16-17-жыллыкъ жаш сохталарымы асламын аскерге чакъыргъанда, аланы хар бирине саугъагъа гитче Библиячыкъны берип былай айтхан эдим: „Эс буруп тынгылагъыз! Кесигизни къуллугъузга киришсегиз, биринчи ингирде окъуна Библиягъызны столгъа салыгъыз да, аны ачып, битеу адамла тургъанлай окъугъуз. Ол затха бек ачыуланырла. Алай экинчи кюн Сиз хорларыкъсыз. Аны Сиз биринчи кюн этмесегиз, Сиз бир заманда да хорламны байрамларыкъ туююлсюз. Жашла тюз мен айтханча эте эдиле. Биринчи кюн окъуна Библия столда ачыла эди. „Сен алайда нени окъуйса?!“ – „Библияны!“ Хар жол сайын ол зат гранит чачылгъаннга ушай эди, нек дегенде немецли масихчиликде не тюрлю кирли затны да окъургъа боллукъду, алай Библияны уа угъай. Мени шуёхум Пауль, жарсыугъа, ёлген эди. Аны бла быллай иш болгъанды: экинчи эртденликде шкафын ачса, аны Библиясы анда болмагъанды. Тёгеренине къараса, барысы да хыликкя этип ышаргъандыла. „Мени Библиямы Сизми урлагъансыз? – деп соргъанды ол. – Аны Сиз не этгенсиз?“ – „Ол обер-фельдмейстердеди!“ Андан сора ол жанын аямай кюреширге тюшеригин ангылады. Ингирде кеси жангыз таша жерге барып тилек тилегенди: „Раббий Исса, мен мында жангызма. Манга 17 жыл болады. Тилейме Сенден, мени атма! Сени юсюнгден шагъат-

лыкъ этерге манга болуш!“ Андан сора ол обер-фельд-мейстерге барады да аны эшигин кягъады. „Киригиз!“ – деген сёзю эшитеди ол.

Обер-фельдмейстер юсюнде Паульну Библиясы турган жазыу столну артында олтурады. „Санга не керекди?“ – „Жюйюсхан обер-фельдмейстер, тилейме, мени Библиямы манга кяйтарыгъыз. Ол меникиди!“ Обер-фельдмейстер Библияны алады да кягъытларын аудады: „Алайды да, ол сеникимиди?! Бу бек кьоркьуулу китап болгъанын сен билмеймисе да?“ – „Тюз айтасыз, жюйюсхан обер-фельдмейстер, аны мен билеме. Библия, тап, шкафха салынып турганда да кьоркьуулуду. Шкафда турса да тынгысыз этеди ол!“ Обер-фельдмейстер жеринден ёрге турады: „Олтурчу!“ Эм андан сора ол тюзюн айтады: „Бир кезиуде мен динни юсюнден илмуну – теологияны окьургъа суйген эдим“, – „Алай бла жюйюсхан обер-фельдфебель динденми кетгенди?“ – деп сорду Пауль. Андан сора сейирлик ушакъ башланады. Ушакъны кезиунде 40-жыллыкъ эр киши 17-жыллыкъ жашха: мен бек насыпсызма, алай бир затны да артха кяйтараллыкъ туйюлме, нек дегенде кяйтарам десем асыры кёп затны тас этерге тюшер эди, – дейди. Анга жаш: „Жарлы обер-фельдмейстер! Исса аны ючюн нени тас этиуге да тийишлиди!“ деп жууаплагъанды. Обер-фельдмейстер жашны: „Сен – насыплы адамса!“ деген сёзле бла ашырады. „Тюз айтасыз, жюйюсхан обер-фельдмейстер!“ дейди да Пауль Библиясын кьолуна алып кетеди. Андан сора лагерьде киши да бир сёз айтмагъанды!

Ой, кеслерини ишлери ючюн кьаты сюелирге кишиликлери жетишген масихчиле кяйдадыла?!

Масихчилик адамны ёз ишимиди? Хау! Жангыдан тирилиу эм ийнанып жашау жүрекни ичинде жазыладыла!

Масихчилик адамны ёз ишимиди? Угъай! Аллахха кьуллукъ этер ючюн масихчиле жыйылыулагъа, юйледеги кружоклагъа, жаш тёлю кружоклагъа, эр киши кружоклагъа биригедиле. Масихчиле ауузларын ачадыла да Раббийни кьабыл этгенлерин айтадыла. Аллах Масихни болушлугъу бла отну жандыргъанын дуния билерге керекди!

ДУНИЯ КЪАЧАН ЖОКЪ БОЛЛУКЪДУ?

Мындан алда мен бир промышленник бла сёлешгенме. Мени имбашыма къагъып, ол: „Жюйюсхан пастор! Жаш тёлюнү иги болургъа чакъыра, Сиз алапат иги иш этесиз!“ деген эди. Анга мен былай жууапладым: „Тюзюн айтханда, менде уллу умутла жокъдула. Адамны жүреги бек жаш заманындан окъуна бузулупду, деп Библияда алай айтылганды. Аны себепли мени акъылыма кёре, чакъырыула кёп затха болушурукъ туююдюле. Мен арталлыда башха зат болса сюерик эдим“, – „Не болса?“ – „Бу жашла Рабий Исаны байлыгы болсала эм жер юсюндеча ёмюрлюк жашауда да Аллахны сабийлери болсала, мен бек сюерик эдим!“ – деп ангылатдым мен анга. „Ой, жюйюсхан пастор, – деди ол ыразы болмай, – ала не тюрлю сёзледиле? Биз кесибизни туюбюзде тутхучлу мурдор болса сюебиз да!“ Иги сёзледиле да, керти айтмаймамы? „Биз кесибизни туюбюзде тутхучлу мурдор болурун сюебиз да!“ Мен къаты кюдюм да былай сордум: „Мени багъалы жюйюсхан директорум, тюзюн айтханда, Сиз къаллай мурдор болса сюесиз? Аякъларыбызны туюнде басар жерибиз эртдеден бери окъуна къымылдай тургъанын Сиз алыкъа къалай эслемегенсиз?“ Туюбюзде басар жерибиз бек ышангысыз болгъанын эслер ючюн, мен акъыл этгенге кёре, промышленность предприятияны директору болургъа керек туююдю. Битеу адам улун къоркъуу алганды: адамла барысы да къоркъуусуз жер излейдиле, алай аллай жер болмагъанын хар ким сезеди. Бир бирле Швейцарияда кеслерине чек книжкала къурайдыла, башхала Боливияда кеслерине бомбоубежищеле ишлейдиле. Къайда болса да бир жерде къоркъуусуз болургъа керекди да. Болсада биз ахырында бир жер да къоркъуусуз болмагъанын сезебиз! Аны себепли сейир туююдю, бусагъатда: „Дуниябызгъа мындан ары не боллукъду?“ деген соруу салыннганы. „Дуния къачан жокъ боллукъду?“ деген соруу тюзюнлей бизни заманыбызны белгиси болуп къалганды.

Бир ненча жыл мындан алда белгили швейцарлы жазыучу Дюрренматтны „Физикле“ деген спектакли чыккыганды. Аны ахырында физикледен бири дуняда мындан ары не боллугъун айта: кюнлени биринде адам улу кеси кесин атом бомба бла жокъ этерикди дейди. Андан сора уа тюз былай айтылыпды: „Бек ахырында радиоактивли жер тохтаусуз эм керексизине айланганлай турлукъду“. Алайды да, юсюнде хар не да кырылып тют болгъан, ууатылгъан эм космосда керексизине тегерек айлана тургъан жерни ачык кёrese. Бусагъатдагы жазыучу дуняны жокъ боллугъуну юсюнден алай огъурсуз айтханына окъуна эс бурурчады. Алай радиоактивли жер кыйда эсе да космосда айланырыккыды деп мен алай болур демейме. Аны юсюнден оюму жазыучу Дюрренматтха айтсам, ол да манга: „Сиз алай нек ойлайсыз? Бусагъатда жашау ол жанына бара турады да!“ деп сорур эди. „Нек дегенде Библияда башха тюрлю жазылганды. Раббий Исса айтханнга кёре, адам улу ахырына дери тют болуп кваллык туююлду“, – деп мен анга алай жууапарлар эдим. – „Алайды да, хар зат алай бошаллыккыга бек ушап тура эсе да, хар не алай боллук туююлду!“

Аны себепли: да сора кыалай бошаллыккыгын билгичлик бла айтханланы кыйсысына ийнанайык деген соруу тууады. Дуня кыалай боллугъун айтыргъа кюрешген эки жол барды. Ол жолладан бирин Иосиф Геббельс аламат хайырланганды. Аны магъанасы неди дегенде, келлик заманны юсюнден ётюрюклени жазадыла. „Беш жылдан немецли шахарла бир заманда да болмагъанча ариула боллуккыдула“, деп ол айтхан сёзлени бусагъатда айтылгъанча эшитеме. Алай бла, ол жолну магъанасы неди дегенде, былай болса эди деген суратла келлик заманны басып тургъан туманда ишленедиле. Ол жол бла барыуну усталары „Иегованы шагъатлары“ дегендиле. Таматараккыларыбыз алыкка унутмагъандыла. 1925 жылда хар орамда: „Бусагъатда жашагъан миллионла бла саналгъан адамла ёллок туююлдуле“ деген плакатла тагылып эдиле. Алай адамла уа ол заманда адам улуну тарыхында бир заманда да болмагъанча ёле эдиле.

Тюзюнлей къаллай эсе да бир алапат жашау боллукъду деп ётюрюк айта эдиле. Артда ала кеслерини атларын „Иегованы шагъатлары“ дегенге тюрлендирген эдиле. Энтда да ала, баям, бир зат ойлап табаргъа кюреше болурла.

Бирси ётюрюк жол таш салыучуланы айтханларындады. Таш салыуну, спиритизмни, картланы жайыуну, гороскопну эм аллай башха затланы юслеринден мен арталлыда жукъ билмейме эм билирге да суймейме. Эм билирге да нек суймегеними Сизге айтайым. Мени Тауратымда бир ненча кере былай айтылады: „Раббий алай айтады. Таш салыучулагъа бла билгичлеге баргъан адам Мени халкъымы ичинден къысталыргъа керекди“. Алай мен Аллахны халкъында болургъа бек суйгеним себепли, аллай ишлеге къатышыргъа къоркъгъан этеме. Сизден да тилейме, жаныгъызыны къутхарыр ючюн энчи къалып, Иссаны чакъырыгъыз, Аны аллында гюняхыгъызыны ачыкълагъыз эм кечгинлик бер деп тилегиз!

Мен Библияда Аллахны Сёзюне бек ышанама. Биринчиден, ол жарытады, нек дегенде анда кертилик жазылыпды. Экинчиден, Библияны адамлары: „Раббий былай айтады!“ дегендиле. Алай бла, келлик заманны къалай боллугъун билиуню тюз жолу барды: келлик заманны юсюнден бизге Библия айтады.

Артдагъы уруш бошала туруп жашырын ишлеучо полиция манга ууаз бериуню тохтат деген эди. Докладларым бла жер-жерлеге барыргъа манга эркин этилмей эди. Ууаз берирге мен жаланда Эссенде эркин эдим. Бомбала асыры къуюлгъандан къырыла тургъан сахарда мен хар ингир сайын бомбоубежищеледен биринде Библияны юсюнден сагъатымы бардырсам да бош заманым кёп эди. Аны мен Билим ачхан, Инжилни ахыр китабын чынтгы окъуп билир ючюн хайырланганма. Манга бу зат ачыкъланганды: „Ол китап бек керекли китапды!“ Эм андан билген затларымдан бир къауумларын башхалагъа да берирге таукелленгенме.

Ма алай бла, келлик заманны юсюнден Инжил бек ачыкъ не айтханын Сизге кёргюзтюрге суюме.

1. ИССА ДАГЪЫДА БИР КЕЛЛИКДИ

Аны юсюнден Инжил арталлыда ачыкъ айтады: келлик заманда масихчиле сакълагъан битеу ишлени арасы уллу ишди – Масих Иссаны махтауда келиуюдю!

Ол кёкге кётюрюлюп бара туруп, Аны сохталары сюелип, Ол кёз туурадан башха ёлчеге къалай кетип баргъанына къарай эдиле. „Эм Аны булут алды“, деп айтылады ол затны юсюнден. Алайына Аллахдан хапар келтирген эки адам, сохталаны алларына келип: „Сизден кёкге чыкъгъан бу Исса сиз Аны чыгъып баргъанын кёргенигизча тюз алай келликди“, дегендиле. Исса дагъыда келликди! Кюнлени биринде Раббий Исса махтауда келликди – Аллахны ёлчесинден бизни дуниягъа! Ол зат – масихчилени умутларыды.

Манга бир жол бу тапсызыракъ хапар къалай ачыкъланнганыны юсюнден Сизге айтыргъа керекме. Мен жаш пастор болуп Эссенни шахтачы округуна баргъанлы 35 жыл чакълы болгъанды. Алай бла мен 27-жыллыкъ жаш 12 минг шахтачыны арасына тюшеме. Мен айтханнга бир адам да эс бурмай эди. Округну ортасында уллу мудах майдан бар эди. Аны тегерегин казарма формалы юйле алып эдиле.

Ол майданны мюйюшлеринден биринде гитче юйчюк бар эди, анда Библияны юсюнден окъуу сагъатла бардырыр ючюн уллу болмагъан отоу къурагъан эдим. Аз-аздан адамла: шахтачыладан, коммунистледен эм эркин оюм этиучюледен бир ненчасы келе башлагъанлары къалай иги кёрюннген эди. Ала бу „поп“ не айтырыкъ болур деп эшитирге сюйгендиле. Аладан сора да бир ненча къарт къатын, бир ненча сабий, эки-юч жаш адам да келе башлагъандыла. Иш кюлкюлю болуугъа жетгенди: къуралгъан гитче общиначыкъ битеу округда жашагъанланы къозгъагъанды. Ахырында бизни дайым тынгысыз эте башлагъандыла. Бир жол бизни терезелерибизни сындыргъандыла. Андан сора биз терезе къангала этгенбиз. Башха жолу ол терезе къангалагъа ташла келип тийгендиле. Сора дагъыда бир кюн а бизни отоубузну эшиклерини

къатында консерва банкала бла топ оюн къурагъан эдиле да биз кесибизни ауазыбызны окъуна эшитмей эдик. Бир бирде бизни юйюбюзню аллында сыбызгъыла согъуп, демонстрацияла къурай эдиле. Орамда былай жырлай эдиле: „Бизни киши азатларыкъ туююлдо, не Аллах, не патчах, не батыр. / Азатлыкъгъа кеси кючюбюз бла жетиширикбиз!“ Биз а, ичинде олтургъанла, былай жырлай эдик: „Аллах – суюмекликди! / Ой, къаллай насыпды ол!“ Хау, аллай заманла бар эдиле! Бир жол айтып айталмазча, кертиси бла да жаханым бла ибилис шынжырдан ычхынганча болгъан эди. Андан сора болгъанны уа мен бир заманда да унутурукъ туююлме: чыккырдагъан къаты таууш бла алайына бир эшикге тиеди да сора бир ауур зат жерге тюшеди. Бомбамы атдыла эшигибизге деп мени акъылыма алай келеди, орамда адамла барысы да къачып чачылгъанларын эшитдим. Бизни жюреклерибиз тохтагъанча болдукъ. Эшикде хар зат шошайды. Мен чабып эшикни ачсам, жартысы балчыкъда тургъан уллу темир къачны кёрдюм. Ол манга белгили эди: мен аны католиклени эр киши монастырьлеринде кёрген эдим. Энди аны андан бузуп алып, бизни эшикни тюбюне атып: „Ма Сизге сизни Масихигиз! Аны балчыкъгъа!“ дейдиле. Ноябрьны къарангы ингири эди. Жауун жауады. Къач балчыкъда жата эди. Мен тегерегин казармала къуршалагъан ол мудах майданда сюелеме. Мени артымда къоркъгъандан къалтырай гитче общиначыкъ тура эди. Къачха керилген Къутхарыучуну сураты уа балчыкъда жатады! Мен былай ойладым: бу ишден сора дунягъа терс къараргъа Аллахны минг эркинлиги болурча эди. Болсада ол алай этмейди! Ол Кесини Уланын жибереди! Эм Аллахны Уланы дуняда ары дери этилмеген сейирлик иш этеди: Ол бизни гюняхларыбызны боюнуна алады да Кесин къачха чюйле бла уругъа эркин этеди. Былайда уа адам, Аны аллына жыгъылып тилек тилерни орунуна, Аны суратын балчыкъгъа атады. Алай бла адам Аллахны узатхан къолларына тюкюреди! Былайда дагъыда бир зат: ол замандагъыла Иссаны жаланда кёрюп болмай эдиле, бусагъатдагъы заманны адамлары уа алай бош кёрюп болмау бла

чекленмейдиле. Толу сансыз этиулери бла ала, былай айтыргъа жарарыкъ эсе, Аны къачын балчыкъгъа атадыла! Мени мудах ачыу алды. Энди Аллах не этер? – деп сакъышлана эдим. Кёкден от жибергенден башха зат этерик туююлдю!“ Болсада кёкден бир тюрлю от келмеди. Жауун шууулдай эди. Узакъдан кёл кенгдирген кюлкю эштиле эди. Ала манга кюле эдиле. Ол заманда мени эсиме: „Аллахны битеу дуня ючюн ёлген Уланы хыликкялы боллукъ туююлдю“ деген сёзле туюшдюле. Боллукъ туююлдю! Ол жаланда бусагъатда Кесини бийлигин бла махтаулулугъун жашырады. Болсада аллай кюн келир – хар не да кесини жерине салыныр. Ол заманда къутхарылыуну жангыз онгу Ол болгъанын, Ол дуняны Патчахы болгъанын Аны сансыз этген битеу дуня кёрлюкдю! Экинчи кере Ол махтауда келликди. Ол жауунлу ингирде мен мудах майданда кесими общинамы бла балчыкъда жатхан къачны арасында тургъанымда Иссаны экинчи кере келлигини юсюнден хапаргъа биринчи кере кертида кёлум бла къууанган эдим. Залгъа къайтханымдан сора мен кафедрагъа чыгъып, Маттайдан 24-чю башны ачып: „...эм Адам Улун кёкдеги булутлада уллу кюч бла эм махтау бла келе тургъан кёрюрле“ деген сёзлени окъудум.

Сиз билемисиз, мени Къутхарыучуму, ёлюмден къутхарыучу, гюняхланы кечиучу, насып келтириучу Къутхарыучуму сансыз этгенлерин кёрсем, сансызлыкъны жабыуу аны юсюнден кетип, Ол жерге махтауда келлик кюнге къууанама!

Эссенде мен жаш тёлюню клубуна биринчи кере киргенимде къабыргъада жангыз бир сурат кёрген эдим. Жюзле бла саналгъан жашла жыйылгъан уллу залда Масихни келгенин кёргюзтген сурат бар эди. Тюбюнде сахар кёрюне эди, аны башында уа ичлеринде акъ ат болгъан булутла. Атны юсюнде Ол, Патчах, олтурады эм къачда тешилген къолун кётюреди. Ол суратны кёргенимде мен анда кесиме дери ишлеген пастор Байглегге: „Сен былайда такъгъан жангыз сурат жаш тёлюню клубуна бир кесек кюлкюлю кёрюнемеймиди? Мен къайсы да болсун башхасын тагъар эдим!“ деген эдим. Алай ол былай ангылатды: „Багъалы

къарындашым Буш! Битеу ыйыкны ичинде жашла конторлада, школада, фабрикалада, шахталада турадыла. Ала анда Иссаны юсюнден айтсала, аланы кюлюп хыликкя этедиле! Ала бирсиле бла бирге гюнях иш этерге ыразылыкъларын бермеселе, аланы хыликкя этедиле эм намысларын тюшюредиле. Алай болса, ала мудахланадыла. Мында уа бу сурат аланы эслерине быллай затны салады: Исса – Хорлагъан адамды, анга бир тюрлю ишеклик жокъду эм дуниягъа оноучу жаланда Исса боллукъду!“

Ол затха ийнаныу къалай алаамат болгъанын мен кесими жашаумда кёп кере сынагъанма. Ючюнчю рейхни заманында Дармшадтда уллу жыйылыуда Иссаны юсюнден ууаз бергенимден сора мени тутадыла. Машинада мени къатымда эсэсчи комиссар олтура эди. Тёгергибизде жюзле бла саналгъан адамла бар эдиле. Рульну артында олтургъан эсэсчиге тебире деп буйрукъ берген эдиле. Алай мотор ишлерге унамай эди. „Тебире!“ – деп къычырады комиссар. Мен аны жанында тутулгъан адамча олтурама. Алай мотор ишлемейди. Ол кезиуде килисаны тапкырларындан, къозгъалгъан жыйынны ичинден, бир жаш адамны былай айтып къаты къычыргъаны эштигенди: „Исса – Хорлагъан адамды, анга бир тюрлю ишеклик жокъду эм дунияны оноучусу Масих боллукъду! Ол ёлюмден тиргизилгенли, хар не да Аны оноууна берилгенди эм къачда сынагъан ачы къыйынлыкъларындан сора Атасыны патчах орунуна Ол чыкъланды. Хау, Исса – хорлагъан адамды!“ Жаш адам жыйынны арасына сингип кетеди, ахырында, автомобиль ишлей башлайды. Комиссаргъа мен: „Сиз жарлы адамсыз! Не десенг да хорлам мени жанымдады!“ дедим. Ол буюкъду эм былай мурулдады: „Мен да алгъын жаш тёлюнню масихчи союзунда болуучу эдим“. – „Кертими? – деп сейир этдим мен, – энди уа масихчилени жууапха нек тартасыз? Насыпсыз адам, Сизни орунугъузда болургъа мен суймез эдим!“ Биз тюргеге бара эдик, манга уа Масихни келлигини онгу ачылгъанды.

Дунияда хал не къадар мудах болса, Иссаны келлигин сакълауну магъанасы аллай бир ёседи.

Билемисиз, Иссаны махтауда жерге энди келлиги ючюнчю келгени боллукъду.

Биринчи кере ол адам болуп, Мариямдан туугъан сабийчик болуп келген эди. Ол Бетлехемни гыбыдышында жатханды. Не болгъанын биле эсек, ол ишни биз Рождествода* байрамлайбыз: болгъаны уа неди дегенде, бизге къарындаш болур ючюн, биз Аллахны сабийлери болур ючюн Аллахны Уланы адам болуп къалгъанды.

Масихни экинчи келиую ниет халда бусагъатда бола турады. Ол айтханды: „Ма, эшик аллында сюелеме эм къагъама: Мени ауазымы эшитип, эшикни ким ачса да, анга кирirme“... Билемисиз, Инжилни жайыу нек бардырылады? Сизге кирирге Аны онгу болур ючюн биз Иссагъа болушургъа сюебиз. Инжилде жазылыпды: „Аны къабыл этгенлеге Аллахны сабийлери болургъа эркинлик бергенди“. Сиз жүрегигизни ачаргъа керексиз!

Ючюнчю кере уа Ол махтауда бери, бу жерге келликди. Кёремисиз, иш къалай тюз барады. Ол кезиуге биз властыны хар формасын да конституциялы монархияны бла абсолютлу монархияны, президентлик демократияны бла халкъ демократияны, диктатураны эм аллай башха затланы сынарыкъъбыз. Ала барысы да жарамагъанларын биз ол заманда кёрюрбюз. Ол заманда Исса, мени Патчахым, оноу эталлыгъын кёргюзтюрге керекди!

2. ИССАНЫ КЕЛИРИНИ АЛЛЫНДА НЕ БОЛЛУКЪДУ

Инжилде айтылгъаныча, дунияны тарыхы бир талай ёмюрден бери айныйды, алай эслетмей дунияны тарыхы кесини ахырына жууукълашхан заман келликди. Ол кезиуню атын айтыр ючюн мен Инжилде болгъан бир терминни хайырланьыргъа сюеме. Ол заманны атына „ахыр заман“ дейик.

Инжилде айтылгъаннга кёре, адам улуну аллында бек

* Рождество – Иссаны туугъан кюню.

кѐп иш чыгъарча, аллай битеу амалсызлыкъны заманы келликди. Ол ахыр заманда адамла абызырарыкъдыла эм амалсыз боллукъдула. Исса кеси ахыр заманны тѐрт белгиси боллугъун айтханды. Ахыр заман политикада къара-къатышлыкъ бла белгили боллукъду, дейди Исса. Ол зат быллай сѣзле бла айтылады: „Халкъ халкъгъа къажан, патчахлыкъ патчахлыкъгъа къажан къозгъалырыкъды“. Уллу хакъ алгъан дипломатла бусагъатдача, аллай бир кѐп къоранч этилген конференцияланы бардыргъан заманла эндиге дери бир заманда да болмагъандыла. Халкъланы ырысхыларын сауутланыугъа бусагъатдача аллай бир керексиз жойгъан заман алыкъа арталлыда болмагъанды. Атом сауутлагъа къоранч этилген ырысхыгъа сахарла ишлерге эм жашау юле керек болгъанланы барысын да жалчытыргъа боллукъ эди. Алай аны орунуна: биз сауутланыргъа керекбиз дегенлей барадыла. Бек гитче къыралчыкъны атом бомбалары болургъа керекди! Эм аны бла бирге адамланы мамырлыкъгъа итиниулери бир заманда да былай уллу болмагъанды. Биз мамырлыкъ болурун сюебиз. Урушну бир адам да суймейди. Алай болгъанлыкъгъа хар адам къутургъанча сауутланады. Ахыр заманда политика жаны бла къара-къатышлыкъны белгиси ма олду. Исса айтхан экинчи белги – экономика жаны бла амалсызлыкъды. „Ачлыкъла, къырылыула боллукъдула“, – дейди Исса. Жерни юсюнде битеу адамланы тойдурургъа жетерча ашарыкъ ёседи. Бусагъатдача кѐп экономист алимле бир заманда да болмагъандыла. Бусагъатдача къыйын экономика бир заманда да болмагъанды. Алай болуп тургъанлай, ООН-ну билдириунюне кѐре, адам улуну эки тенгден асламы тойгъунчу ашамайдыла. Байлыкълары жетерча болгъан бийик цивилизациялы обществода битеу адамланы тойдурургъа онг къалай жокъду? Болсада алай этерге бизни къолубуздан келмейди. Экономика жаны бла амалсызлыкъ ёсе барады!

Ахыр заманны ючюнчю белгисине Исса диндеги къара-къатышлыкъны санайды, – дин жаны бла адам улуну кѐп ишле чыгъадыла. Исса аны былай кѐргюзтеди: „Айтырла сизге: ма былайдады Масих неда алайдады“.

Мындан алда бир жаш адам манга: „Мен, тюзюн айт-ханда, неге ийнанайым? Бардыла католикле, православныйле, реформачыла, лютеранла, униатла, методистле, жангы абустолчу килисала, ислам, буддизм эм дагыда ала кибикле. Мен кюлеме да: „Жашы, тюнголмегиз, Инжилде мындан да осал боллукъду деп айтылады“, – дегенме.

Ахыр заманны белгилери аладыла. Аллахны Сёзюн ангыларгъа кьолларындан келмегенлени ибилис жунчу-тады. Аллах да ол затха жол береди. „Масих былайда, Масих алайда“. Дин жаны бла къаракъатышлыкъ бек аманды. Улуу сахарлада адамла динни юсюнден къужур затланы айтып тебиреселе, манга тёзюп болмазча кыйын кёрюнеди. Алай болгъанлыкъгъа, мен Сизге айтыргъа керекме, инжилчиледен бири да Сизни кьутхараллыкъ туююлдо. Кьутхарыучугъа Сиз кесигиз келмесегиз, Сизге бир заманда да киши болушурукъ туююлдо!

Ахыр заманны дагыда тёртюнчю белгиси барды: Израильни битеу жер башына чачылгъан халкыы жангыдан Палестинагъа жыйылыргъа керекди. Манга ахыр заманы бек къайгы этдирген белгиси неди дегенде Израиль деген кырал барды. Бир бирле аны бизни заманыбызны белгисине санамайдыла, алай мындан алда мен Швейцарияны чегини къатында таможняны аллында тохтагъанымда эм аллымда Израильни кырал белгиси бла машина тургъанда Инжилде айтылгъан затла бола турадыла, деп алай ойламай къоялмагъан эдим. Анга автомобильлени номер белгилери окъуна шагъатлыкъ этедиле.

Мени атам былай хапар айтхан эди: 1899 жылда чюйютлюлеге кесигизни кыралыгъызны Мадагаскарда къурагъыз дегендиле. Алай чюйютлюле уа: „Угъай, бизни жангыз бир жерибиз барды: аталарыбызны жери!“ дегендиле. „Ол бир заманда да боллукъ туююлдо!“ деп битеу дуня уа алай санагъанды. Болсада бусагъатда Израиль деген кырал барды.

Алай бла, ахыр заманны белгиси неди дегенде, адам улу бекден бек амалсыз бола барады да кесини ишлерин тындырыргъа аны къарыуу жетмейди. Адам улуну къа-

рыусузлугъу ачыкъланнганды. Инжил быллай бир жылдан демегенликге: „Жукъламагъыз!“ деп алгъадан эскертеди. „Биз жукълачуладан туююлбюз, биз кюнню адамларыбыз, жукъламай турлукъбуз эм тилек тилерикбиз“, – деп Иссаны сохталарыны юсюнден Павел алай айтады.

Алай адам улуну амалсызлыгъыны ол кезиую бек уллу чекге жетсе, Исса келирни аллында Масиххе къажау кезиу башланырыкъды. Заманны ол кесегине мен ахыр дер эдим. Арт кезиуню амалсызлыгъын биз бусагъатда окъуна сезебиз. Бу амалсызлыкъ кючлю оноучу болурун излейди! Бусагъатда ол затны битеу дуня излейди. Амалсызлыкъ ахыр чегине жетсе, кючлю, уллу оноучу келип, мен Къутхарыучума дерикди. Алай ол Масих туююлдю, Масиххе къажау адамды.

Инжилде жазылгъанына кёре, адамланы ичинден диктатор чыгъып, битеу дунягъа оноу этиуню къолгъа аллыкъды. Биз анга Масиххе къажау адам дейбиз. Битеу дуня аны оноунда турурча аллай заман келликди. Ол – кесин политиканы эм экономика программаланы болушлукълары бла къутхарыр ючюн дуня сынап кёрген ахыр мадар боллукъду. Инжил ахыр, уллу диктатураны юсюнден сейир хапар айтады. Аны юсюнден ол суратлап айтады. Аны ангылар ючюн бизге ангылатыргъа Сыйлы Нюрге онг берирге керекди. Мен Сизге Масиххе къажау адамны юсюнден, ол ахыр зулмучуну юсюнден Инжил не дегенин айтыргъа сюеме. Иохан айтады: „Мен тенгизни юзмезинде сюелип тохтадым. Алайына тенгизден жаныуар, башлары эм патчах бёрклери кёп болгъан эрши, сылыкъ жаныуар чыгъады. Аны уллу ауузлары Аллахны аманлай эдиле“. Ол уллу сыфатны къалай ангыларгъа керекди? Тенгиз – ол адам улуду. Тенгизни къатында болгъан адам биледи ол къалай тынгысыз болуучусун, толу ырахатлыкъда ол бир заманда болмайды. Адам улу да алайды. Ол да тынчайып турмайды. Ол да хар заманда тынгысыз болгъанлай турады. Адам улуну теренинден дуняны къутхарлыкъ ахыр адам чыгъарыкъды. Арт онжыллыкъланы ичиндеги уллу политика къуллукъчула къутхарыучула формада кюрешгендиле.

Ала барысы да халкъ асламланы ичинден эдиле: гитче корсикачы Наполеон, дуня урушну ефрейтору Адольф Гитлер. Ала барысы да Масиххе къажар суюлган адамдан бурунуракъ чыкганладыла. Ала сыйсыз жаратылгандыла. Халкъ а махтанып къычырады: „Ол бизни арабызданды!“ Мени Къутхарыучум – Масих Исса халкъны арасында жаратылмаганды, Аллахны дунясынданды, Ол – Бир Аллахны Уланыды!

Масиххе къажар адам – жаныуарды дегендиле. Аны магъанасы неди? „Аллах адамны Кесини сыфатына кере жаратханды“, деп айтылады Тауратда. Аллахха не къадар жууукъ бола эсем да, мени адамлыгъым аллай бир ёсе барады. Адам Аллахдан не къадар терс бурула эсе да, аллай бир жаныуар халлы бола барады. Масихчиликни къанлы душманы Ницше: „Бек намыслы адам сары шинли налатды“, дегенди. Ол аны ангылаганды. Масиххе къажар адам Аллахны толусунлай къабыл этмей къойган адам боллукъду эм аны себепли аны атына жаныууар деп – жүреги болган налат деп аталлыкъды.

Кёп башы болган жаныууар. Аны магъанасы къалай болургъа керекди? Аны магъанасы – ол тели туююлду демекликди! Ол „аслан ауулду“. Аны магъанасы – ол битеу дуняны пропагандадан толтурлукъду демекликди. Анга ушаган затланы биз эшитгенбиз... кёп тюрлю громкоговорительледен. Ой, мени кёюме кёрюнеди: Масиххе къажар адам келгенлей магъанасыз пропаганда хар затны къалай аудурлугъу! Эм ол жетишимли боллукъду. Ол – кесини чынтты Къутхарыучусу, Масих Исса болмай, дуняны къутхарыргъа адамны ахыр кере кюрешиую боллукъду. Ол – адамны тобагъа къайтмай жангдан тирилмей къутхарыргъа умут этиудю. Соруула барысы да тамамланырыкъдыла.

Политика соруула тамамланырыкъдыла, нек дегенде Масиххе къажар адам битеу дуня бирикген къырал къуарырыкъды. Экономика соруула тамамланырыкъдыла. Хар адам ашарыкъ карточкала аллыкъды. Дин соруула тамамланырыкъдыла. „Мен дуняны Къутхарыучусума, манга баш уругъуз!“ – дерикди Масиххе къажар адам.

Бизни заманыбыз аллай ахыргъа къалай терк бара тургъанына шагъат болуу къалай къорукъуулуду.

Ол заманда битеу дуния Масиххе къажар адамны къолунда боллукъду, жалаңда масихчиле: „Биз санга баш урлукъ туююлбюз!“ дерикдиле. Хар адамны бетине тамгъа салынырыкъды. Алай масихчиле уа: „Угъай! Бизде бир Къутхарыучу барды эм ол – Иссады!“ дерикдиле. Инжилде айтылады: „Ол белгини ким къабыл кёрмесе да ...не сатып алаллыкъ, не саталлыкъ туююлдю“. „Алыкъа бизге ол тийишлисича ангылашыныулу туююлдю, алай хар неда ангылашыныр заман келир“, деп 150 жыл мындан алда келлик заманны ангылатыучу Ауберлан алай жазгъанды. Бизге уа энди ангылашынады. Аллай къыраллагъа биз шагъырейбиз. Жашаргъа бир жерде да эркинлиги болмагъан, ётмек карточкалары эм урунуу книжкасы болмагъан адамны юсюнден айтсала, аны магъанасы не болгъанын биз билебиз. Ол неге болса да ийнансын, туугъан журту бла эркинликлери уа аны жокъду. Аллай зат бизни арабызда да болады.

Аллай затны юсюнден окъугъанымда мен титиреп: Библия эски болгъанды деп алай санагъан адамла бардыла деп ойлагъан эдим. Алай Библия эски болмагъанды, бизни кёз къарамыбыз эскиргенди. Библия уа келлик заманга жол кёргюзтген китапды. Неге жол берсе да, Масиххе къажар адам чынтты Къутхарыучуну, Рабий Масих Иссаны къабыл этиуге жол берлик туююлдю.

Аны юсюнден бир жол мен сабийлериме айтханымда, мени гитче къызчыгъым жилип къалгъан эди. „Нек жилийса, къызчыгъым!“ деп сордум мен. Жюрексинип жилий, ол: „Аллай зат къайсы кюнде да башланыргъа боллукъду да“, деп жууаплады. – „Хау, боллукъду“, дедим мен. „Мен кесими Къутхарыучума тюз ниетлилей къалмасам а, ол заманда не?“ деген эди ол андан ары, жюрексинип жилий. Аны ол сёзлерине мен: „Ол бек аман иш болур эди. Алай санга жангыз да бир зат керекди: Бусагъатдан башлап окъуна Аны жанлы болуп къаты сюел“, дедим. Ол тамбла окъуна башланыргъа боллукъду. Ол заманда бизге Иссаны табаргъа онг боллукъ туююлдю.

Ол заманда Аллахха кьуллукъ боллукъ тьуйюлдю. Килисаланы барысыны да кьонгуроулары Масиххе кьажаяу адамгъа памятникле ишлер ючюн эритилликдиле. Килисаланы музейлеге айландырлыкдыла да, алада Масиххе кьажаяу адамны жаш заманындагы суратларын саллыкдыла. Адамла жапсарылыргъа сюерикдиле. Ол заманда Жапсарыучу боллукъ тьуйюлдю, нек дегенде адамла чынтты Жапсарыучуну – Иссаны сансыз этгендиле. Пайгъамбар Иеремия: „Сиз мени сансыз этгенигиз себепли, дейди Раббий, сизге Жапсарыучу боллукъ тьуйюлдю“, деп жазады. Ол заманда битеу кесини амалсызлыкында адам жаланда адамгъа жалынчакъ боллукъду. Мен акъыл этгеннге кёре, масихчиле насыплы адамладыла, тап алагъа ёлюрге тюшсе да. Бу аман заманда окъуна аланы Къутхарыучу барды!

Иссаны: „Адамла дунягъа келе тургъан кыйынлыкыладан кьоркыгъандан эм аланы сакълагъандан ёлюп башларыкдыла“ деген сёзлери мени кыйгылы этгендиле. Масиххе кьажаяу адам дуняны жезден ишленген духовой инструментлени музыкасындан бла байракъладан толтурлукъду, деп Билим Китапта алай айтылады. Аны къалай ангыларгъа керекди деп мен сагъыш этдим. Бир жанындан кьоркыууну эм сакълауну юсюнден, экинчи жанындан а уллу жетишимле эскериледиле. Алай 1933 жылдан башлап мен билеме: дуня алгыш сёзледен, духовой инструментлени музыкасындан бла байракъладан, аны бла бирге уа кьоркыудан эм дунягъа жууукълаша келген кыйынлыкны сакълаудан толургъа боллукъду.

Алай Масиххе кьажаяу адам махтауну бек башына чыкъса, Исса хорланганды деп хорламны байрамлап тебиресе, ол заманда ишге Аллах кьатышырыкды да: Исса махтауда келликди! Масиххе кьажаяу адамны юсюнден андан сора айтыллыкъ тьуйюлдю. Иссаны ауузундан чыкыгъан жел аны дуняны башындан жокъ этерикди!

Заман не къадар мудах болса, адам улуну кьарыусузлугъу эм Масиххе кьажаяу адамны государствосу не къадар ачыкъ кёрюнселе, Инжилни окъугъан адамла кьарамла-

рын аллай бир ёрге кётюредиле. Ала Иссаны келирин сакълайдыла!

3. ИССА КЕЛГЕНДЕН СОРА НЕ БОЛЛУКЪДУ

Инжилде дагъыда бир ненча уллу ишни юсюнден айтылады. Биринчиден, Исса бу жерде минг жылны ичинде патчахлыкъ этерикди. Алай, баям, суратлап айтылгъан болур эм аны магъанасы – Исса кёп заманны ичинде оноу этерикди деп алай болур. Ишле бир бири ызындан былай барлыкъдыла: алгъа адам улуну толу амалсызлыгъы кёрюнюрюкдю; андан сора дуняны къутхарыр ючюн адамны къадалыуу бла ахыр умут этиллики; андан сора мени Патчахым бийлик этерикди. Ол а оноу эте биледи! Исса оноу эте тургъан юйюрлени барып кёрюгюз деп мен Сизге алай юйретеме. Хау, Исса оноу этген юйле бусагъатда окъуна бардыла. Аллай юйге киргенигизлей, олсагъат окъуна башха тюрлю халны сезериксиз.

Мен бир жаш юйюрню таный эдим. Бир жол ол юйюрню эр кишиси манга келеди да: „Мен Аллахха боюн салама. Эндиге дери Аллахны къабыл кёрмей эдим, халкъны аллында Анга къажаяу сёлешгенме. Болсада мындан ары алай жашаяллыкъ туююлме!“ дегенди. Ачыкъланнганына кёре, аны жангы къуралгъан юйюр жашауу бузулгъанды. „Аллахсыз да насыплы юйюр жашауу къуаргъа онг барды деп мен битеу дуняны ийнандырыргъа умут этген эдим“, дегенди ол жаш. Алай ма аны иши оюлгъанды. Биринчи сабийлерини ёлюгюню къатында ол адам къатыны бла туююшгенди. „Аллах бизге къажаяуду. Мен акъ байракъны кётюреме“, деп жаш энди терслигин ангылагъанды. Сабийни асыраугъа мен да къатышхан эдим. Ол – адамны къалтыратырча иш эди. Ортада – ичинде сабий болгъан гулла. Аны къатында аны жаш, ариу эм аны бла бирге ачыулу анасы кесини нёгерлери бла сюеледи. Эки дуня, эки къауум адам, аланы орталарында уа – ёлген сабий. Ол эр кишини къатыны да Раб-

бий Иссагъа ийнаннгынчы жылдан артыкъ ётдю. „Ол мени жюрегимде да тиргизилгенди!“ деген сёзлери бла пасханы эртденлигинде ол тиширыудан алгъан къагъыт-чыгъымы мен бир заманда да унутурукъ туююлме. Андан сора ала жангъыдан эр бла къатын болгъандыла, ары дери алагъа чынтты неках да этилмеген эди да. Ала жангы жашауну башладыла. Ала биреуню оюмуна къарамагъан бек тынгылы, акъыллы адамла эдиле. Энди аланы жашаулары бек алаамат эди. „Алгъын бизни жашауубуз къуралмай эди“, – дегенди ол. „Энди хар не да иги некиди?“ – деп сордум мен. Анга ол жарыкъ жууап берди: „Нек дегенде бизде бусагъатда Масих бийлик этеди. Энди хар зат мен айтханча болсун деп мени къатыным къысмайды, угъай бийлик этерге мен эркинме деп мен да айтмайма. „Иссагъа къалай тап болур?“ деп энди биз сорууну алай салабыз да хар ишибиз тюзеледи!“ Ол заманда мен ангыладым: Исса мында окъуна юйледе былай иги, алаамат эм махтаулу оноу эте эсе, Ол битеу дунягъа оноу этсе уа къалай боллукъду! Аны мингжыллыкъ патчахлыкъы алаамат боллукъду! Исса Патчах болгъанын кёзюгюзге кёргюзтчюгюз! „Ой, махтаулу кюн, кюн болгъан Жерде – Сен, Исса!“

Исса патчахлыкъ этгенден сора жюрекле кертида жангырдыламы деп насыплы адам улу сыналлыкъды. Ибилис башына эркин боллукъду да адамны жюреги тюзюн айтханда не аз тюрленмегени эм адам улу алгъынча къалгъаны эсленирикди. Инжилде айтылгъанына кёре, ол – Аллахха къажау ахыр къозгъалыу боллукъду. Ол заманда ахыр келликди. Кюнню системасы чачыллыкъды. Кёк да, жер да жокъ боллукъдула. Былай айтылгъанды: „Эм мен патчакъны уллу акъ тахтасын бла анда Олтургъанны кёрдюм... Эм мен ёлгенлени, уллуланы эм ууакъланы, Аллахны аллында тургъанларын кёрдюм, эм китапла ачылып эдиле. ...Эм жашауну китабына жазылмагъанла отлу кёлге атылгъан эдиле“.

Бир жол манга: „Хар не да жокъ боллукъ эсе, патчакъны тахтасы къалайда ишленирикди?“ деп сордула. Анга мен: „Андан эсе Сиз тахтаны Иесини аллында къаллай

болумда сюелиригизни юсюнден сагъыш этигиз!“ деп жууаплагъан эдим. Адам ёлюрге боллукъду да. Мен ол ачы кертилик Библияда жазылмаса сюерик эдим. Болсада аллай мардасыз уллу къоркъуулукъ барды: биз ёмюрден ахыргъа кырылыргъа боллукъбуз!

Аны юсюнден мен бир хапар айтайым. Шотландияны къалаларындан биринде бир къауум адам жыйылгъандыла. Сёз масихчиликни юсюнден баргъанды. Барысы да ичинде от жанган печни тегерегинде олтургъандыла. Эм ма бир къартая башлагъан омакъ жюйюсхан юй бийчеге айтады: „Сизни сёзлеригизден мен Сиз масихчи болгъаныгъызны ангылагъанма. Библияда жазылгъаннга Сиз кертида ийнанамысыз?“ – „Хау!“ – „Жашауну китабына атлары жазылмагъанла жаханымге тюшериклерине да?“ – „Хау, мен анга ийнанам!“ Андан сора ол жюйюсхан турду да залны бир жанындан бирси жанына ётдю. Анда мюйюште уяда толкъун бетли попугай тагъылып эди. Ол попугайны уясындан чыгъарды да къанатлыны отха атар ниет бла печеге жанлады. Тиширыу къоркъады да: „Сиз не этесиз? Жарлы къанатлычыкъ!“ деп кычырады. Жюйюсхан кюледи да: „Ма кёресиз, Сизни бу жарлы къанатлычыкъгъа жаныгъыз ауруйду. Сиз суймекликни Аллахы деучюгюз а миллионла бла саналгъан адамланы жаханымге атады. Да сора суймекликни Аллахы кюлкюлю туююлмюдю!“ дейди. Алайда хал бир ууахтыны шош болуп турады эм андан сора тиширыу: „Сиз жангылгъан этесиз! Аллах кишини да жаханымге атмайды. Биз ары кеси ыразылыгъыбыз бла барыргъа ашыгъабыз. Аллах хар адамны къутхарылырын сюеди!“ дегенди.

Инжил бизге огъурсуз сюдню кюйсюз болушун кёргюзтеди. Биз Аллахны сюдюн кёребиз: „Эм мен ёлгенлени, ууакъланы эм уллуланы, Аллахны аллында тургъанланы кёрдюм“.

„Ол ётюрюкдю!“ деп адам сюдню юсюнден ол билдирюге къажау кюрешеди. Мени жаш шуёхларымдан бирине бир жол фабрикада: „Огъурсуз сюдге сен кёлюнг бла ийнанамыса?“ деп соргъанларында: „Хау, ийнанам“

дегенди. Аны хыликкя этип кюлюп былай айтхандыла: „Тынгылачы! Бусагъатда дуняда ненча адам жашайды? Алгъын а ненча адам жашагъанды? Энди тергеу этчи, аланы хар бири энчи сюдню аллына барса. Сагъыш этчи, аллай сюдге нелляй бир заман керек боллукъду!“ Болса-да жаш: „Аллай сагъат келсе, хар кимни да заманы эркин боллукъду. Андан башха этер иш боллукъ туююлдо да!“ деп жууаплагъанды.

Хау, ол заманда да бизге Аллахны заманы жетерикди. Бизни хар бирибизге энчи сюд этериги бла да Аллах бизге ол ишни керти да кёлю бла этеригин кёргюзтеди. Анга Ол Кесини Уланын ёлюмге бергени да шагъатлыкъ этеди. Сиз кесигизни жашауугъузну гюняхда бла женгил акъыллылыкъда зыраф этесиз – Аллах а ол затха бек кёл салып къарайды.

Келлик заманны юсюнден Инжилде хапар: „Эм мен тюзлюк бийлик этген жангы кёкню бла жерни кёрдюм“ деген сёзле бла бошалады. Инжил жангы дуняны ариу суратлайды, алай битеу ол затлада Аллах муратына жетгенди деген бек баш оюм чертиледи. Ол жангы дуняда Жашауну Китабында жазылгъанла барысы да боллукъдула, эм ала Анга ушайдыла, Аллахны Уланына ушайдыла. Ол дуня – полициясыз, сюдсюз, тюремесиз, ибилиссиз, урушсуз, ауруусуз, гюняхсыз, ёлюмсюз дуня боллукъду! Билим ачхан китапны айтхылыкъ 21-чи эм 22-чи башларын кесигиз окъугъуз. Ала бизни акъылыбыз жетмеген ачыкъ суратладыла, нек дегенде бизге жаланда гюняхны, ёлюмню эм термилиулени дунясы белгилиди. Аллахны ол жангы дунясында жашаргъа мен сюерик эдим! Сиз а?

4. НЕ КЪУТХАРЫЛЫУ – НЕ ЁЛЮУ!

Мен битеу айтылгъанны итогун чыгъарыргъа сюеме. Ангылаймысыз, Инжилни бу ахыр суратына не къадар тинтип къарасам, ахырында адамланы жангыз эки къаууму боллугъуна бекден бек ийнанама. Къутхарылгъанла

бла жоюлгъанла – ма ол эки къауум аладыла. Эм бусагъатдагъы дуняда Иссагъа хазна киши эс бурмайды деп Сиз манга алай айтсагъыз, Сизге жууапха мен жаланда бир зат айтыркъма: жоюлгъанла бек кѣп болургъа боллукъдула! Бизни аталарыбыз: „Сени бла болмагъанла кѣп эселе да, азла бла бирге юйге кирирге манга эркин эт!“ деп алай тилек этгендиле. Ахырында жаланда къутхарылгъанла бла ёлгенле боллукъдула. Мен дагъыда бир затны айтыргъа керекме.

Алгъа мен ёлгенлеге айтама. Мени шуёхум, Пауль Гумбург, бир жол быллай хапар айтханды: „Мен Сюдно Кюнюн тюшюмде кѣргенме. Исса ёлгенлеге: „Менден кери кетигиз, жийиргенчиле!“ деп алай айтханын эшитгенме. Инжилде алай жазылыпды. Мен ала – мудахла, къоркъгъанла, амалсызгъа къалгъанла, Иссадан къалай узая баргъанларын кѣргенме. Андан сора мен ала бир бирге былай соргъанларын эслегенме: „Сен кѣрдюнгмю? Бизни къабыл этерге унамагъан къол тешилген къол эди! Ол къол къачда бизни ючюн да тешилген эди, алай биз анга магъана бермегенбиз. Энди биз кертида ёлген адамлабыз!“

Эс буругъуз, Ол бизни хар бирибиз ючюн да ёлгенди! Сизни ийнаннганыгъыз бла ийнанмагъаныгъыз башха туююлдо. Исса Сизни ючюн да ёлгенин Сиз билирге керексиз! Раббийге келчигиз! Сиз кесигизни гюняхлыгъа санай эсегиз а, мен Сизге айтыргъа керекме: Ол излеген да гюняхлыладыла, гюняхсыз адам арталлыда жокъду да. Биреу кесин гюняхсызгъа санай эсе уа, ол тап-таза ётюрюкдю. Аллай адамла терен жангыладыла, аны юсюне ала ёлюп тургъанларын окъуна эслемейдиле.

Энди мен къутхарылгъанлагъа айтама. Эс буругъуз: келлик заманны юсюнден Инжилде жазылгъаннга кѣре, Жангы Иерусалимни мурдорунда онеки деменгили сыйлы таш барды, алагъа Инжилге шагъат болгъан онеки абустолну атлары жазылыпдыла. Мен акъыл этгенден, ол былай болгъан болур: ташлагъа „Петер, Иохан, Якъуп“ деп жазылгъанды. Биринде „Маттай“ деп. Маттай къайдан болгъанын а Сиз билемисиз? Ол барып

тохтагъан саудюгерчи, аманлыкъчы эм уручу болгъанды. Бир жол ол кесини кирли ишин эте туруп, аллы бла ётноп бара тургъан Исса: Мени бла кел деп чакъыргъанды. Ол заманда Левий (алгъын аны аты алай эди) хар нени да къояды да Иссаны ызындан барады. Къутхарыучу аны ючюн ёлгенине, андан сора тиргизилгенине, кёзге кёрюнмеген дунягъа къайтханына эм Сыйлы Нюрню жибергенине Левий шагъат болгъанды.

Артдаракъда анга тенглери: „Сен Исса бла аллай бир заман жашагъанса, битеу кёргенинги жазчы!“ дейдиле. Эм ол алай этгенди. Маттайдан Инжил алай жазылгъанды. Ол Инжилде барды. Аны болушлугъу бла кёп миллион адамла Иссаны тапхандыла. Исса къутхаргъан ол ит адамны „Маттай“ деген жангы аты жангы дуняда сыйлы жерде турады. Масих Иссаны игилиги аллай бир уллуду! Аны игилигини аллай бир къутхарыу кючю барды!

Ол Сизни юсюгюзге да къуюлургъа хазырды! Къажаулукъ этмегиз! Сёз Сизни ёмюрден ахыргъа къутхарыуну юсюнден барады!

КЕСИБИЗНИ ЖАШАУУБУЗНУ АЛЛАХХА ЖОРАЛАГЪАНДАН БИЗ НЕ ТАБАБЫЗ?

Пастор Бушну бу ахыр докладыды. Аны ол 1966 жылда 19-чу июньда Заснице шахарда Рюген айрыкамда этген эди. Инжилге кьуллукъ этиуонден артха кьайтып келе тургъанынлай, 1966 жылда 20-чы июньда Раббий аны юйге чакътыргъанды.

Бизни темабызны аты былайды: „Кесибизни жашау-убузну Аллахха жоралап биз не табабыз?“ Биз сорууну былай салыргъа да боллукъ эдик: „Масихчи болууну ма-гъанасы бармыды?“ Анга жууапха мен Инжилден назму келтирирге керекме. Эфеслилеге жиберилген кьагъытда: „Масихни юсю бла бизге кёкледен хар тюрлю нюр ахшылыкъны берген, бизни Раббийибиз Масих Иссаны Атасы Аллахха махтау болсун!“ „Бу сёзле масихчилеге Иссада болгъан ахшылыкъны юсюнден аламанат иги айтадыла. Алай мен аны айтырдан эм алай бла теманы ангылатыудан алгъа бир кьауум себепни ангылатыргъа керекме. Бек алгъа мен айтыргъа керекли зат буду:

1. АЛЛАХХА ЖОРАЛАННГАН ЖАШАУ БОЛМАЧЫ ЗАТ ТЮЙЮЛДЮ!

Хау, Аллахха жораланнган жашау ийнандырыу неда болмачы зат туйюлдю! Аны мен Сизге ангылатыргъа сюеме.

Уллу шахарны пасторуну тюрлю-тюрлю сейирлик тюбешиулери боладыла. Ма алгъаракъда мен бир жаш адамгъа тюбеп, анга айтханма: „Тынгылачы, сени жашауунг Аллахны кьолунда болса, сен кёп затлагъа жетиширге боллукъ эдинг!“ – „Ой, пастор Буш, – деп жууаплады ол, – кюйюзден айырылмагъыз!“ Аллай сёзлеге Сиз шагъыреймисиз? Аллай сёзле бла ол былай айтыргъа сюе эди: „Аякъларыгъызны жерден айырма-

гъыз! Аллах арталлыда жокъду да!“ Анга жууапха мен: „Сен айта тургъан сёзле манга – жангы хапарладыла“, дедим. „Кёл салып тынгылагъыз, – деди ол, – алгъын адамла табийгъатны кючлерини аллында кеслерин амалсызлагъа санагъандыла. Аны себепли адамла кеслерине болушдуруп ючюн деменгили кючлени ойлап тапхандыла. Бир бирле анга Аллах дегендиле, башхала – Бог, ючюнчюле – Иегова, тёртюнчюле – Будда, бешинчиле да башха тюрлю дегендиле. Алай болгъанлыкъгъа, ачыкъланнганына кёре, ол затла барысы да ийнаныргъа кюрешиудюле, кёкде жукъ жокъду!“ Алай бла, ол жаш адам манга алапат сейирлик лекция окъугъанды. Ол бошагъандан сора ыразы болмагъанымы айта: „Ой, мени багъалым, сен Иссаны билмейсе да!“ дедим. „Исса? – деп сорду ол. – Ол да кёп динледен бирин къурагъанладан бириди“. – „Угъай! Ол жангылыуду! – деп ангылатдым мен анга. – Мени багъалым, ол уллу жангылыкъгъа! Исса ким болгъанын мен санга айтайым. Мен Иссаны таныгъанлы Бир Аллах болгъанын билгенме! Иссасыз биз Аллахны юсюнден жукъ да биллик туйюл эдик!“ Эм андан сора мен анга Исса ким болгъанын ангылатдым.

Исса кимди? Мен аны Сизге бир юлгю бла ангылатыргъа сюеме. Ангылаймысыз, кесими жашауумда мен кёп кыйынлыкъ кёргенме. Манга тюрмеде кёп кере турургъа тюшгенди, алай кюмюш къашыкъла урлап угъай, ийманым ючюн. Ючюнчю рейхни заманында нацистле жаш тёлнюю менича пасторларын суймей эдиле, аны себепли мени бек жийиргенчли тюрмелеге олтурта эдиле. Бир жол мени бек огъурсуз тюрмеге салдыла. Битеу юй бетондан ишленип эди. Къабыргъа уа асыры жукъадан, тюбюнде биреуню жётел этгени да, ючюнчю этажда биреу ундурукъдан жыгъылгъаны да эшитиле эди. Бек тар отоучукъда олтуруп тургъанымлай, къоншу камерагъа менича гестапо тутхан бир жангы адамны келтиргенлерин эшитдим. Ол адам, баям, бек амалсыз болумда болур эди. Аны кече жилягъанын мен жукъа къабыргъаладан эшите эдим. Кесини тёшегинде ол къалай бурулгъанын да эшите эдим. Аны жүрексинип жи-

лягъан тауушлары кѣп эшитиле эдиле. Эр киши жилияса, бек кьоркьуулу кѣрюнеди. Кюндюз бизге жатаргъа эркин этмей эдиле. Ол алгъа бла артха жюрюгенин эседим: эки атлам бла жарым ары, эки атлам бла жарым артха; уягъа бекленнген жаныуарча, ол кесини камерасында ары бла бери чаба эди. Бир бирде аны ынычхагъаны эшитиле эди. Менде, мени камерамда уа Аллахны мамырлыгъы бар эди! Сиз билемисиз, мени камерама Исса келгенди! Эм кьоншудагъы адам къаллай халда болгъанын эшитгенимде мен: „Аны къатына барыргъа керекме! Мен аны бла сѣлеширге керекме! Не десенг да мен пасторма!“ деп ойладым. Мен сторожну чакьырдым. Ол келгенден сора мен айтдым: „Тынгылагъыз, мени жанымда бир адам толу амалсыз халдады, ол кесини амалсызлыгъындан ѳллюкдю! Мен пасторма, анга барыргъа манга эркин этигиз! Мен аны бла сѣлеширге керекме!“ „Барып сорайым“, деп жууаплады ол. Бир сагъатдан ол къайтып келди да: „Эркин этилмегенди! Угъай дегендиле!“ деди. Алай бла, мен ол адамны бир заманда да кесими къатымда кѣрмегенме. Ол а манга бек жууукьда эди. Аны сыфаты къалай болгъанын, къартмы эди, жашмы эди, билмейме. Мен жаланда аны амалсыздан жанындан тойгъанын сезе эдим. Сиз аны ангылаяламысыз? Къабыргъаны къатында сюелип мен кѣп сагъыш этиучю эдим: къабыргъаны бузуп, ол адамгъа киралсам эди деп! Алай не кючюмю салсам да мен къабыргъаны тешаллыкь туююл эдим.

Энди уа иги тынгылагъыз! Мен ол заманда туюшген болумда кѣкню бла жерни Жаратхан Бир Аллах турады. Биз кѣзге кѣрюне тургъан юч ѳлчемли дунядабыз. Аллах тюз бизни къатыбыздады. „Хар жанындан да Сен мени тѣгерегими алыпса“, дейди Забурда Дауут-пайгъамбар. Аллах бизге узалгъанлай жетерикди, алай Аны бла бизни арабызда башха ѳлчемдеги къабыргъа барды. Алай бла ма бу жерни битеу жарсыуларын Аллах эшитеди. Ол ачыуланнганланы аман айтханларын, жангыз къалгъан жюрекдени жилигъанларын, гуллаланы къатларында сюелгенлени ачыгъанларын, терсликден кый-

налгъанланы ахсыныуларын эшитеди. Ол затла барысы да Аллахны жүрегине сингедиле, ол адамны амалсызлыгы аны камерасындан манга келгенча. Сиз ангылагъыз, мен эталмагъанны этерге Аллахны кӊолундан келгенди: Аллах бир жол Аны бла бизни бир бирден айырып тургъан кӊабыргъаны тешип бизге кӊрӊоннген дуниягъа Кесини Уланы Иссаны болушлугъу бла киргенди! Сиз ангыладыгъызмы? Кесини Уланы Иссада Аллах бизге, бу дунияны битеу кирине бла кӊыйынлыкӊларына тюшӊоп келгенди! Эм мен Иссаны таныгъанлы бери Аллах Бир болгъанын да билеме. Энди мен былай айтычума: „Исса келгенден сора Аллах жокӊду демеклик билмегенликден башха бир зат да туюӊолдю“.

Энди мен Иссаны юсюнден айтыргъа керекме. Кесими докладларымда мен жаланда Иссаны юсюнден бек суюӊоп айтханлай турур эдим, алай ол заманда аллай ала-мат теманы толу ачыкӊлар ючюн бизге ингирле жетиш-мез эдиле.

Алайды да, Исса Бейтлехемде туугъанды. Ол ёсгенди, киши болгъанды. Аны Аллахлыкӊ махтаулугъундан тышын-дан кӊарап жукӊ да эсленмей эди. Болсада адам-ланы жүректери Анга тарта эдиле. Аны бла бизге Аллахны сӊймеклиги эм игилиги келгенин адамла сезе эдиле! Израильни халкӊыны жамауатыны членлеринден бирича Исса жашагъан Ханаан деген жерни Римни аскерлери иелеп эдиле. Капернаум шахарда гарнизонну коменданты римли аскер башчы болгъанды. Римлилени аллахлары кӊп эди, алай кертисин айтханда ала бирине да ийнанмагъандыла. Капернаумда ол римли аскер башчыны бек сӊйлы кӊрген жумушчусуна ёлюр ауруу тийгенди. Ол врачланы чакӊыргъанды, алай аладан бири да болушалмагъанды. Ол жумушчусу ёлюрге боллугъун ангылагъанды. Эм аны эсине бу зат тюшеди: „Мен Иссаны юсюнден кӊп эшитгенме. Ол болушалмазмы? Анга бир барайым!“ Алай бла ол арталлыда ийнанмаучу мажюсю, Иссагъа барады да, Андан тилейди: „Жюйюсхан Исса, мени жумушчум ауруйду. Сен аны сау эталмазмы эдинг?“ – „Ахшы, – деп жууаплайды Исса, – мен сени бла

барайым!“ Алай аскер башчы: „Ой, ол керек туйюлдю да. Мени буйрукъларым мычымай толтуруладыла. Аны себепли Сен да бир сёз айтханынглай мени жумушчум олсагъат сау боллукъду“, дегенди. Башха сёзле бла айтсакъ, ол мажюсю римли аскер башчы: „Сен болмазлыкъ затны болурча этериксе! Сен – Аллахны сан сыфатыса!“ дегенди. Исса артына бурулады да: „Израильде мен аллай ийнаныу тапмагъанма“ дейди. Аны магъанасы: бу аллахсыздача аллай ийнаныуну мен битеу ийнангалада тапмагъанма деп алайды. Сиз кёремисиз, ол мажюсю аскер башчы Иссада бизге Аллах келгенин ангылагъанды!

Сиз Масих Иссаны юсюнден хапарны билирге керексиз! Мен тилейме Сизден, мен бек къаты тилейме Сизден: Жангы Кесаматны сатып алыгъыз, Иохандан Инжилни окъугъуз, андан сора дагъыда аны кибик башхаларын. Ала – Иссаны юсюнден тауушлукъ хапарладыла! Жангы Кесаматдача аллай алапат хапарлары болгъанды деп мен ариу суратлы журналладан бирин да билмейме.

Алай Аллахны Уланы, Исса, дунягъа Аллах болгъанын кёргюзтюр муратда жаланда ол жумушчуну сау этер ючюн келмегенди. Ол адамланы Аллах бла жарашдырыр ючюн келгенди!

Ангылаймысыз, Аллахны бла бизни арабызда жаланда башха ёлчемли къабыргъа сюелгени бла къалмайды. Аллах бла Сизни арагъызда, Аллах бла мени арабызда арталлыда башха къабыргъа да барды, къайсы дегенде – бизни терслигибизни къабыргъасы. Бир заманда Сизге ётюрюк айтыргъа тюшгенмиди? Хау? Андан сора Сиз Аллах бла кесигизни ортагъызгъа бир таш салгъансыз. Сиз бир кюн окъуна Аллахсыз, тилексиз жашагъан эсегиз – дагъыда бир таш. Кирлилик, халек айлануу, уручулукъ, ыйых кюнню сыйлылыгъын сакъламау эм мингле бла саналгъан ууакъ затла, жорукъланы бузууну хар тюрлюсю – бу затла барысы да хар жол сайын къабыргъа ишлеуге ташла къошадыла. Ой, адамланы Аллахдан айыргъан ол къабыргъаны биз барыбыз да бирге ишлегенбиз. Алай Аллах сыйлы Аллахды. Ангылаймысыз, „Аллах“ деген сёз айтылгъанлай окъуна мени гюня-

хымы эм мени терслигими юсюнден соруу чыкьмай кьалмайды. Ол соруу тамамланыуну излейди! Хар гюняхха Аллах бек сакъ кьарайды! Мен аллай адамланы билеме, ала: „Ой, мен алыкьа Аллахха ийнанып тургьаным ючюн Ол кьалай кьууаныргьа керекди!“ деп алай санайдыла. Мени багьалыларым, ол тамамлыкъ этмейди! Ибилис да ийнанады Аллахха! Ол арталлыда аллахсыз туйюлдю. Аллах болгьанын ол бек иги биледи. Алай аны Аллах бла мамырлыгьы жокьду! Мен Аллах бла мамырлыкьгьа жетер ючюн мени Аллахдан айырып тургьан гюняхларымы бла терслигими кьабыргьасы кетерилрге керекди. Исса да аны ючюн келгенди. Ол бизни терслигизни кьабыргьасын бузгьанды! Алай этер ючюн ол Кесин чюйле бла кьачха бегитирге эркинлик бергенди! Гюняхла ючюн биреу – не адам, не Ол – жууаплы болургьа кереклисин Ол билгенди! Сиз эшитемисиз: не Вильгельм Буш, не Исса! Эм ол заманда Бир Аллахны терсликсиз Уланы, Масих Исса мени ючюн жууапха тартылгьанды! Эм Сизни ючюн да!

Энди мен Масих Иссаны кьачда кьалай асылып тургьанын Сизге суратлап айтыргьа суюме. Ол манга бек сыйлы суратлауду. Да ма ол асылып турады. Аны болушлугьу бла Аллах кьабыргьаны бузуп бизни бушуулу дунябызгьа келгенди. „Раббий битеу бизни барыбызны да гюняхларыбызны Аны юсюне салгьанды“ деп Библияда алай айтылгьан асылып турады. Битеу гюнях ташланы, бизни терслик ташларыбызны кесини имбашларында тутхан асылып турады. Бизни бирибиз да эталмазлыкъ затны этген асылып турады. Библияда аны юсюнден кесигиз окьугьуз. „Бизни дунябызны жууапха тартылуу аны юсюнде эди“ деген сёзле, былайда, кьачда толтуруладыла.

Аны дагьыда башха тюрлю ангьлатыргьа эркин этигиз. Швейцарияда мени иги шуёхум барды. Ол бла мен жолоучулукьда кёп болгьанбыз. Биз бир жерде ауузлансакъ, бизге счет бериучю эдиле: „Сизден биригиз тёлерге керекди! Кимни бохчасы кьалыныракьды?“ Мен, айхайда, айтыргьа боллукъ эдим: „Шуёхум, бюгюн сени

кезиуюндю. Чыгъар!“ Ангылаймысыз, биреу төлерге керекди! Аллахны аллында бизни терслигибиз ючюн, битеу бизни гюняхларыбыз эм аманлыкъларыбыз ючюн биреу төлерге керекди! Не Исса бизни ючюн төлегенине Сиз ийнанырсыз, не уа бир заманда Сиз кесигиз төлерге керек боллукъсуз. Алай хар гюнях да кеси ючюн төлеуню излейди. Кёремисиз, манга аллай бир нек багъалыды Исса?! Аны мен бек къаты тутама, нек дегенде Ол мени ючюн төлегенди!

Болсада Ол Исса гуллада къалмагъанды. Угъай! Эм ол алапат ишди! Исса ёлгенден сора ючюнчю кюн бир адам терен сагъышда сюеле эди. „Иссагъа не болду? Энди Ол ёлюпдю. Аны ташдан ишленген гуллагъа къалай салгъанларын мен кёргенме, гулланы аллын таш бла бегитгендиле. Ол Аллахны Уланымы эди, туююлмю эди?“ деп ол адам алай сагъыш эте эди. Ол адамны аты Фома эди. Ол алай сагъыш эте тургъанлай аны тенглери бек къууанып келедиле да: „Эшитемисе, Ол сауду! Алыкъа да мудах болгъанлай нек тураса? Ол сауду!“ дейдиле. – „Ким сауду?“ – „Исса!“ – „Алай болургъа амалы жокъду!“ – „Биз а ичинде жукъ болмагъан гулланы кёрдюк! Биз ол затха шагъатбыз эм ант этерге да боллукъбуз! Биз Анга тюбегенбиз!“ – „Алай болургъа амал бармыды да, – деп сагъыш этеди Фома, – тирилерге кишини онгу бармыды? Алай эсе, сора Ол кертида Аллахны Уланыды“. Алай Фома жукъгъа ийнанмаучу скептик эди, жашауда аны кёп кере алдагъанлары себепли ол энди кеси кёзлери бла кёрмеген затха ийнанмай эди. Бир жолоучулугъуму кезиуюнде мен Иссаны юсюнден поездни проводницасы бла ушакъ этген эдим. „Мен жаланда кёрген затыма ийнанама!“ деген эди ол. Фома да тюз алай сагъыш эте эди. Башхалагъа ол былай айтханды: „Аны къолларында чюйледен тюшген жараланы кёрмесем, чюйледен тюшген жарагъа бармагъымы салмасам, Аны иегилерине къолуму салмасам, – ийнанырыкъ туююлме“. Сохталары аны ийнандырыргъа не бек кюрешселе да, Фома уа башха сёз айтмай: „Ийнанмайма!“ дерикди. Сегиз кюнден ол кесини тенглери бла бирге болгъанды. Алайына аланы

араларында Исса кёрюнеди. „Салам алейкум!“ дейди Ол. Фомагъа айланып, Ол: „Бармагъынгы бери узат да Мени кьолларыма къара; кьолунгу бери узат да мени къабыргъаларыма сал; ийнанмаучу болма да, ийнаныучу бол!“ дейди. Андан сора арсарлыкъдан толгъан ол скептик тобукъларына жыгъылып: „Мени Раббийим эм мени Аллахым!“ деп кычыргъанды.

Аллахха жораланнган жашау болмачы зат болмагъаныны юсюнден мени сёзлерим энди Сизге ангылашынадыла! „Аллах къайда эсе да болургъа керекди, алай Ол къаллай болгъанын киши да билмейди“, деп бир къауумла айтыгучуча Аллах аллай белгисиз зат туююдю. Угъай, арталлыда угъай! Жашау Аллах бла бирге болгъаны неде кёрюнеди дегенде, Аллахны Уланы жерге келип, бизни ючюн ёлюп, ёлюледен тиргизилгенди. Аны себепли Аллахны юсюнден мен хар затны да ачыкъ билеме.

Теманы ачыкълар ючюн манга бек алгъа Аллахха жораланнган жашау болмачы зат неда ийнандырыргъа кюрешиу болмагъанын ангылатыргъа керек эдим. Энди уа мен алгъаракъ жууап берилрге тийишли экинчи бу соруугъа жууап берирге керекме:

2. АЛЛАХ БЛА БИРГЕ ЖАШАУНУ КЪАЛАЙ ТАБАРГЪА БОЛЛУКЪДУ?

„Пастор Буш, Сиз насыплы адамсыз! Менде болмагъан Сизде бир зат барды“, деп адамла манга къалай кёп айтхандыла. Мен алагъа былай жууаплайма: „Акъылсыз сёлешмегиз! Ол зат Сизде да боллукъду! Исса Сизни ючюн да жашайды!“ „Алай мен Аллах бла бирге жашауну къалай табаргъа боллукъма?“ деп адамла алай соруучудула. Анга Инжил къысха назму бла жууаплайды: „Раббий Масих Иссагъа ийнаныгъыз!“

Ой, мен Сизни ол ийнаныугъа элталсам эди! Аны ючюн мен „ийнаныу“ дегенни магъанасын ангылатыргъа керекме. Ийнаныу дегенни кёп адамла арталлыда терс ангылайдыла.

Бир жол манга Норвегияны ара шахары Ослода лекцияла окъургъа тюшгенди. Шабат кюн эрттенликде мен артха учаргъа хазырлана эдим, нек дегенде мен экинчи кюн окъуна Вуппертальда уллу жыйылыуда ууаз берирге керек эдим. Алай башындан окъуна мени жолум болмай эди: туманны хатасындан самолёт бир сагъатха тыйылгъан эди. Ахырында, бизни самолётубуз Копенгагенге тебиреди, анда биз башхагъа минерге керек эдик. Биз Копенгагенни башында болгъаныбызда пилот алайына бир жанына бурулады да Швеция таба учуп башлайды. Громкоговоритель бла ол бизге: „Копенгагенни туман басыпды, аны себепли анда кьонаргъа онг жокъду“ деп билдиреди. Биз Мальмеге учабыз. Манга Мальмеге, Швециягъа барыргъа арталлыда керек туюл эди. Анда мени ишим жокъ эди. Манга Дюссельдорфха барыргъа керек эди! Мен Вуппертальда ууаз берирге керек эдим! Ахырында, биз Мальмеде кьонабыз да битеу аэропорт пассажирледен толуп тургъанын кёребиз. Самолётла уа алыкъа бир бири ызларындан кьона эдиле. Туман жаланда Мальмени аэропортунда болмагъаны ачыкъланады. Самолётла барысы да бери уча эдиле. Ол гитче аэропортчукъ эди. Аны юйюнде адам солурча бир бош жер да жокъ эди. Мен анда бир австриялы коммерсант бла танышханма. Энди не боллукъду? – деп экибиз да аны юсюнден сагъыш эте эдик. Ким биледи, тангнга дери былай сюелип туругъа тюшер. Былай турсакъ, бутла да ауругъа боллукъдула! Аллай кезиуледе хар заманда болуучусуча, адамла аман айта эдиле, сора эдиле, бир затла мурулдай, ыразы болмауларын билдире эдиле. Алайына радио бла былай билдиредиле: „Юг таба самолёт учады! Къайда кьонарыгъы: Гамбургдамы, Дюссельдорфдамы огъесе Франкфуртдамы – алыкъа белгисизди. Учаргъа суйгенле самолётха минерге барыргъа боллукъдула“. Ол бек белгисиз билдириу эди. „Бу самолётха мен минерик туюлме! Мен кьоркыгъан этеме!“ деп бизни къатыбызда олсагъатдан бир тиширыу алай къычырады. „Багъалы тиширыу! Сиз учмай, тынч-ырахат былайда къалыргъа боллукъсуз!“ дедим мен. Мени

шагырей австриялым а: „Хау, быллай туманда учуу! Бютюнда кьонарыкъ жеринги да билмегенлей!“ деди. Къычыргъан тиширыу бла австриялы мени арсар эте туруп, бизни жаныбыз бла самолётну кёк кийимли пилоту ётдю. Мен аны бети бек кьайгылы, сагышлы болгъанын эледим. Битеу аны кёрюнюшю боюнундагы уллу жууаплылыкъны юсюнден шагъатлыкъ эте эди. Андан сора мен кесими австриялы шуёхума айтдым: „Бу пилотха ышаныргъа боллукъду, минерге барайыкъ! Бу женгил акъыллы адам тьююлдю!“ Сора биз минерге бардыкъ. Биз самолётха минип, жер бизге мурдор болууну кьоюп, самолётну эшиги этилгенден сора биз ол адамны оноуунда эдик. Алай биз кесибизни анга ышанганбыз. Мен кесими жашаууму аны кьолуна бергенме. Самолёт Франкфуртда кьонду. Мен юйюме жетгинчи битеу кече бошалды. Болсада мен муратыма жетген эдим. „Ийнаны“ деген ма олду! Ийнаныу дегенни магъанасы – биреуге ышаныуду.

Аллах бла бирге жашаугъа кьалай жетерге боллукъду? „Раббий Масих Иссагъа ийнан!“ Мен а былай айтырыкъ эдим: „Иссагъа кир!“ Сиз мени ангыладыгъызмы? Самолётха мине туруп мен эслеген не зат эди дегенде, австриялы бир аягы бла аэропортда кьалыргъа, экинчи аягы бла уа самолётха минерге бек суюе эди. Болсада алай этерге онг жокъ эди. Анга не аэропортда кьалыргъа, не уа толусунлай кеси пилотха ышаныргъа керек эди! Исса бла да иш алайды. Сиз бир аягыгъыз бла Иссадан тышында жашап, экинчи аягыгъыз бла уа Анга кираллыкъ тьююлсюз! Алай этерге онг жокъду! Раббий Масих Иссагъа ийнаныргъа, кесинги Аллахха жоралап жашаргъа жаланда Анга толу ышансанг онг барды. Мен Анга былай айтыргъа керекме: „Аллах, жашаууму ал: ол толусунлай Санга жораланганды“.

Сизге былай сорургъа эркин этигиз: ышаныргъа Аллахны Уланындан иги ким барды? Манга Исса этген тенгли бир игиликни киши да этмегенди! Ол мени асыры суюгенден мени ючюн ёлгенди. Сизни да! Бизни аныча киши да суюмегенди. Ол ёлгенледен тиргизилгенди.

Тиргизилгенге кесими жашаууму мен ышаналлык туююлмеми да? Ол затны этмезлик жалаңда телиди! Кесими жашаууму Иссагъа бергенимлей мен Аллахха жораланган жашауну башлайма. Бир гимндеги сёзле манга бек багъалыдыла: „Сенден башха кесими кимге жоралайым. Ой, Патчах Сен мени гюняхларым ючюн къачда ёлгенсе. Санга къурман этеме битеу кесими, жашаууму да. Ахыргъа дери кертичи болургъа суюме, мен – Сени урушчунгма эм Сени къулунгма“. Ой, Сиз да алай айталсагъыз эди!

Мен дагъыда бир зат къошаргъа керекме. Тынгылагъыз, кесигизни жашауугъузну Сиз Иссагъа жораларгъа, Анга ышаныргъа сую эсегиз, сора Анга аны юсюнден айтгъыз! Ол Сизге жууукъдады! Ол Сизни эшите турады! „Раббий Исса, Санга мен кесими жашаууму береме!“ деп Анга алай айтгъыз. Мен аллахсыз, жоюлган жаш адам болган заманымда Иссагъа сёлешип аны къабыл алганымдан сора былай тилек эте башлаган эдим: „Раббий Исса! Энди мен кесими жашаууму Санга береме. Халал адам болурма деп мен Санга сёз бералмайма. Мен алай болур ючюн Сен манга башха жюрек берирге керексе! Мен жарашыусуз къылыкълыма, болсада мен Санга къаллай эсем да алайлай келеме. Сен къалай тюз кёре эсенг да менден аллай адам эт!“ Ол – эки аягъым бла да мен Иссагъа кирген эм Кесини къаны бла мени жулганнга мени жашауума оноу эт деп мен эркинлик берген ууахты эди.

Болсада аллай жашауда ёсер ючюн борчлу халда юч затны толтурургъа керекди: Аллахны Сёзюн окъургъа, тилек этерге эм Аллахны сабийлери бла тюбеше турургъа.

Ангылаймысыз, Иссаны юсюнден жукъ окъумай эм жукъ эшитмей, Сиз Иссаны къолунда болаллык туююлсюз. Библияны неда Жангы Кесаматны хар кюн сайын окъугъуз, онбеш минутну ичинде тилек этгенча бек эс буруп. Ангылашынмаган жерле Сизни тынгысыз этмесинле. Не къадар кёп окъусагъыз, Сизге аллай бир кёп алакат кертликле ачыкъланырыкъдыла. Ол айтхылык

Къутхарыучуну къолунда болгъанымы эм Аны юсюнден айталгъанымы юсюнден сагъыш этсем, мени жүрегим къууанчдан толады. Жашауну Аллахха жоралау бла чекленип къалмай, аллай жашауну юсюнден башхалагъа айтыргъа да болады.

Экинчи бек керекли зат – тилек этиюдю. Исса Сизни эшитеди. Анга омакъ сёзле айтыу Сизге керек туююдю. Бир юй бийчеча бош сёзле бла тилек этсегиз тамамды: „Раббий Исса, бюгюн къыйын кюндю: эрими халы осалды, сабийле тынгыламайдыла, бюгюн быстыр жуууллукъ кюндю, битеу ол затланы юсюне уа бизге 10 марка бек керекдиле. Раббий Исса, Сени аякъларынгы аллына битеу кесими жарлы болумуму салама. Мени жүрегиме саугъагъа къууанч бер, нек дегенде мени жашауум Аллахха жораланнганды! Хар затха да чыдаргъа манга болуш! Раббий Исса, мен толусунлай Санга ышаналгъаным ючюн Санга ыспас этеме!“ Ангылаймысыз, мен Иссагъа битеу жүрегимде болгъанны айталлыкъма! Мен былай айтып да тилеяллыкъма: „Раббий Исса, мен бютюнда Сеники болур ючюн, Сени игирек билирге манга онг бер!“

Аллах бла бирге жашар ючюн ючюнчю бек керекли зат – адамла бла тюбеше турууду. Аны магъанасы – сенича Иссаны къолунда болгъан адамла бла шагъырейлениюдю. Кёп болмай биреулен ийнаныуда ёсалмайма деп манга тарыкъгъанды. Мен анга масихчиле бла шагъырей бол деген эдим. Алай ол ыразы болмай, аланы арталлыда суймейме дегенди. Андан сора мен анга былай жууаплагъанма: „Башха амалыгъыз жокъду, кёкде ала бла бирге болургъа суюе эсегиз, ол затха Сиз мында, жерде окъуна юйренирге керексиз! Аллах Сизге деп энчи масихчилени жаратырыкъ туююдю!“

Жаш заманымда мен бир банкирни таныучу эдим. Ол къартайгъан жюйюсхан эди. Кесини жаш кезиуонден ол манга кёп затны айтханды. Ол окъууун бошагъанында атасы анга бир талай ахча берип, Европаны битеу ара сахарларына барыргъа эркин этгенди. Аллай онг табылгъан 18-жыллыкъ къаллай бир къууаннганын ангыла-

гъыз. АллаЙгъа ким да сукъланыргъа боллукъду! Эм ол къартайгъан жюйюсхан быллай хапар айтханды: „Бусагъатда аллай уллу шахарлада адамны терилтиучю эм алдаучу затла кѣп болгъанларын эм мен бек терк гюняхлы боллугъуму мен биле эдим. Алай мен Иссаны къолунда болургъа суюе эдим, аны себепли биргеме Жангы Кесаматны алгъан эдим. Къонакъ юйден чыгъа туруп хар жол сайын мен Иссаны ауазын эшитирге эм Аны бла сѣлеширге суюе эдим. Къайры барсам да мен хар жерде масихчилени излей эдим. Иссаны сохталарын мен хар жерде: Лиссабонда, Мадридде, Лондонда... таба эдим. Къайдан да Парижде къыйыныракъ эди. Анда Иссаны къолунда болгъан адамладан кимни болса да бек кѣп излерге тюшген эди. Ахырында, манга Библияны окъуучу бир чурукъчуну юсюнден айтдыла. Да ма ол омакъ кийинген жаш адам тапкырла бла чурукъчуну мастерскоюна барады да: „Сиз Иссаны таныймысыз?“ деп сорады. Анга жууапха чурукъчуну кѣзлери ариу жандыла. Жаш адам: „Хар эртден сайын Сизни бла бирге тилек этер ючюн манга келе турургъа эркин этемисиз?“ дегенди. Ючюнчю бек керекли зат – масихчи болургъа кертида суйгенле бла шагъырейлениу ол жаш адамгъа аллай бир магъаналы эди. Алай бла, мен Сизге бек алгъа Исса келгенли Аллахха жораланган жашау болмачы зат болмагъанын ангылатыргъа суюе эдим. Экинчиден, Аллах бла бирге жашауну табар ючюн Раббий Масих Иссагъа ийнаныргъа керекбиз. Эмда ахырында мен бек баш магъаналы соруугъа жууукълашдым.

3. АЛЛАХ БЛА БИРГЕ ЖАШАУ БИЗГЕ НЕ БЕРЕДИ?

Багъалы шуѣхла! Аллах бла бирге жашау эм Исса бла байламлы болуу бизге не бергенини юсюнден мен Сизге толу айтама десем манга заман жетишмез эди. Ол затны магъанасы аллай бир уллуду.

Ёле туруп мени 53-жыллыкъ атам не айтханын мен

бир заманда да унутурукъ туююлме: „Вильгельм, мени Исса жашауда эм ёлюмде къаллай бир насыплы эм ырахат кёллю этгенин битеу мени тенглериме эм танышларыма айт!“ Билемисиз, адам ёлюп башласа, ариу сёзле эм омакъ айтымла табыу къайгылы болмайды. Аны себепли ол аллай ууахтысында аны Исса жашауда эм ёлюмде да насыплы этгенини юсюнден шагъатлыкъ эте эсе, ол сёзле аркъа жиликlege дери ётедиле. Сизни ёлюмюгюз а къаллай боллукъду?

Мен жаш пастор болуучу заманда Рур округда сейрилик иш болгъан эди. Уллу жыйылыуда бир алим эки сагъатны ичинде Аллах жокъду деп ийнандырыр ючюн сёлешгенлей тургъанды. Алай этер ючюн ол битеу кесини билимлерин хайырланнганды. Къарс уруула тохтамай эдиле: „Ура! Аллах жокъду! Биз не суйсек да этерге эркинбиз!“ Алим эки сагъатдан сора сёзюн бошагъанда, жыйылыуну председатели турду да билдирди: „Энди уа дискуссияны башлайыкъ. Сёлеширге суйген къол кётюрсюн!“ Айхайда, аллай кишилик биреуде да жокъ эди. „Аллай илмулу адамгъа угъай деп ким айталлыкъды?“ деп барысы да алай ойлай эдиле. Аны бла бирге алимни айтханларына ыразы болмагъанла да кёп эдиле. Алай мингле бла саналгъан адамла олтуруп къарс ура тургъанлай, туруп трибунагъа барыргъа кишилик кимде боллукъ эди?! Болсада! Бир къол кётюрюлдю. Артда олтургъанланы арасындан бир къарт къатынчыкъ къол кётюрдю, чынтты кюнчыгыш – пруссиялы къарт къатынчыкъ, къара бёркчюгю бла. Рур округда аллайла кёпдюле. „Ынна, Сиз жукъму айтырыкъ эдигиз?“ деп сорду председатель. – „Хау, – деп жууаплады тиширыу, – мен бир затла айтыргъа сюеме!“ – „Алай эсе Сиз бери ётерге керексиз!“ – „Угъай демейме, – деди ол, – мен къоркъмайма!“ Жигит тиширыу! Бу иш 1925 жылгъа жууукъда эди. Къарт къатын трибуна таба алгъа барды да, кафедраны артында сюелип, айтып башлады: „Жююсхан оратор. Сиз шёндю кесигизни ийнанмауугъузну юсюнден эки сагъатны ичинде айтдыгыыз. Манга бусагъатда кесими ийнаныууму юсюнден беш минутну ичинде айтыргъа эркин

этигиз. Мен Сизге мени Раббийим, мени Кёкдеги Атам манга не этгенини юсюнден айтыргъа суюме. Мен жаш тиширыу болгъан заманда мени эрим рудникде кыйынлыкъгъа тюшеди да аны ёлюгюн юйге келтиргендиле. Мен юч гитче сабийчик бла жангыз кесим къалгъанма. Ол заманда социальный учрежденияла алыкъа бек къарыусуз эдиле. Мен кесими эрими гулласыны къатында болгъан заманда жашаудан тюнгиюрге жууукъ эдим. Алай Аллах мени жапсаргъанча, адамладан бири да мени жапсараллыкъ туююл эди. Адамла манга айтхан сёзле бир къулагъым бла кирип, башха къулагъым бла чыгъа эдиле. Болсада Ол – Бир Аллах – мени жапсаргъанды! Мен Анга: „Раббий, энди Сен мени сабийлериме ата болургъа керексе!“ деген эдим. Ол тиширыуну хапарына тынгылау адамны къалтыратырча эди! „Ингирде экинчи кюн сабийлени кечиндирир ючюн ахча къайдан табайым деп амалсызгъа кёп къала эдим. Аны юсюнден да айтхан эдим кесими Къутхарыучума: „Раббий, мен къаллай кыйынлыкълара тургъанымы Сен билесе да. Болуш манга!“ Андан сора ол къарт тиширыу ораторгъа бурулду да: „Мени Ол бир заманда да болушлукъсуз къоймагъанды, бир заманда да! Бир бирде манга бек мудах кезиуле бола эдиле, алай ол заманлада да Аллах мени жангыз къоймагъанды. Ол манга бютюнда уллу иш этгенди: Ол Кесини Уланын, Раббий Масих Иссаны жибергенди, Ол мени ючюн ёлгенди эм Кесини къаны бла мени гюняхларымы жуугъанды! Хау, мен бусагъатда къарт тиширыума. Мен жууукъ заманда ёллюкме. Алай, тынгылагъыз, Ол манга ёмюрлюк жашаугъа къаты ышаныулукъ бергенди. Эм мында мени кёзлерим жабылсала, мен кёкде уянырыкъма, нек дегенде Иссаны къолундама. Битеу ол затланы Исса манга этгенди. Энди уа мен Сизге сорама, жюйюсхан оратор, Сизни ийнанмауугъуз Сизге не этгенди?“ Оратор турду да, къарт къатынчыкъны имбашына къагъып: „Ой, быллай къарт тиширыудан биз аны ийнаныуун сыйырыргъа суймейбиз! Къарт адамлагъа ол толу жарашады!“ деди. Сиз ол заманда ол къарт къатынчыкъны кёрсегиз эди! Битеу ол

затланы жукъгъа санамай, тиширыу былай айтды: „Угъай, угъай, менден Сиз алай тынч къутулаллыкъ туююлсюз! Мен Сизге соруу бергенме, жюйюсхан оратор, эм Сиз анга жууап этерге керексиз! Мени Раббийим манга этгенни мен Сизге айтханма. Энди уа Сиз айтыгъыз: „Сизни ийнанмауугъуз Сизге не этгенди?“ Андан сора жунчуулу тынгылау болду. Ынна акъыллы тиширыу эди...

Эм бусагъатда Инжилге дуняда хар жанындан чабыуулдукъ этиле эсе, сора мени да быллай сорууум барды: „Тюзюн айтханда, Сиз кесигизни ийнанмауугъуздан не хайыр кӛресиз?“ Бек аздан айтханда, ийнанмаудан адамланы жүреккери мамырлыкъдан толмайдыла эм ала насыплы болмайдыла деп манга алай кӛрюнеди. Угъай, шуӛхларым!

Къалай алай болсада Иссагъа жораланнган жашаудан биз не табабыз? Аны юсюнден мен Сизге кесими энчи сынауумдан айтыргъа сюеме.

Иссаны хайырындан мен Аллах бла мамырлыкъда болмасам, мени жашауум бек къыйын болур эди! Бир бирде мени жүрегим жарылыргъа хазыр болады: бюгюн мен былайдан узакъ болмай уллу палах тюшюп, эки юйюрге бушуу киргенин эшитгенме. Бизге да билмей тургъаныбызлай хар тюрлю къыйынлыкъ тюшерге боллукъду. Алайды да омакъ сӛзле керек боллукъ туююлдюле да манга болушаллыкъ жокъмуду деп сора, жаланда къолларыбызны къарангыгъа узатырыкъбыз. Сиз билемисиз, Исада болгъан затынг къыйын сагъатлада жашауда кӛрюнеди. Биз юйленгенде, мен къатыныма: „Къатын, мен алты жашым болса эм ала барысы да тромбон согъа билселе сюеме“ деген эдим. Юйню кесини энчи духовой оркестри болса, аламат игиди деп мен алай ойлай эдим. Эм бизде кертида алты сабий болгъандыла: тӛрт огъурлу къызчыкъ бла эки жаш. Алай эки жаш да энди жокъдула. Экисин да Аллах менден бек огъурсуз халда алгъан эди, алгъа бирин, андан сора – экинчисин. Аны мен бюгюн да ангылаялмайма. Мен битеу жашауумда жашла бла ишлегенме, нек дегенде жаш тӛлюню пастору эдим, мени кесими жашларым а...

Мени алыкъа да эсимдеди – экинчи жашымы ёлгенини юсюнден билдириу алгъанымда жүрегиме бичакъ киргенча тынчлыкъ тапмай ёрге-энишге баргъаным. Адамла келе эдиле жапсарыу сёзле бла, алай ол сёзле жүрегиме жетмей эдиле эм манга арталлыда къатылмай эдиле. Болсада мен жаш тёлюню пастору эдим, аны себепли ингирде манга жаш тёлюню клубуна барып, анда 150 жаш адамгъа Аллахны Сёзюн къууанып айтыргъа керек болгъанымы биле эдим. Жүрегим а къанагъанча ачый эди! Ол заманда мен эшикни къылычын этип, тобукъларыма жыгъылып, былай тилек этдим: „Раббий Исса, Сен сауса да, манга, жарлы пасторгъа жан аурут!“ Мен кесими Жангы Кесаматымы ачып окъудум: „Исса айтады: „Мени рахатлыгъымы сизге береме“. Ол не айтса да, аны толтуруучусун мен биле эдим. Аны себепли мен Андан былай тиледим: „Раббий Исса, Сен ол затха нек эркинлик бергенинги мен бусагъатда ангылаялмайма, алай Сен манга Кесинг рахатлыгъынгы бер! Сени рахатлыгъынгы бла мени жүрегими толтур!“ Эм Ол аны этгенди! Аны юсюнден мен былайда Сизге шагъатлыкъ этеме.

Сизни бир адам да жапсаралмаса, Сизге да Исса керек боллукъду. Ой, бир адам да Сизге болушалмагъан заманда, къачда Кесини къаны бла бизни жуугъан Иссаны билиу къалай алапатды! Биз Анга: „Раббий! Сени мамырлыгъынгы манга бер!“ деп айталлыкъбыз. Ол берген мамырлыкъ кючлю саркъгъан сууча жүрекеге барады. Ёлом жууукълашханда бизни жашауубузда келлик бек къыйын сагъатлада алай боллукъду. Сизни ёлюмюгюз къаллай боллукъду? Ол заманда да Сизге бир адам болушурукъ туююлдо. Бек суйген адамыгъызны къолун окъуна бир ууахтыда къолунгдан жиберирге тюшерикди. Ой, ол къалай боллукъду! Андан сора Сиз Аллахны аллына барлыкъсыз! Аллахны аллына битеу кесигизни гюняхларыгъыз бла барыргъа сюемисиз да! Ой, Къутхарыгучуну кючлю къолундан тутуп: „Сен Кесинги сыйлы къанынг бла мени жуугъанса эм битеу терлигиме кечгенсе!“ деп айта билсек, ол заманда ырахат ёлюрге боллукъду.

Алайды да, Аллахха жораланнган жашауубуздан биз

не табабыз? Мен Сизге санап айтыргъа сюеме: Аллах бла мамырлыкъ, жүрекде мамырлыкъ, Аллахха эм адам-лагъа суймеклик (алайды да душманланы да, нервала-рынга къатылгъанланы барысын да сюерге боллукъду) къыйынлыкъда жапсарылыу, жарыкъ кюнню тийгенича, къаты ышаныулукъ, ёмюрлюк жашаугъа, Сыйлы Нюр, гюняхланы кечиу, тёзюмлюк... Ой, мен дагъыда кёп айтыргъа боллукъма!

Мен манга бек сыйлы кёрюннген назму бла бошайма:

Игиди Масихники болуу

Эм аны чакъырыуна былай айтыу:

„Хау, мен Сеникиме, Исса, Сен а меникисе!“

Эм бизге къыйынлыкъ тюшгенде игиди

Аны болушлукъчугъа, кесими уа

Анга туудукъгъа эм жумушчугъа санау.

Игиди Къутхарыучуну къолунда болуу! Мен Сизде аллай байлыкъ, аллай насып болурун сюеме!